

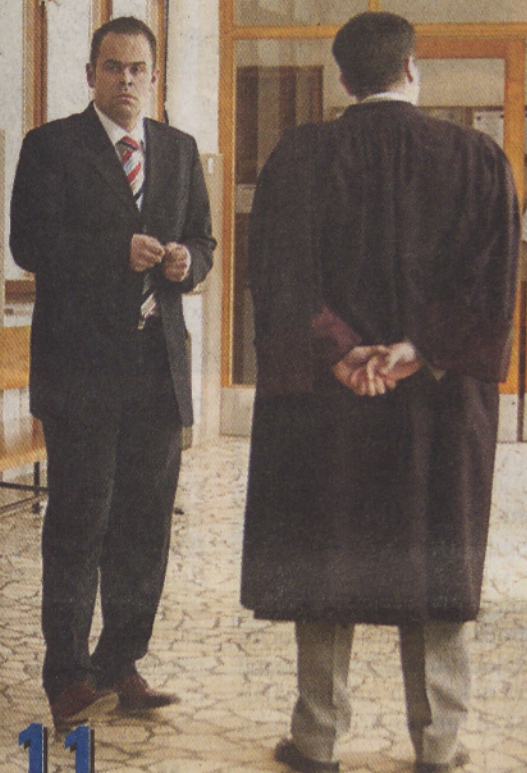
Mejni prehod Hotiza odprt enostransko?

Slovenskih policistov še ni

Skupni mejni prehod, ki ga je gradila Hrvaška, sporen za Slovenijo

Boštjan Serec toži Terme 3000

Str. 11

Še bo vroče

V petek se je na soboškem delovnem sodišču nadaljeval postopek, v katerem je Boštjan Serec vložil tožbo zoper Terme 3000, ki so mu lani januarja izdale pogodbo o izredni odpovedi zaposlitve. Očitajo mu, da je izrabil položaj in z nevestnim delom oškodoval delodajalca za 48 milijonov tolarjev. Serec in njegov zagovornik pa sta mnenja, da je bil postopek o prenehanju delovnega razmerja nezakonit.

Romunija po padcu zadnje absolutistične vladavine v Evropi

Porajajoči se kapitalizem ni odpravil revščine

Str. 35

Str. 3 – Avtocesta leta 2007 ali 2008?

Začetek gradnje odvisen od vremena

Do dokončanja na cesti že 150 tisoč tovornjakov

Str. 13 – Slovenija po številu samomorov deveta na svetu, najhuje na severovzhodu

Vsako leto si življenje vzame šeststo ljudi

V Sloveniji si vsako leto življenje vzame okoli šeststo ljudi. S tako visoko stopnjo samomorilnosti je Slovenija v svetu prav pri vrhu, v skupini devetih držav z najvišjim samomorilnim količnikom. Najhuje je na severovzhodu, predvsem v Pomurju.

Str. 2 – Pomurski župani o obisku vlade v naši regiji

Janša in njegovi ministri se za en dan selijo v Pomurje

Nepreslišano

Spremembe v vodstvu Agromerkurja

Za doseganje maksimalnih poslovnih učinkov

Tanja Šimonka, netipična direktorica

Str. 30

Samo Lendavčani bodo premalo za poln kulturni dom

Str. 11

Jurij Bertalančič

Dosedanjega direktorja Jurija Bertalančiča, ki bo vodja primarne proizvodnje, bo zamenjal mag. Simon Ravnič

NAROČNIK

Komentar

Poldrugi teden je že od takrat, ko se je zgodil gospodarski forum. Procesija, ki se je strnila v kongresno dvorano hotela Radin, se je razkropila in pomurska zgodba se nadaljuje. Verjetno se bo nekaj podobnega zgodilo tudi v sredo, ko bo v tem prostoru celotna vladna ekipa, ki naj bi dojela stanje te najbolj obubožane regije. Tisti, ki so dobri, ne jamrajo nad okoljem, ampak vztrajno delajo in se razvijajo, čeprav za to potrebujejo bistveno več energije, boja z lokalnim okoljem in navsezadnje tudi denarja, da so na tej ravni, kot so. Ti so se zanesli predvsem nase, kajti na lokalno politično okolje se zanesljivo ne morejo in na državo tudi ne. Na tem forumu je bilo postreženo s podatki, da je država veliko dala, vendar od tega pravega gospodarskega učinka naj ne bi bilo. Tudi to ni nič novega. Resnici na ljubo pa je regija zaradi lastnega neznanja, samopašnosti vplivnih in močnih posameznikov in političnega kalkuliranja tudi veliko izgubila. O tem se seveda ne govori, a bi bilo dobro, če bi se kakšno reklo. Za obuditev spomina. Potrošnik je bilo podjetje, ki je začelo rahlo pešati, vendar ne tako hudo, da bi se ga zaskočalo tako poceni, kot se ga je. Podjetje je bilo priključeno k podjetju z bistveno slabšo kondicijo, kot je bil takrat Potrošnik. Živila so se že takrat utapljala v prezadolženosti pri domačih in tujih bankah. In tako je šlo vse premoženje Potrošnika, a ni zadostovalo za preživetje Živil. Pravijo, da se je to zgodilo zaradi teniskega prijateljstva med Remicem in Ropom. Zatem je prišla na vrsto Radenska, ki je šla pod okriljem velikega laškega pivovarja

Janez Votek

Forum sreče

počasi po poti nekoč uglednejše in evropsko znane Rogaške. Ne lastniki, ne nadzorniki in navsezadnje niti uprava te zgodbe očitno niso opazili in so z blagoslovom ali celo po njegovem posredovanju pristali na prodajo Radenske, ki je bila poplačana s kapitalskimi naložbami tega podjetja. Potem pa je bila dober konj, ki je bil cenjen porok pri bankah za finančne transferje Laščanov v pivovarski vojni. Vendar počasi je bilo treba poseči tudi po srebrnini in začela se je prodaja premoženja. Kaj se bo zgodilo zdaj, ko bo treba poravnati kupnino Belgijcem, ki so svojega tekmeča toliko časa držali v negotovosti in notranjem izčrpanju, da je izgubil vse možnosti rasti in morebitnih prevzemov na balkanskih trgih, se bo še videlo. Veliko dobrega gotovo ne, morda se bo izredno hitro zgodilo, da bo Radensko upravljal nov lastnik ali pa bo kak bančnik unovčil hipoteko. Edina pozitivna zgodba lastniške tranzicije je Mlinopek, kjer se je našlo dovolj »modrosti«, da se ga je zaščitilo pred Žitovim napovedanim interesom za prevzem. Toda vprašanje je, ali se je v tem primeru res reševal Mlinopek ali pa kaj v Mlinopeku. In na koncu je tu še Pomurska banka, ki jo je saniralo pomursko gospodarstvo brez državne pomoči in potem pod pritiskom takratnega finančnega ministra Ropa »potopilo« v Novi Ljubljanski banki. Na drugi strani se primorski gospodarstveniki niso ozirali na državo in vložena sredstva v sanacijo koprške banke, med njimi tudi paradržavno podjetje Luka Koper ne, in so banko enostavno prodali Italijanom. Ali tega ni bilo možno storiti s Pomursko banko? Ali Mura iz tega ne bi iztržila več, ko je iz državne pomoči?

Sedaj so seveda drugi čast in malo žal mi je, da se srečanje ni imenovalo Zbor za Pomurje. Eden glavnih igralcev v tej zgodbi, nov vlagatelj in povezovalac pomurskega turizma Sava oz. njen predsednik Janez Bohorič, sicer tudi podpredsednik Forumu 21, je pokazal, da za kapital ni meja in da bo sodeloval z vsemi, od katerih lahko ima koristi. Tako so se ob visoki formalni vladni zasedbi z dvema ministroma in člani strateškega vladnega sveta začela odpirati vrata nove vladne ekipe tudi za tiste, ki so prej stali na drugem bregu. To ni nič slabega in je tudi legitimno. Vprašanje pa je, kako je bil v tej luči viden razvoj regije. O intenzivnosti kapitalskih vlaganj v turistične zmogljivosti nič slabega. Gre za relativno velik kapitalski vložek, ki presega okvir državnih pomoči. Ravno ta kapitalaska intenzivnost vlaganj pa lahko naleti na veliko oviro, namreč razvojno stagnacijo regije v širšem smislu. Brez premika na ravni celotne regije bo ves ta ogromni kapital za uspešnost premalo. Žal na forumu nismo slišali, da turizem zahteva tak in tak »domači servis« po taki in taki evropsko primerljivi ceni (od hrane naprej) od Goriškega parka ali Goriški park naj za naše potrebe in za zadovoljstvo gosta razvija to in to. Lahko bi bilo obratno in bi drugi udeleženci jasno povedali, da pričakujejo, da se bo pomurski turizem oskrboval s tem in tem, vključeval v svojo ponudbo to in to ter mi to in to ponujamo po konkurenčnih evropskih cenah. Kajti govoriti o evropskem svobodnem trgu je malo prepotentno, saj vemo, če se ozremo malo čez mejo, da ima vsako lokalno celovsko združenje z blagoslovom države pravila, ki ščitijo lokalno gospodarstvo, predvsem na področju storitev.

Gledano s tega zornega kota je ostal forum, ki bi bil lahko tudi zbor, nedokončana zgodba.

Pomurski župani o obisku vlade v naši regiji

Janša in njegovi ministri se za en dan selijo v Pomurje

Obiskali bodo tudi tovarno Mura

Minuli petek so se pomurski župani zbrali na koordinaciji v Murski Soboti, na kateri so se pogovarjali predvsem o obisku vlade Republike Slovenije, ki bo drugega marca obiskala Pomurje. Ker novinarji na sestanku nismo imeli dostopa, smo dobili informacije o še nedodelanem načrtu obiska vlade in sklepkih županov na tiskovni konferenci, ki jo je pripravil župan mestne občine Anton Štihec, ki je bil gostitelj koordinacije županov in bo tudi gostitelj vladnega obiska.

Kot je povedal Štihec, bo prišla v Mursko Sobotu celotna vlada. Člani le-te naj bi se sešli zjutraj ob devetih, čeprav lokacija v mestu še ni določena. Najprej naj bi vlada opravila dveurni delovni posvet, po posvetu, nekje od 12. do 17. ure, pa naj bi se ministri in predstavniki vlade Janez Janša razkropili po različnih krajih naše regije. Program teh obiskov bodo pripravila ministrstva. Vmes bo tiskovna konferenca predsednika vlade in nekaterih ministrov. Po sedemnajsti uri pa naj bi potekal še glavni dogodek tega dneva, in sicer srečanje celotne vlade s pomurskimi župani, gospodarstveniki ter pre-

dstavniki družbenega in civilnega življenja v naši regiji.

Ker so dobili župani na omenjeni koordinaciji le osnutek vladnega obiska, ki še ni bil dokončno dodelan, so sprejeli tudi nekatere sklepe v zvezi z obiskom, ki bi jih radi vključili v program. Tako predlagajo, da bi se pomurski župani posebej sestali s predsednikom vlade, ki mu bodo posredovali poda-

tke, ki kažejo na zaostalost regije. »Pri tem seveda ne bomo samo tarnali, kaj je z našo regijo, ampak bomo dali tudi določene predloge, kaj naj bi se v prihodnosti z našo regijo zgodilo tako na področju cestne problematike, zaposlovanja kot gospodarstva ipd.« je odločno povedal Štihec. Ministri pa naj bi po nekaterih informacijah obiskali tudi tovarno Mura in

podpisali določene dokumente. Predlagali so še, da naj vlada na svojem delovnem posvetu na eni od osrednjih obravnavala prav zaostajajočo Pomurja, kjer bi prav tako delovali pomurski župani, da naj za kraje, ki jih bodo obiskali širom po Pomurju, rejejo tiste ministre, ki se jih bledematika tega kraja tiče.

C. K., foto:

Ker se novinarji, kot smo uvodoma že zapisali, koordinacije nismo mogli udeležiti, smo povprašali nekaj županov, ki so bili tam, kaj menijo in kakšna so pričakovanja ob obisku vlade pri nas

Janko Halb, župan občine Rogašovci:

»Že na koordinaciji sem predlagal, da naj se ministri porazdelijo bolj po resorjih kot da bi imeli le splošen obisk Pomurja po različnih krajih. Tako naj se zberejo na določenem kraju in pokličejo predstavnike pristojnih institucij iz okolice, ki bodo prišli k pristojnemu ministru, ne pa da on hodi k njim, ker bo to učinkovitejše. Ob obisku pa bomo predlagali, če ne drugi, bom to storil sam, da naj se uvedejo posebne davčne olajšave gospodarskim subjektom na nerazvitih območjih ter konkretni ukrepi na področju zaposlovanja. Konkretna pričakovanja pa so tudi, da vlada Pomurju ne samo statistično, ampak tudi stvarno prizna status nerazvite regije, ter da prizna še druge bonitete, saj gre za pretežno obmejno regijo, ki ima hkrati tudi veliko koncentracijo romske populacije.«

Stanko Ivanušič, župan občine Razkrižje:

»Dobro je, da vlada pride sem, in tudi sam sem jih povabil, da pridejo pogledat južno mejo in probleme v naši občini. Toda vem, da vsega ne bo možno obiskati v nekaj urah. Pa tudi vsi župani verjetno ne bomo uspeli diskutirati z vlado, ker nas je preveč in ima vsak svoje probleme. Želim pa si, kar sem tudi povedal na koordinaciji, da naj se omenijo predvsem skupni problemi regije, značilni za vse občine, in da naj se obiščejo tisti kraji, ki imajo podobne probleme kot večina krajev pri nas. Čeprav nekateri menijo, da gre tukaj tudi za reklamo vlade, pa menim, da vseeno lahko od tega nekaj pridobimo.«

Jožef Poredoš, župan občine Tišina:

»Vlado moramo seznaniti s stanjem nezaposlenosti v celotni regiji ter o sofinanciranju občin za cestno avtoceste, oskrbo z vodo in vsemi drugimi pomembnimi stvarmi. V naši občini pa se ne sta, če bo obisk pri nas, omenjala oskrba z vodo in predlog, da se občinam, ki so tik pred izgubo kanalizacije, nameni nekaj sredstev več, saj s tem sprevajajo k varstvu okolja. Sicer pa menim, da enem dnevu ministri ne bodo mogli prehoditi celotne regije in nam veliko ponuditi, vendar pa, če bodo že tu, moramo najprej omeniti skupne probleme.«

Avtocesta leta 2007 ali 2008?

Začetek gradnje odvisen od vremena

Do dokončanja na cesti že 150 tisoč tovornjakov

Odbor za sprotno spremljanje izgradnje avtoceste ne počiva in njegov predsednik župan občine Gornja Radgona Anton Kampuš ostaja optimističen, čeprav se ministri za promet, okolje in prostor ter finance njegovemu vabilu na sejo odbora niso odzvali niti se niso pisno ali kako drugače opravičili. V odboru so namreč ugotovili, da gradnja poteka po planu. Vseeno pa sta se zadnje seje odbora udeležila državni sekretar ministrstva za promet Gregor Ficko in Marjetka Ilih z okoljskega ministrstva, da bi predstavila čim natančnejši potek izgradnje avtoceste.

Iz zapisnikov sestankov odbora civilnih iniciativ je možno razbrati, pravi Kampuš, da imajo ti zaupanje občan in občanov, dolaj pa še: »Iz zapisnika je možno tudi razbrati, da je pričakovati kar precej tožb občan in občanov zaradi poškodb, ki nastajajo na objektih, in zaradi tega, ker bomo morale občine občanom zagotoviti pravno pomoč.«

Letos naj bi namenili izgradnji pomurskega kraka avtoce-

ste devet milijard in 109 milijonov tolarjev, za predhodne aktivnosti na preostalih odsekih, kot so odkupi zemljišč, projektno-tehnična dokumentacija za izgradnjo, razna dovoljenja ter druga pripravljala dela, pa je predvidenih še dodatnih 765 milijonov tolarjev.

»Za odsek avtoceste Cogetinci-Vučja vas je vse pripravljeno za gradnjo, pogodba z izvajalci je podpisana, pridobljena so gradbena dovoljenja, vsa zemljišča, čakamo le, da zima malo popusti. Na tej trasi naj bi bile zelo težke razmere, saj prevladuje glinen material, zato trenutno z deli ni možno začeti,« je povedal Gregor Ficko, državni sekretar ministrstva za promet.

Po njegovih zagotovilih naj bi se letos začelo tudi intenzivno odkupovanje zemljišč na odseku od Lenarta do Cogetincev in

na odseku Beltinci-Lendava. »Pričakujemo, da bi letos in v prvi polovici leta 2006 vsa ta dela izvedli tako, da bi se gradnja lahko začela v predvidenih rokih, določenih tudi s sklepi vlade, in sicer v drugi polovici leta 2006. Seveda pa, če bo možno kakršno koli skrajšanje roka, bomo to tudi upoštevali.«

Marjetka Ilih je še povedala, da sta oba postopka za pridobivanje manjkajočih uredb v lokalni načrtu na odseku Spodnja Senarska-Cogetinci in Beltinci-Lendava trenutno v fazi pridobivanja mnenj pristojnih nosilcev urejanja prostora, rok za njun sprejem pa je 31. marec 2005.

Lanskoletne aktivnosti, ki se tičejo kratkoročnih ukrepov, so bile po zagotovilih Ficka realizirane stoddostno in enako realizacijo na področju umirjanja

Strokovne službe ugotavljajo, da naj bi se dela zaradi težavnega terena končala konec 2008 in ne konec leta 2007, kot to želijo prebivalci.

prometa, izgradnje pločnikov, kolesarskih in traktorskih stez ter posodobitev določenih križišč pričakujejo tudi letos. Zanje pa bo treba v letošnjem proračunu zagotoviti 790 milijonov in še 430 milijonov v letu 2006.

Sicer pa večjih težav pri izgradnji trase od Murske Sobote proti Lendavi ne pričakujemo, ker poteka po ravninskem delu, problematična je tista iz smeri Vučje vasi proti Mariboru. »Saj bomo dejansko kopali skozi Slovenske gorice, ki so, kar se tiče geoloških razmer, izredno neugodne.«

Zgrajena sta dva pododseka, Beltinci-Vučja vas, v skupni dolžini 15,7 kilometra, in prva polovica lendavske obvoznice v dolžini 6,5 kilometra. Letos naj bi začeli z izgradnjo kar 36,1 od 70 kilometrov še manjkajočega pomurskega kraka, in sicer na treh koncih – od Pesnice proti Lenartu, od Cogetincev proti Vučji vasi in od Lendave proti Pincam.

Lendava Pajkova mreža

Kdo je notri in kdo zunaj

Lendavska pajkova mreža je postala nacionalna tema, potem ko so jo obelodanili v srednjem poslovnem dnevniku. Reakcije lokalnih veljakov so bile burne. Podrobnejša analiza navaja k dvema zaključkom. Lahko da gre za obračun znotraj lendavske elite ali pa gre za apetite nekoga od zadaj, ki ima ob začetku velikih državnih investicij svoje interese.

Da ne bo preveč zapleteno. V središču mreže se je znašlo podjetje Gramoz, ki je v mešani lasti štirih lastnikov: prej petih. Občina je solastnik 26, Komunala Lendava 21, Varis 32 in Atrex 21 odstotkov. Prej je bilo to še Gradbeništvo iz Lendave. Omenjena podjetja in občina so ustanovili podjetje po stečaju takrat iz zdržitve še solidnega Gradbenika in zavoženega Gidos. Znano je, da se je takrat tudi s političnim ozadjem in pristilo poskušalo rešiti Gidos. Da je bilo projekt možno izvesti, so v Gradbeniku najprej odstranili vodstvo in z novimi kadri podjetje pripeljali tako daleč, da je bilo prisiljeno v omenjeno poslovanje. O tem, da posli v Gidosu niso bili čisti, je dokazovalo nekaj ovad, ki pa niso imele epiloga in ga verjetno zaradi zasta-

ranja ne bodo. Znotraj Gradbenika je bila v Trimlinih gramoznica in betonarna. Omenjena peterica je potem ustanovila podjetje, ki se ukvarja s črpanjem gramoz in separacijo. Pri ustanovitvi ni nič spornega, če je sodelovala tudi občina. Navsezadnje so ustanovitelji in lastniki podjetja, ki potrebujejo gramoz in peske.

Varis zanetil ogenj

Zgodba okrog prepletenosti družinskih podjetij župana Balazka in podžupana Sobočana z Gramozom se je začela po zapletu, ki ga ima Varis s posrednikom na nemškem trgu in ki naj ne bi dobil provizij. Hkrati anonimke, ki prihajajo iz Varisa, kažejo, da je prišlo do konflikta med direktorjem Sobočanom in pisci anonimk. Ob tem je seveda vprašanje, ali to podjetje nima lastnikov in nadzornega sveta, ki bi moral ukrepati, če zgodbe seveda držijo. Taktika je očitno drugačna, ob Varisu je v igro potegnjen Gramoz in seveda občina kot predstavnica javnega interesa, na katerega se je danes tako popularno sklicevati. Dejstvo je namreč, da je podjetje žene župana Balazka sklenilo pogodbo o opravljanju storitev, ko ta ni bil župan. Skratka, če

gre za korekten poslovni odnos in če bodo v Gramozu dokazali, da je bila ponudba omenjenega računovodskega servisa najcenejša, potem tudi tu prepletanje javnega in zasebnega ne vzdrži. Delno bi morda vzdržala teza o prepletenosti podjetja Sobočanova hčerke s posameznimi posli, ki jih je opravila za Gramoz glede na to, da je Štefan Sobočan prokurist Gramoza, vendar to že ni več predmet krizanja interesov.

Navsezadnje je bil v Unionu dobavitelj etiket eden od ožjih družinskih članov enega od članov uprave, pa je karavana odpeljala brez posledic. V tem primeru vrednost poslova ni bila tako velika, da bi jih lahko obremenili s klientelizmom. Sicer pa so neposredne poslovne povezave Gramoza z občino iz trte zvite, kajti njegov posel, ki se posredno nanaša na občino, ne izvira iz direktnega niti indirektnega vpliva na pridobitev posla. Gramoz je namreč dobil posel z direktnimi pogajanj z izvajalcem del in je moral pristati na konkurenčne cene.

Na zgodbo se lahko pogleda tudi iz drugega zornega kota, namreč s stališča lendavske Komunale, ki je zasebno podjetje in kjer je občina ugotovila svoj javni interes ter ga poskuša tudi

uveljaviti (to bo odvisno tudi od svetnikov). Ob dokončanju kanalizacije in sestavi lendavske industrije se obetajo veliki posli, ki želijo ohraniti monopolni položaj tega podjetja v občini. Komunala je kot solastnik Gramoza ostala v senci zgodbe in ji iz tega razloga ni mogoče ničesar očitati, ni pa je mogoče izključiti.

Gramoz zanimiv plen

Po podatkih o poslovanju Gramoza, ki so javno dostopni, podjetje solidno posluje in ima zavidljivo rast obsega poslovanja. Čeprav za svoj razvoj ni bilo deležno svežega kapitala ustanoviteljev, se tudi ustrezno tehnološko posodablja. Je pa še nekaj, in to je ključnega pomena, namreč to podjetje ima vso z zakoni predpisano dokumentacijo in tudi pridobljeno koncesijo za črpanje gramoza ter tudi ureditvene načrte za sanacijo gramoznice. V tem času je tudi v fazi pridobivanja dovoljenj oziroma koncesije za zbiranje gradbenih odpadkov. Na tej točki pa dobiva zgodba novo dimenzijo. Namreč z inkriminiranjem nečednih poslov na račun gramoza Gramoza se poskuša priti do tega podjetja, ki postaja zanimivo ob predvidenih avtocestnih gradnjah, predvsem zaradi pridobljene koncesije, ki pomeni veliko konkurenčno prednost podjetja.

Na tej točki bi bil čas, da se lastniki konsolidirajo in zaščitijo podjetje, ki je pozitiven igralec in ki ob napovedanih poslih in pričakovanem dobičku lahko ugodno vpliva tudi na stanje v javni občinski blagajni.

J. Votek

Gregor Ficko, ministarstvo za promet: »Predvidevamo, da se bo letos začela graditi avtocesta iz smeri državne meje proti Beltincem, gre za odsek avtoceste Lendava-Pince, potem iz smeri Murske Sobote proti Mariboru, se pravi odsek Cogetinci-Vučja vas, in pa iz smeri Maribora proti Lenartu, krožišče v Pesnici do Lenarta. Tako da bi bilo v bistvu letos v gradnji 36,1 kilometra avtoceste oziroma več kot polovica še manjkajoče dolžine pomurskega kraka.«

Seveda ne smemo pozabiti še na zagotavljanje kakovosti gradnje, saj avtocesta, ki jo bomo čez dve leti zaprli zaradi sanacije ali popravil, ne bo koristila prav nikomur.

Člane odbora skrbi predvsem naraščanje števila tovornjakov. Trenutno se jih v enem mesecu

prepelje 70 tisoč, do konca izgradnje avtoceste naj bi bila ta številka že 150 tisoč, vendar pa glede tega skorajda ni mogoče storiti ničesar, pravi Ficko, saj gre vendarle za cesto, ki ima mednarodni pomen.

Vanja Poljanec, foto: V. P.

Mejni prehod Hotiza odprt enostransko? Slovenskih policistov še ni

Ob obisku ministra za evropske zadeve Milana M. Cvikla konec avgusta v Ljutomeru, kjer se je s pomurskimi obmejnimi župani pogovarjal o možnosti skladnega izvajanja schengenskega režima in režima po Sporazumu o obmejnem prometu in sodelovanju Sops na zunanji meji Evropske unije s poudarkom na mejnih prehodih Petišovci, Gibina, Razkrižje in Hotiza, so njegovi sodelavci jasno povedali, da slednji ne bo odprt, čeprav bo zgrajen, dokler hrvaška stran, ki je skupni mejni prehod na hrvaški zemlji tudi gradila, ne bo odpravila pomanjkljivosti.

O tem, za kakšne popravke naj bi šlo, takrat ni bilo govora, po naših virih pa naj bi bila sporna makadamsko pot, ki so jo naredili za objektom mejnega prehoda tako, da s hrvaške strani lastniki zemljišč ob meji lahko pridejo do njih, ne da bi morali skozi kontrolo na mejnem prehodu, in potem preko polj lahko pridejo na slovensko stran. Po tistem je o odprtju mejnega prehoda na Hotizi, ki je bil zaradi lege ob večjem deževju sredi leta že tudi poplavljen, vse potihnilo, čeprav je bilo uradno še pred Cviklovim obiskom v Ljutomeru napovedano, da ga bodo odprli 15. avgusta.

Prejšnji teden so se na presenečenje lokalnega prebivalstva v objektu mejnega prehoda Hotiza naselili organi hrvaške mejne policije, čeprav objave v Uradnem listu o odprtju mejnega prehoda Hotiza še ni bilo. Novinarskih vprašanj o enostranskem delovanju mejnih organov na Hotizi so se odgovorni od Lendave do Murske Sobote in Ljubljane otrevali kot nadležnega snegu za vratom. Do zaključka redakcije so tako ostala brez odgovorov vprašanja, ki smo jih naslovili na pristojno ministarstvo in generalno policijsko upravo, še prej pa jih postavljali odgovornim v regiji, ali je bila slovenska stran obveščena o vselitvi in delovanju hrvaške mejne policije v objektu mejnega prehoda na Hotizi, zakaj tu še ni slovenskih policistov, kako je sedaj z ustreznostjo mejnega prehoda in kdaj naj bi mejni prehod tudi uradno odprli. Neuradno smo izvedeli le to, da naj ne bi šlo za enostransko odprtje mejnega prehoda, ker da sosednji mejni organi tu opravljajo kontrolo, predvideno za prehodna mesta, torej da je tu mejo mogoče prestopiti z obmejno prestopnico, mejni prehod pa naj bi uradno odprli po objavi v Uradnem listu, to pa naj bi bilo prihodnji mesec.

M. H.

Mejni prehod Hotiza uradno še ni odprt, vendar so hrvaški policisti že na njem.

TEMPIRANO

Igor Kolenko, predsednik fotokluba: »Leto

2004 je bilo v marsičem posebno. Izničilo je naš trud iz preteklih let, ko nas je širša javnost že dodobra opazila. Prvič v zgodovini fotokluba načrta nismo popolnoma realizirali. V decembru

smo nameravali pripraviti razstavo na temo Čevelj, a je nismo speljali do konca. Tudi aktivnega prijavljanja na fotografske natečaje ni bilo. Javnost pa nas najbolj spremlja ravno preko natečajev. Če tega ni, je videti, kakor da tudi dela fotokluba ni. Moram priznati, da tudi jaz sam na tem področju nisem bil posebno aktiven.«

Tanja Šimonka, direktorica Zavoda za kulturo in promocijo Lendava: »Ne, tu

di tu vas moram razočarati. Ko so vsi potencialni kandidati dvignili roke od projekta, so me vprašali, ali bi kandidirala. Imela sem dva dni časa za odločitev. In ker

sem se tam v gradu počutila rahlo odloženo in utesnjeno, sem se prijavila. Zdaj sem padla not. In sem polna adrenalina, vznemirjenosti, ja, uživam.«

Tibor Füle, ravnatelj in podpisani učitelji:

»V sedmi številki Vestnika je v stavku, objavljenem pod fotografijo mag. Tiborja Füleja, ravnatelja Dvojezične srednje šole Lendava, objavljena neresnična ugotovitev v zvezi z informativnim dnevom šole. Zapisano je, »da ravnatelj šole kljub

majhnemu zanimanju dijakov za to šolo na informativnem dnevu uspešno gradi novo šolo.« To ni res! Ali gre za zavestno laž ali pa za nevestno oziroma nestrokovno opravljanje vašega dela. Našega informativnega dneva so se udeležili učenci treh dvojezičnih šol in nekaj učencev iz enojezičnih šol. Število teh učencev je v primerjavi s prejšnjimi leti večje in ustreza predpisanemu številu za izvajanje vseh razpisanih programov in oddelkov za naslednje šolsko leto. Kaj je torej za vas majhno zanimanje? ...

Boris Lebar, župan Občine Velike Polane:

»Ljubše bi mi bilo, če bi razdelili čimveč sredstev društvom in organizacijam, saj bi si s tem kupoval glasove volivcev, vendar bi potem kaj hitro poslušal, zakaj ni dovolj denarja na primer za vzdrževanje cest, nujna dela v šoli in vrtcu, za gradnjo kanalizacije itd.«

Stanko Ivanušič, župan Občine Razkrižje:

»Želim pa si, kar sem tudi povedal na koordinaciji, da naj se omenijo predvsem skupni problemi regije, ki jih imajo vse občine, in da naj se običajno ti isti kraji, ki imajo sorodne probleme kot večina

krajev pri nas. Čeprav nekateri menijo, da gre tukaj tudi za reklamo vlade, pa menim, da vseeno lahko od tega nekaj pridobimo.«

Predstavitev knjige dr. Pavle Štrukelj o romski skupnosti pri nas

Knjiga o Romih za Rome in za vse druge

Strokovno delo, ki naj bi pripomoglo tudi k strpnosti

Veliko zanimivih informacij o Romih pri nas so lahko prejšnji teden izvedeli obiskovalci v Pokrajinski in študijski knjižnici v Murski Soboti. Tam je namreč potekala predstavitev knjige z naslovom Tisočletne podobne nemirnih nomadov avtorice dr. Pavle Štrukelj, ki govori o zgodovini in kulturi Romov v Sloveniji.

Kot je povedala avtorica, sicer raziskovalka in etnologinja, je knjiga nadaljevanje njene prve knjige, ki je izšla pred dvajsetimi leti, vendar se od nje precej razlikuje. Slednja namreč povzema vsa njena raziskovanja, ki jih je opravila na terenu med Romi, ta pa so se začela že pred štiridesetimi leti, in jih s tem delom tudi na neki način zaključuje. Nihče pred njo, kot sama pravi, se ni tako načrtno lotil raziskovanja romske zgodovine in kulture pri nas. Da bi razumela njihovo kulturo in pot, ki so jo opravili, preden so prišli v Evropo in Slovenijo, se je tudi sama odpravila na terenske raziskave v Indijo, torej pradeželo Romov. Največ terenskega dela pa je vseeno opravila v Sloveniji na območjih, kjer živijo Romi, to je v Pomurju, na Dolenjskem in Gorenjskem. Pričujoča knjiga tako opisuje slovenska romska območja in zgodovino naselitve, ki naj bi se začela že v 14. stoletju. V drugem delu knjige pa lahko veliko izvedemo tudi o življenju Romov pri nas,

predvsem o njihovi kulturi in elementih kulture, kot so: jezik, šege, običaji, prehrabne navade, obrti ipd. Knjiga je opremljena tudi z barvnimi in predvsem črno-belimi fotografijami, ki so dopolnilo k tekstu. Seveda ima knjiga poleg svojega strokovnega pomena tudi velik pomen za samozavest romske skupnosti pri nas. Kot je povedala avtorica: »Knjigo sem napisala za vas – romsko skupnost, da bi se zavedali svojega obstoja, ter hkrati za vse druge, da bi Rome bolj spoznali, kar bi prispevalo k boljšemu odnosu.« Ta misel avtorice je spodbudila tudi druge na predstavitvi knjige, da so podali svoje mnenje. Tako je predsednik Zveze Romov Slovenije Jožek Horvat - Muc izrazil veselje ob izidu knjige in povedal, da lahko knjiga nauči mnoge o tem, kdo so Romi in kako dolgo zgodovino imajo v teh krajih. Podobno je menil tudi romski mestni svetnik Darko Rudaš, ki je dodal, da knjiga ne bi mogla iziti ob bolj pravem trenutku, saj so se ravno pred kratkim ob političnih vprašanjih Romi zelo »zamazali«.

Svoje vtise ob izidu knjige pa je na predstavitvi v murskosoboški knjižnici podal tudi direktor založbe Družina, Janez Gril, pri kateri je knjiga izšla. »Menim, da lahko ob pojavih nestrpnosti do Romov, ki smo jim priča v Sloveniji, knjiga, kot je ta, marsikaj razjasni.« Gril je še povedal, da

Dr. Pavla Štrukelj

pričujoča knjiga ni roman, ki bi ga prebrali enemu dnevu, ampak bogato strokovno delo, ki ga vzamemo v roke večkrat, ko želimo izvedeti določena dejstva. Knjiga, ki je že bila predstavljena v Ljubljani in sedaj v Murski Soboti, bo predstavljena še na Dolenjskem.

Besedilo in foto: C.

Spominska slovesnost v Črešnjevcih

Šestdeset let od krute smrti Marije Rožman

V nedeljo je bila pri kamnitem spomeniku ob gozdu v Črešnjevcih spominska slovesnost ob 60-letnici krute smrti mladinske aktivistke iz Polic Marije Rožman, ki sta jo pripravila Območno združenje zveze borcev in udeležencev NOB Gornja Radgona in komisija za prireditve gornjeradgonske občine.

V kulturnem programu so nastopili šolarji Osnovne šole Gornja Radgona ter člani Planinskega društva in Društva prijateljev mladine Gornja Radgona. Organizirali so tudi pohod od osnovne šole Gornja Radgona do spomenika v Črešnjevcih,

Nič ni narobe s položnicami za kabelsko TV

Telemach je »prevzel« Signal

Potem ko so pred dnevi prejeli položnice za plačilo obveznosti, povezanih s kabelsko razdelilnim sistemom (KRS), so bili mnogi od okoli 1600 naročnikov omenjenega sistema v Gornji Radgoni in okolici nekoliko presenečeni, da so račun prejeli od »neznane« družbe.

Namesto podjetja Signal iz Murske Sobotice, ki že nekaj let poleg vzdrževanja radgonskega KRS skrbi tudi za opravljanje računovodskih in administrativnih del (izdelovanje in pošiljanje položnic za naročnike, izterjava plačil, izvajanje plačil računov dobaviteljev, priprava zaključnih in drugih računov KRS, izdelava potrebnih evidenc za KRS ...), je namreč tokrat »glava« položnice nosila ime Telemach – družba za telekomunikacijske storitve, d. o. o., Ljubljana.

Toda, kot nas je obvestila tajnica Krajevne skupnosti Gornja Radgona Jožica Ravnikar, tukaj »ni nič narobe s položnicami«, kajti omenjena družba Telemach je konec januarja pripojila družbo Signal kabelski sistemi Murske Sobotice. S tem je Telemach iz Ljubljane prevzel tudi vse pogodbenne obveznosti, ki izhajajo iz pogodbe o upravljanju in vzdrževanju omrežja kabelske televizije Gornja Radgona. Ob tem pa še naprej ostaja sedež podružnice Pomurje v Murski Soboti v Lendavski ulici 29, tako da za morebitne napake pri delovanju sistema ne bo treba čakati na servis iz Ljubljane. Kljub temu pa v Gornji Radgoni potekajo sklepne aktivnosti, povezane s preoblikovanjem KRS Gornja Radgona v zadrugo, kjer bodo lastniki sistema prav vsi vlagatelji.

O. B.

tako da so pohodniki prišli v Črešnjevece do začetka prireditve, po prireditvi pa so šli še do rojstne hiše Marije Rožman ml. v Policah.

Pred spomenikom, na katerem je napis »In tu ležiš, s krvjo oblita, ubil te krvoses je Vlas, nad tabo svoboda se svita. Vse dala si za novi čas!«, je o Mariji Rožman, ki je bila ubita 20. 2. 1945, spregovoril predsednik območnega združenja Zveze borcev Jože Kos, ki je povedal, da 60-letnico zmage nad fašizmom in nacizmom lahko proslavimo s ponosom in zavestjo, da smo bili v času NOB na pravi strani. Na žalost pa se pojavljajo nekateri zgodovinarji, ki pljuvajo po slovenskem odporništvu v drugi svetovni vojni.

Mladinsko sekretarko Marijo Rožman ml., takrat staro 22 let, je izdal sodelavec okupatorja, nakar so jo odpeljali v gozd pri Črešnjevcih, kjer so jo po zverin-

skem mučenju ubili. V zapore pa so odpeljali drugih aretiranih aktivistov Osvobodilne fronte območju Upravne enote Gornja Radgona je bil zgodovinskih zapisih pred koncem vojne leta 1945 ubitih 35 občanov.

Spominska slovesnost je bila pri kamnitem spomeniku ob gozdu v Črešnjevcih, kjer je bila ubita Marija Rožman ml.

Iz dejavnosti pomurskih društev

Ljudje naj ne bodo gluhi za njihove probleme

Društvo gluhih in naglušnih Pomurja, katerega član je tudi olimpijec Damjan Šebjan, je bilo ustanovljeno davnega leta 1956. Vse do septembra 1996 so delovali v različnih prostorih v Murski Soboti. Društvo trenutno šteje 602 člana, od tega 536 naglušnih, 45 gluhih in 21 slisječih, ki so podporni člani. Predsednik je Karel Maček, v. d. sekretarja pa Branko Gornjec. Društvo pokriva 26 pomurskih občin.

Leta 2002 so bili organizatorji mednarodnega dneva gluhih, za kar so bili deležni številnih priznanj. Lani so se udeležili mednarodnega dneva gluhih v Novem mestu, za svoje člane pa so pripravili tudi izlete v Pleterje, na grad Otočec z ogledom Kostanjevice na Krki, organizirali pa so še piknik članov na brodu ob reki Muri v Krogu.

Sicer pa v društvu skrbijo za svetovanje in informiranje gluhih in naglušnih o njihovih zakonskih pravicah, za pomoč pri premagovanju komunikacijskih ovir s tehničnimi pripomočki ter pri izpo-

polnjenju znanja slovenskega jezika in spoznavanju znakovnega jezika. Poleg tega skrbijo za družabna srečanja in igranje različnih športnih iger, saj se udeležujejo državnih prvenstev invalidnih športnikov. Gluhi in naglušni otroci pa se vključujejo v različne oblike usposabljanja, kreativne delavnice.

Poleg tega izvajajo posebne socialne programe, namenjene članom in nečlanom svetujejo o invalidsko-pokojninskem zavarovanju, zdravstvenem zavarovanju, pri kršenju pravic na delovnem mestu, jih usmerjajo v programe poklicne rehabilitacije.

Letos so v društvu ustanovili balinarsko ekipo, ki jo vodi Robert Horvat, ki je že dlje časa vodil tudi druge športne sekcije. Hkrati bodo nadaljevali s športnimi, začrtanimi že z lanskim programom dela. Ta zajema tudi tečaj računalništva, nogometni nastopili v ligi malega nogometa, dvakrat mesečno pa se bodo srečevali člani skupine za samopomoč.

Milan Jurec

Informacijsko-komunikacijski center za širšo javnost

Otvoritev e-šole v Murski Soboti

Za nemoteno delo in strokovno pomoč v sodobno opremljeni učilnici bo skrbel mentor

Na OŠ I v Murski Soboti so minuli petek odprli že sedemindvajseto e-šolo v Sloveniji in četrto v naši regiji. E-šole so le eden od projektov Ministrstva za informacijsko družbo, ki sedaj deluje pod Ministrstvom za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo, s katerim želijo zmanjšati digitalni razkorak v Sloveniji in zagotoviti enakopravne možnosti dostopa ter uporabe najsoodobnejše informacijske komunikacijske tehnologije.

Na prvi murskosoboški osnovni šoli gre tokrat za sodobno opremljeno računalniško učilnico s triindvajsetimi računalniki, ki so povezani v lokalno omrežje in svetovni splet, ter drugo strojno in programsko opremo. Poleg osnovne uporabe računalnikov bodo »računalniški učilnici« moč tudi izvedbe videokonferenc. Učilnica bo v dopoldanskem času namenjena za šolske potrebe in potrebe vzgojno-izobraževalnega procesa na šoli, popoldne pa, kar je tudi posebnost e-šol, za vse občane mestne občine in druge prebivalce iz

okolice. Ti jo bodo lahko uporabljali v času od 14. do 19. ure med tednom, v soboto pa od 8. do 12. ure. Seveda se bo delo v teh prostorih izvajalo po določenih pravilih e-šol; tako ne bo dovoljena neprimerna vsebina spletnih strani, igranje igrice ali uporaba strojne in programske opreme za pridobitno dejavnost. Za nemoteno delo v učilnici

bo skrbel mentor, ki bo tudi sicer svetoval in pomagal uporabnikom pri delu.

Nad pridobitvijo je izrazila veselje ravnateljica šole Anka Suhadolnik, ki je med drugim povedala, da na šoli že imajo dobro opremljeno računalniško učilnico, še ena pa bo koristila kot nadgradnja vzgojno-izobraževalnemu procesu.

Sredstva za opremo (7 milijonov tolarjev) je zagotovilo bivše Ministrstvo za informacijsko družbo, ki sedaj deluje pod Ministrstvom za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo, v sodelovanju z Ministrstvom za šolstvo in šport. Mestna občina Murska Sobota pa je omogočila nakup pohištvene opreme (1,2 milijona tolarjev) in ureditev učilnice ter bo tudi zagotavljala sredstva za plačo mentorju. Otvoritev so se prav zato udeležili tudi trije predstavniki iz obeh šolskih ministrstev ter predstavniki občine. Vsi so pozvali tako učence šole kot vse druge občane in Pomurce, da naj s pridom izkoriščajo sodobno opremljeno učilnico. Hkrati so nekateri tudi poudarili, da se bodo v prihodnje pri podobnih projektih posvetili bolj vsebinam e-šol, saj večina šol že tako ali tako premore sodobno računalniško opremo.

Besedilo in foto C. K.

Občinski svet Občine Veržej

Pristajajo le na delno sofinanciranje kulture in športa

Kot je znano, je bil minuli leto sprejet odlok o razdelitvi javnega Zavoda za kulturo in izobraževanje Ljutomer, s čimer sta na novo ustanovljena Splošna knjižnica Ljutomer in Zavod za šport, izobraževanje odraslih in mladino Ljutomer. Ker je kot pogodbeni partner v ta dogajanja vključena tudi občina Veržej, so se člani občinskega sveta morali ukvarjati tudi s sofinanciranjem delovanja obeh novoustanovljenih javnih zavodov.

Podobno kot člani odbora za gospodarstvo, ki ga vodi Majda Kolbl, so tudi svetniki soglasili s predlogom sklepa, po katerem bi sofinancirali le knjižnico, ne pa tudi muzeja, galerije ter kina in Doma kulture v Ljutomeru, pa še to na osnovi pogodbe z natančno dogovorjenim programom za občino Veržej. V razpravi so namreč menili, da bi bili stroški za pokritje vseh drugih obveznosti previsoki za veržejski občinski proračun, v katerem so namenjeni 3,8 milijona tolarjev, zato dodatna dva milijona tolarjev, kolikor naj bi približno znašalo sofinanciranje muzeja, galerije, kina in Doma kulture Ljutomer, za zdaj ne morejo zagotoviti.

Podobno stališče so imeli tudi pri sofinanciranju delovanja novega javnega Zavoda za šport,

»Če Občinski svet Občine Veržej sklepa, da je s potrditvijo programa ravnanja s komunalnimi odpadki v občini Veržej v letu 2005 določeno tudi mesto odlaganja komunalnih odpadkov, je tako sklepanje zmotno. Ob tej priložnosti želimo še omeniti, da se KSP Ljutomer, d. o. o., kot upravljalec odlagališča v Ljutomeru aktivno pogovarja z Ministrstvom za okolje, prostor in energijo oziroma Agencijo RS za okolje o problematiki zapiranja odlagališča, zato v nobenem primeru ne želimo zaostrovati problematike zbiranja, odvoza in odlaganja komunalnih odpadkov,«

izobraževanje odraslih in mladino. Opredelili so se le za pokritje stroškov organizacijske enote šport, za kar bi morali zagotoviti v občini Veržej glede na delež števila prebivalcev v nekdanji skupni ljutomerski občini (7,49 odstotka) skupno nekaj več kot 492.000 tolarjev. Potemtakem odpade veržejsko sofinanciranje izobraževanja odraslih, za kar bi morali prispevati po predlogu Ljutomerčanov dobrih 533.000 tolarjev, medtem ko jih za sofinanciranje dejavnosti mladih niso obremenili z nikakršnim zneskom.

Odlaganje odpadkov postaja resen problem

Na seji pa so se seznanili tudi z odgovorom Komunalno-stano-

vanjskega podjetja Ljutomer na dopis v zvezi s sklepom občinskega sveta glede zagotovitve odlaganja komunalnih odpadkov iz občine Veržej v prihodnje. Navedeno je, da je veržejška občina že leta 2000 sklenila pogodbo o sofinanciranju izvedbe sanacije centralne deponije komunalnih odpadkov v Ljutomeru, s katero si je, kot piše, zagotovila deponijski prostor in prevzela določene obveznosti. »Če Občinski svet Občine Veržej sklepa, da je s potrditvijo programa ravnanja s komunalnimi odpadki v občini Veržej v letu 2005 določeno tudi mesto odlaganja komunalnih odpadkov, je tako sklepanje zmotno. Ob tej priložnosti želimo še omeniti, da se KSP Ljutomer, d. o. o., kot upravljalec odlagališča v Ljutomeru aktivno pogovarja z Ministrstvom za okolje, prostor in

energijo oziroma Agencijo RS za okolje o problematiki zapiranja odlagališča, zato v nobenem primeru ne želimo zaostrovati problematike zbiranja, odvoza in odlaganja komunalnih odpadkov,« je zapisano v omenjenem dopisu.

Ker pa v občini Veržej menijo, da gre v tem primeru za podajanje žogice z enega brega na drugega, so sklenili, da bodo najprej preverili pravne norme pogodbe o sofinanciranju sanacije deponije, ali le-te ne zavezujejo izvajalca. Ogrevajo se namreč za pripravo razpisa za izvajanje te javne službe.

Milan Jerše

V Veliki Polani na občinskih sejah tudi občani

Bolj ali manj znane naložbe

Županu bi bilo prijetno kupovati glasove, tako da bi razdelili čimveč sredstev društvom in organizacijam, toda potem bi kaj hitro nastale proračunske luknje za druge, nujnejše potrebe

Morda smo že omenili, da so na seje Občinskega sveta Občine Velika Polana v novem mandatu, odkar je od Štefana Prše prevzel županovanje Andrej Lebar, vabljeni tudi občani. Tako je morebiti še kje, vendar dvomimo, da bi občani skoraj vedno tudi prihajali na občinske seje ter spremljali razprave svetnikov in njihove odločitve.

Nazadnje, ko so bili na dnevnem redu osnutek občinskega proračuna za letošni, načrt razvojnih programov od leta 2005 do leta 2008, odlok o občinskem grbu in zastavi, vodarina za leto 2005 in še nekatera druga vprašanja, je bilo gostov dvakrat toliko kot svetnikov. To je vsekakor dobro, saj imajo občani na ta način možnost sprotnega seznanjanja z »dogajanjem« (razpravami, odločitvami idr.) na občini in zunaj nje, župan in svetniki pa so izpostavljeni določeni javni kontroli. Slaba stran tega pa je morda to, da zaradi tega nekateri najbrž ne upajo na glas povedati vsega, kar si mislijo.

No, v razpravi o osnutku proračuna Občine Velika Polana za letošni je župan brez dlake na jeziku dejal, da bi mu bilo ljubše, če bi razdelili čimveč sredstev društvom in organizacijam, saj bi si s tem kupoval glasove volivcev, vendar bi potem kaj hitro poslušal, zakaj ni dovolj denarja na primer za vzdrževanje cest, nujna dela v šoli in vrtcu, za gradnjo kanalizacije itd.

Kaj letos in do leta 2008?

Tako je predvideno, da bo imela velikopolanska občina letos 262,8 milijona tolarjev prihodkov, odhodkov pa za 20 milijonov tolarjev več, zato se nameravajo za toliko zadolžiti (najeti dolgoročno posojilo v soglasju s finančnim ministrstvom). Kot bistvena novost v letošnjem proračunu so predvideni prihodki iz naslova INTERREG III (37,2 milijona tolarjev), a še ni zanesljivo, da bodo ta sredstva zares dobili, ker še ni bila sprejeta odločitev. Če pa se bo vse izšlo, bodo imeli za investicijske odhodke, ki najbolj zanimajo občane, na voljo 87,3 milijona tolarjev. Nameravajo jih potrošiti za nakupe pisarniškega pohištva, računalnikov, programske opreme, prometnih znakov, igral pri otroškem vrtcu, nagradnega kolesa in zemljišč za stanovanjsko-poslovne prostore ter za dokončanje gradnje mrliške vežice v Brezovici, zgraditev vodovoda in električne napeljave do Copekovega mлина, plačilo rekonstrukcije in adaptacije otroškega vrtca, rekonstrukcijo in obnovo poti na pokopališču Velika Polana, projektno dokumentacijo za stanovanjsko-poslovne prostore, obnovo (potem še prizidek) stare šole v Bukovju, za prijavo na razpis INTERREG III in še za nekatere druge potrebe. V načrtu razvojnih programov do leta 2008 je za letošni predvidenih tudi 4 milijone tolarjev za dokumentacijo za gradnjo kanalizacije (odločitev, ali ga bodo gradili z lastnimi sredstvi ali v sodelovanju s kakšnim investitorjem, še ni sprejeta). Med nekoliko večjimi srednjeročnimi naložbami pa so predvidene še adaptacija in obnova doma krajanov v Veliki Polani (leta 2005), rekonstrukcija in adaptacija sanitarij v vrtcu (2005), gradnja skupnega ogrevalnega sistema (2005), gradnja stanovanjsko-poslovne stavbe, v katero bi se preselila tudi občina (leta 2006/2007), nakup vozila za prevoze otrok (leta 2006), ureditev športnega igrišča pri OŠ in vrtcu (leta 2006), asfaltiranje občinskih cest (leta 2006/2007), nakup zemljišč za obrtno cono (leta 2008), za razširitev vodovodnega sistema (leta 2008) idr.

Kakšen grb (cvetovi marjetice in štorčija) in zastavo (osnova so cvetovi marjetice) bo imela velikopolanska občina, smo že pisali, zato omenimo med odločitvami zadnje občinske seje, da bo znašala vodarina po novem 165,29 tolarja, dosedanja cena pa je bila 146 tolarjev. Podražitev bo seveda naletela med (nekaterimi) krajanji na negodovanje, vendar bodo imeli še vedno nižjo ceno kot marsikje drugod.

Jože Graj

Iz občine Črenšovci

Ne gre za dejanski primanjkljaj

V Vestniku z dne 17. 2. 2005 je bila v članku pod naslovom »Črenšovci, 76 milijonov primanjkljaja« objavljena informacija novinarja Andreja Bedeka, da naj bi imela črenšovska občina tolikšen primanjkljaj, dejstvo pa je nekoliko drugačno.

Proračun Občine Črenšovci

za leto 2005 je izravnal in ne predvideva zadolževanja. Proračunski »primanjkljaj«, naveden v Odloku o proračunu Občine Črenšovci za leto 2005 v višini 76,1 milijona tolarjev, se pokriva iz sredstev presežkov prihodkov nad odhodki iz leta 2004 oziroma iz sredstev poslovnega sklada v isti višini. Tako tudi v letu 2005 Občina Črenšovci ne

predvideva zadolževanja, njena celotna poraba pa bo enaka masi razpoložljivih sredstev.

Ker je v proračunskem gradivu jasno izraženo, da Občina Črenšovci računa financiranja nima, to pomeni, da tudi iz preteklosti ne obstajajo nobene zadolžitve.

Anton Törnár, župan Občine Črenšovci

Nov politično-ekonomski cikel

Politika in ekonomija sta področji, ki prevladujeta v današnjem dojemljanju globalnega sveta. Vendar pa globalizacija nikakor ni naravni fenomen kot recimo prihajajoča povodenj, pred katero smo brez moči. Ko (tržna) ekonomija naleti na svoje meje, je »nevidni roki trga« treba pomagati, da spregleda, in za to je potrebna politika. Kaj pa, ko politika zbežlja v svoji ambicioznosti po »reševanju sveta«? Veliki krščanski »heretik« iz Tübingena, dr. Hans Küng, mi je pred leti v nekem intervjuju za Razgled povezoval med politiko in ekonomijo predstavil v dveh programskih tezah: »Najprej gre za primat politike nad ekonomijo, potem pa za primat etike nad ekonomijo in politiko.« In dalje: »Ekonomija in politika predstavljata kljub svoji pomembnosti zgolj nekaj dimenzij v vseobsegajočem človekovem svetu. Ne ekonomist ne politik ne stojita na prvem mestu. Na prvem mestu je nedotakljiva čast človeka, njegove temeljne pravice in dolžnosti – torej etos.«

Kako etični so torej naši politiki? In kako etični so naši gospodarstveniki in akademski ekonomisti? Velika vprašanja, ki si jih vse premalo zastavljamo, a bi si jih morali. Še posebno, ker smo na začetku novega »politično-ekonomskega cikla« neposredno po volitvah in neposredno po vstopu v EU. Vendar pa, ne se bati, namen tega stavka ni iskanje odgovorov na ta velika vprašanja.

V Pomurju sta tako gospodarski kot tudi politični cikel sprememb časovno nekoliko zamaknjeni. V gospodarstvu se stvari prav gotovo dogajajo, saj podjetja nastajajo in propadajo, število nezaposlenih je več ali manj stabilno na prvem mestu v Sloveniji, nekatere občinske uprave pa tudi že kažejo več sposobnosti pri privabljanju podjetij, da se s svojo dejavnostjo naselijo in širijo na njihovi zemlji. Počasi prihaja do izraza konkurenca na področju »politične ponudbe«, katere merilo uspešnosti na občinski ravni danes postajata predvsem število novih podjetij in odpiranje novih delovnih mest.

Kaj pa ima Pomurje ponuditi na začetku političnega cikla, ki se je začel z lanskimi volitvami in se bo – takšne so napovedi – končal čez slaba štiri leta? Od skupaj petih poslancev in ene poslanke, ki prihajajo iz naše regije, smo dobili tri popolnoma nove obraze, od tega dva iz strank vladajoče koalicije: SDS in NSi. Tako ima LDS z dvema poslancema »večino« med pomurskimi poslanci, medtem ko eden prihaja iz vrst ZLSD.

Sprememba, ki se je zgodila, je dvojna: medtem ko smo imeli v prejšnjih mandatih praktično kar vseh šest poslancev iz vrst vladajoče koalicije, imamo sedaj samo dva in manjšinsko poslanko, ki pa jo lahko mirno prištejemo tudi k tej vladajoči koaliciji. Po tej logiki je Pomurje »opozicijska« regija in se mora zato čim bolj pripraviti na »štiriletno zimo«, do naslednjih volitev torej.

Druga sprememba, ki se je zgodila, sta dva nova poslanca strank vladajoče koalicije. Za preveritev pomurske politične scene je to vsekakor dobrodošlo, vendar pa je vprašanje, kolikšna je njuna relativna moč v okviru poslanskih skupin, v katerih sodelujeta, in ali poskušata vplivati na vladno politiko – tudi v Pomurju.

Zavedati se moramo, da prejšnjih šest poslancev vladajoče koalicije očitno ni imelo dovolj teže in vpliva v Ljubljani in še manj v Pomurju, da bi se v zadnjih 12 letih kaj bistvenega spremenilo, zato je v sedanjih »konstituentni« pomurskih predstavnikov v državnem zboru pomembno, ali bodo delovali tudi kot regionalna skupina lobistov ali pa bodo zgolj dvigovalci rok in izvrševalci direktiv svojih političnih predstojnikov.

Menim, da je politična konkurenca med regionalnimi predstavniki v parlamentu nekaj najboljšega, kar se je na politični sceni zgodilo naši regiji vse od osamosvojitve naprej. Najprej se bo pokazalo, koliko se oblast ene politične opcije sploh razlikuje od oblasti druge, in tudi, ali lahko sedaj dva poslanka vladajoče koalicije naredita za regijo več, kot jih je v prejšnjih mandatih naredilo šest.

Optimisti pa moramo biti tudi glede v uvodu zapisanega razmerja triade: politika, ekonomija, etika. No, seveda, poudarek na etičnosti dajmo tokrat na prvo mesto, torej: etika, politika in ekonomija.

Dr. Andrej Horvat, razvojni ekonomist

Elektromaterial s tremi novimi družinami stikal in vtičnic

Za razvoj desetina prihodka

Lani prodali milijon in 300 vtičnic in prav toliko stikal

V lendavskem podjetju Elektromaterial, ki se ponaša s štiridesetletno tradicijo, so lani ustvarili 4,7 milijona evrov prihodka. Izdelali so milijon in 300 tisoč stikal in prav toliko vtičnic. Tri četrtine so jih prodali na zunanjih trgih, od tega polovico na zahtevnih trgih Evropske skupnosti, ki ostaja njihovo ciljno tržišče tudi v prihodnje. Prodaja v tujini že nekaj časa konstantno narašča, to pa so dosegli s kakovostjo izdelkov, uporabo sodobnih materialov in razvojem tehnologij, dobro poslovanje pa zaokrožuje obnovljen certifikat kakovosti ISO 9001.

»V planu za leto 2005 imamo realizacijo nove skupine stikal in vtičnic, pospešeno vlaganje v tehnološki dvig proizvodnje in krepitev orodjarne v smeri profitnega centra. S temi ukrepi želimo povečati profitabilnost in donos: načrtujemo 13-odstotno rast prodaje in 80-odstotni delež izvoza,« je letošnje načrte na predstavitvi novih družin izdelkov novinarjem razgrnil direktor družbe Branko Fijok, kajti »naši cilji so visok ugled podjetja, vlaganje v razvoj in dolgoročna konkurenčnost,« je še dejal.

Lendavski Elektromaterial bo s prvim marcem tržišču ponudil nove izdelke iz družin Fusio, Gea in Max, v razvoj katerih so vložili okoli 500 tisoč evrov. Za vse investicije so v podjetju namenili 600 tisoč evrov. Prvič so jih predstavili na mednarodnem sejmu za arhitekturo, razsvetljavo in elektroinstalacije v Frankfurtu v Nemčiji in z njimi poželi veliko pozornost. Nove blagovne znamke so tudi zaščitili na Uradu za intelektualno lastnino v Sloveniji, za kar so namenili pol milijona tolarjev. »Z boljšo prepoznavnostjo in v novi gra-

Elektromaterial Lendava, družba za proizvodnjo elektroinstalacijskega materiala, bo tržišču kmalu ponudila prihodke izdelke treh novih družin stikal in vtičnic z imeni Fusio, Gea in Max. V njihov razvoj so vložili več kot 500 tisoč evrov.

fični podobi si bomo prostor poskušali zagotoviti v velikih trgovskih sistemih, kupcem pa ponuditi tudi dober servis,« je novo pot začrtal komercialni direktor Jože Tkalec. Čeprav začnajo s prodajo novih izdelkov na posameznih trgih šele marca, si od tega obetajo boljšo prodajo. Letni prihodek bo predvidoma 1,2 milijarde tolarjev, to pa pomeni 4-odstotni donos, od tega pa bi deset odstotkov spet

šlo za razvoj novih izdelkov in posodobitev proizvodnje.

V lendavskem podjetju, ki zaposluje 226 delavcev, bodo svoj razvoj gradili tudi na konstruiranju in izdelavi orodij za stikanje in brizganje plastičnih mas ter za preoblikovanje kovinskih materialov.

Pri slednjih že uporabljajo računalniško podprta orodja. Čeprav še vedno prevladuje ročna proizvodnja, se že lahko predsta-

vijo z avtomatizirano linijo za postavbo mehanizmov za vse vrste vtičnic, kmalu pa bodo postavili tudi prvi avtomat za sestavo mehanizmov stikal.

Celotno mehanizacijo po napovedih tehničnega direktorja družbe Stanislava Donca končali do sredine leta 2005. Strojnicami posodobitvami nam lahko sledijo zahtevam trga in konkurirajo tekmečem.

Majda Horvat

V Zdravilišču Radenci skoraj sto milijonov dobička

Z novim lastnikom do investicijskega denarja

»Čiščenje« družbe do konca leta

Družba Zdravilišče Radenci, ki je od junija v sistemu Panonskih term, je ustvarila lansko poslovno leto 3,2 milijarde prihodka, kar je odstotek več kot leto prej. Po nerevidiranih podatkih je dobička za 99,4 milijona tolarjev, to pa je za dobrih 20 odstotkov več kot leto prej.

Dosegli so nekaj manj kot 260 tisoč prenočitev, enako kot v predhodnem letu, prihodki od prodaje pa so bili večji za dobra dva odstotka. Zmogljivosti na ravni družbe, ki združuje Terme Radenci, Terme Banovci in Hotel Jeruzalem v Ljutomeru, so bile izkoriščene 65-odstotno. Zaradi slabega vremena je bilo za okoli 30 tisoč manj dnevniških kopalcev, predvsem v Termah Banovci, kjer je tudi manj pokritih bazenov, izpad prihodka pa so imeli tudi zaradi slabše prodaje pijač.

»Po štirih, petih letih, ki so bila naši družbi sorazmerno neprijetna predvsem glede vlaganj v razvoj, menimo, da gre s priključitvijo Panonskim termam za kakovostnejši premik,« si od povezave veliko obeta direktor Zdravilišča Radenci Milan Hojnik.

Zelo pomemben prihodek Zdravilišča Radenci predstavljajo zdravstvene storitve. Opravili so jih, merjeno v točkah, za dobrih pet odstotkov več kot leto prej, to pa je skoraj polovica vseh zdravstvenih točk, ki jih dosežejo celotne Panonske Terme. Zdravstvo je tako ustvarilo 520 milijonov tolarjev prihodka, pri tem pa je pomembno, da povečujejo delež prihodka od samoplačnikov.

»Tržna pozicija naše družbe se kljub težavam, ki jih ima z dotrajano infrastrukturo in drugim, počasi izboljšuje, vendar je položaj nekoliko otežen predvsem zaradi rastoče konkurence,« je o tržnem položaju družbe novinarjem povedal direktor Zdravilišča Radenci Milan Hojnik.

Po načrtih bodo prihodki v družbi letos porasli za 4 odstotke, in to kljub zmanjšanju števila prenočitev zaradi obnove hote-

lov Miral in Radin. Vrednost investicije je ocenjena na milijarde tolarjev in je ob gradnji hotelov v Termah 3000 največja letna naložba v sklopu Panonskih term. Ob obnovi hotelu Miral bodo vlagali še v oskrbo s energijo, ob vlaganjih v skupne projekte Panonskih Term bodo del sredstev namenili še za širitev ponudbe Term Banovci. Skupna vrednost investicij bo milijarde tolarjev, to pa je petkrat več, kot je bilo vseh vlaganj v družbi v zadnjih petih letih. Igrišče za golf, ki so ga veliki priložnosti načrtovali pred šestimi leti, so po dogovoru z novimi lastniki v Radenci spravili v predal, saj dajejo prednost drugim projektom.

Vodstvo Zdravilišča Radenci pa je začelo proučevati tudi možnost prodaje nekaterih objektov in objektov ter izločitev delovnosti, ki ne sodijo k dejavnosti zdravilišča. »Čiščenje« družbe bodo opravili predvidoma do konca leta, gre pa za restavracijo Vikend, ki jo sedaj oddajajo najem, hotel Jeruzalem in dejavnost kuhanja malic.

Majda Horvat

Ocenjevanje žganih pijač v Otovcih

Najboljša viljamovka Vlada Smodiša

V Otovcih je bilo ocenjevanje sadnih destilatov, likerjev in sadnih vin, ki ga je pripravilo Sadjarsko društvo Pomurja. Društvo je skupno ocenilo 49 vzorcev.

Najboljšo oceno 19 točk (od maksimalnih 20, op. p.) je dobila viljamovka Vlada Smodiša iz Otovca. Drugo najboljšo oceno – 18,83 – je prejel ribezov liker Regine Buček iz Murske Sobote, tretjo najboljšo – 18,70 – viljamovka Vinka in Danice Vodušek, medtem ko je dobil Viktor Slavinec za svoj orehov liker oceno 18,68. Največ vzorcev je prinesel na ocenjevanje že osmo leto po vrsti Karel Černjavič iz Moravskih Toplic, tokrat devet, prejel pa je eno zlato, sedem srebrnih in eno bronasto medaljo (zlata: 18–20, srebrna: 15–17,99, bronasta: 12–14,99 točke, op. p.). Po pet vzorcev sta prinesla še Viktor Slavinec in Terezija Maček.

Karel Černjavič s svojim nagrajenim mareličnim likerjem, ki je prejel oceno 18,30. Foto: T. K.

bezov in smrekov liker, slednji se tudi največ »prečša«.

Toda sam ugotavlja, da je v letu 2005 mogoče opaziti velik padec pri številu prinesenih vzorcev. Letos jih je bilo namreč kar za polovico manj kot lani, v primerjavi s prejšnjimi leti pa je ta razlika še večja. »Vodstvo društva bi moralo poiskati vzrok, zakaj je tako,« pravi Černjavič. Kaj pa meni sam? »Ne vem, zakaj, mogoče je delno kriva višja pristojbina, saj je plačal posameznik v prejšnjih letih le polovico pristojbine, če je na ocenjevanje prinesel več kot pet vzorcev.«

5. februarja je bil tudi občni zbor Sadjarskega društva Pomurja, na katerem so podelili priznanja in izvolili novega predsednika. Dotedanji predsednik Ivan Marič iz Kuzme se je po Černjavičevih besedah odpovedal predsedniški funkciji, ker ni bil preveč zadovoljen z delom nekaterih članov upravnega odbora, prav tako je bila slaba tudi komunikacija z mediji. Novi predsednik je tako postal Vlado Smodiš iz Otovca. T. K.

Terme Lendava z novimi bazeni privlačne za mlajše kopalce

Voda in zemlja za razvoj

Terme Lendava v strategiji razvoja poslovne skupine Sava

»S prehodom v Panonske terme se je začel tudi za Terme Lendava hitrejši razvoj,« je ob otvoritvi novega pokritega bazenskega kompleksa izjavil direktor družbe Franc Huber. Pred dvema letoma so namreč zgradili kamp, v poletnem kopalšču postavili tobogan in zgradili bazen z naravno vodo, lani so odprli apartmajsko naselje Lipov gaj in letos svojo ponudbo zaostrili z novimi bazeni v prizidku k hotelu Lipa. Z novim rekreativnim in otroškim bazenom, ki imata skupaj 201 kvadratni meter vodnih površin in več vodnih atrakcij ter z različnimi temperaturnimi režimi – temperatura kopalne vode v osmih bazenih s

V lendavskih termah, kjer je zaposlenih 121 delavcev, so lani kljub letu vlaganj ustvarili 704 milijone tolarjev prihodka ali 25,3 milijona tolarjev dobička, to pa je več, kot so načrtovali. Zasedenost novega apartmajskega naselja še ni na pričakovani ravni, saj je, tako Franc Huber, zimski čas manj primeren za njihovo trženje. Kljub temu je v njem dnevno od 60 do 80 gostov, sprejel pa je že štiri skupine, ki so ga v celoti napolnile.

skupno površino 1860 kvadratnih metrov je v razponu od 28 do 38 stopinj –, namreč želijo v Termah Lendava popestriti kopalniško ponudbo, jo približati različnim skupinam kopalcev in pritegniti tudi mlajše kopalce.

»Z otvoritvijo novih bazenov imajo Terme Lendava najkako-

vostnejši bazenski kompleks, celo boljšega od hotela Ajda,« je lendavsko prestižnost predstavil Dušan Bencik, direktor Term 3000. V Terme Lendava, ki organizacijsko sodijo v skupino Panonskih term, te pa v poslovno skupino Sava, so v dobrem letu lastniki vložili milijardo tolarjev, kar je največ v sistemu Panon-

skih term. Gradnja apartmajskega naselja Lipov gaj je bila vredna 750, zadnje investicije pa 332 milijonov tolarjev, od tega so 83 milijonov zagotovili iz lastnih sredstev, 121 milijonov z najetjem dolgoročnega posojila pri tujih bankah, 127 milijonov pa so pridobili nepovratnih sredstev iz evropskih strukturnih skladov in državnega proračuna. Nove naložbe v Termah Lendava prinašajo tudi nove zaposlitve. Z državnim sofinanciranjem novih delovnih mest so tako na novo zaposlili 25 delavcev, do konca leta pa jih bodo še 10.

Lendavske Terme so začele svojo razvojno pot do mikavnega turističnega centra s prevzemom športnega centra v sosesčini ter jo dopolnile z apartmajskim naseljem in novimi bazeni. Poslovna skupina Sava pa ima z Lendavo, ki premore pomemben razvojni potencial v velikih zalogah termalne vode, še velike načrte.

Od Kmetijskega gospodarstva Lendava je namreč konec lanskega leta kupila vzhodno od Term Lendava 4 hektarje zemljišča, kaj naj bi tu stalo, pa bodo, tako Dušan Bencik, predstavili na enem naslednjih srečanj z novinarji.

Kako pomemben je prostor za strategijo širitve lendavskega turističnega centra, govori namreč tudi naslednja izjava: »S partnerjem smo se o nakupu zemljišča zelo dolgo pogajali in mu potem tisto ceno, ki jo je postavil na začetku, tudi plačali,« je dejal o nakupu Poslovne skupine Sava v Lendavi Dušan Bencik. Po naših virih naj bi za zemljo odšteli 120 milijonov tolarjev.

Majda Horvat

Nov bazen Term Lendava je mikaven predvsem za mlajše kopalce.

ZR Grafika iz Gornje Radgone kmalu v novih prostorih

Prelomnica za družinsko podjetje

Ob očetu Zdravku Ravnikarju v poslu še sina Uroš in Aleš

Gornjeradgonsko podjetje ZR Grafika, s. p., bo spomladi začelo poslovati v novih poslovnih in proizvodnih prostorih. Po petnajstih letih obstoja je to prelomni dogodek za nadaljnji razvoj družinskega podjetja. Ob Zdravku Ravnikarju, lastniku in začetniku dejavnosti, in ženi, ki vodi knjige, sta za delo poprijela sina Uroš, ki je po srednji grafični šoli diplomiral iz grafične tehnologije, in Aleš, ki se je podal v komercialne vode, ob njih pa je v podjetju zaposlen še en zunanji sodelavec.

Začetna dejavnost podjetja ZR Grafika je bila sitotisk ter grafično oblikovanje, pozneje pa so glede na povpraševanje program razširili še na računalniško izrezovanje samolepilnih napisov, tiskanje napisov na avtomobile, panoje, izdelovanje cerad za avtomobile, transparentov in drugega. Med storitvami je prevladujoče digitalno tiskanje velikih formatov, potem pa tudi izdelovanje napisov za reklamne panoje, transparente, na primer ob igriščih, tiskajo pa tudi na tekstil.

ZR Grafika ima že vsa leta do desetodstotno letno rast, velike

možnosti pa so se jim odprle z vstopom Slovenije v Evropsko skupnost, saj njihove storitve vedno bolj iščejo tudi naročniki iz Avstrije. Odprtost meje se pozna pri deležu naročil iz sosesčine, ki je lani že porasel za okoli trideset odstotkov, geografsko pa krog njihovih naročnikov širi tudi internetna stran. Za razvoj podjetja, ki ima sedaj prostore v delu stanovanjske hiše in garaži, so torej pomembni skoraj dokončani poslovni in proizvodni prostori, ki imajo dostop z glavne ceste. Graditi so jih začeli leta 2001, v njih pa bodo ločeni

prostori za načrtovanje in oblikovanje, računovodstvo, sprejemno pisarno ter prostori za proizvodnjo in opremljanje dostavnih vozil. Tu pa je dovolj prostora tudi za postavitev novih aparatov. »O tem, kaj bomo dali noter ali v kaj se bomo še usmerjali, se še odločamo,« je dejal sogovornik Aleš Ravnikar.

Družinsko podjetje pa se lahko predstavi tudi z diplomom za sitotisk vodilne revije za marketing MM Marketing. Za ljubljansko agencijsko firmo s tujim lastnikom so izdelali novoletno voščilnico posebnega formata, ki je terjala vrhunski sitotisk. Na ocenjevanju ideje in tiska je bilo v kategoriji voščilnic z zlatim MM 2004 nagrajeno delo ZR Grafika. »To je za nas nagrada za opravljeno delo, hkrati pa obveznost za ohranjanje kakovosti tudi v prihodnje,« je dejal Aleš. Ob kakovosti, ki jo Ravnikarjevi postavljajo na prvo mesto, pa je zanje pomembno tudi slediti sodobnim trendom ali gibanjem na trgu. Ob spremljanju tuje literature letno obiščejo vsaj dva mednarodna pomembna sejma, v glavnem v Nemčiji, bili pa so že tudi v Španiji in Franciji. K poslovnemu uspehu pa seveda veliko prispeva tudi skrbno negovanje odnosov s strankami.

Majda Horvat

Aleš Ravnikar z napisi opremljata dostavno vozilo.

Spremembe v vodstvu Agromerkurja

Za maksimalne poslovne učinke

Dosedanjega direktorja Jurija Bertalanica, ki bo vodja primarne proizvodnje, bo zamenjal mag. Simon Ravnič

Jurij Bertalanec, direktor Agromerkurja, s 1. marca zapuša svoje mesto in odhaja za vodjo primarne proizvodnje v istem podjetju. Na direktorskem položaju ga bo zamenjal mag. Simon Ravnič, ki je bil doslej zaposlen v mesni industriji MIR v Gornji Radgoni, ki je stoddstotni lastnik Agromerkurja.

Do kadrovske spremembe v vodstvu Agromerkurja, ki je v lanskem letu še beležil izgubo v poslovanju, prihaja zaradi potrebe po maksimiranju poslovnih učinkov, saj družba potrebuje za vodenje ekonomista, Bertalanec pa bo kot agronom veliko prispeval h krepitvi in razvoju primarne proizvodnje, ki vključuje farmo nesnic, valilnico in kooperacijsko rejo. Jurij Bertalanec ima na tem področju bogate izkušnje, saj je začel kot tehnolog v kooperacijski proizvodnji nekdanjega Agromerkurja, nato pa je prevzel skrb za celotno primarno proizvodnjo. Ko se je v Agromerkurju sredi leta 2001 začel stečaj, je postal izvršilni direktor, pred tremi leti, ko je Agromerkur prevzel novi lastnik, pa je postal direktor te družbe.

Do zamenjave v vodstvu Agromerkurja ni prišlo nepričakovano, saj je bila le-ta dogovorjena. Položaj v družbi se izboljšuje, prišlo je do konsolidacije, dokončali so nekatere pomembne naložbe, posebna skrb pa bo še naprej namenjena nadaljnjemu razvoju podjetja.

Ludvik Kovač

Jurij Bertalanec bo lahko veliko prispeval h krepitvi primarne proizvodnje, saj si je kot tehnolog na tem področju v preteklosti pridobil bogate izkušnje.

Programski svet o kmetijsko-živilskem sejmu

Za promocijo kmetijstva

Na sejmu vedno večja mednarodna udeležba

Kmetijsko-živilski sejem v Gornji Radgoni je nepogrešljiv promotor slovenskega kmetijstva in živilstva v širšem mednarodnem prostoru, zato je treba vsa prizadevanja usmeriti v nadaljnjo krepitev in rast te prireditve, so poudarili na seji programskega sveta 43. mednarodnega kmetijsko-živilskega sejma, ki bo letos med 27. avgustom in 2. septembrom. Da si je sejem utrdil svoje mesto v tem prostoru, potrjuje tudi lanske letošna prireditve, saj se je število razstavljalcev in obiskovalcev na njej povečalo. Spodbuden je predvsem podatek, da je bila lani med obiskovalci kar petina tujih, v bogati mednarodni bari razstavljalcev pa se je povečalo predvsem zanimanje za razstavo kmetijske mehanizacije, saj se je lani predstavilo kar 40 blagovnih znamk.

Tudi spremljajoče prireditve postajajo vedno bolj mednarodne, sejem pa postaja prostor za srečanja gospodarstvenikov in politikov. Kmetijski sejem v Gornji Radgoni je tako lani gostil ministre in predstavnike držav srednjeevropske pobude, ki so se zbrali na delovnem srečanju, mednarodna ocenjevanja pa prispevajo k boljšemu trženju živilskih proizvodov. Priznanja, ki jih za kakovost na tem ocenjevanju prejmejo izdelki, dobivajo mednarodno veljavo, zato se tudi povečuje zanimanje za to ocenjevanje.

Tudi na letošnjem odprtem državnem prvenstvu vin pričakujejo rast števila domačih in tujih vzorcev, predstavniki komisij mednarodnih ocenjevanj kmetijske mehanizacije, mleka in mlečnih izdelkov ter mesa in mesnih izdelkov pa napovedujejo rast njihovega pomena v evropskem prostoru.

Tudi na letošnjem sejmu bo mogoče videti vse že tradicionalne razstave, poseben poudarek pa bodo dali razstavi govedi. Sorazmerno z deležem v celotni slovenski populaciji živine bodo prikazali plemenske živali vseh pasem, novost pa bo ocenjevanje živali. To bo javno in atraktivno za obiskovalce. Predstavili bodo vse pasme konj, ki jih redijo v Sloveniji, predstavitev bo dopolnjevala razstava športnih in eksotičnih pasem, na razstavi prašičev pa bodo predstavili visoko kakovostne živali za prirejo mesa s poudarkom na sonaravni ekološki reji. Ne bo manjkala tudi razstava drobnice, kjer bodo prav tako predstavili vse pasme, ki jih redijo na slovenskih kmetijah.

Pester bo tudi forumski strokovni program, za katerega napovedujejo številne posvete, predavanja in okrogle mize.

L. Kovač

Cene v kmetijskih trgovinah

KG Rakičan, trgovina Zmornik Lipovci		
Semenska koruza	Pakiranje	MPC v sit
pioneer:		
PR37H24	25 MK	9.987
PR37M34	25 MK	9.987
PR39D81	25 MK	9.336
PR38A24	25 MK	9.987
PR38F70	25 MK	9.987
PR39K38	25 MK	9.336
stira	25 MK	9.336
syngenta:		
kanada	25 MK	7.400
occitan sumo	25 MK	7.900
pactol	25 MK	7.200
celest	25 MK	7.900
maverik	25 MK	8.650
geyser	25 MK	7.200
furio sumo	25 MK	7.400
mucho	25 MK	8.650
cisco	25 MK	8.650
agrosaat:		
DK 475	25 MK	8.680
LG 23-72	25 MK	8.680
aura	25 MK	7.041
LG 23-06	25 MK	8.050
LG 23-07	25 MK	8.680
LG 22-75	25 MK	8.050
nexros	25 MK	8.680
taranis	25 MK	8.680
kuxxar	25 MK	8.680
Mineralna gnojila	Pakiranje	MPC v sit/kg
NPK 0:10:30+0,2 B	50/1	48,00
NPK 0:10:30+3 B+0,1 Mg	50/1	60,30
NPK 15:15:15	50/1	54,60
NPK 6 :12:24	50/1	50,30
NPK 7:20:30	50/1	68,90
KAN 27%, kutina	50/1	47,90
kalijeva sol 60 %	50/1	60,30
hypecom 26 %	50/1	43,90
urea 46 %	40/1	58,90
entec perfect (vrtnine)		
14+7+17	50/1	125,20
entec 26 (vrtnine)	50/1	104,60
Sredstva za varstvo rastlin	Pakiranje	MPC v sit
pyramin turbo	1 l	4.655,00
goltix	1 kg	6.418,00
frontier x2	1 l	5.790,00
stomp 330 e	1 l	1.962,00
dicuran forte 80 wp	1 kg	6.482,00
sektor	0,6 kg	7.247,00
dual gold	1 l	5.115,00

Radenski vinogradniki so spregovorili o svojem delu in načrtih

Čeprav je bilo ustanovljeno šele pred dobrim letom dni, ima Društvo vinogradnikov in ljubiteljev vina Kapela že skoraj 200 članov, to pa ga uvršča med najbolj množična in najbolj dejavna društva v radenski občini. Sami so namreč menili, da je lažje delovati, če je društvo manjše, zato so izstopili iz nekdanjega skupnega Društva vinogradnikov Radgonsko-Kapelskih goric in ustanovili svoje društvo. Po besedah tajnika društva dr. Alojza Slaviča to ne pomeni, da ne želijo sodelovati z drugimi vinogradniki, zato je predlagal, da bi ustanovili Zvezo društev vinogradnikov upravne enote G. Radgona. Kot je dejal predsednik društva Danilo Rihtarčič, so s prvim letom delovanja zadovoljni. Posebno pozornost so namenjali izobraževanju članov, saj so pripravili številna predavanja, delavnice in tudi praktične prikaze opravi v vinogradu ter kletih. Pripravili so društveno ocenjevanje vin, v maju pa so s pomočjo TD Klopotek Kapela posadili cepič najstarejše vinske trte in pripravili strokovno ekskurzijo v Goriška brda. O. Bakal

Pripravlja se nova strategija razvoja slovenskega kmetijstva

Pridobiti čim več sredstev iz Evropske unije

Po enoletnih izkušnjah, ki si jih je Slovenija pridobila s članstvom v EU, ter po večletnem izvajanju dosedanjih razvojnih ciljev se je pojavila potreba po dopolnitvi in dodelavi strategije razvoja kmetijstva

Med petimi pomembnimi cilji za letošnje leto so si na ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano zastavili za cilj tudi pripravo nove kmetijske razvojne strategije, je na novinarski konferenci povedala ministrica Marija Lukačič. Ta strategija bo kot osnova za pripravo zakonodaje in nekaterih ključnih dokumentov za kmetijstvo.

Med ključne programske dokumente sodi nacionalni program razvoja podeželja za obdobje do leta 2013, saj bo le-ta osnova za pogajanja o višini denarja, ki naj bi ga v te namene dobila Slovenija iz evropskih sredstev. Drugi pomemben dokument je nacionalni akcijski načrt ekološkega kmetovanja, saj ima Slovenija precejšnje površine ekološko čistih kmetijskih zemljišč in tudi zadostno

število kmetij, ki bi se lahko vključile v takšno kmetovanje. Pripravljajo tudi spremembo izvedbe neposrednih plačil, saj bo sedanjost shemo nadomestila nova, ki bo temeljila na fleksibilnem sistemu regionalnega proizvodno nevezanega plačila.

Med pomembne cilje kmetijske politike uvrščajo tudi sistemske rešitve pri razvoju kmetijstva in podeželja, s čimer želijo določiti pravne podlage za učinkovito izvajanje ukrepov skupne kmetijske politike.

Tretji pomemben cilj je reforma kmetijske zemljiške politike, ki naj bi prispevala k postopnemu izboljševanju posestne in parcelne strukture kmetij, saj je to eden od pogojev za povečanje konkurenčnosti slovenskih kmetij. V ta namen pripravljajo

spremembo nekaterih kmetijskih zakonov, med drugim pa naj bi se spremenil tudi prednostni vrstni red za nakup kmetijskih zemljišč.

Četrty cilj je izvajanje ukrepov skupne kmetijske politike, pri čemer gre predvsem za izvajanje nalog prek Agencije Republike Slovenije za kmetijske trge in razvoj podeželja ter usposabljanje institucij, ki so vključene v izvedbo tega projekta.

Peti cilj pa je vzpostavitev sistemskih rešitev v ribištvu za določitev pravne podlage za učinkovito izvajanje ribiške politike. Poleg tega bo treba pripraviti nacionalni program ribišтва, vrsto podzakonskih predpisov za Zakon o lovstvu in divjadi ter nekatere predpise za gozdarstvo.

Ludvik Kovač

Vinogradniki se izobražujejo. Zasebni vinogradniki območja Radgonsko-Kapelskih goric, ki obdelujejo okrog 650 ha vinogradov, namenljajo veliko pozornosti izobraževanju in izpopolnjevanju. Pred tednom so v organizaciji Kmetijsko-gozdarskega zavoda Murska Sobota in Kmetijske svetovne službe za Pomurje prisluhnili predavanju Ernesta Novaka o integriranem vinogradništvu. Priznani pomurski vinogradniški strokovnjak je ob tem spregovoril o prilagodljivosti integrirane pridelave grozdja na različne stresne situacije in o vplivu vzgojnih oblik na ekonomičnost pridelave grozdja, na koncu pa je odgovarjal na vprašanja zasebnih vinogradnikov iz občin Gornja Radgona, Radenci in Sveti Jurij ob Ščavnici. Besedilo in foto: Franci Klemenčič

Predavanja kmetijske svetovne službe

Datum	Kraj	Lokacija	Ura	Ukrep	Področje
25. feb. 2005	Dobrovnik	dvorana kulturnega doma	9.00		Poljedelstvo
25. feb. 2005	Rakičan	SKŠ Rakičan	16.00		Čebelarstvo
25. feb. 2005	Boreci	gostišče Zorko	18.00		OBČNI ZBORI
26. feb. 2005	Bokrači	kmetija Tremel	9.00		Vinogradništvo
26. feb. 2005	Radmožanci	dvorana vaškega doma	10.00		Dom, družina, dop. dej.
01. mar. 2005	Gornja Radgona	gasilski dom	9.00	ZEL	Ozelenitev njivskih površin
01. mar. 2005	Ljutomer	dvorana Segrapa	9.00	IVG	Integrirano vinogradništvo
02. mar. 2005	Gaberje	dvorana KS Gaberje	9.00		FFS
02. mar. 2005	Murska Sobota	predavalnica KGZS - zavod MS	9.00	PAS	Reja avtohtonih in tradicionalnih pasem domačih živali
03. mar. 2005	Beitinci	gasilski dom	9.00	ZEL	Ozelenitev njivskih površin
03. mar. 2005	Ljutomer	dvorana Segrapa	9.00	SKOP	Osnovni program izobraževanja - SKOP
03. mar. 2005	Gornja Radgona	gasilski dom	9.00	IVG	Integrirano vinogradništvo
03. mar. 2005	Gornja Radgona	gasilski dom	9.00		Govedoreja

Strokovnjaki svetujejo

Prehrana in vzreja plemenskih telic

Prehrana in vzreja plemenskih telic sta izredno občutljivi področji. Posledice napak, ki jih naredimo, so kasneje očitne celotni proizvodni dobi krave. Nujno moramo ločiti pitanje telic in vzrejo telic za pleme. Prehrana enih in drugih je lahko enaka do starosti šestih mesecev, kasneje pa nastopijo odločilne razlike. Cilj pitanja telic je primeren dnevni prirast, pri reji plemenskih telic pa čimbolj enakomeren razvoj in vzrejalice. Paziti moramo, da niso prebogato, prav tako pa ne preveč vno krmljene.

Pri različnih načinih reje je velik strošek že gradnja hleva. Investicijska vlaganja so visoka že na začetku gradnje, prav tako jim tudi kasneje ni konca ne kraja. Komaj je nared za vselitev, že se začnejo pojavljati stroški za obnovo niti ne govorimo. Zelo redke so kmetije, ki načrtovano odvajajo sredstva za amortizacijo - obnovo hleva.

Prehrano plemenskih telic pa razdelimo na več življenjskih obdobjih.

Prehrana plemenskih telic do prvega leta starosti

Med napajanjem z mlekom ali mlečnim nadomestkom je priporočljivo dodajanje odličnega sena ali z listjem bogatega lucerninega sena. Ostarelega ali izpranega sena v prvem letu starosti ni dobro krmiti.

Priporočljiva krma v zimskem obroku je silaza. Po odstavitvi do prve letne starosti se lahko krmita koruzna ali odlična travna silaza. Krma do tadek pa je priporočljivo kakovostno seno. Za normalno vzrejo v prvem letu starosti je primerna le najboljša osnovna krma, ki jo ustrezno dopolniti z močno krmo in obvezno z ustrezno mineralno-taminsko mešanico. Prebavljivost krme mora biti visoka od 75 do 80 odstotkov, kajti v nasprotnem telčke ne pokrijejo potreb za vzrejanje in primerni dnevni prirastek. Proti koncu prvega leta starosti lahko vključujemo v obrok do 10 kg pesnega listja ali krmne pese.

Slednja vsebuje malo visoko prebavljivih hranil, vendar so le-ta krma ko prebavljiva, prav tako pa povečujejo teličkam apetit.

Prehrana plemenskih telic od 1 do 2 leta starosti

Po prvem letu starosti tehtajo telice od 300 do 350 kg. V tem času tudi pripustimo. Ni pa jih treba izdatno krmiti, saj večino potreb pokrijejo s kakovostno osnovno krmo. Kmetije, ki imajo možnost posesti v veliki prednosti. S kakovostno pašo telice pokrijejo večino potreb vzdrževanje in primeren dnevni prirast, ki ne sme presegati 800 g na 100 kg teže na dan. Z zmernim dnevnim prirastkom omogočimo normalen razvoj vampa in preprečimo zamaščenost plemenskih telic.

Pri hlevski reji je prebavljivost osnovne krme lahko pod 60 odstotkov, za to pa so primerni mrva slabše kakovosti in različne vrste slamne krmljenju silaze odlične kakovosti lahko omejimo previsoke dnevne priraste z dodajanjem slabše kakovostne mrve in slame. Mrva in silaza morata biti higiensko neoporečni, ne smeta biti plesnivi niti naženi. V obroku predstavljata strukturno krmo. Pri tem pa ne smemo izpustiti tudi preskrbe z ustreznimi mineralno-vitaminskimi dodatki.

Prehrana visoko brejih plemenskih telic

Prehrana visoko brejih plemenskih telic je izredno pomembna, zlasti v zadnjih šestih tednih brejosti. Zaradi tega mora biti obrok sestavljen iz krme prav dobre kakovosti.

Zadnja dva meseca brejosti začnemo postopoma dodajati močno krmo, zadnje tri tedne pa je morajo dobiti od 1 do 3 kg dnevno, da se na njo privadi mikroflora v vampu.

V tem času tudi dodajamo ustrezne mineralno-vitaminske dodatke. Zaradi povečanja ploda (rast je najbolj intenzivna) in plodnih telic pa se precej zmanjša uživanje krme.

PREGLEDNICA 1: Potrebe po hranilnih snoveh pri visoko brejih plemenskih telicah v zadnjih šestih tednih pred telitvijo

Tedni pred telitvijo	Prebavljive SB g/dan	Število telic
6 - 3	700	4800
3 - 0	850	5300

Krma, ki jo uporabljamo za zimsko prehrano visoko brejih telic, je primerna tudi za prehrano visoko brejih plemenskih telic. Zaradi povečanja zahtev po hranilnih snoveh moramo poskrbeti, da je krma ustrezno prebavljiva in da vsebuje zadostno koncentracijo hranilnih snov. Posebej pomembno je, da dajemo visoko brejim telicam vsaj tri dni tri tedne močna krmila ali grobo mleto žitarice. Tako jih postopoma privajamo na uživanje močne krme še pred telitvijo, kajti s tem se mikroflora v vampu počasi prilagodi na večjo količino lahko topnih ogljikovih hidratov v obroku.

Kakšna mora biti kakovost osnovne krme?

Zdrava, brez plesni, brez umazanije (blata), brez gnilobe, brez visoke koncentracije maslene kisline.

Načini reje plemenskih telic

Hlevska reja ima določene prednosti in pomanjkljivosti. Pri vzreji hlevski reji imamo boljši pregled nad telicami in količino krme, ki jo zaužijejo. Pomanjkljivosti vezane hlevske reje plemenskih telic so naslednje: premalo gibanja, slaba kondicija, preveč zamaščene telice, plodnostne težave, slab vigor.

Kombinirana reja - delno v hlevu, delno na paši ali izpustu. Prednost kombinirane reje plemenskih telic so več gibanja, boljše razvite telice, nagon, boljša plodnost, večja odpornost. Pomanjkljivosti kombinirane reje so: slabši nadzor nad telicami, slabša kontrola nad količino zaužite krme in medsebojno rivalstvo (boj za višje mesto v čredi).

Reja plemenskih telic zunaj na prostem, brez hleva. Namesto hleva imajo pašo ves čas na razpolago, zato mora biti tudi pašnik dovolj velik. V zimskih razmerah pa jim moramo zagotoviti dovolj osnovne krme in pitne vode. Prednosti reje plemenskih telic na prostem so: boljša konstitucija, dobro razviti udi, zlasti noge, korektna stoja, boljša plodnost, izrazit čredni nagon, boljša prilagodljivost in izredna odpornost. Janez Lebar, univ. dip. inž. zoot., KGZS - Zavod M. Slemenčič

Po naših znanih poteh

Gorica-Brezovci-Lemerje

Poljub ravnine in Goričkega

Če se boste kdaj poleti peljali iz Puconcev proti Gorici, se vam lahko zgodi, da boste že ob prvih hišah naleteli na psa, ki mirno spi zunaj svojega dvorišča na travnatem robu blizu cestišča. Vtis, ki ga daje ta podoba, nekako drži tudi, ko popotnik pride v kraje, ki jih danes opisujemo. Na eni strani imajo sodobnost, če jo hočemo, na drugi strani pa sta le dva koraka do prvobitne narave. Tako kot se tu združujeta prekmurska ravnina in prvi zelo zelo zložni gorički griči.

Odhod tudi ime vasi Gorica. Ne po goricih, ampak po majhni gori (gorica). Gre za obcestno naselje, ki leži pod široko pleistocensko teraso ob cesti Puconci-Brezovci. Rodovitnejše njive se širijo na terasi proti zaselku Gornja Gorica, nekoč zamočvirjen južni del vaškega zemljišča ob potoku Gruba pa je bil v modernih časih melioriran in obdelan. Nedaleč od potoka so večje zaplate gozda. Blizu tristo prebivalcev živi med nehnim dotikanjem vaškega in mestnega vpliva.

Brezovci dajejo vtis nekakšnega centra, saj so na razpotju cest proti Grubi, Puconcem in Černelavcem.

Sodobni športni center z razsvetljavo v Brezovcih, zraven pa podružnična šola, kjer je tudi vrtec.

Nekoč so bile tukaj na voljo tudi precej znane turistične sobe. Brezovci so obcestno naselje z gručastim jedrom in ležijo pod nizko pleistocensko teraso. Imajo več naravne vode kot Gorica, saj sta tu Brezovski potok in Gruba ter reka Ledava, poleg njih pa vas obkrožajo še njive, travniki in večje zaplate listnatega gozda. Ena od zanimivosti v središču Brezo-

vec je spominska plošča na vaško-gasilskem domu, ki v nasprotju z drugimi na podobnih objektih ne spominja na kako obletnico, ampak je v spomin vsem umrlim gasilcem PGD Brezovci. V Brezovcih pa je doma tudi balonarstvo, ki ga goji tu živeča družina Bertalanč.

Lemerje pozdravi popotnika z lepimi pozdravnimi tablam. Tudi to je

obcestno naselje pod pleistocensko teraso ob cesti Černelavci-Grad, vendar se en del vasi širi tudi proti Puževcem. Ponos Lemerja je lepo obnovljen vaško-gasilski dom, nedaleč stran pa cerkva oz. dom evangeličanskih vernikov iz leta 1925, ki je bil posodobljen leta 2004. Na vzpetini ima Lemerje še eno majhno kapelico, s pokopališča pa se širi prelep pogled na spodnji del vasi, na ravnino za njo in na hribe v daljavi.

Vse tri vasi imajo veliko skupnega. Imajo skoraj vse, kar imajo veliki, če pa hočemo, imajo »široko ponudbo« narave. Za vse tri vasi je značilna ljubezen do malega nogometa, vse imajo gostilne ali pa vsaj okrepčevalnico, prebivalci so navajeni dela tako v mestu kot na vasi. To se je videlo ob našem obisku, ko je te kraje pobelil sneg in so domačini takoj poprijeli za lopate. Gre za spoj sodobnega in tradicionalnega življenja, ki je trenutno svetovni trend: živiti v mirnem majhnem naselju, v bistvu pa si le nekaj kilometrov od večjega mesta. Tako ni presenetljivo, da so se te vasi v zadnjih letih na občinskem ocenjevanju urejenosti uvrščale na najvišja mesta.

T. K., foto: T. K.

Ena od hiš v Gorici z značilno sliko, ki jo je naredil mojster Maučec.

Živopis(a)no središče Lemerja

Odkrivanje skoraj pozabljenе tradicionalne obrti

Slamnate kritine so spet priljubljene

S slamo krita prekmurska hiša je eden od simbolov naše pokrajine in zanimivost, ki pritegne oko domaćinov in obiskovalcev od drugod. Pri Copekovem mlinu v Mali Polani je poleti potekal tečaj izdelovanja slamnatih kritin, ki sta se ga udeležila tudi Jože Zver in njegov sin Marko iz Male Polane.

Jože in Marko sta pred nedavnim izdelala tudi s slamo krito ptičjo krmilnico, ki sta jo postavila na dvorišču doma-

če hiše. Marko je povedal, da je tečaj organizirala Zadruga za razvoj podeželja Pomelaj iz V. Polane in da se ga je udeležilo deset ljudi iz občine V. Polana: »Poučeval nas je mojster, ki je naredil že veliko streh s slamnato kritino tako po Sloveniji kakor tudi tujini. Tečaj je trajal kar nekaj časa in zahteval smo ugotovili, da je delo precej zahtevno in da mora imeti izdelovalec tudi precej znanja. Izdelava strehe na zgradbi pri Copekovem mlinu je tako trajala okrog 40 ur, delalo pa je osem ljudi, potem pa je moral vsak narediti še en manjši izdelek.«

Za izdelovanje so uporabljali največ pirino slamo, jo najprej česali, namočili, spletki kite ... Pred izdelovanjem je treba slamo namočiti v vodo, nato pa jo postaviti na leseno podlago. Jože Zver pravi, da je to zanimivo delo, vendar zahtevno in moraš imeti veselje do tega. Tudi drugi udeleženci tečaja so naredili različne izdelke, ob krmilnicah pogosto tudi manjše s slamo krite hišice, nihče pa se doslej še ni lotil hiše v naravni velikosti kakor mojster, ki jih je poučeval. Slamnata streha, ki so jo naredili pri Copekovem mlinu, je debela 20 centimetrov in tako tudi dobra izolacija pred mrazom, in če je taka streha dobro narejena, lahko traja več kot 20 let z manj-

šimi popravili. »Starši in stari starši so mi pripovedovali, da se spomnijo, ko so take strehe še izdelovali po kraju in nekaj sosedov je bilo tudi pravih mojstrov za to obrt, krovcev, ki so imeli vse potrebno orodje. Način dela, ki so nam ga predstavili na tečaju, je enak, kot je bil nekoč. Zanimanje za s slamo krite hiše se povečuje in ob hišah in vinskih kletah sem kar na nekaj dvoriščih že videl manjše izdelke, pokrite s slamo.

Nismo pričakovali, da bo za tak izde-

lek, kot je pri Copekovem mlinu, potrebno toliko slame. Vso to slamo smo ročno mlatili in dejansko je vse treba narediti ročno. Vendar pa gotovo čutiš zadovoljstvo, ko na koncu vidiš tako lep in koristen izdelek, ki ga občudujejo tudi turisti in izletniki in radi posedajo pod to streho.«

Marko pravi, da ptičjo krmilnico, pokrito s slamo, obiskujejo različne ptice, največ je sinic, hrani pa jih s semeni in prosom.

Jože Gabor

Poleti sta pod mentorskim vodstvom na tečaju izdelala slamnato kritino pri Copekovem mlinu v Mali Polani.

Jože in Marko sta naredila s slamo krito ptičjo krmilnico, načrtujeta pa še valinico in hiško.

Turistične prireditve

Lendava - V soboto, 26. 2., ob 18. uri bo v Centru interesnih dejavnosti v Lendavi kolesarska delavnica, ki jo bo vodil Sergej Kaučevič iz Bike centra v Moravskih Toplicah. V okviru delavnice bo tudi pogovor na temo Spoznajte svoje srce, kjer se bodo obiskovalci seznanili, kaj se dogaja z njihovim srcem med rekreativno vadbo ali resnim treningom in preizkusili tudi testne naprave z merilniki srčne frekvence.

Bogojina - V nedeljo, 27. 2., bo organiziralo Planinsko društvo Matica iz Murske Sobotice Pohod po Pomurski planinski poti, in sicer na relaciji Bogojina-Bukovniško jezero. Odhod bo ob 8. uri iz avtobusne postaje v Murski Soboti. Med pohodom bo daljši postanek v Strehovskih goricah.

Prleško društvo

Johanna - Janeza Pucha

Ohranjanje tehnične kulture in dediščine

Prleško društvo za ohranjanje tehnične kulture in dediščine Johanna - Janeza Pucha, ki ga vodi Milan Belec, je lani izvedlo vrsto aktivnosti, srečanj in prireditev, s katerimi so skrbeli za ohranjanje bogate tehnične zapuščine naših prednikov, veliko načrtov pa imajo tudi za letošnje leto.

Tako bodo med drugim 27. aprila pripravili srečanje ob otvoritvi motoristične sezone, 1. maja bo prvomajsko turistično srečanje, 14. maja bodo pripravili mednarodno srečanje in prvenstvo severovzhodne Slovenije, 9. julija bo srečanje Puchovih vozil, 6. avgusta pa prleško srečanje.

Na redni letni skupščini društva so ugotovili, da je za njimi pestro leto z obsežnim programom dela pa tudi druženjem in prijateljevanjem članov, ki imajo podobne interese. Udeleževali so se tudi srečanj in prireditev, ki so jih organizirala sorodna društva, ki ohranjajo tehnično kulturno dediščino v Sloveniji in drugje. Lansko sezono so začeli z otvoritvijo motoristične sezone z blagoslovitvijo vseh vozil na Jeruzalemu. V Gornji Radgoni so pripravili razstavo starodobnih vozil dan pred vstopom v Evropsko unijo. Naslednji dan pa so pripravili srečanje lastnikov starodobnih vozil v Gornji Radgoni in panoramsko vožnjo v avstrijsko Radgono.

Odmevna prireditev je bila tudi 15. maja, ko je bilo 3. srečanje motorjev z bočno prikolicco in 2. tekmovanje za točke zveze SVS. Julija so pripravili 7. Puhovo srečanje, ki je bilo tudi 2. memorialno srečanje, posvečeno pokojnemu predsedniku društva dr. Ludviku Bratušu. Ob tem so se popeljali preko Svetega Tomaža do sežganega Puhovega muzeja v Sakušku in zbrahi tudi nekaj sredstev za njegovo obnovo. V avgustu pa so na Prleškem srečanju položili temeljni kamen za dograditev društvenih prostorov. Temeljni kamen je položila častna sestra Zofija Vidovič, ki je najstarejša članica društva. Med drugim so se udeležili še razstave na ljubotemskem hipodromu, na kateri so sodelovali s tridesetimi starodobnimi vozili in organizirali tudi izobraževanje. Gradnja društvenih prostorov poteka po načrtu in po načrtih bodo dela končana še letos.

J. Ga.

Življenjske zgodbe

Predavanje
etnologinje
Jelke Pšajd

To je bilo prvo v nizu predavanj, ki jih prireja soboški Pokrajinski muzej ob svoji petdesetletnici, poslušali pa jih bomo lahko vsak tretji torek v mesecu.

O temi Kar je usojeno, tega se ne rešiš je predavala Jelka Pšajd. Spregovorila je o zbiranju in pomembnosti življenjskih zgodb – terenskem delu etnologa, za katero jo je navdušila dr. Marija Makarovič, ki je prva začela zbirati življenjske zgodbe med koroškimi Slovenci onstran meje.

Predavateljica je najprej definirala temo: Življenjska zgodba je zgodba osebe, ki s pomočjo vodenega pogovora odkriva svoj čas od rojstva do sedanjosti in pri tem poudarja posebne življenjske dogodke. Ljudje morajo pripovedovati na način, ki si ga izberejo sami, važna je namreč pripovedovalčeva in ne objektivna resnica.

Zapisovalci takih zgodb se morajo držati nekaterih osnovnih pravil – pripovedovalci morajo biti stari več kot šestdeset let, spraševanje mora biti podrobno, zapisovalec se mora tudi sam odpreti, med obema se sklene zaupanje in celo prijateljstvo. Do življenjskih zgodb prihaja predavateljica sama, pomagajo pa ji tudi informatorji, ki jo opozarjajo na zanimive osebe. Doslej je za muzej zapisala že osemnajst takšnih zgodb.

Takšna zgodba, je povedala Jelka Pšajd, je pomembna tako za stroko kot za družbo, za ljudi, ki jim ni vseeno za kulturno dediščino, saj s smrtjo posameznika izgine velik del znanja in vedenja. Iz zgodb se odkriva kultura kot sistem med seboj povezanih vzorcev. Delo etnologa je pri tem pomembno – vsebuje opazovanje in neposredno delo, etnolog ne more biti neviden.

Svoje zapisovanje seveda namerava nadaljevati, na tem področju čakajo v regiji še zanimive meščanske zgodbe, omenila je tudi tri knjige življenjskih zgodb, ki jih je že izdalo KUD Bublja Radenci pod strokovnim vodstvom in po vprašalniku dr. Marije Makarovič.

Imeti knjigo življenjskih zgodb bi bilo dobro za vsak večji kraj – pri takšnem zbiranju bi utegnili biti etnologinja Jelka Pšajd tudi mentorica in svetovalka.

B. B. L.

Evangelikičanski koledar 2005

Bilo bi škoda, če ga ne bi prebrali

Na začetku vsakega leta se pojavljajo različni koledarji, po svojem namenu in vsebini pa so posebej zanimivi tisti, ki jih izdajajo verske skupnosti – prispevki namreč prinašajo to, o čemer bi morali razmišljati vsi, pa tega ne delamo.

Zato nam takšen koledar naredi uslugo – snov za razmišljanje ponuja v kratki strnjeni obliki, da nam ni treba brskati po knjigah. In ne le, da izvemo kaj novega, marsikdaj najdemo tudi odgovor na vprašanje, ki smo si ga že dolgo zastavljali.

V evangelikičanskem koledarju najdemo že na začetku kratko premišljevanje za vsak mesec, ki ilustrira kakšnega od svetopisemskih izrekov in so jih zapisali evangelikičanski duhovniki in duhovnice. Uvodna beseda škofa Geze Erniše govori o vodilu za to leto: »Jaz pa sem molil zate, da tvoja vera ne opeša.« K veri smo poklicani vsi, pravi uvodničar in opozarja: »Če hočemo namreč resnično izvedeti, kaj hoče Bog od nas in čemu nas Bog potrebuje, potem molitev in vera ne smeta izginiti iz našega življenja.«

Kot navadno sledijo različna poročila o življenju celotne skupnosti v prejšnjem letu ter poročila o življenju in

delovanju posameznih cerkvenih občin.

Daljši ali krajši tehtni prispevki prinašajo teološke, etične, zgodovinske in podobne teme. Zdenka Jelenovec razmišlja o kulturnem in literarnem pomenu Biblije. O Cerkv kot Kristusovem telesu tudi na praktični ravni razmišlja Evgen Balažič – odnos do cerkvenega občestva je namreč tako pri evangelikičanih kot katoličanih podoben – v cerkev hodijo kot posamezniki, ne pa kot skupnost. Pisec pa opozarja: »Po pričevanju celotne Biblije Bog noče posameznih razpršenih vernih duš, ampak ljudstvo. V tem ljudstvu skupnost podpira posameznika, on sam pa podpira druge ... zato obstajajo bogoslužne cerkvene občine.« Ludvik Jošar predstavlja delo prezbiterejev – laičnih nosilcev posebnih cerkvenih služb v evangelikičanski cerkvi, Štefan Bezec razlaga evangelij o ozdravljenju v kopeli Betezdi.

Gotovo najbolj zanimiv pa je prispevek Vilija Kerčmarja Opravičenje po veri. Kot pravi na začetku, so besede svetega Pavla »Pravični bo živel iz vere« že stoletja kamen spotike med različnimi teologi: leta 1999 pa so predstavniki rimskokatoliške in evangelikičanske cerkve v Augsburgu podpisali skupno izjavo in kot temeljno izjavo svoje vere sprejeli opravičenje iz vere. Vsi, ki tega nismo povsem razumeli, bomo v tem besedilu našli jasen odgovor.

Cvetka Hedžet Toth, redna profesorica za ontologijo in metafiziko na oddelku za filozofijo ljubljanske FF, je prispevala obsežen in zanimiv oris življenja in mišljenja Alberta Schweitzerja, izjemnega vsestranskega misleca, humanista, teologa, pisca, zdravnika s posebnimi pogledi na etična vprašanja. Zgodovinar Franc Kuzmič je raziskal reformacijo med Lužičkimi Srbi, Violeta Vladimira Mesarič predstavlja duhovno oskrbo v slovenski vojski, Leon Novak

poroča o mednarodnih srečanjih evangelikičanskih oziroma krščanskih skupnosti. Jana Kerčmar je prispevala razmišljanja o etičnih in verskih vprašanjih vsakdanjem življenju: Poroka – da ali ne? Z literarnimi prispevki sodelujejo Vanja Vrečič, Peter Skalar, Olga Kramar, Jana Kerčmar – starejša in mlajša.

V zaključku Vili Kerčmar pojasni pomen božiča, Geza Erniša pa svetopisemski krsta. Posebej velja omeniti tudi prispevek znanega bibličista Jožeta Krašovec. Vrednote na osebni in družbeni ravni, kaj so in kako jih prenesti v prakso, o čem roma na raven države. Koledar zaključujejo besedila v madžarskem jeziku, napisali so jih Gabriella Bence Utrošič, Gustav Skalic in Maria Peilschmidt.

In če smo že pozabili, meseci so se nekoč imenovali: sečenj, sušec, martraven, veliki traven, risalsček, majšček, jakobinšček, mešnjek, mihalski vinšček, andrejšček, prosindec.

B. B. L.

Fotoklub M. Sobota na odločilni prelomnici

Za njimi je leto najhujše stagnacije

Kljub težavam s prostorom v tem letu načrtujejo štiri razstave

Pred fotoklubom Murska Sobota je leto resnice. Ali bodo člani še enkrat zmogli napeti vse moči in dvigniti nivo delovanja na stopnjo, kjer so že bili pred nekaj leti, ali pa bo stvar zamrla. To je to. Leto 2004 je bilo najhujše v sedemletnem obstoju fotokluba.

Lani najslabše doslej

Posledice so se videle tudi na 7. občnem zboru v hotelu Diana, kjer se je zbrala le dobra desetina članov. »Stvar stagnira že od lani. Od nekdanjega številnega članstva ostaja samo aktivno jedro,« je z žalostjo ugotovil predsednik fotokluba (ki nosi tudi naziv »kulturno društvo«, op. p.) Igor Kolenko. »Leto 2004 je bilo v marsičem posebno. Izničilo je naš trud iz preteklih let, ko nas je širša javnost že dodobra opazila. Prvič v zgodovini fotokluba načrta nismo popolnoma realizirali. V decembru smo nameravali pripraviti razstavo na

temo Čevelj, a je nismo speljali do konca. Tudi kakega aktivnega prijavljanja na fotografske natečaje ni bilo. Javnost pa naš najbolj spremlja ravno preko natečajev. Če tega ni, je videti, kakor da tudi dela fotokluba ni. Moram priznati, da tudi jaz sam na tem področju nisem bil posebno aktiven,« je bil pošten Kolenko. Prekinili pa so se tudi stiki s fotografskima kluboma iz Džurdževca in Ingolstadta.

Od izgube razstavnega prostora do občinske pozabe

Resnici na ljubo pa je treba dodati, da so k velikemu zmanjšanju aktivnosti članov pripomogle tudi zunanje objektivne okoliščine. Najhujši udarec je doživel fotoklub z izgubo razstavnega prostora v nekdanji kavarni Jelša. Sicer se je novi razstveni prostor v trgovini Mass v BTC-ju dobro uveljavil, vendar so se pri fotoklu-

Igor Kolenko: »Usoda kluba je v naših rokah. Če bomo dvignili nivo in članstvo, bo klub prebrskal. Če ne, pa ne vldim perspektive.«

bu lani odrekli uradnih otvoritev, ker se je v preteklosti na njih pojavljalo zelo malo članov. Tako so na njih nekoliko pozabili tudi mediji. Pa ne samo oni. Lani poleti je na njih pozabila soboška občina ob organizaciji Soboških dnevor, kjer so prej tradicionalno prirejali razstavo, ki je bila med vsemi njihovimi razstavami celo najbolj odmevna. Zakaj jih niso povabili, jim do danes ni pojasnil še nihče. Prav tako je na njih skoraj pozabil Javni sklad za kulturne dejavnosti, ki jim je šele 21. decembra 2004 nakazal sto tisoč tolarjev. Do takrat so se financirali izključno iz članarine, ki je znašala skupno borih 75 tisočakov. Od mestne občine M. Sobota lani niso dobili ničesar.

Bodo šli fotografi na policijo?

Tu pa je še problem s prostorom. Za zdaj so jim še šli na roko v hotelu Diana, kjer imajo dve sobici kar dobro založeni z aparatur in strokovno literaturo, jasno pa je, da bodo prej ali slej morali oditi drugam. Član fotokluba in njegov nekdanji predsednik Jože Pojbič je obvestil kolege, da se je o tem pogovarjal s soboškim županom Antonom Šihcem. Hitre rešitve vsekakor ne bo. Najprej bo treba izdelati popis prostorov, ki so v Murski Soboti še na voljo po nizki ceni ali zastonj. »Pri našem proračunu ne moremo razmišljati o prostoru, kjer bi plačevali najemnino,« je pojasnil Kolenko. Najprimernejši prostori bi lahko bili na stari policiji. Ta prostor bo v lasti občine, v

njem pa bo lahko imelo prostor več kulturnih društev. Kajti prosilcev za prostor je že ogromno. Ena od možnosti bi bila lahko tudi Hartnerjeva vila, kjer je tudi študijska knjižnica, vendar v obeh primerih rešitve še ne bo tako kmalu.

Fotoklub bo še enkrat zavihal rokave

Kljub temu pa aktivno jedro fotokluba še ni vrglo puške v koruzo. Letos nameravajo organizirati štiri razstave. Prva bo konec februarja, in sicer že omenjena razstava na temo Čevelj. Ta razstava bo predvsem zahvala trgovini Mass, ki jim je odstopila razstveni prostor. Maja bodo pripravili razstavo na temo Pokrajina, na začetku septembra na temo Prekmurje, razglednice in v novembru na temo Poglej Poleg vseh omenjenih tem bo na razstavi dodana tudi tema Prosto. Na razstavah bodo spet uvedli uradne otvoritve, prav tako pa želijo spet oživiti priredbo razstavnega prostora, ki ga je že leta 2003 bifeju v pritličju BTC-ja postavil Jure Pojbič, a je doslej gostil samo eno razstavo. Programu imajo nakup študijske opreme in fotografski izlet, računajo pa, da bodo dobili od JSKD-ja nekaj več sredstev za lani. Z dotacijo Mestne občine Murska Sobota in sredstvi natečaja bi lahko dobili 850 tisoč tolarjev, ki bi jih uporabili za nakup študijske opreme, strokovne literature in organizacijo predavanj. »V resnici gre za majhen denar, ampak če ga nimamo, je zelo velik,« meni Kolenko.

T. K., foto: T. K.

Otvoritev Potočnikove razstave brez avtorja

V razstavnih prostorih soboškega kluba PAC je bila minuli petek otvoritev razstave del akademskega slikarja spec. Vladimirja Potočnika, vendar je odprtje minilo brez njegove prisotnosti, saj je avtorja doma na žalost zadržala bolezen.

Najnovejše slike Vladimirja Potočnika je v razstavnih prostorih PAC-a predstavil ravnatelj Galerije Murska Sobota mag. Franc Obal.

Umetnika je predstavil ravnatelj Galerije Murska Sobota mag. Franc Obal. Takoj je opozoril prisotne, da gre za najnovejši ciklus Potočnikovih del, za slike torej, ki jih tukajšnja javnost še ni videla. Po Obalovih besedah najdemo v novem ciklusu podobnost s Potočnikovim ustvar-

janjem izpred tridesetih let. »Ni to še konkretna umetnost, kjer bi prevladovala samo barve, gre pa že za posameznika, ne vdore barvnih nanosov in za subtilno in subtilno uporabo barv na slikah, ki predstavljajo predvsem naravo reke Mure in njenih meglic. Tak izraz kaže na odličnega slikarja, a moramo počakati še na naslednji ciklus, da bomo videli, kam nas bo njegova umetnost popeljala,« je končal Obal.

Potočnik je v bistvu Mariborčan, ki se je rodil v Gradcu, po končanem študiju v Ljubljani pa se je zaposlil kot likovni pedagog na osnovni šoli Ivana Cankarja v Ljutomeru. Študij je zaključil s specialko pri profesorju Maksimu Sedeju, leta 1990 pa se je izpopolnjeval v Parizu. Priredil je več kot petdeset samostojnih in najmanj sto drugih razstav na območju nekdanje Jugoslavije in v tujini. Po mnenju mag. Franca Obala sta njegovo ustvarjalnost najbolj zaznamovala nastanitev in bivanje v Ljutomeru, saj so na njegov likovni izraz najbolj vplivale naravne podobe Prekije.

T. K., foto: T. K.

Boštjan Serec toži Terme 3000 Še bo vroče

V petek se je na soboškem delovnem sodišču nadaljeval postopek, v katerem je Boštjan Serec vložil tožbo zoper Terme 3000, ki so mu lani januarja izdale pogodbo o izredni odpovedi zaposlitve

Očitajo mu, da je izrabil položaj in z nevestnim delom oškodoval delodajalca za 48 milijonov tolarjev. Serec in njegov zagovornik pa sta mnenja, da je bil postopek o prenehanju delovnega razmerja nezakonit.

Na začetku obravnave pred tričlanskim senatom, ki ga vodi sodnica Silva Donko, sta se obe strani najprej izrekli o vloženih dokazih, ki so v spisu. Tako sta med drugim v spisu obe anonimni pismi. Prvo, ki ga je prejela uprava Terme in na podlagi njega nato začela postopek proti Sercu, ter drugo pismo, v katerem naj bi eden od članov uprave grozil njemu in njegovi družini. V spisu so še sporne kopališke vstopnice, ki so bile zasežene med policijsko preiskavo.

Prvi je bil zaslišan Boštjan Serec. Pričal je, da je enkrat naročil vstopnice iz glavne kopališke blagajne. Rudi Kokalj, ki je za tiskarno Eurotrade print vršil domavo vstopnic, je le-te nato pripeljal. Ker je bila takrat blagajna že zaprta, je škatle z vstopnicami pustil v prostoru, ki sta ga Serec in Branko Ošljaj, ki je pred njim naročal vstopnice, uporabljala za pisarno. Vstopnice so bile čez noč v tem prostoru, do katerega je imelo dostop več ljudi, saj so bile tam tudi garderobe, fotokopirni stroj, faks in žig s številko 14. Serec je naslednji dan dopoldan kartone oz. škatle z vstopnicami, tako naj bi mu naročil Ošljaj, odpeljal h glavni blagajni, kjer so jih prevzeli. Povedal je še, da ne ve, zakaj je Kokalj vstopnice dostavil njemu, če jih je zmeraj pripeljal k blagajni. Še danes mu je žal, ker ni pogledal v škatle, ki so bile zalepljene, zraven pa so bili podatki o serijskih številkah in številu vstopnic; po drugi strani pa je bolje, ker tega ni storil, saj bi bil po njegovem kriv še prej. Dodal je še, da se je pred postopkom, ki ga je uprava začela proti njemu, včlanil v sindikat in da mu ni bilo povedano, da bodo v postopku zaslišane pričče Tanja Koračin-Bohar, ki na sodišču zastopa Terme 3000, zanj ni imela vprašanj.

Nato je pričal Rudi Kokalj. Dejal je, da je prijatelj direktorja tiskarne in da je zato dostavljal vstopnice v Moravsko Toplice. To je počel zastonj, ker je že upokojen in ker je želel njemu le pomagati. Po letu 2002 je začel sodelovati s Sercem, pred tem pa z Ošljajem. Slednjemu je vstopnice zmeraj puščal pri glavni blagajni. Serec ga je dvakrat osebno klical za vstopnice. Enkrat v letu 2002, drugič v letu 2003. Vstopnice mu je dostavil v njegovo pisarno.

Pojasnilo

V reportaži, v kateri smo poročali o smuku na Pertoči, smo pod eno od fotografij pomotoma zapisali Franc Flisar. Pravilno bi moralo biti Jani Flisar. Za napako se opravičujemo.

Povedal je še, da se je vedno mudilo, ko so Terme 3000 naročale vstopnice, zato so dobavnice prihajale z zamudo, saj niso bile pripravljene. Kokalj pa je sam za sebe vodil evidenco. Vstopnice se je naročalo na podlagi ustnega dogovora. Tak način poslovanja je imela tiskarna le s Termami 3000. Dejana Rituperja, Serčevega pooblaščenca, je zanimalo, zakaj se razlikujeta izjava, ki jo je dal med internim postopkom zoper njegovega varovanca, in izjava, ki jo je dal policistom med preiskavo, šlo pa naj bi za količino vstopnic. Kokalj je odvrnil, da

je vse že povedal med postopkom v Termah. Tam so izjavo, ki jo je podpisal, sestavili potem, ko je pričal.

Slavko Fartelj, direktor pravne službe Terme 3000, je vodil postopek ugotavljanja odgovornosti nepravilnosti pri naročanju vstopnic. Na upravo so 15. decembra 2003 prejeli anonimno pismo, ki je opozarjalo na Serčevo nečedno početje. Sprožena je bila interna preiskava, med katero so ugotovili, da je dvakrat prišlo do nepravilnosti pri nabavi kopaliških vstopnic, in sicer februarja 2002, ko je bilo naroče-

Boštjan Serec in njegov zagovornik Dejan Rituper

Ker je vprašanje Serčevega članstva v sindikatu pomembno zato, ker Terme naj ne bi počakale na mnenje sindikata, medtem ko so mu izročile odpoved pogodbe, je bil zaslišan sindikalni zaupnik v Termah Marjan Kovač. Pričal je, da Serec v letu 2004 ni bil član sindikata. Sicer sta se Serec in Rituper pri njem oglasila še pred koncem leta, vendar izjave o članstvu nista podpisala. Sam pa je podpisano izjavo našel na svoji mizi nekaj dni kasneje. Na ta dan pa Serec ni bil pri njem v pisarni. Dejal je še, da se šteje za članstvo v sindikatu od takrat, ko se plača članarina. Serec je ni plačal, ker je prej dobil odpoved.

nih 36.000 vstopnic, v blagajno pa dostavljenih 20 tisoč. Drugič pa 15. julija 2003, vstopnice je naročil Serec, ko glavni blagajni ni bilo izročenih 10 tisoč vstopnic. Takrat je bil pri prevzemu še Ervin Železen. Fartelj je povedal, da so imele vstopnice, ki so bile namenjene za prodajo, žig števila 18 in da so opazili, da v zdravilišče prihajajo gostje, ki so imeli vstopnice žigosane z žigom števila 14. Ta žig pa je prevzel in bil zanj odgovoren Serec. Poleg tega so bile to vstopnice, ki so imele serijske številke kot vstopnice, ki niso bile prevzete pri glavni blagajni. V Termah so take vstopnice imenovali nikoli prevzete vstopnice. Vsi kopalci, ki so k blagajni prišli s spornimi vstopnicami, so morali napisati izjave, od koga so dobili vstopnice. Rituper je zato vprašal, ali je res, da je eden od kopalcev dejal, da je vstopnice dobil od finančnega direktorja Terme Marjana Mačka. Fartelj je odvrnil, da je do tega prišlo, ker so mu blagajniki »to ime položili v usta«, in da se je nato slišal z njim po telefonu. Med pogovorom mu je kopalac zatrdil, da ne pozna Mačka in da je vstopnice kupil v Europarku od dveh možkih. Fartelj je še dejal, da bi moral preveriti, kolikokrat se na izjavah pojavlja Serčevo ime, in

Slavko Fartelj, pravnik Terme 3000

da ve, da je nekaj spornih vstopnic policija zasegla v lendavski obrtni zbornici. Ni pa vedel, ali so vstopnice zasegli še kje drugje, kdo je avtor slogana Terme 3000, niti se ni spomnil, ali res Terme Mačka s potnimi nalogi plačujejo učiteljico angleščine, kot je trdil Rituper. Koračinovo pa je zanimalo, ali je bil Serec odgovoren za predprodajo vstopnic. Fartelj je to potrdil in še dodal, da je predprodaja potekala po sejnih, promocijah in sindikatih.

Zadnji je stopil pred sodni senat Ervin Železen, ki so mu dale Terme odpoved pogodbe, saj je kupil sporne vstopnice od Serca, ki jih je nato prodal policistu. Za te vstopnice je povedal, da je Serec naročil, naj mu jih kupi. Zra-

Serec avtor Term 3000?

Med pričanjem je Serec na vprašanje, ali je dobil v službi kako nagrado, odgovoril, da je mamo prijavil na razpis, ko se je izbiralo ime zdravilišča, saj se sam ni želel izpostavljati. Izbran je bil njegov slogan Terme 3000. Mama je za to prejela nagrado v višini 150 tisočakov.

ven vstopnic je bil račun, ki so ga izdale Terme, na njem pa je bil podpisan kopališki blagajnik. Pričal je, da so vstopnice naročali iz glavne blagajne, in to tako, da ko je šla količina vstopnic k koncu, so o tem obvestili Ošljaja in Serca, ki sta nato potrdila naročilo. Potrdil je, da je Serec enkrat naročil vstopnice, ki so nato bile dostavljene v pisarno, ker je bila blagajna že zaprta. Ko jih je prevzel, naj bi količina ustrezala podatkom, ki so bili priloženi. Železen je bil kasneje v komisiji, ki je raziskovala nepravilnosti pri ravnanju z vstopnicami. Na podlagi faktur so ugotovili, da je bilo izdanih več vstopnic, kot so jih prejeli pri blagajni. Šlo naj bi za naročilo v letu 2002, ko sta vstopnice naročala Ošljaj in Serec, za leto 2003 pa ni vedel natančno, kdo je naročil vstopnice. Omenil je možnost, da so kopališke blagajne pri žigosanju vstopnic uporabile več žigov. Zgo-

dilo pa naj bi se tudi, da so našli vstopnice, ki so imele iste serijske številke. Povedal je še, da je bil zaslišan pri Fartelju v postopku zoper Serca. Ko je želel povedati, kaj se je dogajalo z vstopnicami, ga je le-ta menda prekinil in dejal, da naj podpiše izjavo, ki jo je dala sodelavka pred njim. Deset dni kasneje pa je dobil odpoved pogodbe.

Na koncu sta obe strani podali več dokaznih predlogov. Tako je Koračinova predlagala, da naj se naslednjič soočijo Fartelj in Železen ter Kokalj in Železen, ker se njihova pričanja razlikujejo. Rituper pa je predlagal zaslišanje kopaliških blagajnikov, ki so žigosali vstopnice. Zaslišani bodo še Branko Ošljaj, ki zadnjič ni prišel na vrsto, ter Marjan Maček in Marija Pucko, ki sta se opravičila. Sojenje je preloženo za nedoločen čas.

Andrej Bedek, foto: Natallja Juhnov

Med petkovim sojenjem je bilo na trenutke zelo nape-to. Serec je med zaslišanjem prič večkrat zmajeval z glavo in bil nemiren. Nekajkrat je zato k njemu pristopil Rituper in ga miril. Tudi sodnica je Serca opozorila, da če se ne umiri, bo moral iz dvorane. Nervozna pa je bila tudi druga stran. Tako je Fartelj Rituperja, ko ga je le-ta zasliševal, začel tikati.

Opel Corsa Essentia Plus
z elektronsko klimo
že za 1.889.000 SIT!*

Opel. Nove ideje. boljši avtomobili.

Opel Corsa, eden najbolj priljubljenih avtomobilov, vas bo osvojilo z modernih dizajnom, varčnimi motorji in prostorno notranjostjo. Atraktivna Corsa Essentia Plus vam je na voljo z novimi bencinskimi motorji s tehnologijo Twinport in 16V ali dizelskimi motorji s tehnologijo common-rail CDTI ter bogato serijsko opremo:

- elektronska klimatska naprava
- električni servo volan
- zavorni sistem ABS (za motorje CDTI)
- priprava za radio in zvočniki
- tonirano steklo
- po višini nastavljiv voznikov sedež
- dve zračni blazini
- električni pomik prednjih stekel
- centralno zaklepanje z daljinskim upravljanjem

LIJUBLJANA IN OKOLICA: AVTOTEHNA VIS Ljubljana, 01/581 85 31 AVTOTEHNA VIS IN KOŠČE Domžale, 01/721 60 97 AVTOHŠA ZALAR Velike Lašče, 01/788 19 99 AVTOTEHNA VIS IN MAHKOVIC Sovratnik Ljublj., 01/897 48 88 AVTOTEHNA VIS IN OMAHEN Grosuplje, 01/786 09 14 AVTOTEHNA VIS IN URBAS Rakek, 01/705 17 25	AVTOTEHNA VIS IN SEVER Vrhnika, 01/750 63 30 AVTOHŠA MOSTE Ljubljana, 01/520 02 00 SERVIS TROBEC Ljubljana, 01/423 25 35 AVTO MLAKAR Ljubljana, 01/280 50 50 PREKMURJE: AVTOHŠA KOLMANIČ & DOKL Murska Sobota, 02/530 46 50	PRIMORSKA: SAWAL Nova Gorica, 05/330 63 33 SAWAL Postojna, 05/726 44 44 ISTRA AVTO Koper, 05/668 23 00 AVTOCENTER TAVČAR Sežana, 05/730 14 40 ISTRA AVTO IN KALUSTER Jelšane, 05/788 60 09	GORENJSKA: AVTOTEHNA VIS PE KRANJ Kranj, 04/281 71 77 AVTOTEHNA VIS IN PIŠEK Škofja Loka, 04/502 40 11 DOLNJSKA: AVTOHŠA ADRIA Nova Mesto, 07/393 44 75 POSAVJE: AVTOCENTER RANIN Brezice, 07/499 23 13	ŠTAJERSKA, KOROŠKA: AVTO CENTER CELEJA Celje, 03/425 48 00 AVTOCENTER CELEJA PE JAKOPEC Velenje, 03/897 14 60 AVTOHŠA HVALEČ Kidričevo, 02/796 33 33 AVTOHŠA KOLMANIČ & DOKL Morbach, 02/450 29 50 AVTOHŠA KOLMANIČ & DOKL podružnica KRAUTBERGER d.o.o. Radlje ob Dravi, 02/886 04 40 AVTOHŠA ODAR Slovenj Gradec, 02/882 95 25
--	--	--	--	--

*Cena za 3- vrstni model s 44 kW (60 KM). Ponudba velja pod posebnimi pogoji prodaje in se ne kombinira z nobeno drugo komercialno ponudbo. Za podrobnejše informacije se obrnite na pooblaščenega trgovca z vozili Opel. Povprečna poraba goriva: od 4,2 do 7,7l/100 km, emisija CO₂: od 115 do 185 g/km.

AVTOHŠA KOLMANIČ & DOKL,
Industrijska 1, 9000 Murska Sobota, tel.: 02 530 46 50

Barometer?

Dušan Šut, učitelj na OŠ Gornja Radgona in inštruktor aerobike, je prejel kristalno priznanje Gimnastične zveze Slovenije za leto 2004.

Štefan Törnar, oče črenšovskega župana, dolgoletni družbenopolitični delavec na različnih področjih, še posebej pa aktiven v gasilskih vrstah, je zamrznil vsa nekdanja jugoslovanska gasilska odličja, da so mu lahko podelili gasilska priznanja slovenske države.

Alojz Jerebic, član Občinskega sveta Občine Velika Polana (svojčas predsednik Izvršnega sveta Občine Lendava in direktor lendavskega zdravstvena doma), je primerjal podatka za vodarino in kabelsko televizijo v velikopolanski občini ter ugotovil, da so letni izdatki v obeh primerih okrog 19.000 tolarjev. Tako je dokazal, da vodarina nikakor ni previsoka.

Blaž Miklavčič, nekdanji direktor Slovenskih železnic, ki ga je tam med drugim spodnesla ponarejena diploma poslovnega sekretarja Šimenca, bo postal novi direktor skupine KG Rakičan.

Mag. Simon Ravnič se seli iz radgonskega Mira, kjer je bil vodja projektov, na direktorsko mesto v Agro-merkuriju.

Ljutomer

Župana naj skrbijo lokalne ceste

Zaradi prometa nepokorščina

Časopis Vestnik smo ponovno predstavili v Ljutomeru. Tudi tokrat smo vse, ki ste želeli sodelovati, povprašali o dveh aktualnih temah.

V proračunu občine Ljutomer je vedno manj denarja za vzdrževanje in urejanje lokalnih cest. Zanimalo nas je, ali menite, da bi v tem letu morala biti prioriteta naloga občine urejanje in vzdrževanje lokalnih cest?

Mesto Ljutomer po vzhodni strani obkroža železniška proga Ormož-Murska Sobota tako, da jo vse regionalne ceste, ki mesto povezujejo z državnimi cestami, prečkajo nivojsko. Spraševali smo vas, ali bi po vaše morali za hitrejšo reševanje prometnih razmer organizirati državno nepokorščino?

V anketi vas je sodelovalo 211 vprašanih prebivalcev Ljutomeru. 85 odstotkov vas meni, da bi morala biti prioriteta naloga občine vzdrževanje in urejanje lokalnih cest, s tem pa se ne strinja 11

odstotkov vprašanih. Na drugo vprašanje vas je priredilo 68 odstotkov vprašanih, državne nepokorščine pa ne podpira četrtina sodelujočih.

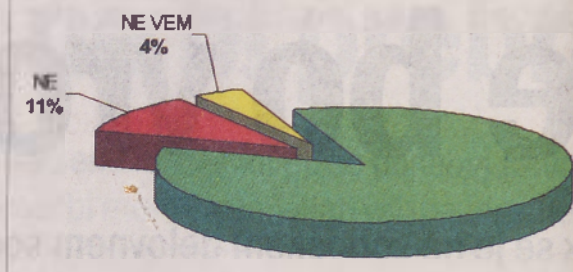
Tudi tokrat ste vsi sodelujoči lahko prejeli tri svoje brezplačne številke časopisa Vestnik, kjer lahko tudi danes preberete rezultate raziskave. Vse, ki ste v tem času prejeli brezplačne številke časopisa, bomo tudi tokrat ponovno poklicali in vas povprašali o vašem mnenju o časopisu, hkrati pa vas bomo z ugodnimi pogoji povabili med nove naročnike.

Do sedaj se vas je v naših klicnih akcijah med redne bralce pridružilo že 81 naročnikov. S tem ste tudi vi pripomogli k nadaljnjem razvoju Klicnega centra slepih, katerega cilj je, ponuditi zaposlitev slepim operaterjem po vsej Sloveniji in jim omogočiti delo na daljavo – od doma.

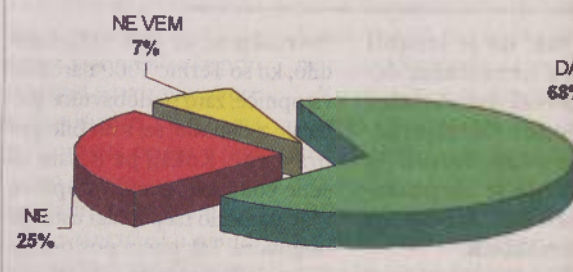
V Klicni center slepih in slabovidnih nas lahko pokličete tudi sami in se naročite na časopis. Skoraj vas čas smo dosegli po tel. št. 04 517 00 00.

Vodja klicnega centra
Matevž Pintar

Ali menite, da bi v tem letu morala biti prioriteta naloga občine Ljutomer urejanje in vzdrževanje lokalnih cest?

Ali bi po vaše morali za hitrejšo reševanje prometnih razmer organizirati državno nepokorščino?

Sto let prvega slovenskega filma

Prlek Karol Grossmann naš prvi filmar

Nekdanji ljutomerski odvetnik dr. Karol Grossmann je posnel leta 1905 dva kratka dokumentarna filma. S tem se je zapisal v zgodovino kot prvi slovenski filmar. Njegova etnološko zanimiva prvenca prikazujeta odhod od maše v Ljutomeru in tamkajšnji sejem. Leto pozneje je posnel dokumentarni film Na domačem vrtu.

Karol Grossmann je bil rojen v kmečki družini v Drakovcih leta 1864. Umrl je v Ljutomeru leta 1929. V Gradcu je leta 1889 diplomiral iz prava in leta 1897 doktoriral. V Ljutomeru je bil spo-

štovan kot odvetnik in narodni buditelj.

Začetki slovenskega filma so ostali neznani vse do petdesetih let prejšnjega stoletja. Tako so fotografu Veličanu Beštru pripisovali pionirstvo za šele leta 1923 posnete dokumentarne filme, je zapisal Vladimir Koch, nekdanji izredni profesor na Akademiji za gledališče, radio, film in televizijo.

Zgodovina slovenskega in tudi nekdanjega jugoslovanskega filma je torej začel pred sto leti rojak iz Prlekije z dokumentarnimi filmi. Gre za zvrst, ki objektivno podaja resnično dogaja-

nje. Svetovna zgodovina dokumentarnega filma se začne leta 1895 hkrati z odkritjem gibljivih filmskih slik. Brata Lumiere, izumitelja snemalne kamere in projektorja, sta s to napravo zapisovala na celuloidni trak atraktivne, dinamične prizore sveta, v katerem sta živela. Že deset let pozneje oziroma v letih 1905 in 1906 je posnel ljutomerski odvetnik po njunem zgledu prve tri kratke filme.

Originalni trakovi Grossmannovih prvenecv Odhod od maše v Ljutomeru, Sejem v Ljutomeru

in Na domačem vrtu so bili poškodovani. Filme je prenesel leta 1968 s poškodovanega originalnega traku formata 17,5 mm na 16-milimetrski trak Marjan Cilar v filmu Prvi metri slovenskega filma. Za Grossmanna velja, da je bil tudi eden od začetnikov slovenske umetniške fotografije. Njegovi dokumentarci in fotografije prikazujejo oblačilne, tržne in druge navade v Prlekiji pred sto leti.

Grossmannova rojstna hiša v Drakovcih je zdaj v lasti družine Hozjan, ki se je sem priselila iz

Prekmurja. Kino klub Prlekija film je odkril leta 1988 na Grossmannovi rojstni hiši spomniško ploščo.

Drakovci so raztreseni po gorah in ob gozdičih južno od zgornjega toka Turje v zaselek Kolmenščak, Kopinovščak, v vseh, Plibič, Vrhovnjak, Lovje ... in spadajo v občino Ljutomer. Drakovci so prvič omenjeni v letih 1265-1267 s petimi hišami. Leta 1445 jih je bilo 14. Drakovci so v vasi 111 hiš in 281 prebivalcev. Pred leti jih je bilo več, še do nedavna so tukajšnje selke v glavnem povezovali s klanji. In prav v takšnem vobitnem okolju se ponavadi pojavajo zanimive osebnosti!

Franček Štefa

Prihranite čas in denar

Izberite udobnejše načine poslovanja

klik moba Teledom

Ali veste, da vam za plačilo položnic ali vezavo depozita sploh ni treba v banko? Hitreje, udobneje in ceneje lahko opravite še vrsto drugih bančnih storitev na sodobnejše načine:

- prek spletne poslovalnice **Klik NLB** lahko poslujeate z računalnika, priključenega na internet,
- prek telefonske banke **Teledom** po telefonu svoje želje zaupate bančnemu strokovnjaku,
- z uporabo mobilne banke **Moba NLB** opravljate storitve prek ustrezne izbire v meniju vašega mobilnega telefona.

Prihranili ne boste le časa, ampak tudi denar. Provizije pri takem načinu plačila položnic so namreč bistveno nižje! Prihranili pa boste tudi pri pristopnini.

Do 31. marca je pristopnina polovična!

Vabimo vas, da se ogledate v naših poslovalnicah, kjer vam bomo z veseljem svetovali pri izbiri za vas najudobnejšega načina poslovanja.

www.nlb.si

ljubljanska banka

Nova Ljubljanska banka d.d., Ljubljana

KD Rastko, delniški vzajemni sklad, v upravljanju družbe za upravljanje KD Investments, d. o. o.

16. februarja 2005 so za KD Rastko, delniški vzajemni sklad, začela veljati spremenjena pravila upravljanja, usklajena z Zakonom o investicijskih skladih in družbah za upravljanje (ZISDU-1). S tem dnem je poseben vzajemni sklad Rastko izgubil oznako »posebni« in se po novem imenuje **KD Rastko, delniški vzajemni sklad**.

Glavna razloga za spremembo pravil upravljanja sta usklajitev poslovanja z določbami nove zakonodaje in sprememba naložbene politike vzajemnega sklada.

KD Rastko, delniški vzajemni sklad, je namenjen predvsem vlagateljem, ki želijo imeti svoja sredstva naložena v lastniške vrednostne papirje (delnice) pretežno z evropskega območja.

Novosti, ki jih prinašajo nova pravila upravljanja

- Nova zakonodaja in z njo usklajena pravila upravljanja zagotavljajo vlagateljem **boljšo informiranost in še večjo varnost** v skladu s predpisi o poslovanju investicijskih skladov in družb za upravljanje v državah članicah Evropske unije.

- Naložbena politika

KD Rastko, delniški vzajemni sklad, bo obdržal politiko delniškega vzajemnega sklada, saj bodo najmanj 70 % vrednosti sredstev predstavljale naložbe v lastniške vrednostne papirje (delnice) in enote/delnice investicijskih skladov, katerih investicijska politika določa naganje pretežno v lastniške vrednostne papirje. Sprememba naložbene politike omogoča **preusmeritev dela naložb v tuje vrednostne papirje**, pretežno na evropske kapitalne trge (prejšnja zakonodaja je omogočala investiranje do 10 % sredstev vzajemnega sklada v tujino). Premoženje vzajemnega sklada bo tako **geografsko bolj razpršeno**, s tem pa se bo **zmanjšalo tudi tveganje**, ki je izhajalo iz omejenosti investiranja na domači trg vrednostnih papirjev.

- Stroški naložbe v vzajemni sklad

- Družba za upravljanje **ne zaračunava izstopnih stroškov**.

- Ob izstopu iz enega od drugih vzajemnih skladov, ki jih upravlja KD Investments, d. o. o., in pri katerih zaračunava vstopne stroške, ter hkratnem vstopu in prenosu odkupne vrednosti investicijskega kupona v KD Rastko, delniški vzajemni sklad, **družba za upravljanje ne zaračunava vstopnih stroškov** (z davčnega vidika se

šteje prehod med vzajemnimi skladi kot unovčitev investicijskega kupona).

- **Letna upravljalvska provizija**, ki jo prejme družba za upravljanje za storitev upravljanja vzajemnega sklada, po novem **nižja in znaša 1,9 % povprečne letne čistste vrednosti sredstev vzajemnega sklada**. **Skrbnišče** je za opravljanje skrbniških storitev za vzajemni sklad upravičen do provizije v višini **0,05 % povprečne letne čiste vrednosti premoženja vzajemnega sklada**.

- **Vstopni stroški so odvisni od višine vplačila** v vzajemni sklad. V primeru večjih vplačil se znižajo v skladu z naslednjo lestvico:

Znesek enkratnega vplačila (v SIT)	odstotek vstopnih stroškov
do 500.000	3,00%
500.000 do 999.999	2,50%
1.000.000 do 2.999.999	2,00%
3.000.000 do 6.999.999	1,50%
7.000.000 do 9.999.999	1,25%
10.000.000 do 24.999.999	1,00%
25.000.000 do 49.999.999	0,75%
50.000.000 in več	0,50%

- Na novo je opredeljen postopek vplačil in izplačil. Vplačila se opravljajo na račun vzajemnega sklada, ki je odprt pri banki skrbnici Abanki Vipava, d. d., št. 0310008011959704.

- **KD varčevalni načrt za vplačevanje v vzajemni sklad**. Vlagatelji se lahko odločijo za obrobno vplačevanje sredstev v vzajemni sklad za časovno obdobje (obdobje varčevanja), daljše od dveh let. Privlačnost tega načina vplačevanja predstavlja **ugodnejša stopnja vstopnih stroškov**, ki je odvisna od višine skupnega zneska vplačil v obdobju varčevanja.

Nova pravila upravljanja, ki so sestavni del prospekte vzajemnega delniškega vzajemnega sklada, katerega upravlja KD Investments, d. o. o. Celotna vsebina prospektov je objavljena na spletni strani www.kd-group.si, kjer so v elektronski obliki dostopni tudi letni poročila ter prospekti. Vlagatelji imajo poleg prospektov pravico tudi na izdajo letnega in polletnega poročila vzajemnega sklada.

Slovenija po številu samomorov deveta na svetu, najhuje na severovzhodu

Vsako leto si življenje vzame šeststo ljudi

V Sloveniji si vsako leto življenje vzame okoli šeststo ljudi. S tako visoko stopnjo samomorilnosti je Slovenija v svetu prav pri vrhu, v skupini devetih držav z najvišjim samomorilnim količnikom. Najhuje je na severovzhodu, predvsem v Pomurju.

Statistični podatki

Slovenski samomorilni količnik (torej število samomorov na 100.000 prebivalcev na leto) je v zadnjih petih letih bolj ali manj stabilen in presega 25, to pa pomeni približno 25 in več samomorov na 100.000 prebivalcev na leto. Vsako leto namreč v Sloveniji zaradi samomora umre okoli 600 ljudi. Slovenija je glede stopnje samomorilnosti visoko nad evropskim povprečjem in po zadnjih dostopnih podatkih Svetovne zdravstvene organizacije za leto 2004 po standardizirani stopnji umrljivosti zaradi samomora kar deveta na svetu. Po številu samomorov med starostniki, starejšimi od 64 let, je naša država kar prva, po številu samomorov med ženskami pa tretja na svetu. Samomor je v Sloveniji uvrščen na trinajsto mesto vzrokov smrti.

Revnejši severovzhodni del bolj izpostavljen

Med bolj prizadete regije v Sloveniji vodijo Pomurje, Štajerska, Koruška in Dolenjska. Na obalnih območjih je samomorov manj. Ravno Pomurje spada med regije z najvišjim količnikom samomorilnosti, saj si tu letno vzame življenje kar 50 ljudi na sto tisoč prebivalcev. V Pomurju ugotavljajo, da na to vpliva predvsem obsežna vinorodna območja, saj je alkoholizem v statistologiji znan dejavnik tveganja. Negativno naj bi vplivala

tudi višja stopnja brezposelnosti in nižji osebni dohodek.

Dejavniki tveganja za samomor

Ljudje se pogosto znajdemo v situacijah, iz katerih ne vidimo rešitve. Eni se zaprejo vase in pogreznijo v žalost, drugi se znesejo nad drugimi, nekateri dvignejo roko nad sabo. Samomora se v naši deželi še vedno v veliki meri drži stigma, sram in strah. Da pa bi ga lahko preprečevali, je potrebno boljše razumevanje vzrokov, ki človeka do tega usodnega dejanja pripeljejo.

Kot ugotavljajo na ministrstvu za zdravje, je večina samomorov povezanih z duševnimi boleznimi, še zlasti z depresijo. Duševne težave se pogosto prepletajo s kroničnimi ali različnimi nalezljivimi boleznimi. Čedalje huja postaja pri nas problematika zasvojenosti z alkoholom, ki tudi lahko povzroči samomor. Podobno hude so lahko ekonomske stiske, kot so brezposelnost in druge, ki pogosto vodijo v obup. Murskosoboski župan Anton Štihec je mnenja, da so v Pomurju ključni ravno ekonomski dejavniki. »Tako visok količnik samomorilnosti je zaradi čedalje težjega zagotavljanja ustreznih življenjskih in delovnih razmer,« pravi. »Mladi so nezaposleni, ne morejo si ustvariti družine, nimajo sredstev za preživ-

ljanje, živijo od socialnih denarnih pomoči. Tudi življenjski standard starejše populacije se slabša, saj se pokojnine znižujejo.« V Sloveniji bi se, je prepričan Štihec, moral ustaviti trend razslojevanja, da bogati postajajo čedalje bogatejši, število revnih in izključenih pa se iz leta v leto povečuje.

Tveganje za samomorilno vedenje se povečuje z negativnim razpoloženjem, z večjo impulzivnostjo in agresivnostjo. Poleg individualnih so pomembni tudi medosebni dejavniki, kot so socialna osamitev, neurejene družinske razmere, zlorabe, nasilje v družini, samski stan, ločitev, ovrednotenje in izguba zaposlitve. Posledica vsega tega je občutek nepripadnosti, samote. Samomorilci torej niso povezani samo z duševnim zdravjem, pač pa z različnimi vsakdanjimi stiskami.

Med pomembnejše dejavnike tveganja za samomor sodijo tudi starost, izobrazba in spol. Večje tveganje za samomorilno dejanje je med starejšimi in tistimi z nižjo izobrazbo. Približno trikrat več moških kot žensk umre zaradi samomora. Kot poudarja dr. Onja Tekavčič Grad, predsednica Zdravstva za preprečevanje samomora, je vzrokov za samomor vedno veliko, med seboj se povezujejo in drug na drugega vplivajo.

Posebnosti samomora v Sloveniji in Pomurju

Poleg izrazitih regionalnih raz-

lik se samomorilnost v Sloveniji od samomorov po svetu razlikujejo še po pogostejšem obeešanju. Okrog dve tretjini vseh samomorov med moškimi in polovica vseh samomorov med ženskami se namreč zgodi z obeešanjem. Posebnost slovenskega samomora je tudi v večjem tveganju med slovensko večino kot med narodi manjšin.

Drago Ribaš, vodja murskosoboskih kriminalistov, ugotavlja, da si tudi v Pomurju večina samomorilcev življenje vzame z obeešanjem. Čeprav si tudi v naši regiji po življenju praviloma veliko pogostejše strežejo moški kot ženske, je bila v preteklem letu ta številka približno izenačena.

Za najpogostejši razlog samomora pomurski policisti navajajo bolezen, sledita alkohol in neurejene družinske razmere. Pogosto osebe, nagnjene k samomoru, namero tega dejanja že vnaprej napovedujejo. Ribaš ugotavlja, da »pomurski samomorilci razmišljajo poklicno«, kmetje se namreč najpogostejše obeešajo in zastrupljajo, železničarji mečejo pod vlak, lovci se pogosto ustrelijo in podobno. Opaža tudi, da si samomorilci pogosto vzame čas za pripravo tega nepovratnega dejanja, napiše poslovilno pismo, pripravi obleko, uredi finančne zadeve in si poišče prostor, kjer želi umreti. Kmetje se na primer pogosto obešijo na mestu z razgledom na svojo »štalco«.

Starost prinaša različne stiske,

ne le zaradi telesne oslabelosti in bolezni, temveč tudi zaradi pogostejše osamljenosti, ki je posledica smrti partnerja, prijateljev in odsotnosti otrok. K temu prispevajo še upokojitve, manjši dohodki in morebitna premestitev v dom starejših občanov. Po podatkih Inštituta za varovanje zdravja (IVZ) število smrtnih primerov zaradi samomora pri osebah, starejših od 65 let, v Sloveniji narašča. Leta 1985 je umrlo v tej starostni skupini zaradi samomora 117, leta 2002 pa kar 126 oseb. Podatki kažejo na bistveno višjo stopnjo samomora starejših v primerjavi s celotno populacijo. Najbolj ogrožena skupina so moški, starejši od 50 let, manj ogrožene so ženske, starejše od 65 let. Višja stopnja samomorilnosti je pri ločenih in ovrednotenih moških. Ta generacija je bila naučena, da moški čustev ne kažejo, pogosto pa je bolečina prehuda, da bi jo človek sam nosil na svojih ramenih. Po podatkih Svetovne zdravstvene organizacije za leto 2003 se Slovenija po standardizirani stopnji umrljivosti zaradi samomora v starostnem obdobju nad 65 let uvršča na prvo mesto, a učinkovitih ukrepov za zmanjševanje samomorilnosti v tem starostnem obdobju še nismo sprejeli. Tudi v Pomurju je največji odstotek samomorilcev starejših od 64 let, ugotavlja Ribaš.

(Nadaljevanje v naslednji številki)

Andreja Kočar

Barometer?

Ivan Simič, rojen pri Gradu na Goričkem, mlada leta pa je preživel v Beltincih, ni uspel prepričati nogometnih funkcionarjev in se zavilhteti na prestopil Nogometne zveze Slovenije. Pomurci ga očitno niso podprli.

Branko Fijok, direktor lendarškega Elektromateriala, zagotavlja, da intenzivno vlaganje v razvoj zagotavlja uspeh na trgih EU, kjer prodajo pretežno del svoje proizvodnje.

Miha Strah, direktor Lesnogozdarske zadruge iz Gornje Radgone, je postal največji kupec hiodovine na Goričkem. Kako bo to vplivalo na poslovanje šalovskega podjetja, ki se ukvarja s podobno dejavnostjo, ni znano.

Štefan Sobočan, direktor Varisa, ovinkari okrog lendarške pajkove mreže, ne predstavi pa kronoloških dejstev, namreč, da je bilo podjetje Gramoz v mešani lasti ustanovljeno v skupnem interesu. Na ta način se je reševalo del stečajnega premoženja Gidgrada, ki je bil potopljen zaradi politične neumnosti, ko se je reševalo zavožen Gidos s pripojitvijo še zdravega Gradbenika.

Jožeta Šindlerja, župana Ljutomeru, občani opozarjajo, da naj nameni več pozornosti lokalnim problemom.

Upokojeni trobentač Karel Katona iz Lendave Igral je z Marjano Deržaj

Pevec Edvin Fliser mu je rešil življenje

Z neverjetno sentimentalnostjo je nekdanji trobentač Karel Katona iz Lendave spregovoril o lastnih podvigih in doživetjih v svoji glasbeni karijeri. Časi igranja in zabavanja so zanj minili, po njegovih besedah že takrat, ko ga je doletela huda življenjska nesreča.

Sendvič za žogo? Ne, hvala.

Karel Katona, rojen leta 1936, je bil edini otrok očeta mizarja. Oče, prav tako Karel, je želel, da tudi sin

nadaljuje družinsko tradicijo in postane mizarjski vajenec. Toda zvezde so sinu določile drugačno pot, kajti Karel je že z desetimi leti začel igrati na trobento. Čeprav je Lendava znana po najstarejšem nogometnem klubu v Sloveniji, Karel nikoli ni maral igrati športa z žogo. Rajši je vzel v roke trobento, klarinet ali violino in s tem kaj zaslužil. V nasprotnem primeru, ko bi se ves dan podil za žogo, pa bi za nagrado dobil le sendvič.

Po gimnaziji v Lendavi je Janez Habakt, ki je bil takrat dirigent v

Naftinem orkestru, Karlovega očeta nagovoril, da je sina, ki je bil talentiran trobentač, pustil na glasbeno akademijo v Ljubljano. Oče se je v začetku temu upiral, vendar končno popustil in sinu dovolil odhod za Ljubljano. Na akademiji je imel Karel same dobre profesorje, kot so bili Krek, Druulc in drugi, vendar je trajalo njegovo šolanje le dobri dve leti. Vrniti se je moral domov, saj je moral poprijeti za delo in preživljati družino, ker si je oče zlomil nogo. Zasebnikom tista leta nikakor niso bili naklonjena. Čeprav je bil oče nezmožen za delo, so mu oblasti vedno bolj zviševale davke, zato je moral delavnico zapreti. Denarja za sinovo šolanje ni bilo več, tako da je bil mladi Karel prisiljen opustiti šolanje ter z igranjem služiti denar za preživljanje sebe in družine.

Kot »Ljubljčan« spoznal ženo iz Zadra

Sam pravi, da so bili to kljub vsemu zanj tudi lepi časi, polni doživetij in sklepanj novih prijateljev. S prijatelji iz Ljubljane je sestavil ansambel pod imenom Ljubljčan. Igrali so od Ljubljane do vseh koncev Jugoslavije. Na Kalemegdanu v Srbiji so nekoč naredili velik glasbeni spektakel, o čemer pričajo tudi tamkaj posnete fotografije. V Dalmaciji so igrali v prestižnih hotelih, kjer so z dobro glasbo navduševali turiste in domačine. Karel se še danes rad pohvali, da jim ni manjkalo dobrih deklet, ki so mlade glasbenike zelo oboževale. Redno so igrali na otoku

Krku, v krajih Malinska, Njivice in še druge. Nekeč so dobili celo povabilo za igranje v cirkusu, ki je nastopal blizu hotela, v katerem so igrali. Ljubljčanini so se povabili odzvali. Kot muzikant je Karel spoznal svojo izvoljenko Anico iz Zadra, ki je plesala na njegovo glasbo v Murskem Središču. Karel in Anica sta se poročila in rodila se jima je hčerka Anica, ki ima danes že tudi odraslega sina Saša. Na svojo družino je muzikant Karel neizmerno ponosen.

Zvezde so prihajale v Lendavo

Po divjih letih so se Ljubljčanini razkropili in oblikovali lastne zasedbe, s katerimi so želeli zaslužiti še več. Mogoče je zaradi tega takrat tako priznana ljubljanska skupina razpadla. Karel se je vrnil v Lendavo in se pridružil skupini Melodija. Ta je v Prekmurju v sedemdesetih letih doživela lep uspeh. Igrali so vsak petek, soboto in nedeljo v lendarški kavarni Krona/Korona, hotelu Lipa in v Diani v Murski Soboti.

Ne le ob koncu tedna, »špilali« so tudi ob različnih priložnostih, kot so pust, ples obrtnikov in druga praznovanja. V Lendavo so v ti-

stih časih prihajale velike zvezde iz Slovenije in od drugod iz takratne Jugoslavije, med njimi so bile legende slovenske popevke, kot so bile Marjana Deržaj, Majda Sepe in Elda Viler, za katero Karel pravi, da je imela najbolj kristalni glas. Zelo dobro se je razumel z Ivico Šerfezijem in Edvinom Fliserjem.

Dandanes je Lendava z okolico prazna, potoži Karel, ki se spominja, kako se je recimo v bližnjih Petišovcih nekoč na velikem koncertu zbralo več kot tri tisoč gostov.

Večkrat so priložnostno zaigrali tudi v Radencih skupaj z ansamblom Elite in čudežnim violinistom Gezo Baranjo.

Življenjska prelomnica leta 1977

Medtem ko je nastopal skupaj že s pokojnim Ivico Šerfezijem, mu je postalo slabo in so ga morali odnesti iz odra. Karlu Katoni se je življenje spremenilo leta 1977, ko ga je zadela kap in je del telesa postal negiben. Od takrat živi brez igranja, trobenta in violina pa sta na omari le še za okras in mu obujata spomine na leta, v katerih je živel pestro, dosegal veliko uspehov in se gibal med pomembnimi osebnostmi.

Če prej ne bi tako dobro poznal Edvina Fliserja, najverjetneje sploh ne bi preživel, saj ga je Edvin takoj, ko je izvedel, da Karel zaradi kapi leži v mariborski bolnišnici, obiskal in mu priskrbel najboljše kardiologe v bolnišnici.

Danes Karel preživlja svojo jesen življenja v rodni Lendavi, kjer ima stanovanje v upokojskem bloku. Rad kuha, predvsem dober bograč. Želi si še veliko let življenja in čimveč prijetnih pogovorov o svojem glasbenem življenju, ki je bilo ena sama lepa melodija.

B. Z., T. K.

EKOLOŠKO

KURILNO OLJE

POSREDNIŠTVO

KURILKO

Tel.: 54 59 280

POREDOŠ, s. p., Brezovci 69a, 9201 Puconci

Na kratko

Lutverci

Prostovoljno gasilsko društvo Lutverci v občini Gornja Radgona, ki deluje od 1938. leta, ima v svojih vrstah 127 članov od 460 ljudi, kolikor jih živi v požarnovarnostnem okolišu, ki ga sestavlja poleg domače vasi še vas Plitvica. V letu 1996 so kupili avto za prevoz ekipe, nujno pa bi potrebovali še avto za gasilsko dejavnost. Na nedavnem občnem zboru so se odločili, da bodo letos kupili podvozje za novo gasilno vozilo, v prihodnjem letu pa to nadgradili ter opravili prevzem avta, katerega skupna vrednost bo 13 milijonov tolarjev. Proračun občine Gornja Radgona za leto 2006 že zagotavlja prispevek za avto v znesku 4 milijone SIT. Manjkajoča sredstva bodo morali večinoma zbrati sami gasilci. Ob tem pričakujejo pomoč prav vseh krajanov svojega požarnovarnostnega okolja. F. Kl.

Stavešinci

Na nedavnem občnem zboru PGD Stavešinci v občini Gornja Radgona je bilo poudarjeno, da je to v lanskem letu predvsem po zaslugi pionirke doseglo največji uspeh v vseh 84-ih letih obstoja društva. Pionirke so se namreč uvrstile na državno gasilsko prvenstvo v Celju in osvojile 36. mesto. Sicer pa so lani razvili tudi novi mladinski gasilski prapor. V društvu, kjer je od okrog 400 ljudi požarnega okoliša, je včlanjenih čez 110 krajanov. Letos bodo uredili nujno potrebni prizidek (kuhinja in sejna soba), veliko pozornosti pa bodo spet namenili najmlajšim. Za te med drugim že pripravljajo med 22. in 26. junijem tradicionalno letovanje na morju. Čakajo pa jih še nekatere druge naloge. Na občnem zboru so podelili priznanja in zahvale članom za okrogle jubileje, ki so jih prejeli Silvo Ferenc Stanislav Žižek, Boris Kur, Miro in Jožefa Skotnik, Elizabeta Kurbus, Marija Križan, Anton in Stanislav Rojs, Antonija Majcen, Ivana Žižek, Andrej Kramberger, Boštjan Potočnik, Metka Flajsinger, Franc Šutja, Jožef Zorger in Ivan Simončič. F. Kl.

Tropovci

Strnjena vas z urejeno komunalno infrastrukturo

Ime vasi so v svet ponesli predvsem kolesarji

Ker gre za eno od tistih gručastih ravenkih vasi, ki skupaj s Tišino, Gradiščem in Petanjci tvori zelo strnjeno poselitveno območje, je lažje urediti vso potrebno komunalno infrastrukturo kot v drugih raztresenih vaseh. Kljub temu pa tudi pri njih še imajo nekatera nedokončana dela, ki jih želijo čim prej dokončati.

Kot nam je povedal Vinko Gajšt, predsednik vaškega odbora, kljub novejšemu videzu vas ni tako mlada, saj se omenja že v štirinajstem stoletju. Seveda se je v nekaj stoletjih zelo razširila in ima danes okrog 140 gospodinjstev oz. 500 prebivalcev ter je edina od vseh vasi v tišinski občini, ki ima tudi ulice. Večina vaščanov je zaposlenih v Murski Soboti in okolici, nekaj je tudi obrtnikov in manjših podjetnikov, vse manj pa je kmetij. Sodelovanje vasi z občino poteka preko tričlanskega vaškega odbora, ki zelo dobro sodeluje s svetnikom mag. Milanom Balažičem.

Kot smo že omenili, je v tem strnjem naselju za večino infrastrukturnih pridobitev že poskrbljeno. V vasi so asfaltirane vse ceste, razen kratkega odseka v eni od ulic. Prav tako pa bo verjetno potrebna tudi preplastitev določenih cest, saj je bil asfalt zaradi gradnje kanalizacije poškodovan. Glede cest je Gajšt še poudaril, da si želijo čimprej dokončno urediti pločnike še na drugi strani zelo prometne ceste G1/3, ki vodi od Maribora do Lendave. Začeli pa so tudi že s prenovo ulične razsvetljave, ki je sicer že urejena po

vseh ulicah, vendar bodo po novem kabli speljani pod zemljo. V vasi pa je že urejena kanalizacija, ki jo občina Tišina gradi že več let. Treba bo le še urediti čistilno napravo v Murskih Črncih.

»Problem v vasi pa je podoben vsem drugim v Pomurju, in to je čista pitna voda,« pravi Gajšt. Vodo sicer imajo, saj gre za precej vodnato območje, toda kot je bilo večkrat omenjeno tudi v medijih, je voda precej onesnažena z nitrati. Rešitev vidijo v okviru celotne

Vinko Gajšt, predsednik vaškega odbora

občine, saj imajo tudi druge vasi podobne probleme. V občini je namreč dvanajst različnih vodnih zajetij, torej ima skoraj vsaka vas svoje zajetje, to pa

Prostori kolesarskega kluba Tropovci so urejeni v prizidku vaško-gasilskega doma.

je zelo težko nadzirati. »Zato se bo treba čim prej priključiti na enotno omrežje, bodisi da bomo imeli svoje skupno zajetje ali pa se bomo priključili na mestni vodovod,« dodaja Gajšt.

Sicer pa je v vasi zanimivo tudi na drugih področjih. Vas je daleč naokrog znana predvsem po kolesarskem klubu, ki ima dolgoletno tradicijo. Ta se ponaša z vrhunskimi rezultati na državnem in tudi svetovnem nivoju. Tako so pred časom v Italiji osvojili bronasto medaljo na svetovnem prvenstvu v cestni vožnji za mladince. Klub daje možnost ne samo domačim, ampak tudi kolesarjem iz celotnega Pomurja, ki imajo radi ta šport. V okviru kluba poteka

tudi ena najbolj znanih prireditev v vasi in okolici, to je kolesarski maraton občine Tišina, ki bo letos konec maja dosegel devetletje. Skupaj z lokalno skupnostjo in zainteresiranimi društvi pa bi radi dodatno oživili kolesarjenje v občini predvsem po poteh ob reki Muri, kar se tudi pri njih ubadajo s finančnimi težavami, saj je za tako vrhunski šport v naši regiji premalo sredstev. Vasi pa delujejo poleg kolesarskega še mali nogometni klub, prostovoljno gasilsko društvo, kar nekaj vaščanov pa je vključenih v različna občinska društva, kot je aktiv kmečkih žena, kulturno-umetniško društvo ipd.

Besedilo in foto: G. Kl.

Odrančani so dobili novo »sovaščanko«

Letošnjega prvega snega, ki je pobeil pokrajino ob Muri, so bili najbolj bili veseli otroci in kmetje, saj si bo na tak način zemlja malo »oddahnila«. Mladič Peter Tkalec in Damjan Kikel sta se kmalu potem, ko je zapadlo dovolj snega, podvzela in naredila novo »sovaščanko«. Porabila sta več kot pet kubičnih metrov snega. Šlo je tudi za neke vrste »miss« Odranec. Novo »sovaščanko« si je ogledal tudi župan Občine Odranci Ivan Markoja, ki se je pošalil, da bo njena rodnost sicer manjša, kajti ni iz mesa in krvi, ima pa vse ženske obline. - J. Ž.

Veržej

V občinskem središču že nekaj časa obnavljajo in širijo vodovodno omrežje. Doslej še ni priključena Prešernova ulica, in sicer zaradi pogajanj z Agencijo za kmetijske trge in razvoj podeželja za odobritev dodatnih del. Pred izdajo uporabnega dovoljenja bodo morala biti vsa dela opravljena v skladu s projektom.

Za dokončno ureditev javne razsvetljave in postavitev svetilk ob glavni cesti bi bilo treba zagotoviti od 5 do 6 milijonov tolarjev. Ker je bil zemeljski del javne razsvetljave po tečajnih pogajanjih s prejšnjim prometnim ministrom vključen v rekonstrukcijo te ceste, pričakujejo, da bodo našli skupni jezik.

M. J.

Popravek

V prejšnji številki Vestnika je v reportažnem zapisu (str. 16, »Hunke« in iztoki dobro delujejo) prišlo do napačne navedbe, in sicer da za ščuko velja, da se jo sme loviti od 1. marca do 1. maja. Vodja TE Črenšovci Anton Horvat je namreč dejal, da se je v tem času ne sme loviti, oziroma da velja datum prepovedi že od 1. februarja in traja do 30. aprila, 1. maja pa je dovoljen ribolov tudi na ščuko.

Se opravičujemo!

J. G.

Na obisku pri Boštjanu Ramšaku v Okoslavcih

Mlad, športen, zabaven, družaben ...

Je triindvajsetletni fant dolgih temnih las. Že od otroštva je aktiven športnik. Odrasel je na Koroškem, kjer je veliko smučal in želel redno trenirati, vendar je zaradi obveznosti staršev prišel v Okoslavce. Danes ga lahko srečamo na odbojarskih igriščih v Sloveniji in tujini.

Je prvi v družini, ki je vzel šport bolj resno. Sicer pa je Boštjan sebe označil kot družabnega fanta, večinoma dobre volje, včasih pa je malo trmast.

Kot majhen je treniral smučanje, vendar je to veselje moral opustiti zaradi službenih dolžnosti staršev v Prlekiji. Tako je smučanje in bordanje ostalo le še zimski hobi. Za veselje in rekreacijo je tri leta treniral downhill v kolesarskih klubih v Mariboru in Murski Soboti. Bil je četrti pri mladincih. Še vedno je član Destroy. Zmeraj pa je ostal zvest odbojki, ki jo je igral že v šolski ligi. Sedaj trenira v Ljutomeru in avstrijski Radgoni, večkrat pa obišče žensko reprezentanco v Radencih. Tako mu skoraj ne mina dan brez treninga. Veseli ga tudi beachvolley, s katerim navdušuje bolj tujo publiko in dosega veliko uspehov z ekipo. V prostem času vedno skrbi za gibanje in rekreacijo, pa naj bo v katerikoli obliki, glavno, da je šport, pa naj bo nogomet, tek ali samo sprehod.

Šport mu je prinesel še eno dobro stvar – punco Urško, s katero sta skupaj že štiri leta. Spoznal jo je na smučanju in tudi ona trenira odbojko.

»Ni dobro, če igrava skupaj, pa naj bova na isti ali nasprotni strani mreže. Ker naju igra prevzame, se preveč izzivava ali 'spričkava'.« Veliko časa preživi pri njej, tudi zaradi skupnih sprehodov z novofundlancem Clydeon, ki ji ga je podaril pred tremi leti. Oba poslušata isto glasbo in obiskujeta koncerte svojih priljubljenih skupin v Sloveniji in tudi preko meja naše države. Veselijo ga poto-

vanja, privlačijo države z gorami in snegom, kot sta Švica in Kanada pa tudi tiste »eksotične«, kot so Vietnam, Avstralija ...

Odločil se je za študij na Visoki šoli za turizem, da bi življenjske želje povezal tudi s prihodnjo službo, v kateri bo lahko užival. Njegov moto ostaja šport, kjerkoli, kadarkoli in čim dlje.

Katja Kodba

Na kratko

Spodnja Ščavnica

V Prostovoljnem gasilskem društvu Spodnja Ščavnica so na nedavnem občnem zboru ugotovili, da so tri njihove operativne desetine v lanskega leta nadaljevale z oživljanjem prvih mest na raznih tekmovanjih. Te so v zadnjih sedmih letih osvojile že nad 100 pokalov. Krajanje so v letu 2000 s samopripravo pomagali pri nabavi 14 milijonov vrednega vozila Iveco in v letu 2003 orodnega gasilnega vozila. Ob koncu minulega leta so v vseh 360 gospodinjstvih, kolikor jih je na območju, prejeli koledarje domačega gasilskega društva. Ob tem so za gasilstvo namenili prek 800.000 tolarjev prostovoljnih prispevkov. V lanskem letu so gasilci namenili največ sredstev za nabavo in vzdrževanje opreme in za izobraževanje članstva. Za vse to so potrošili nekaj nad 1,5 milijona SIT, poleg tega pa so v letošnje leto prenesli 2,1 milijon SIT prihrankov. Na občnem zboru so podelili priznanja članom za okrogle jubileje, ki so jih prejeli Feliks Senekovič, Martin Grabar, Milan in Marijeta Erdela, Alojz Kolar, Milan Platušič, Irena Šegula, Kladnja Pektar in Marija Ornik. F. Kl.

Vse Slovenaki portali malih oglasov

Ena spletna stran, ki združuje 7 časopisov z vseh koncev Slovenije! Obiščite www.izber.si, oddajte svoj mali oglas, ogledate si popolnejše oglase, sprejmite se po rumenih straneh in naj vas navdušijo kadrovske oglasi!

Brskanje po malih oglasih še nikoli ni bilo tako udobno.

DELO

NOVICE VESTNIK

OBČINSKI GLAS

primorske novice

TEONIK

Zlatoporočenca Mesarič iz Ižakovec

Zato poroka sta pred kratkim praznovala tudi zakonca Mesarič iz Ižakovec. Poroka sta se leta 1955 v župnijski cerkvi v Beltincih. Karel, rojen leta 1928, in Angela, rojena leta 1933 (dekliško Virag), sta bila vse do upokojitve zaposlena za fami Nemščak v Ižakovcih, in sicer sta redila krave dojlje in svinje. Angela poje v domačem mešanem pevskem zboru, zato so ju ob obletnici poroke obiskali pevci in jima zapeli nekaj domačih ljudskih pesmi. Spominjata se težkih časov, ko je reka Mura večkrat poplavlila vas Ižakovci, pridelke, polja in gozdove. Od tistih, ko so zgradili obrambni nasip, poplav ni več pa tudi ljudje živijo bolj mimo. V zakonu so se jima rodili trije otroci, in sicer Majda, Milan in Vida, v veliko veselje pa jima je tudi osem vnukov. Za prijetno druženje na zlati poroki je poskrbel namornik Jani Šalika iz Ižakovec. Na jesen življenja si dneve krajšata vsak po svoje, najraje obujata spomine na mladosna leta, rada pa tudi bereta različne časopise. Živita s sinom Milanom in njegovo družino. - J. Ž.

Franc in Ivanka zlatoporočenca

Zupan Občine Beltinci Milan Kerman in matičarka Slava Glavač sta pripravila v poroki dvorani beltinskega gradu prvo letošnje zlato poroko za Franca Gregorja (roj. 1921) in Ivanko (roj. Kobi leta 1932), ki živita v Dokležovju. Zakonca Gregor sta v letu 1955 prvič stopila pred matičarja v Beltincih in po 50 letih sta obudila spomine na poroko ob sinu Branku, hčerki Metki in šestih vnukih. Čestitkam sta se pridružila tudi predstavnika KS Dokležovje Stanko Kovač in Stanko Kavaš. - T. G.

Zlatoporočenca Hozjan iz Velike Polane

Pred 50 leti sta se v turniški cerkvi poročila Donat Hozjan iz Velike Polane (danes je star 75 let) in Kristina Zver (sedaj stara 69 let) iz Gomilice. Donat je ob kmetovanju 24 let hodil na sezonska dela v Avstrijo, predvsem v gradbeništvo. Žena Kristina je ob kmetovanju opravljala gospodinjstva dela in vzgajala otroke. V zakonu sta ne jima rodila sin Jože in hčerka Marija. Na jesen življenja so jima v veliko veselje vnuki Liljana, Dejan, Metka in Matej. Jesen življenja preživljata pri sinu Jožetu z družino in občasno še poprimeta za manjša dela na kmetiji. Zlato poroko sta zaznamovala v velikopolanski cerkvi Srca Jezusovega, kjer je opravil slovesno mašo župnik Franc Kodila. - J. Ž.

Mačje spanje in veselje v tistem kotičku

Ko je jesen prešla v zimski čas, si tudi živali iščejo toplo zavetje. Med priljubljene domače živali spadajo tudi domače mačke, ki jim je pozimi med vsemi domačimi živalmi najbolj mrzlo. No, tudi pri žerđinovi v Lipi si znajo najti toplo zavetje v kuhinji, kjer prebijejo večino dneva in noči. To je pač mačja ljubezen! - J. Ž.

Najbližje je najnižje!

84.990 SIT
Zamrzovalna skrinja,
ELECTROLUX, ECM 2655
Prostornina 255 l.

104.990 SIT
Televizor, GRUNDIG,
MF72-2410 Arcance

109.990 SIT
Pralni stroj,
ELECTROLUX,
EWF 1010

4.990 SIT
Ponev, TEFAL, Inicia
Premier 11 cm.

13.890 SIT
Garnitura posode,
TESCOMA
11-dela.

19.990 SIT
Električni pekač,
TEFAL, Astucio

Posebna promocijska cena od 17. do 26. 2. 2005 oz. do prodaje zaloga

MERKURDOM, Plesje 1, Murska
Sobota, tel.: 022/ 330 24 30

MERKUR
Ustvarjamo zadovoljstvo

Razvojni, finančni in nepremičninski javni sklad občin Lendava, Črenšovci, Kobilje, Turnišče, Dobrovnik in Velika Polana (v nadaljevanju Razvojni javni sklad Lendava), Kranjčeva ulica 22, Lendava, objavlja na podlagi 87. člena Stanovanjskega zakona (Ur. list RS št. 69/03), Pravilnika o dodeljevanju neprofitnih stanovanj v najem (Ur. list RS št. 14/04 in 34/04), Zakona o splošnem upravnem postopku (Ur. list RS št. 80/99, 70/00, 52/02), Zakona o socialnem varstvu (Ur. list RS št. 54/92 s spremembami) in sklepa Nadzornega sveta Razvojnega javnega sklada Lendava

JAVNI RAZPIS za dodelitev neprofitnih stanovanj v najem

1. Predmet javnega razpisa

Razvojni javni sklad Lendava razpisuje oddajo v najem okvirno 10 stanovanj, ki bodo uspeli upravičencem oddana v najem v letu 2005. Stanovanja so na območju občin Lendava, Črenšovci, Kobilje, Turnišče, Dobrovnik in Velika Polana

2. Razpisni pogoji

Splošni pogoji, ki jih morajo izpolnjevati prosilci/-ke, da so upravičeni do dodelitve neprofitnega stanovanja so

- državljanstvo Republike Slovenije;
- stalno prebivališče v eni od občin, navedenih v 1. točki tega razpisa;

- da prosilec/-ka ali kdo od oseb, ki skupaj s prosilcem/-ko uporabljajo stanovanje (v nadaljevanju: gospodinjstvo), ni najemnik neprofitnega stanovanja, oddanega za nedoločen čas in z neprofitno najemnino ali lastnik ali solastnik drugega stanovanja ali stanovanjske stavbe, razen če je stanovanje ali stanovanjska stavba po zakonu oddana v najem za nedoločen čas, z neprofitno najemnino;

- da prosilec/-ka ali kdo od članov gospodinjstva ni lastnik drugega premoženja, ki presega 40 % vrednosti primerne stanovanja;

- da mesečni dohodki prosilčevega gospodinjstva v letu dni pred razpisom za dodeljevanje neprofitnih stanovanj ne presegajo:

Velikost gospodinjstva	Dohodek ne sme presegati naslednjih % od povprečne neto plače v državi
1-člansko	200 %
2-člansko	250 %
3-člansko	315 %
4-člansko	370 %
5-člansko	425 %
6-člansko	470 %

Za vsakega nadaljnjega člana gospodinjstva se gornja lestvica nadaljuje s prištevanjem po 25 odstotnih točk.

Dodatni pogoj, določen v skladu s 4. členom Pravilnika o dodeljevanju neprofitnih stanovanj v najem, poleg splošnih pogojev je še stalnost bivanja v eni od občin iz 1. točke razpisa, ki ga morajo izpolnjevati prosilci, da so upravičeni do točkovanja dobe bivanja, in sicer:

stalno bivanje v eni od občin	
nad 5 do 10 let	20 točk
nad 10 do 15 let	40 točk
nad 15 do 20 let	80 točk
nad 20 let	120 točk

Na razpisu ne morejo sodelovati tisti, ki jim je bilo v času do uveljavitve stanovanjskega zakona iz leta 1991 že dodeljeno družbeno stanovanje in so po sklepu sodišča stanovanjsko pravico izgubili, kakor tudi tisti, ki jim je bila najemna pogodba, sklenjena po letu 1991, po sklepu sodišča odpovedana iz krivdnih razlogov.

3. Kriteriji in merila za ocenjevanje stanovanjskih in socialnih razmer prosilca

Pri dodelitvi neprofitnega stanovanja imajo prednost mlade družine in mladi, družine z večjim številom otrok, invalidi in družine z invalidnim članom, družine z manjšim številom zaposlenih, državljani z daljšo delovno dobo, ki so brez stanovanja ali so podnajemniki, ženske in ženske z otroki, žrtve družinskega nasilja, osebe s statusom žrtve vojnega nasilja.

Poleg prednostnih kategorij prosilcev, opredeljenih v prejšnjem odstavku, se v skladu s 6. členom Pravilnika o dodeljevanju neprofitnih stanovanj v najem upošteva še prednostna kategorija prosilcev:

- prosilci z doseženo višjo, visoko ali univerzitetno stopnjo izobrazbe ter magistriranjem ali doktoratom, s čimer se omogoči uveljavljanje prednosti občanom, ki vlagajo v lastno izobrazbo. Prednostne kategorije, opredeljene v predhodnih odstavkih, se točkujejo z naslednjo višino točk:

PREDNOSTNE KATEGORIJE PROSILCEV	ŠTEVILO TOČK
1. mlade družine, mladi	60
2. družina z večjim številom otrok - najmanj 3 otroci	60
za vsakega nadaljnjega otroka	20
3. invalidi in družine z invalidnim članom	60
4. družina z manjšim številom zaposlenih (najmanj 3-članska družina in samo en zaposlen)	60
5. državljani z daljšo delovno dobo (moški 13 let, ženske 12 let)	80
6. prosilci, ki so glede na poklic ali dejavnost pomembni za občino	/
7. ženske in ženske z otroki, žrtve družinskega nasilja	80
8. osebe s statusom žrtve vojnega nasilja	60

PREDNOSTNE KATEGORIJE V SKLADU S 6. ČLENOM PRAVILNIKA

- 1. izobrazba (višja, visoka ali univerzitetna, mag. ali dr.)

50, 60, 80

Prednost pri dodelitvi stanovanja imajo prosilci s stalnim bivališčem v občini, kjer je prosto stanovanje.

4. Najemnina

Najemnina za dodeljena neprofitna stanovanja bo določena na podlagi Uredbe o metodologiji za oblikovanje najemnin v neprofitnih stanovanjih ter merilih in postopku za uveljavljanje subvencioniranih najemnin (Ur. l. RS št. 131/03 in 142/04) ter sklepa Nadzornega sveta oziroma na podlagi predpisa, ki bo veljal v času oddaje stanovanja v najem. Najemniki, ki izpolnjujejo pogoje, lahko uveljavljajo pravico do znižane neprofitne najemnine v skladu s predpisom, veljavnim v času najema stanovanja.

Za povprečno veliko dvosobno stanovanje v izmeri 55,00 m², točkovano s 300 točkami, znaša najemnina v mesecu januarju 2005, izračunana po stopnji, po kateri razpisnik trenutno obračunava najemnino, 35.030,00 SIT.

Najemodajalec neprofitnega stanovanja ima pravico vsakih pet let od najemnika zahtevati, da predloži dokazila o izpolnjevanju pogojev za pridobitev neprofitnega stanovanja. Če najemnik ni več upravičen do neprofitnega stanovanja, se najemna pogodba lahko spremeni v najemno pogodbo za tržno stanovanje po merilih in postopku, določenim s pravilnikom.

5. Razpisni postopek

Prosilci, ki se želijo prijaviti na razpis za dodelitev neprofitnega stanovanja v najem, dvignejo obrazec vloge, s katerim se prijavijo na razpis, od 25. februarja 2005 do vključno 25. marca 2005 na sedežu Razvojnega, finančnega in nepremičninskega javnega sklada občin Lendava, Črenšovci, Kobilje, Turnišče, Dobrovnik in Velika Polana, Kranjčeva ulica 22, Lendava ali na sedežih prej navedenih občin.

Ob vložitvi vloge so prosilci dolžni plačati upravno takso v višini 50 točk za vlogo in 200 točk za izdajo odločbe po tarifni številki 1 in 3 takšne tarife Zakona o upravnih taksah (Ur. list RS št. 8/00 s spremembami), ki znaša 4.250,00 SIT.

Takšno zavezanca v slabih premoženjskih razmerah lahko zahtevajo oprostitve plačila takse, če izpolnjujejo zahtevane kriterije po 25. členu Zakona o upravnih taksah, s tem da status dokažejo s pravomočno odločbo Centra za socialno delo ali drugimi dokazili.

Vloge z dokazilom o plačani upravni taksi prosilci oddajo osebo na sedežu Razvojnega javnega sklada Lendava, Kranjčeva ulica 22, 9220 Lendava, ali pošljejo po pošti (priporočeno), in sicer od 03. marca 2005 do vključno 25. marca 2005.

Če bo prosilec oddal nepopolno vlogo, bo pozvan, da vlogo v določenem roku dopolni z manjkajočimi listinami. Vloge prosilcev, ki v roku ne bodo dopolnjene, in vloge, oddane ali prispele po zaključku razpisnega roka, bodo s sklepom zavrnjene.

K vlogi za pridobitev neprofitnega stanovanja v najem morajo prosilci priložiti naslednje listine, navedene pod št. 1., 2., 3. in 5. druge listine pa, če na njihovi podlagi uveljavljajo dodatne točke: 1. izpolnjen obrazec opisa stanovanjskih in socialno-zdravstvenih razmer;

2. izjavo o premoženjskem stanju prosilca in oziroma družinskih članov (s podpisom vseh družinskih članov oziroma njihovih zakonitih zastopnikov) ter izjavo, s katero prosilec in drugi polnoletni člani gospodinjstva dovoljujejo vpogled v svoje osebne podatke pri drugih upravljalcih zbirk podatkov;

3. odločbo o odmeri dohodnine za leto 2003 in potrdilo o skupnem neto dohodku gospodinjstva v obdobju leta dni pred razpisom (osebni dohodek, pokojnina, preživnina, dohodek iz dela prek študentskega servisa, invalidnina itd.);

4. potrdilo o nezaposlenosti prosilca, njegovega zakonskega ali izvenzakonskega partnerja oziroma drugega družinskega člana (izda Zavod RS za zaposlovanje);

5. veljavno dokazilo o stanovanjskem statusu: najemna ali podnajemna pogodba oziroma izjava prosilca, kakaj pogodba ni sklenjena;

6. dokazilo o zadnji plačani najemnini oziroma podnajemnini;

7. dokazilo o kakovosti bivanja – stanovanje ovrednoteno z največ 110 točkami;

8. potrdilo o rednem šolanju otrok, ki so starejši od 15 let;

9. zdravniško potrdilo o nosečnosti;

10. odločbo socialne službe o ločenem življenju roditeljev in mladoletnih otrok zaradi neprimernih stanovanjskih razmer (rejništvo, oskrba v tuji družini, zavodu, če so razlog oddaje neprimerne stanovanjske razmere);

11. dokazilo o statusu roditelja, ki sam preživlja otroka (samohranilec) – potrdilo, da je preživnina neizterljiva oziroma odločbo o prejemanju preživnine iz preživninskega sklada;

12. potrdilo o strokovni izobrazbi prosilca (fotokopija diplome, spričevala, drugo; listine, izdane v tujini, morajo biti noštrificirane);

13. izvid osebnega zdravnika, s katerim se dokazuje trajna obolenja prosilca ali družinskih članov, na katere vplivajo slabe stanovanjske razmere;

14. dokazilo o invalidnosti prosilca ali odraslega družinskega člana (odločba centra za socialno delo, Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje oziroma Zavoda za zaposlovanje);

15. odločbo o razvrstitvi otroka, ki ima zmerno, težje ali težko duševno ali težko telesno motnjo ali izvid in mnenje specialistične pediatrične službe;

16. strokovno mnenje centra za socialno delo ter vladnih in nevladnih organizacij (materinski domovi, zatočišča - varne hiše, zavetišča, centri za pomoč žrtvam kaznivih dejanj), ki dajejo ženskam in ženskam z otroki psihosocialno pomoč ob nasilju;

17. potrdilo o statusu žrtve vojnega nasilja;

18. fotokopijo prometnega dovoljenja.

Potrdila, ki ne izkazujejo trajnega statusa, ne smejo biti starejša od 30 dni od objave razpisa.

Potrdila o državljanstvu in potrdila o stalnem prebivališču in številu članov gospodinjstva bo pridobil razpisnik neposredno od pristojnega državnega organa.

6. Splošne določbe

Strokovna služba razpisnika bo preverjala pravočasnost prispelih vlog in njihovo popolnost ter sedanje stanovanjske razmere prosilcev.

Komisija, ki jo imenuje razpisnik, bo proučila utemeljenost pravočasnih in popolnih vlog na podlagi prejetih listin, potrebnih za oblikovanje prednostne liste za oddajo neprofitnih stanovanj in dokumentiranih poizvedb, ki jih opravi pri pristojnih organih in organizacijah ter posameznikih.

Komisija si lahko stanovanjske razmere prosilcev tudi ogleda. V primeru ogleda se ta opravi nenapovedano.

Po proučitvi in točkovanju vlog bodo udeleženci razpisa uvrščeni na prednostno listo, in sicer po številu zbranih točk. Seznam upravičencev, ki se bodo uvrstili na prednostno listo, bo objavljen na enak način kot razpis najkasneje v 6 mesecih po zaključku razpisa.

Udeležencem razpisa bodo vročene odločbe o uvrstitvi oziroma neuvrstitvi na prednostno listo upravičencev. Če se posamezni udeleženec razpisa ne strinja z odločitvijo, se lahko na odločitev pritoži. Po rešitvi pritožb bo objavljen seznam upravičencev, ki jim bodo zagotovljena stanovanja.

Razvojni javni sklad Lendava

Cigareta

Kako ga ne bi poznali,
imeli fanta smo radi,
cigareta vzela mu je srečo,
prinesla mu je nesrečo.
Saj vsi dobro jo poznamo,
eni se ji izogibati znamo,
daleč v stran od nje hitimo,
da življenje miado zaživimo.
Naprej živimo s srečo
in ljubeznijo na svetu,
ne okušajmo nesreče
opustimo – CIGARETO.

Jožef Tkalec

Naši so kadili,
a so kajenje opustili.
Kdor pa še kadi,
naj hitro ga opusti.
Življenje je eno samo,
za ene dolgo,
za druge kratko.
Takšnega živis,
kakršnega si sam narediš.

Jasmina Utrša

Moja teta rada je kadila,
letos cigarete je pustila,
da čez nekaj mesecev ugotovila,
da se je zelo zredila.
Sedaj se je odločila,
da bo spet kadila,
da bo kilograme izgubila.
Naj se muči, kakor zna,
skrb njena naj bo ta.

Urška Žižek

Kajenje je razvada taka,
ki vsakogar počaka.
Kadilcu se izpod čela kadi,
iz ust pa mu smrdi.
Kajenje zdravo ni,
zato ne haj kaditi
in adijo kliči cigareti.

Tadeja Osterc

Kaj neki gori,
da tako se kadi?
Cigareta se kadi,
ki zdrava ni.
Kdo neki jo kadi,
da tako smrdi?
Moja babica kadi,
dedek isto postori.
Zakaj pa kadita,
da tako smrdita?

Rajši zvečliko si kupita
in se z njo razveselita.

Valentina Žalig, 5. raz.,
OŠ M. Kranjca Velika Polana

Srček

Učenka 1. b-razreda OŠ Radenci je za valentinovo oblikovala (iz papirja) srček in ga namenja vsem, ki jih ima rada.

Babica v šoli

V šolo je prišla babica učenke Karmen. Pripovedovala nam je o svojem otroštvu. Povedala je, da so si oni morali nositi malico od doma. Učitelji so bili strožji. Pisali so s kamenčki na posebne tablice. V razredu je bilo več učencev.

Z babico smo se tudi igrali.

Lea Belec, 2. raz., Podružnična OŠ Cven

Kraljestvo Kumi Orija

Nekoč, predavnimi časi, je v neki deželi živel kralj Kumi Ori II. Imel je ženo z imenom Kumarka. Bila je zelo zelo lepa. Takšna je bila tudi njuna palača z dvema prestoloma. Na teh prestolih sta kralj in kraljica najraje preživljala svoj dragoceni čas. Rada sta se pogovarjala in se smejala.

Nekega dne pa je kralj Kumi Ori II postal žalosten. Želel si je otroka, ki ga ni in ni bilo. Iz dneva v dan je postajala njegova žalost še večja, zato je skrivnost zaupal ženi. Skupaj sta vsak večer gledala zvezde in jih prosila, da bi se njuna želja izpolnila.

Res se jima je nekega dne rodil sin, ki sta ga poimenovala Kumi Ori III. Bil je čisto podoben svojemu očetu, še celo nohte na nogah je imel polakirane. Kaj pa vem, morda se je celo takšen rodil? Bil je nagajivec in pol. S svojim bodičastim telesom se je rad stiskal k paradižnikovim hčerkam. »Pojdi v stran, ker pikaš!« so ga jezno zmerjale. Ves čas je poslušal isto: »Pikaš, pikaš ...« Navsezadnje se jih je naveličal.

Odšel je v kraljestvo kraljice Paprike Ostre in zaprosil njeno hčerko za roko. Poročila sta se in z družino sta srečno živela do konca svojih dni.

Vanja Pucko, OŠ Miška Kranjca Velika Polana

Ob valentinovem

Ko koder plavih las
v tvojo glavo se zaplete,
te ne izpusti
in te v drugi svet odnese.
Odhese te daleč,
kjer sama sedita
in si lepe besede govorita.

Uroš Pavlovič

In to tako se napravi,
ko se dekle s kodrom
plavih las pojavi.
Ta poljubi te in zažvrgoli,
da lepšega fanta na svetu ni.

Jernej Mastnak

Mi smo prijatelji

Mi smo prijatelji
in radi se igramo;
če se pa kregamo,
pa vse poravnamo!
Podamo si roke,
pogledamo v očke,
povemo »oprosti« in
pozabimo norosti!

Nina Lebar, 3. r/8,
OŠ Velika Polana

Ko je hudo, me
poklič!

Samarijan
080 1113

Valentinovo

Valentinovo je srček zlat,
ki Tini smehlja se rad.
Zalo vodi vedno za roko,
mene pa pogleda kar tako.
Ptički pod drevo so se skrili,
da bi načrt o poroki naredili.

Poroka se začela je,
sinička vrabčka vzela je.
Kozarček vina sta popila
in naprej se veselila.

Helena Vrtnjak

Valentinovo imam rada,
ker se ga veseli tudi mama,
ki se z očkom poljubi,
ko se v obleki zavrti.

Ptički se ženijo,
svatbo imajo,
se veselijo,
se radi imajo.

Ljubljena srca te razvedrijo,
ti ljubezenska besedila pojo
in veliko ti daril podarijo.

Melisa Graj, 4. razred,
OŠ Odranci

Bilo nam je lepo

Letošnjo zimo je pozno zapadel sneg. To smo takoj izkoristili in imeli športni dan. Učenci od 3. do 5. razreda smo šli v Fickovo Grabo. S sabo smo imeli sanke, bobe, lopate, krožnik in vreče slamo. Imenitno smo se zabavali. Uničili smo tudi ene sanke. Kijub mrazu nas ni zeblo. Bilo nam je lepo.

Učenci podaljšanega bivanja, 3.-5. razred, OŠ Kapela

Pustni par

Srečali smo ju nekje v naših krajih. Nista se nam hotela odkriti, saj tega pustne maskare ne smejo storiti. Delovala sta kot starejša moška in pri tem uživala, čeprav smo nekako uspeli ugotoviti, da sta še desetletna fantiča. In bila sta dober pustni par! - J. G.

Priprave in težki testi

Opisala bom, kako sem se skupaj z drugimi učenci pripravila na matematično tekmovanje.

Najprej smo tekmovali na naši šoli, in sicer za bronasto Vego priznanje. Niti sanjalo se mi ni, da bom toliko dosegla. Bila sem namreč tretja in poleg bronastega priznanja sem dobila možnost, da se potegujem še za srebrno priznanje. S sošolko Saro in učeno iz drugih razredov smo skoraj vsak dan vadili in utrjevali. Poleg učenja smo se tudi zabavali in smejali. Učiteljica nam je povedala, da bo tekmovanje na Osnovni šoli Stročja vas. Po dolgih pripravah in naporu delu je končno prišel težko pričakovani dan, ko smo morali v Stročji vasi pokazati svoje znanje. Bila je sobota. Mama me je pripeljala pred našo šolo, od tam naprej pa smo se peljali avtobusom. Ko smo prišli tja, so nas najprej razdelili v skupine, nato pa je šla vsaka skupina v določen razred. Tam so nam čakali učitelji in nam razdelili teste. Moram priznati, da je bilo zelo težko, zato veliko nalog sploh nisem rešila. Ko smo vsi končali, smo se zbrali na dvorišču, kjer smo čakali rezultate. Končno je prišla učiteljica in nam sporočila, kako smo se izkazali. Jaz priznanja nisem dobila, a nisem bila razočarana, saj je važno, da sem sploh sodelovala. Počasi smo se odpeljali nazaj proti šoli.

Tako je minil čas priprav na tekmovanje in iz tega sem se veliko naučila.

Maja Kolmanič, 8. d, OŠ Križevci pri Ljutomeru

Hrib za sankanje v Beltincih

Končno je zapadel sneg, še posebej smo se ga razveselili učenci 1. in 2. razreda, saj smo lahko imeli športni dan. Tako smo se v ponedeljek odpravili v park, s seboj smo vzeli sanke in lopatke. Pa se sprašujete, kje v Beltincih se lahko sankate? V parku je hriček, pod katerim je bila nekdanja hladilnica. Verjeli ali ne, hriček je ravno prav visok in ravno prav dolg za sankanje. Naše veselje je bilo tako veliko, da sploh nismo čutili temperatur, ki so bile krepko pod ničlo.

Učenci 1. in 2. razreda OŠ Beltinci z učitelji

Pišite po
internetu:

joze.graj@p-inf.si

Moja sestra

Moja sestra je le ena,
saj vsak dan je urejena,
kot da gre za miss
in da je zadovoljen njen fris.
Včasih je težavna,
saj hoče biti glavna.
Dere se in te gleda,
od jeze vsa je blede.
Na srečo je tudi zabavna,
prijetna in mikavna.
Zvečer, preden zaspiva,
pa se o vsem v miru pogovariva!
Kristina Zdravec, 8. razred,
OŠ Razkrižje

Pismo sinički

Ljuba lepa ti sinička,
rad bi s tabo se poročil.
Pisal ji je iz gozdička
lep, ošabni vrabec Vili.
Ne bom se s tabo poročila,
ti si vrabec, jaz sinica.
Ti imaš ženo, jaz moža –
ta ljubezen bo trajala.
Laura Vnuk, 2. razred,
OŠ Odranci

20. izbor za radgonskega športnika leta 2004

Nika Marinič, Darko Zorko in Ribiška družina Gornja Radgona

Kulturni dom Gornja Radgona je bil prizorišče 20. tradicionalne športno-zabavne prireditve z naslovom Izbor za športnika leta 2004, ki jo je organizirala športna zveza Gornja Radgona. Prireditve, ki jo je zelo uspešno vodil Dušan Zagorc, se je kot poseben gost udeležil tudi svetovno znani ultramaratonec Martin Strel. Skupaj s predsednikom SZ Igorjem Pivcem sta podeljevala priznanja in nagrade najuspešnejšim športnikom, športnikom in ekipam. V zabavnem programu so nastopile plesalke Ašatan, Anan in Kokice (vse iz Gornje Radgone) ter pevka Marjeta iz Cerkvenjaka.

Športnica leta 2004 je postala karateistka Nika Marinič, članica Shotokan karate-do kluba iz Gornje Radgone. Lani je na dveh turnirjih izpolnila pogoje za kategorizacijo in dosegla vrsto zavidljivih uspehov na posameznih tekmovalnih. Odmevnejša so trejta mesta na državnem prvenstvu v karateju za kadetinke in mladinke v Postojni v katah in športnih borbah do 53 kg ter na 32. mednarodnem karate turnirju v Trbovljah, ki je eden najstarejših v Evropi. »Za te dosežke je bilo potrebnega veliko truda in dela. Ob strani so mi stali starši, trenerji in predsednik kluba Anton Rožman. Z dosežki sem zadovoljna, s kategorizacijo pa je poplačan moj trud. Želim si, da bi naredila izpit za inštruktorja in trenerja ter za drugi dan v karateju. Cilj je tudi, da pridem v slovensko reprezentanco,« je izjavila Nika Marinič.

Druga je bila Jožica Šiftar, članica TS Radenska. Je veteran-ka, ki že vrsto let uspešno nastopa na različnih tekih doma in v tujini. Je večkratna zmagovalka na tekmovalju za pomurski pokal v svoji kategoriji. Njeni dosežki so velika spodbuda za mlaj-

še rodove.

Tretje mesto je osvojila strelka Katarina Šarkan, članica Športnega strelskega društva Radgona. Na državnem prvenstvu v Rušah je zasedla 5. mesto, na mednarodni tekmi mesta Maribor za pokal Pohorja je v močni konkurenci mladinskega razreda zasedla 18.

želja je uvrstitev ekipe Arcont Radgona med osmerico v 2. rokometni ligi, potem pa bomo videli, kako bo.

Na drugo mesto se je uvrstil strellec Oskar Dani Šmid ml. Kot član SD Radgona je eden od najboljših strelcev v državi. Na državnem prvenstvu je zasedel 2.

Množica radgonskih nagrajencev za športne dosežke. Foto: M. J.

mesto, na mednarodnem tekmovalju za pokal Mladosti v Zagrebu pa je izboljšala tudi svoj osebni rekord.

Laskavi naslov športnika leta 2004 pa je osvojil rokometaš Darko Zorko, član Rokometnega kluba Arcont Radgona. Je zgled vsakemu športniku, saj s svojim športnim obnašanjem in požrtvovalnostjo na igrišču vedno pritegne gledalce, da napolnijo dvorano v Apačah. V sezoni 2003/2004 je bil z doseženimi 192 zadetki najboljši strellec v 2. državni rokometni ligi. »Presrečen sem ob tem laskavem naslovu. Brez pomoči mojih soigralcev si tega gotovo ne bi zaslužil. Le ob kolektivni igri namreč lahko dosegamo take rezultate, jaz pa sem najboljši strellec lige. V roketu sem že 13 let. Največja

mesto, to pa je ponovil tudi v finalu lige državnega prvenstva. Na zaključku tekem svetovnega pokala pa je dosegel solidno 18. mesto na svetu.

Tretji je teniški igralec Andrej Pintarič. Kot kategorizirani športnik je s svojim talentom dosegel že vrsto posameznih turnirskih zmag in zavidljivih rezultatov doma in v tujini. Je član Železničarja iz Maribora in teniške reprezentance Slovenije.

Ribiči pred rokometaši

Športna ekipa leta 2004 je postala Ribiška družina Gornja Radgona. Tekmovalna ekipa v sestavi Miro Matjašec, Željko Mavrič, Gusti Prelog, Stanko Verstovšek in Aleš Kancier se lahko

pohvali z naslovom državnega prvaka za leto 2004 in z izrednim uspehom, ko so na svetovnem prvenstvu v majhnem španskem mestecu Talavera Dela Reina zasedli 3. mesto na svetu. »Kot državni prvaki bomo imeli letos zopet priložnost nastopiti na svetovnem klubskem prvenstvu v Italiji. Po mojem je ekipa dobro pripravljena, zato upamo na ponovitev lanskega uspeha,« je povedal Miro Matjašec.

Drugi je Rokometni klub Arcont Radgona, ki trenutno nastopa v 2. državni ligi vzhod. V

lanski sezoni so osvojili odlično 6. mesto. Klub se že vrsto let trudi obdržati dolgoletno tradicijo rokometu v občini, saj bodo v kratkem proslavili 45. obletnico delovanja. Precej vlagajo v člansko ekipo in delo z mladimi.

Tretje je Športno-nogometni klub Arcont Radgona, ki se lahko pohvali z odlično organiziranostjo in zagnanostjo vodstva. Največ pohval gre na račun dela z mladimi, ki so prav v vrhu slovenskega nogometa.

Spomnili so se tudi zaslužnih športnih delavcev

Priznanja za dolgoletno delo na področju športa so prejeli: Cilka Dimec, Elica Koroševič, Irena Pevec, Branko Klun, Miroljub Manić, Miro Matjašec, Ratko Mitrovič, Alojz Slanič, Franc Strgar in Franc Strniša, za mednarodne dosežke pa Borut Semler in Dare Vršič.

Perspektivne športnice so: Katja Jaušovec, Polona Rožec in Nina Šenekar, perspektivni športniki pa Matic Matavž, Matjaž Rožec, Aleš Slana in Filip Španbauer. Za perspektivne ekipe so razglasili: NTK Žogica - kadeti, RK Arcont Radgona - starejši dečki in ŠNK Arcont Radgona - selekcija U-14. Priznanja športnikom in športnicam ŠSD so prejeli: Andreja Kebler, Andreja Štajnfelzer (obe ŠSD Negova), Manja Kocet, Matic Marušič (ŠSD Apače), Jasmina Pukič, David Habjančič (ŠSD Janka Šiebingertja), Katarina Fajt, Tomaž Štrakl (ŠSD Mejnik G. Radgona). Priznanji novinarjem za dolgoletno poročanje sta dobila Oste Bakal in Tonček Gider.

Ob tej priložnosti so se spomnili tudi preteklih športnikov leta. Priznanja so dobili: Brigita Čavuzič, Boris Rihtarič, Tatjana Petek, Martin Fridau, Rudi Kocmut, Sašo Valpatic, Boštjan Kampuš, Grega Komac, Avgust Prelog, Mojca Tuš, Tomaž Pivec, Oskar Šmid ml., Milan Svetec in Daniel Pukl - Vrhnjak. Zahvalo pa so izrekli pokojnima Ivanu Drozdoku, zagnanemu športnemu delavcu, in Borisu Rihtariču, štirikratnemu športniku občine G. Radgona.

Na njuna grobova je delegacija položila venca. Milan Jerše

Brez sprememb na slovenskem nogometnem vrhu

Rudi Zavrl ostaja še en mandat

Predsednik Nogometne zveze Slovenije ostaja tudi naslednja štiri leta Rudi Zavrl. Na volilni skupščini je dobil 29, njegov protikandidat Ivan Šimič pa 6 glasov. Zavrl je na čelu krovne nogometne organizacije v Sloveniji že 16 let, nov mandat pa ima do leta 2009. O zmagovalcu je na Brdu pri Kranju odločalo glasovanje 35 volivcev, ki so člani Medobčinskih nogometnih zvez, Zveze nogometnih sodnikov Slovenije in Zveze nogometnih trenerjev Slovenije. Glasovanje je bilo tajno.

Za uspeh je bilo potrebnih 18 glasov. Zavrlu bodo pomagali podpredsedniki Tugomir Frajman, Anton Frantar, Stanko Glažar, Alojz Kovačič in Brane Florjančič.

»Izid volitev jemljem kot priznanje za dosedanje delo. Vendar ne za moje osebno delo, ampak za delo vseh, ki so delali v nogometu v preteklem obdobju. Obenem je to zame popotnica za to, da so zastavljene smernice dela verificirane in da bomo v prihodnje delali še učinkoviteje. Vrata nogometne zveze so odprta vsem, ki želijo konstruktivno sodelovati pri njenem delu, in v tem smislu jo bom vodil v prihodnje,« je ob izvolitvi dejal novi (stari) predsednik Nogometne zveze Slovenije Rudi Zavrl.

Milan Jerše

Rudi Zavrl (v ospredju) na skupščini MNZ Murska Sobota. Foto: M. J.

Nogomet

Seminar za pridobitev licenc

UO ZNTS ter OZT Murska Sobota in ODNT Lendava so pripravili v veliki dvorani gostišča Maučec v Gančanih strokovno-izpopolnjevalni seminar za nogometne trenerje za pridobitev licenc B in C, ki je pogoj za vodenje moštvev v letu 2005. Seminarja, na katerem je bil tudi sekretar Zveze nogometnih trenerjev Slovenije Bogdan Trope, so se udeležili kar 103 nogometni trenerji, od tega 68 s soboškega in 35 z lendavskega območja. Ti so lahko prisluhnili več aktualnim temam. Od cestnega do vrhunskega nogometa je bil naslov predavanja Draga Kostanjška, o duelu 1 : 1 je spregovoril Bojan Flis, o taktičnih zamislih v igri pa Stanislav Vugrinec. V popoldanskem delu seminarja jim je osnove tehnike predstavil Iztok Kavčič, o razvoju igralca je razpredal Matjaž Jakopič, seznanili pa so se tudi z analizo dela inštruktorske službe. Na koncu seminarja so nogometni trenerji prejeli licence.

M. J.

Velik odziv nogometnih trenerjev. Foto: M. J.

Mali nogomet

Derbi Bioterma

Rezultati 15. kroga v 2. SLMN vzhod: Bioterme Mala Nedelja - Marinci Veščica 7 : 5, Cerkvenjak Gostišče Anton - Slovenske gorice 4 : 4, Tomaž - Napoli Intelsat Pernica 8 : 3. Še izid 14. kroga: Marinci Veščica - Tomaž 2 : 10.

Lestvica: 1. Tomaž 36 točk, 2. Bioterme Mala Nedelja 25, 3. Slovenske gorice 23, 4. Napoli Intelsat Pernica 22, 5. Cerkvenjak Gostišče Anton 22, 6. Mak Benedikt 16, 7. Marinci Veščica 7, 8. Panda Maribor Totirotoz 0. Zanimivejša para 16. kroga: Marinci Veščica - Panda Maribor Totirotoz in Napoli Intelsat Pernica - Bioterme Mala Nedelja. N. Š.

Mali nogomet

Prvak je Rock'n'roll

ŠZ Križevci pri Ljutomeru je organiziral zaključni turnir trojk na odboj za sezono 2004/2005. Po pričakovanju je postal prvak Rock'n'roll, ki je že v prvem delu tekmovalja pokazal največ. Po tekmovalju v petih skupinah so odigrali polfinale. V rumeni skupini so igrali: SD Berkovci - Kakpa.com 2 : 2 (2 : 3), Kakpa.com - Bar Milena LO-KO 4 : 0, Bar Milena LO-KO - SD Berkovci 0 : 2; rdeča skupina: Zetor servis Vučja vas - Lovec LO-KO 3 : 2, Lovec LO-KO - Rock'n'roll 1 : 11, Rock'n'roll - Zetor servis Vučja vas 3 : 0. V tekmi za 3. mesto je SD Berkovci z 2 : 1 premagalo Zetor servis Vučja vas, za 1. mesto pa je Rock'n'roll s 6 : 0 ugnal Kakpa.com.

Najboljši strellec je bil Marko Bohanec (Rock'n'roll) s 13 zadetki. Najboljšim ekipam in posameznikom so v nabito polni dvorani v Križevcih podelili pokale in priznanja, v eksibicijski tekmi pa je ŠZ Križevci s 5 : 3 premagal Radio Maxi.

M. J.

Tiskovna konferenca radgonskega Shotokan karate-do kluba

Nika Marinič in Boštjan Halec kategorizirana športnika

Shotokan karate-do klub Gornja Radgona je dosegel v letu 2004 odmevne rezultate, zato je Olimpijski komite Slovenije 1. februarja letos po predpisanih merilih objavil dva kategorizirana športnika, to pa sta postala Nika Marinič in Boštjan Halec. Tako je dobil klub prvič v zgodovini dva kategorizirana športnika, kar je spričo štirih v vsej radgonski občini vsekakor izjemen uspeh.

To je na tiskovni konferenci potrdil tudi predsednik Karate zveze Slovenije mag. Marjan Hrušovar. »Ne samo za lokalni nivo, ampak tudi za slovenski prostor je današnji dogodek nad vse pomemben. Seveda pa je treba vedeti, da za tekmovalce stojijo klubi, trenerji, starši in okolje, ki omogočajo take rezultate. Ravno Gornja Radgona je pokazala, da je možno doseči odmevnejše rezultate tudi v širšem slovenskem prostoru, ne pa zgolj v središču Slovenije. Spodbudno je, da se krog kvaliteten tekmovalcev širi.«

Naslov kategorizirane športnice v mladinskem razredu je dobila Nika Marinič (letnik 1987), ki obiskuje Srednjo kmetijsko šolo v Hakičanu, kot mlajša mladinka pa je pridobila 3. mestom v bor-

bah do 55 kg na mednarodnem karate turnirju za kadetinke in mladinke v Trbovljah, ki je eno najstarejših tekmovalj v Evropi, udeležila pa se ga je 467 tekmovalcev iz 66 klubov in 12 evropskih držav. To je na istem tekmovalju s 3. mestom v borbah nad 75 kg uspelo tudi mlajšemu mladincu Boštjanu Halcu (letnik 1988), in sicer s 3. mestom v borbah nad 75 kg.

Poleg tega sta dosegla oba v minulem letu še vrsto drugih odmevnih rezultatov. Tako je Nika Marinič osvojila bronasto medaljo na državnem prvenstvu v Postojni v kategoriji kadetinj in mladink v športnih borbah do 55 kg. Tretja pa je bila tudi v katah na mednarodnem pokalnem tekmovalju v Žalcu, ki se ga je udeležilo 320 tekmovalcev iz 40 klubov iz Švice, Hrvaške, Srbije in Črne gore ter Slovenije. Na mednarodnem novoletnem pokalnem tekmovalju v Žalcu je v športnih borbah do 53 kg zasedla 3. mesto. Ta uspeh je ponovila tudi na turnirju Kobe Osaka v Limbušu med 223 tekmovalci iz treh držav, na pokalnem tekmovalju kadetinj v Novi Gorici (112 udeležencev iz 25 klubov) in na pokalni tekmi v Žalcu z udeležbo

Nika Marinič in Boštjan Halec

78 tekmovalcev iz 24 klubov.

S podobnimi rezultati se ponaša tudi Boštjan Halec. Bil je namreč tretji na državnem prvenstvu za kadete in mladince v Postojni v kategoriji športnih borb nad 75 kg. Bronasta odličja pa je osvojil še na Grand Prix turnirju HYPO-pokal, ki je eno od najštevilnejših tekmovalj v Evropi (402 tekmovalca iz 7 držav), na mednarodnem novoletnem pokalnem tekmovalju v Žalcu in na pokalni tekmi za kadete in članke v Žalcu (78 tekmovalcev iz 24 slovenskih klubov).

Milan Jerše

Nogomet

Prijateljske tekme

Gratkorn – Mura 1 : 2 (Shopov 2), Rijeka – Mura 3 : 1 (Džafič), Heviz – Nafta 2 : 3 (Dominko 2, Benko), Nafta – Čakovec 3 : 5 (Benko 2, Cifer (11 m), Mura II – Ormož 4 : 1, Mura II – Varteks 0 : 2, Črenšovci – Redics 6 : 2 (Horvat 3, Kulčar, Plej, Matjašec), Črenšovci – Bakovci 1 : 0 (Matjašec), Bistrica – Črenšovci 2 : 3 (Zver, Radman, Virag, Horvat, Kulčar), Tišina – Središče ob Dravi 3 : 0 (Kous, Kranjc, Kuzma), Tišina – Kapstein 6 : 2 (Kuzma 4, D. Grah, Verban), Aluminij – Križevci 2 : 2 (Kamnik (11 m), Benčik), Aluminij – Veržej 2 : 0, ŽNK Pomurje Len Filovci – Maksimir ZG 5 : 2 (Korpičeva 3, Govekova, Zverova), Maksimir – Pomurje Len Filovci 2 : 1 (Zverova), Len Sobota – Pregrada 3 : 2 (M. Makovec, Vrabel, Ljubeč).

M. J., F. H. M., F. B.

Šah

Špilak prvak

V organizaciji društva za cerebralno paralizo Žarek je bilo v Krškem območje tekmovalcev v šahu. Nastopilo je 45 igralcev, med njimi tudi iz Pomurja. Najbolje se je odrezal Tomislav Špilak, ki je zmagal z 8,5 točke iz 9 partij. Bojan Poredoš je bil peti, Davorin Dervarič pa šesti (oba po 6 točk).

Karate

Lepa bera Pomurcev

V športni dvorani Ruše je bil že 28. tradicionalni mednarodni S. K. I. karate-do turnir za pokal »Ruše 2005«, ki je istočasno veljal kot 1. turnir za Pokal S. K. I. zveze Slovenije. Udeležilo se ga je več kot 200 tekmovalcev v katah in kumiteju iz 10 S. K. I. klubov Slovenije, 2 klubov iz Karate zveze Slovenije in 1 iz Madžarske. Na turnirju so sodelovali tudi reprezentanti, ki bodo sodelovali na junijskem mednarodnem turnirju v Švici, kjer bo sodelovalo 19 S. K. I. reprezentanc.

Rezultati Pomurcev – kate posamezno, mlajši dečki (od belega do zelenega pasu): 3. David Kisilak, 4. Jaka Šafer (oba Tromejnik Kuzma); **mlajši dečki (od vijoličastega do rjavega pasu):** 1. Matjaž Rožec, 2. Veno-Jaša Grujič (oba Sho-kan-Apače); **dekllice (od belega do zelenega pasu):** 1. Maja Ficko, 3. Karmen Janžekovič (obe Tromejnik Kuzma); **dekllice (od vijoličastega do rjavega pasu):** 4. Nuša Žohar (Tromejnik Kuzma); **starejši dečki (od vijoličastega do rjavega pasu):** 3. Tilen Solar (Tromejnik Kuzma); **mladinke (od modrega do prvega črnega pasu):** 1. Polona Rožec (Sho-kan-Apače); **ženske (rjavi in črni pas):** 4. Polona Hüll (Tromejnik Kuzma); **moški (od rumenega do modrega pasu):** 2. Denis Madjar (Tromejnik Kuzma).

Kumite kategorijsko – dečki do 55 kg: 2. Tilen Solar (Tromejnik Kuzma); **mladinci do 60 kg:** 1. Urban-Žan Grujič (Sho-kan-Apače); **mladinci nad 70 kg:** 1. Denis Čerpnjak, 2. Evgen Bunderla, 4. Denis Madjar (Tromejnik Kuzma); **mladinke/ženske do 60 kg:** 4. Urška Kavaš (Tromejnik Kuzma); **moški nad 75 kg:** 4. Marko Bunderla (Tromejnik Kuzma).

Ekipni vrstni red: 1. Atom Domžale 1010 točk, 2. Tabor Maribor 740, 3. ŠD Ruše 730.

Kegljanje

S porazom ob prvo mesto

V 15. krogu 1. slovenske B-lige za moške je Radenska v zelo pomembnem dvoboju za vrh lestvice izgubila v gosteh z Gorico 2 : 6 (3264 : 3333). Zmagala sta Harec (542) in Kovačič (539). S tem so vodilni položaj na lestvici prepustili Ljubelju, ki je v tem krogu s 6 : 2 odpravil Hidro. Zmagal je tudi Brest s 7 : 1 proti Kočevju. Tri kola pred koncem je v vodstvu Ljubelj s 23 točkami pred Brestom in Radensko, po 22. Hidrom, 20. in Gorico, 19. V 16. krogu bo Radenska v soboto ob 14. uri igrala doma s Korotanom, Ljubelj se bo pomeril z Gorico, drugi derbi pa bo Brest – Hidro.

Pomembno zmago pa so dosegli kegljašice Radenske v 11. krogu 2. slovenske lige vzhod. S 5 : 3 (2874 : 2869) so v gosteh ugnale Miroteks III. Zmagale so Divjakova (534), Tibautova (498) in Kaučičeva (513). Radenska je s 15 točkami druga za Impolom (16), tretji pa je Miroteks III (14). Zanimivejša para 12. kroga: Radenska – Drava in Impol – Miroteks III.

Oslabljena ekipa lendavske Nafta, ki je trenutno peta (12), pa je z 2 : 6 (2769 : 2898) klonila v Šoštanj. Zmagali sta Vargova (485) in Sapačeva (504). Uspešnejši so bili Lendavčani v 2. državni ligi vzhod za moške. S 5 : 3 (3205 : 3161) so namreč premagali trboveljski Rudar. Zmagali so: Radakovič (534), L. Horvat (561) in Žalik (576).

Radenska II, pri kateri je bil najboljši Marinič (518), je izgubila s Prepoljem 3 : 5. Radenska III (Iskra, 523) pa z 2 : 6 proti Fali.

M. J., F. B.

Dvoranski hokej

Pri članih Lek, pri članicah Triglav

S finalne tekme članov. Foto: J. Z.

V Murski Soboti je bil finalni turnir 14. državnega prvenstva v dvoranskem hokeju. Naslov državnega prvaka v članski konkurenci so četrtič osvojili igralci Leka (Lipovci), ki so v finalu premagali Triglav (Predanovci) s 3 : 2. Za Lek so bili strelci M. in D. Mesarič ter B. Stanko, za Triglav pa Černel in Grah. V tekmi za 3. mesto je DŠR Pomurje iz Murske Sobotre s 6 : 5 premagalo drugo ekipo Triglava.

Najboljši igralec prvenstva je bil Sebastijan Černel (Triglav), vratar Andraž Nemec in strelec

(13 zadetkov) Franc Maučec (oba Lek).

Ekipa Leka: M. Mesarič, G. Forjan, R. Mesarič, P. Forjan, F. Maučec, M. Sraka, B. Stanko, R. Tratnjek, U. Stanko, M. Stiblar, S. Mesarič, A. Nemec in trener S. Sraka.

Pri članicah je Triglav v finalu s 7 : 1 premagal Moravske Toplice. Strelke za Triglav: D. Gomboc 5, S. Krapec in Pavalec, za Triglav pa T. Cipot. Ekipa Triglava: N. Pintarič, D. Pavalec, A. Nonkovič, U. Cipot, S. Buček, A. Rituper, S.

Sočič, J. Klemenčič, D. Gomboc, N. Forjanič, S. Krapec, S. Zorko, trener V. Fujs. Posebna komisija je za najboljšo igralko in strelko z 11 zadetki izbrala Danijelo Gomboc (Triglav), za vratarico pa Nušo Pintarič.

Še mlajše kategorije, **mladinke:** 1. Triglav, 2. Lek, 3. Moravske Toplice, **kadeti U – 14:** 1. Triglav, 2. Moravske Toplice, 3. Lek in **mlajši kadeti U – 12:** 1. Lek, 2. Moravske Toplice, 3. Triglav (kadetinje).

Tonček Gider

Rokomet

Derbi radgončanom

Z večnega derbija med Radgončani in Sobočani. Foto: J. Z.

S 14. krogom se je končalo tekmovalje v 2. državni rokometni ligi vzhod. V zadnjem krogu sta se v Apačah na pomurskem derbiju pomerili ekipi Arconta Radgone in Pomurje iz Murske Sobotre. V prvem polčasu so gledalci lahko videli izenačeno tekmo, v kateri so imeli domačini ves čas rahlo prednost. V igri obeh ekip je bilo veliko napak, to pa je bilo za takšno tekmo tudi pričakovano. Radgončanom je bila tekma še toliko pomembnejša, ker bi si z zmago zagotovili nastopanje v končnici za prvaka, zato je bila njihova nezbranost še toliko razumljivejša. Na odmor so odšli domačini s prednostjo dveh zadetkov, nato pa so na začetku drugega dela le strnili svoje vrste in z boljšo igro v obrambi ter hitrimi protinapadi dosegli delni izid 6 : 0 in povedli z osmimi zadetki.

Pri gostih iz Murske Sobotre se je poznala odsotnost nekaterih igralcev in posledično kratka klop, saj niso več uspeli slediti razigranim domačinom. Radgončani so sredi drugega polčasa še

enkrat dosegli delni izid 6 : 0 in pri razliki dvanajstih zadetkov je bila tekma praktično odločena. Na koncu so priložnost za nabiranje izkušenj lahko dobili tudi nekateri mlajši igralci obeh ekip. Igralci Arconta Radgone so se tako pred svojimi zvestimi navijači zasluženo veselili visoke zmage s 35 : 25 in uvrstitve v končnico. Strelci za Arcont: Zorko 12, Petraš 8, Fartek in Šonjič po 4, Buzeti, Sukič in Žinkovič po 2, Hojs 1, za Pomurje pa: A. Kolmanko 11, Kocet 4, Lenarčič, A. Smodiš in Horvat po 2, Pintarič, A. Kolmanko, Gomboc in D. Smodiš po 1. Sedaj sledi dvotedenski premor, končnica pa se bo začela 12. marca. Še preostali izidi: Šmartno 99 – Črnomelj 27 : 24, Drava Ptuj – Radeče 27 : 33, Atom Krško – MRD Maribor Branik 37 : 27. N. K.

Športna rekreacija

Zlati sonček in Krpan

Športna zveza Murska Sobota je organizirala v športni dvorani Ob I v Murski Soboti promocijsko prireditev športnih značk Zlati sonček in Krpan. Nastopilo je okrog 180 otrok iz vrtcev v Murski Soboti in Ljutomeru ter učencev treh soboških osnovnih šol. Prireditev so aktivnosti iz programa športne rekreacije, ki jih izvajajo pridobitev kolajne in diplom v tej športni ponudbi. Zadovoljstvo nad prikazanim je izrazila tudi koordinatorka teh programov pri Zavodu za šport Slovenije Mateja Reberšak Cizelj.

Mladi za športne značke. Foto: J. Z.

Odbojka

Pomurci ne popuščajo

Moštvo Pomurje Galex MIR je v 16. krogu 2. DOL za moške na gostovanju pri ekipi SIP Šempeter zabeležilo pomembno zmago s 3 : 0 (23 : 25, 25 : 17, 25 : 18, 25 : 17) v boju za končno drugo mesto. Mladi slovensko odbojgarsko ligo. Postava Sobočanov: Novitovič, Marič, Topovšek, A. Grut, B. Grut, Čeh, Horvat, Kovačec. Še rezultati konkurentov: LOK Črnuče – Fužinar Metal Ravne 0 : 3 in Brezovica – Astec Triglav 1 : 3. Vrstni red: Fužinar 44, Pomurje 42, Triglav 38, Brezovica 34 itd. Pomurci se bodo v naslednjem krogu doma pomerili z Brezovico.

V 16. krogu 3. DOL vzhod za moške so Beltinci s 3 : 0 (25 : 18, 25 : 16, 25 : 18) premagali Šoštanj Topolšico II. Vodijo Beltinci z 31 točkami pred Turbino (-1), 29. Ljutomer (0) pa je zadnji. Par naslednjega kroga: Beltinci – Poljčane. V 3. DOL vzhod za ženske pa so Puconci z 0 : 3 (25 : 25, 13 : 25, 6 : 25) izgubili z Novo KBM Branikom II.

Judo

Novi uspehi Prekmurcev

V hrvaškem Samoboru so pripravili že tradicionalno mednarodno tekmovalje, na katerem je sodelovalo kar 600 mladih judoistov iz 53 klubov BiH, Avstrije, Srbije in Črne gore, Hrvaške in Slovenije. Mladi pomurski judoisti so se znova odlično odrezali, saj so zasledili kar deset prvih mest.

Zmagali so: Katja Kavaš (do 40 kg), Lovro Kočila (do 40 kg), Nataša Delladio (do 48 kg) in Sanja Delladio (do 52 kg) iz JK Lendava, Filip Tratnjek (do 28 kg), Adrian Gomboc (do 32 kg), Damir Mirošević (do 40 kg) in Uroš Kavčič (do 42 kg) iz JK Murska Sobota, Sara Šernek (do 28 kg) in Katja Rudaš (do 36 kg) iz KBV Lendava.

Drugi so bili: Tadeja Hozjan, Jan Kočila (oba JK Lendava), Aljaž Bednar, Grega Zrim, Karin Kerec, Tilen Apšner (vsi JK MS), Alen Šernek in Sanja Jaklin (obe KBV Lendava), tretji pa Saša Tompa, Denis Adamič, Gregor Prša, Darko Nemec, Vanja Delladio (vsi JK Lendava), Saša Sarčević, Tina Barber, Luka Barber, Mario Kramberger (vsi JK MS) ter Vlado Lutar, Jon Jerebic in Boris Rudaš (vsi KBV Lendava).

F. B., M. J.

Atletika

Jokanovič tretji v skoku s palico

Člani atletskega kluba Pomurje – P D U so se v soboto v Šempetru pri Novi Gorici udeležili prvenstva Slovenije v dvorani za članice in članice. V uspešni zimski dvoranski sezoni je bronasto medaljo osvojil Radovan Jokanovič v skoku s palico (470 cm). Tadej Šifrar se je z najboljšim rezultatom sezone uvrstil v B-finale teka na 60 m (7.23), kjer je zasedel 4. mesto, skupno pa 10. David Aster je prav tako v teku na 60 m zasedel 18. mesto (7.51), Robi Kreft pa v skoku v daljino 7. mesto (651 cm).

V soboto se bodo prav tako v Šempetru pomerili za državne dvoranske naslove še starejši mladinci in mladinke, kjer se največ pričakuje od Tine Jureš in Gregorja Kranjca v teku na 60 m. Viskalniki bi se lahko uvrstili tudi Robi Kreft v skoku v daljino ter Steljan Maučec in Denis Hamler v teku na 60 m z ovirami.

M. J.

Rokomet

Millennium – Novo mesto 27 : 25

V Radencih so rokometiškece Millenniuma od Svetega Jurja pri Ščavnici v 1. slovenski ligi vzhod premagale gostje iz Novega mesta. Že v prvem polčasu so imeli rokometiškece Millenniuma tri zadetke prednosti, ob koncu pa so ohranile prednost dveh zadetkov, to pa je bilo dovolj za končno zmago. Najboljše strelke: Šijanec 9, Jausovec 8 in Kurbus 5.

T. G.

Športni ples

Drugo mesto za Renata in Tjašo

Na kvalifikacijskem plesnem tekmovanju za nastop na državnem prvenstvu v standardnih in latinskoameriških plesih je v Murski Soboti pred 600 gledalci nastopilo 68 plesnih parov. Finale državnega prvenstva bo 5. marca v Slovenj Gradcu, domači plesalci, ki so vključeni v Plesni klub Devžej in ga vodi Dušan Donša, pa niso bili samo dobri organizatorji, ampak so bili uspešni tudi tekmovalno.

V latinskoameriških plesih sta bila pri kadetih druga Renata Volkar in Tjaša Grah, pri mlajših mladincih sta bila četrta Blaž Šumak in Alela Kavaš, šesto mesto pa sta si priplesala Gabrijel Beltran in Valentina Volkar.

V standardnih plesih so se Rok Kolarič in Nina Zver ter Borut Ropoša in Sanja Balažic pri starejših mladincih uvrstili na 5. mesto, Filip Dobranič in Janja Donša pa sta bila šesta.

T. G. S kvalifikacij v Murski Soboti. Foto: J. Z.

Košarka

Sobočani ugnali Cerknikičane

V 18. krogu 1. B SKL za moške je Radenska Creativ Sobotna na domačem parketu s 101 : 87 (73 : 58, 50 : 33, 29 : 16) premagala Fragmat iz Cerknice. Strelci: Dominko 34, Pungartnik 18, Šuran 17, T. Novak 14, Karlo 8, Bratkovič 5, Pok in Kuhar po 2, Kolman 1.

Vistia red: Nova Gorica 34, Hopsi Polzela (-1) in Loka kava TCG (-1) po 30, Radenska pa je sedma z 28 točkami. V naslednjem krogu igra z Ilirijo v Ljubljani.

V zaostali tekmi 5. kola pomurske košarkarske lige pa je Lindau Lendava premagal PSK Ljutomer s 73 : 61. Pri Lendavčanih je Balažic dosegel 27, pri Ljutomerčanih pa Domanjko 20 točk. Vrstni red po nepopolnem 5. kolu: Isyp Šalovci in PSK Ljutomer po 9, Lindau Lendava 7, SBK Radgona, KOS Središče po 6 in Beltinci 5 točk.

M. J., T. G.

Karate

Šest osnovnošolskih prvakov

V Selnici ob Dravi je potekalo 3. kolo osnovnošolske lige v katah in sportnih borbah. Nastopilo je 140 tekmovalcev iz 28 OŠ. Kar šestkrat so bili mladi karateisti soboškega karate kluba Rofix prvi. To je uspelo Jasmini Hajdinjak, Suzani Zekovič, Karolini Sočič in Sebastijanu Koltauju (vsi v borbah), ter Silviji Rajnar in Alešu Kuronji (v katah). Drugi so bili Rok Kovačič, Blaž Lebar, Daša Flisar in Jan Berden, tretji pa Barbara Šenčar, Nino Katona, Sara Recek, Lara Žabkar, Sara Pavel, Mirko Ljuboja, Grega Benko, Timi Bojnec, Blaž Lebar, Silvija Rajnar, Jan Peter Bernjak, Polona Budja in Gašper Marič.

Bronasto odličje je pripadlo tudi članoma karate kluba Društvo borilnih veščin Rogašovci Alojzu Šarkeziju in Sebastijanu Horvatu.

M. J.

Odbojka

Nepričakovan poraz Ljutomerčank

V 1. kolu tekmovanja za obstanek v 1. ženski ligi (play-out) je Ljutomerska vrsta Zavarovalnica Maribor gostila ljubljansko ekipo Venus Vital in izgubila z 1 : 3 (25 : 19, 16 : 25, 21 : 25, 18 : 25). Po dobrem začetku so Ljutomerčanke v nadaljevanju popustile in

zaslužno izgubile. Postava: Kodila, Tretinjak, Kutsay, Vrbanič, Jozelj, Oletič, Pirher, Drvarič, Jureš, Morec, Kadiš, Ficko. V naslednjem kolu bodo Ljutomerčanke gostovale v Kopru.

Še 16. kolo v 3. SOL za moške (vzhod): Ljutomer – Fužinar II

Plavanje

Štiri zlate za Horvatha

Na tridnevem državnem prvenstvu v Kranju je med dečki znova blestel Lendavčan Aron Horvath. Kot član ravnenskega Fužinarja je štirikrat zasedel prvo mesto, in sicer na 50 m delfin in prosto, 100 m in 200 m prosto. Na 400 m in 800 m prosto pa je bil drugi. S tem je izdatno prispeval k ekipni zmagi svojega kluba.

F. B.

Namizni tenis

Sobočani tretji

Na 28. memorialu Lovra Ratkovića za mladinke in mladince v Zagrebu je nastopilo 117 igralcev in igralk iz 38 klubov Hrvaške, BiH in Slovenije, pri čemer so se odlično odrezali Sobočani. Prva ekipa – Tomaž Roudi, Tim Fridrih in Dominik Maček – je zasedla odlično tretje mesto. V četrtfinalu je s 3 : 2 premagala Pulj, v polfinalu z 0 : 3 izgubila z zmagovalcem, zagrebško Industrogradnjo, v boju za 3. mesto pa s 3 : 2 premagala drugo ekipo Industrogradnje. Druga ekipa Sobočanov (Tonček Ropoša, Jan Žibrat) je končala v predtek-

movanju. Med posamezniki se nobenemu ni uspelo uvrstiti med najboljših 16.

Pomurci na vrhu

Kema Puconci je bila organizatorica 2. odprtega državnega turnirja za mlajše kadete, na katerem je nastopilo 47 igralcev iz 17 klubov. Po pričakovanju so imeli največ uspeha Pomurci, ki so zasedli prva tri mesta. Že drugič v letošnji sezoni je zmagal Sobočan Jan Žibrat, ki je izgubil le en set v finalu proti Pucončanu Tomažu Pelcarju, ki ga je premagal s 3 : 1. Tretji je bil Gorazd Horvat, med osmerico pa se je uvrstil še Ervin Železen. Na podobnem turnirju za dekleta v Vrtojbi se je Sobočanka Ula Vukan uvrstila med osmerico.

M. U.

Namizni tenis

Prepričljivo Jelenov hram

Rezultati 11. kroga puconške rekreativne lige: Diana – Animus Markišavci 4 : 6, Elektro center KA-EL – Rekreativci 4 : 6, Jelenov hram – Breza 8 : 2, 12. krog: Animus Markišavci – Jelenov hram 3 : 7, Breza – Diana 0 : 10 (zaostala); 13. krog: Sebeborci – Animus Markišavci 0 : 10, Diana – Elektro center KA-EL 5 : 5, Jelenov hram – Rekreativci 6 : 4, Rekreativci – Diana 5 : 5 (zaostala).

Jelen. hram	11	11	0	0	85	25	22
Rekreativci	11	7	2	2	71	39	16
Elektro	11	5	2	4	72	38	12
Diana	12	4	4	4	71	49	12
Animus	11	5	2	4	65	45	12
Sebeborci	10	1	0	9	8	92	2
Breza	10	0	0	10	8	92	0

M. J.

Namizni tenis

Maksimalna zmaga Keme

V 14. krogu v 1. SNTL za člane so prekmurske ekipe dosegle dve zmagi in doživele en poraz. Pucončani so doma brez milosti odpravili Velenčane, ki so se morali zadovoljiti le s štirimi osvojenimi seti. Horvat in Unger sta premagala njihovega najboljšega igralca Slatinška, z drugima dvema pa ni bilo težav. S to zmago so se spet povzpeli na četrto mesto, v naslednjem krogu pa gostujejo pri slabi Olimpiji.

Lendavčani so na gostovanju pri Vesni oddali dve točki, ker so nastopili brez prvega igralca Ignjatoviča. Treba pa je povedati, da je Rošič dosegel svojo prvo prvoligaško zmago. Tako Lendavčani še vedno ostajajo na prvem mestu, v naslednjem krogu pa gostujejo v Velenju. Sobočani na gostovanju pri štirikratnih državnih prvakah Mariborčanih niso razočarali, zlasti še Ropoša, ki je tokrat spet zabil odlično in premagal Zafoštnika ter Škafarja, vendar druga dva nista bila sposobna za kakšno presenečenje. Sobočani trdno držijo peto mesto in v naslednjem krogu igrajo doma s Križani.

Kema Puconci – Vegrad 6 : 0 (Horvat – Slatinšek 3 : 2, Unger – Vodušek 3 : 0, Nišavič – Bojanič 3 : 0, Unger – Slatinšek 3 : 2, Horvat – Bojanič 3 : 0, Nišavič – Bojanič 3 : 0); Vesna – LM-KO Lendava 2 : 6 (Kandare – Rošič 3 : 0, Krenker – Lasan 0 : 3, Čad – Plohl 0 : 3, Debevec – Rošič 1 : 3, Kandare – Plohl 0 : 3, Čad – Lasan 0 : 3, Kandare/Krenker – Plohl/Rošič 3 : 0, Debevec – Plohl 0 : 3); Maribor Finea – Sobotna 6 : 2 (Škafar – Kocuvan 3 : 0, Komac – Koščak 3 : 0, Zafoštnik – Ropoša 0 : 3, Komac – Kocuvan 3 : 0, Škafar – Ropoša 0 : 3, Zafoštnik – Koščak 3 : 1, Komac/Škafar – Ropoša/Kocuvan 3 : 2, Komac – Ropoša 3 : 0).

M. U.

Hokej na ledu

Poraz, ki ne pomeni nič

V soboto je bila odigrana zadnja tekma v ligaškem delu mariborske hokejske lige. Srečali sta se ekipi HK Ledene strele iz Murske Sobotne in HK Črno presenečenje. Slednji so zmagali kar s 15 : 2. Strelca za Sobočane: Petric in Rojnik. Edina tolažba po tako slabi igri in katastrofalnem porazu je, da ta tekma ni odločala o ničemer. Ledene strele so namreč zasedle četrto mesto. V nadaljevanju bodo igrale proti prvouvrščeni ekipi, zmagovalca dvobojev pa bosta igrala za prvo mesto. Misli Sobočanov so zdaj pri tekmi za tretje mesto, ki bi bilo najboljši ligaški rezultat doslej.

Z. Z.

Strelstvo

Dober nastop Hreščaka in Markoje

V Zagrebu je bil prijateljski dvoboj Hrvaška – Slovenija. V streljanju z zračno puško je pri članih Slovenija zmagala s 1771 : 1754 krogov. Posamežno: 1. Rajmond Debevec, 592, 2. Izidor Hreščak (oba SLO), 590, 3. Blaško Jurič (CRO), 590, 4. Robi Markoja, 589.

Zračna puška mladinci ekipno: Slovenija 1745 krogov, Hrvaška 1739; posamežno: 1. Petar Gorša (CRO), 586, 2. Mitja Žižmond, 585, 3. Jernej Mavrovič, 581, 4. Uroš Maučec (vsi Slovenija), 579.

V skupnem seštevku vseh osmih kategorij (člani, članice, mladinci, mladinke, puška in pištola) je bil izid 4 : 4.

Od ponedeljka pa so v Ljubljani potekale skupne priprave reprezentance z zračno puško. V soboto je v hrvaškem Zaboku na sporedu 7. turnir Lige treh dežel, v nedeljo 6. turnir 1. lige v Ljubljani, 2. marca pa odpotujejo članski reprezentanti (Debevec, Hreščak, Markoja), reprezentanca mladink, članica in mladinec na evropsko prvenstvo v estonski Talin.

M. J.

Strelstvo

Ciglarič v odlični formi

Na dvoboju v Zagrebu so slovenski strelci z zračno pištolo ugnali Hrvate s 1712 : 1668. Pri tem so imeli kar trije slovenski reprezentanti najboljše izide dvoboja. Prvo ime reprezentančnega dvoboja je bil Aleksander Ciglarič, sicer član SSK Coal Petišovci, ki je potrdil, da je v izredni formi. Zadel je namreč odličnih 573 krogov.

F. B.

Strelstvo

Dobri obeti pred finalom

Na strelišču SZS v Ljubljani je bilo polfinale 28. dopisne lige Slovenije. V kategoriji s serijsko zračno puško za člane je SD Strelec Andrejci zasedel 3. mesto s 1081 krogi. Strelci Sebeborci so bili osmi (1039), radgonskega Arconta pa deveti (1033). Pri članih je bil Jože Terplan (Andrejci) drugi s 370 krogi, pri veteranih od 50 do 60 let pa je Janko Hlade (Arcont) zasedel 2. mesto (178).

Med pionirji so bili Črenšovci tretji (517), Arcont G. Radgona pa osmi (457). Tobi Žižek (Črenšovci) je bil drugi (182), pri pionirkah pa je Katja Jaušovec zmagala s 174 krogi, medtem ko je bila Tanja Mohorič (obe Arcont) četrta (123).

S standardno zračno puško so v finalu članov strelci SD Črenšovci zasedli prvo mesto s 1698 krogi, posamežno pa je njihov član Nenad Nemec zasedel 3. mesto (572). Jože Terplan (Andrejci) je bil peti (568). Po prvih pet ekip in posameznikov z vseh polfinalnih tekmovanj bo na istem strelišču v Ljubljani tekmovalo v finalu slovenske dopisne lige, ki bo 26. februarja.

Milan Jerše

Tokrat so Ljutomerčanke razočarale. Foto: J. Z.

V SPOMIN

6. januarja je minilo 32 let od takrat, ko se je od nas poslovil

Bela Kuzma

12. februarja pa je minilo leto dni od takrat, ko nas je zapustila

Ema Kuzma

iz Puzevec

Hvala vsem, ki z lepo mislijo postojite ob njunem grobu ali s prižgano svečo počastite spomin na njiju.

Vajini najdražji

Odšla si tiho v zimski dan, v mir, pokoj, tja daleč stran.

ZAHVALA

V 82. letu nas je zapustila draga mama, stara mama, babica in prababica

Irena Banfi

z Vaneče 21

Hvala vsem sorodnikom, znancem in sosedom, ki so jo pospremili na zadnji poti, darovali vence in sveče ter prispevali v dobrodelne namene.

Hvala g. duhovniku za lep pogrebni obred, pevcem za odpete pesmi in osebju infektivnega oddelka bolnišnice v Rakičanu. Hvala pogrebništvu Banfi.

Žalujemo vsi tvoji najdražji

Nas dom ostal je prazen, ko nehote smo šli narazen. Vedno znova, ko jutro se rodi, v dan zazremo se s solznimi očmi. Le kdo pozabil tvoje dobro bi srce, ki neskončno nas ljubilo je.

V SPOMIN

Boleč je spomin na 22. februar 2002, ko nas je zapustil

Viljem Nemec

iz Fikšinec 3

Hvala vsem, ki z lepo mislijo postojite ob njegovem grobu, prinašate cvetje in prižgete sveče.

Vsi tvoji najdražji, ki te pogrešamo

Srce je omagalo, dih je zastal, spomin na vas bo vedno ostal.

ZAHVALA

V 92. letu nas je zapustila draga mama, tašča, babica, prababica in tetica

Marija Toplak

iz Nedelice 136

Ob boleči izgubi naše drage mame se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, sosedom, botrini in znancem, ki ste jo pospremili na njeni zadnji poti, nam izrekli sožalje, prinesli cvetje in sveče ter darovali za svete maše.

Iskrena hvala g. župniku za pogrebni obred, domačim pevcem za odpete žalostinke, g. Avgustu Sobočanu za besede slovesa in pogrebništvu Ferenčak.

Žalujemo vsi njeni najdražji

Ni smrt tisto, kar nas loči, in življenje ni, kar druži nas. So vezi močnejše, brez pomena zanje so razdalje, kraj in čas.

ZAHVALA

Tiho in mirno, kakor je živel, se je komaj v 74. letu poslovil od nas dragi mož, oče in brat

Emil Peček

iz Murske Sobotice

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem za izrečena ustna in pisna sožalja, darovano cvetje in sveče ter v dobrodelni namen.

Posebej hvala družinam Horvat iz Andrejec in Kuhar iz Moravskih Toplic, ki sta nam v najtežjih trenutkih stali ob strani.

Hvala osebju internega oddelka bolnišnice v Rakičanu in oddelku kardiokirurgije v Mariboru za vso pomoč ter Darjnim sodelavcem v ZD v Murski Soboti.

Iskrena hvala g. duhovniku Igorju Vukanu - Omarju za lep pogrebni obred, pevcem cerkvenega zbora za odpete žalostinke in pogrebništvu Komunala.

Vsem še enkrat - iskrena hvala!

Žalujemo vsi, ki smo ga imeli radi
M. Sobota, Bethlehem, 15. 11. 2005

Kogar imaš rad, nikoli ne umre, le daleč je ...

ZAHVALA

V 75. letu nas je po kratki in hudi bolezni za vedno zapustil dragi mož, oče, dedek in pradedek

Štefan Kržanko

iz Vučje Gomile 103

Ob boleči izgubi dragega moža in očeta se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in znancem, ki so ga v velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti, darovali vence, sveče in v dobrodelne namene, nam pa izrekli sožalje.

Žalujemo:
žena Antonija in otroci z družinami

Pomlad bo spet na tvoj vrt prišla in čakala bo, da prideš ti, zjokala se, ker tebe ni. Le srce in duša ve, kako boli, ko te več med nami ni.

V SPOMIN

20. februarja je minilo eno leto od takrat, ko si nas nenadoma zapustil, dragi mož, oče in dedek

Viljem Bernjak

iz Vidonec 62

Hvala vsem, ki z lepo mislijo postojite ob njegovem grobu, mu prižgete sveče in večni mir zaželite.

Žalujemo vsi tvoji najdražji

Rožice spet bodo zacvetele, ptice z juga priletele, A ti rožic ne boš duhal in ptic ne boš poslušal. Ostali so spomini in delo tvojih pridnih rok, katere pomnil bo še pozni rod. Le kdo pozabil tvoje dobro bi srce, ki ljubilo nas neskončno do poslednjega je dne.

ZAHVALA

V 69. letu starosti je nepričakovano prezgodaj zastalo srce našemu dragemu možu, očetu, tastu, dediju, bratu, stricu, svaku, botru, prijatelju in sorodniku

Francu Konkoliču

iz Dolenc 92

V naših srcih je ostala neizmerna bolečina, ne najdemo tolažbe, ker je preprosto ni.

Z globoko bolečino v srcu se iskreno zahvaljujemo dobrim sosedom, vsem sorodnikom, botrini, prijateljem, še posebej Mariški in Vendelu, ki ste nam v težkih trenutkih pomagali, stali ob strani, sočustvovali z nami, nam osebno in pisno izrazili sožalje ter darovali vence, cvetje, sveče, za svete maše in vežico.

Iskrena hvala vsem prijateljem in sodelavcem, še posebej prijatelju Belu, za skupaj preživeta mnoga leta v Nemčiji. Hvala sinovim sodelavcem iz Avstrije, hčerkinim sodelavcem pri podjetniku Gašparju iz Markovec in hčerkinim sodelavcem v vrtcu na Vrhnikih.

Hvala vsem, ki ste se poslovili od našega dragega očeta in v tako velikem številu pospremili k zadnjemu počitku. Zahvaljujemo se tudi za pogrebni obred in poslovilne besede g. duhovniku Viliju Hriberniku, pevcem za odpete žalostinke, društvu upokojencev in pogrebništvu Banfi. Vsem in vsakemu posebej še enkrat - iskrena hvala!

V globoki žalosti:

žena Marija, hčerka Milena z možem Mirkom, sin Stanko z ženo Brigito, hčerka Majda z možem Vendelom, sestra Sidika z možem Štefanom in drugo sorodstvo

NAŠ NADRAŽJI DEDI!

Hvala ti za skrb in ljubezen, ki si nam jo podarjal. Ponosni smo, ker smo te imeli. Večno boš ostal v naših srcih. Zelo te pogrešamo!

Tvoji vnuki:

Dejan, Katja, Tadej in Sanela

Ne jokajte ob mojem grobu, le tiho k njemu pristopite, šopek rož mi prinesite, spomnite se, kako trpel sem, in večni mir mi zaželite.

ZAHVALA

Po kratki in hudi bolezni nas je v 70. letu starosti zapustil dragi mož, oče, dedek in pradedek

Milan Kozic

iz Peskovec 25

Z žalostjo v srcih se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, botrini, dobrim sosedom, znancem in prijateljem ter vsem, ki ste nam v najtežjih trenutkih pomagali, sočustvovali z nami in ga v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti, mu darovali vence, sveče, v dobrodelne namene, nam pa izrekli ustno in pisno sožalje.

Posebna zahvala je namenjena osebni zdravnici ge. dr. Marjeti Benko - Šbül, ge. dr. Bredi Farkaš in osebju ORL Murska Sobotica.

Hvala vsem sinovim, hčerkinim in snahinim sodelavcem. Iskrena hvala g. duhovniku, pevcem za odpete žalostinke, govorniku GD Peskovci za ganljive besede slovesa, vsem gasilcem, upokojencem, godbeniku za odigrano Tišino in pogrebništvu Hozjan.

Vsem še enkrat - iskrena hvala!

Žalujemo vsi, ki smo te imeli radi

DEDI

Zakaj si moral nam umreti, ko pa s tabo lepo je bilo živeti. Presrečni in veseli s tabo smo bili, dokler te bolezen neizprosna vzela ni!

Tvoji vnuki in pravnuka

KOMPLETNE POGREBNE STORITVE, VZDRŽEVANJE POKOPALIŠČ IN ZELENIC, BREZPLAČNI PREVOZI KRST NA DOM, BREZPLAČNI PREVOZI DO 25 KM, PLAČILO TUDI NA VEČ OBROKOV BREZ OBRESTI.

DAMIR BANFI s. p., VEŠČICA 17,
TEL.: (02) 53 48 060, FAX: (02) 52 51 170, 9000 MURSKA SOBOTA

Nagrobni spomeniki, tlaki, stopnice, okenske police, kamnite mize, pulti, vaze in drugi izdelki iz granita in marmorja.

Tel.: 02/542 10 24, faks: 02/542 20 24, GSM: 031 876 949

KEB - kamnoseštvo Erjavec, Marjan Erjavec, s. p. Ribiška pot 1a, 9231 Beltinci

KOMUNALA Javno podjetje, d. o. o. Kupališka ul. 2, Murska Sobotica

D. E. POGREBNIŠTVO telefon: 02/521 37 00

KOMPLETNE POGREBNE STORITVE: UGODNA PRODAJA POGREBNE OPREME BREZPLAČNI PREVOZI DO 30 KM. PRODAJA VENCEV IN DRUGEGA CVETJA

UREJATEL DOKUMENTOV OBJAVA OSMRTNIC V JAVNIH MEDIJAH UREJANJE ZELENIC PLAČILO NA VEČ OBROKOV BREZ OBRESTI

24-URNA DEŽURNA SLUŽBA, GSM: 041/631 443

KOMPLETNE POGREBNE STORITVE UREJANJE POKOPALIŠČ IN ZELENIC

Brezplačni prevozi opreme na dom, brezplačni prevozi do 40 km, plačilo na več obrokov brez obresti.

Vladimir Hozjan s. p. Šulinci 87/a
Tel.: (02) 55 69 046, GSM: 041 712 586

*Prazen dom je in dvorišče,
zaman oko te naše išče.
Ni več smehljaja, le trud in
delo tvojih pridnih rok ostaja.*

ZAHVALA

V 77. letu starosti nas je za vedno zapustil
naš dragi oče in dedek

Mirko Babič

iz Logarovec 42

Zahvaljujemo se vsem sorodnikom, prijateljem in sosedom,
ki ste se prišli posloviti od njega ter ga pospremili
na njegovi zadnji poti.

Hvala vsem, ki ste darovali vence, šopke, sveče
in denar v dobrodelne namene.

Iskrena hvala duhovniku g. Vinkoviču za pogrebni obred,
pevcem za odpete žalostinke, pogrebništvu Bratuša,
govornikoma g. Milanu Majcnu, Dušanu Bratuši, godbeniku,
vsem gasilcem, posebej domačim iz Logarovec.

Hvala kolektivoma Cestnega podjetja iz M. Sobote
in Domu ostarelih Lukavci.

Hvala družinama Franca Senčarja in Angele Budja
za vso pomoč.

Vsem še enkrat in vsakemu posebej – iskrena hvala!

Žalujoci: sin Jožko ter vnukinje Mateja, Edita in Brigita

*V naših srcih ti naprej živiš,
zato pot nas vodi tja, kjer v tišini spiš.
Tam lučka ljubezni vedno gori in
tvoj nasmeh med nami živi.*

V SPOMIN

28. februarja bo minilo leto žalosti in
praznine od takrat, ko je za vedno
zatisnil oči naš dragi

Jože Vitez

iz Turnišča

Iskrena hvala vsem, ki z lepo mislijo stojite ob njegovem
grobu in prižgnete svečko.

Žalujoci vsi njegovi najdražji

*Kogar imaš rad,
nikoli ne umre ...
Odšel si tiho v zimski dan,
v mir in pokoj, tja daleč stran.*

ZAHVALA

V 75. letu starosti nas je zapustil
dragi mož, oče, tast, brat, svak, dedek
in pradedek

Štefan Vogrinčič

iz Kupšinec

Beseda zahvale naj seže v vaša srca, dragi sorodniki, sosedje,
prijatelji in znanci, za vsa vaša izrečena sožalja, darovano
cvetje in sveče, za svete maše in druge dobrodelne namene.

Posebej hvala vsem gasilcem, gospodu župniku za pogrebni
obred in pevcem za odpete žalostinke.

Žalujoci vsi najdražji

*Ni me v grobu, tam ne spim,
kakor angel nad vami bedim.*

ZAHVALA

V 75. letu nas je zapustil dragi mož,
oče, brat, dedek in tast

Franč Žerdin

iz Lipe 155

Ob boleči izgubi očeta se iskreno zahvaljujemo botrini, vsem
sorodnikom, sosedom in prijateljem, ki ste ga pospremili na
njegovi zadnji poti, nam izrekli sožalje, prinesli cvetje in
sveče ter darovali za svete maše.

Hvala gospodu kaplanu za pogrebni obred, pevcem za
odpete žalostinke, govorniku za poslovilne besede in
pogrebništvu Jurič.

Lepa hvala sodelavcem Murskatransporta, TŽO I Mura –
brigada 331, TŽO II – brigada 321, Gasilski zvezi Beltinci in
NK Lipe. Posebna zahvala je namenjena tudi dr. Deanu
Kovežu za lajšanje bolečin v najtežjih trenutkih.

Žalujoci vsi njegovi

*Že leto dni te zemlja krije,
v grobu tiho, mirno spiš,
srce ljubeče več ne bije,
a v našem srcu še živiš.*

V SPOMIN

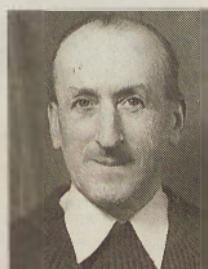
1. marca mineva najbolj boleče in
žalostno leto od takrat, ko nas je
mного prerano, tiho in brez slovesa
zapustil naš dragi mož, oče, dedek,
sin, brat, stric in boter

Franč Majc

iz Doliča 60

Vsem, ki ga ohranjate v lepem spominu, obiskujete njegov
poslednji dom, mu prižigate sveče ali poklanjate cvetje,
iskrena hvala.

Njegovi najdražji

*V tihem grobu mirno spiš,
a v naših srcih še živiš.*

V SPOMIN

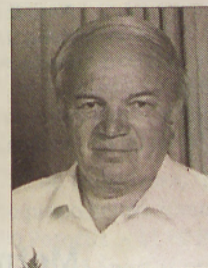
21. marca mineva 17 let od takrat,
ko nas je zapustil dragi mož, oče
in stari oče

Karel Majc

iz Doliča 60

Vsem, ki z lepo mislijo in prižgano svečko stojite
ob njegovem grobu, najlepša hvala!

Njegovi najdražji

*Zemlja črna te krije,
v grobu tiho, mirno spiš,
srce tvoje več ne bije,
v naših srcih še živiš.*

ZAHVALA

V 69. letu nas je za vedno zapustil naš dragi sin, brat, mož,
zet, oče, tast, dedek in stric

Alojz Gorza

iz Panonske ul. 52
v Rakičanu

Zahvaljujemo se vsem sorodnikom, sosedom Maček in
Horvat, posebno še sosedu Rantašu in družini Marjete Casar,
sodelavcem kolektivov Mura, Terme 3000, Reflex, vsem
sorodnikom, znancem, prijateljem in vsem, ki ste ga v
velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti, prinesli
vence, cvetje in sveče ter prispevali za svete maše in v
dobrodelne namene.

Iskrena hvala g. škofu Smeju, gospodu župniku Martinu
Horvatu in Dragu, pevcem, gasilcem in predstavniku za
govor, govorniku KS Rakičan, pogrebništvu Banfi in
fotografu Pišteku Pisnjaku.

Žalujoci:

*mama, žena, sin Branko, hčerki Jožica in Sabina
z družinama in drugo sorodstvo*

**Dragi dedi – pogrešamo te tvoji vnuki
Klaudija, Matej, Benjamin in Luka**

ZAHVALA

V 90. letu starosti nas je zapustila
draga mama, tašča in stara mama

**Katarina
Matjašec**

iz Mladinske ul. 21
v Murski Soboti

Zahvaljujemo se vsem sorodnikom, botrini, prijateljem,
vsem sosedom in znancem, ki ste jo pospremili
na njeno zadnjo pot in nam izrekli sožalje.

Hvala vsem, ki ste darovali v dobrodelne namene,
za sveče in cvetje.

Iskrena hvala g. župniku Martinu Horvatu za pogrebni
obred, pevcem za odpete žalostinke in pogrebništvu
Komunala M. Sobota.

Hvala tudi osebju doma starejših v Rakičanu za skrb
in nego med bivanjem v domu.

Žalujoci sin Jože, snaha Marija in vnukinja Nataša

*S svojim nasmehom usakega
osrečiti si znal,
a v temni, tihi noči
nemočen in utrujen si zaspal.*

ZAHVALA

V 56. letu nas je zapustil naš dragi
mož, oče, tast, dedi, sin, brat in svak

Janez Ziško

iz Šalovec 164

V trenutkih tihe žalosti se iskreno zahvaljujemo vsem
sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki so ga
pospremili na njegovi zadnji poti, darovali cvetje, sveče,
prispevke za ureditev mrliške vežice in za dobrodelne
namene, nam pa izrekli sožalje.

Posebej hvala družinam Svetec, Lainšček in Kovač za vso
pomoč.

Hvala gospodu duhovniku za pogrebni obred, pevcem za
odpete žalostinke in pogrebništvu Banfi.

Žalujoci vsi tvoji najdražji

DRAGI DEDI,

*pogrešali te bomo tvoji vnuki:
Primož, Patrik in Domen*

*Solza, žalost z lica
ne izgine, ko človek premine
in za sabo te pusti spomine.*

V SPOMIN

21. februarja je minilo
pet žalostnih let od takrat,
ko nas je zapustila draga

Jolanka Grebenar

iz Čepinec

Hvala vsem, ki ustavite korak ob njenem grobu,
položite cvet in prižgnete svečo.

Vsi njeni

*Ni te na pragu niti v hiši,
nihče tvojega glasu ne sliši,
zato pot vodi nas tja,
kjer sveče ti gorijo
in rože ti v spomin cvetijo.*

V SPOMIN

25. februarja mineva leto dni od
takrat, ko nas je zapustil naš dragi

Dezider Koltai

iz Tešanovec 81

Iskrena hvala vsem, ki se ustavite ob njegovem grobu,
položite cvetje in prižigate sveče.

Vsi njegovi najdražji

*Srečen si,
kdor starih let učka,
ampak tisti,
ki v milosti božji živi,
ki je umreti pripravljen
in Gospodu veselo odpri,
kadar potrka.*

ZAHVALA

V 67. letu se je po hudi bolezni poslovil dragi mož, oče, tast
in dedek

Štefan Lutar

iz Žižkov 28

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom,
prijateljem, sodelavcem in znancem, ki ste nam v teh težkih
trenutkih stali ob strani, darovali cvetje, sveče, za svete maše,
dobrodelne namene ter nam izrekli ustno in pisno sožalje.
Iskrena hvala osebju Kirurškega oddelka Splošne bolnišnice
Murska Sobota.

Posebej hvala gospodu župniku Ivanu Krajncu za besede
slovesa in pogrebni obred, cerkvenim pevcem in pevcem
Lovskega pevskega zbora za odpete pesmi ter pogrebništvu
Ferenčak za opravljene pogrebne storitve.

Vsem še enkrat – iskrena hvala!

Žalujoci vsi, ki smo te imeli radi

Spored radia Murski val

UKV 94,6 MHz in 105,7 MHz, SV 648 KHz

PETEK, 25. februar - 00.00 SNOP - 05.00 Vedro v novo jutro! Simona in Marjan - 07.40 Mariborsko pi-kno, Asja Matjaž - 08.15 Petkov pogovor - 09.00 Poročila - 09.10 TV As, Relax - 09.45 Kultura in šport ob koncu tedna - 10.00 Poročila - 10.30 Mali oglasi - 11.00 Poročila - 11.15 Zamurjenci, kabaret Dušana Ralica, Džoužija, Berte in Marka - 12.00 Poročila BBC - 12.05 Obvestila - 12.15 Od petka do petka - 13.00 Poročila - 13.15 1. oseba ednine - 13.20 Obiskujemo pomurske domačije - 14.00 Poročila - 14.05 Obvestila - 14.30 Romskih 60 minut - 15.30 Dogodki in odmevi - 16.15 Napoved sporeda - 17.00 Osrednja poročila - 17.40 Mali oglasi - 17.30 Murski val nagraduje - 18.30 Radijski knjižni sejem (Nevenka Emri) - 19.15 Mladi val glasba za mlade, vaša razmišljanja (Maja, Staša in Timotej) - 20.00 Ugasni televizor, Bojan Peček in večno zelene - 24.00 SNOP

SOBOTA, 26. februar - 05.00 Dobro jutro - 08.15 Mercator - 09.15 Mali oglasi - 10.00 Poročila - 10.05 Obvestila - 10.30 Potepanje - 11.00 Poročila - 11.15 Potepanje se z nami - 12.00 Poročila BBC - 12.05 Obvestila - 12.30 Nagrada tedenskega sponzorja - 13.00 Poročila - 13.15 1. oseba ednine - 14.00 Poročila - 14.05 Obvestila - 14.15 Oddaja tedna: 50 let muzeja (Metka Fujs) - 15.30 Dogodki in odmevi - 16.15 Napoved sporeda - 17.00 Osrednja poročila - 17.30 Murski val nagraduje - 17.40 Mali oglasi - 19.00 Poročila - 19.15 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi - 20.00 Slovenija, od kdaj lepote tvoje, Bojan Rajk - 24.00 SNOP

NEDELJA, 27. februar - 05.00 Vedro v nedeljsko jutro! - 07.30 Panonski odmevi, oddaja o porabskih Slovencih (Dora Eory) - 08.00 Misel in čas, duhovna misel pomurskih duhovnikov - 08.30 Zamurjenci - 09.00 Izbor pesmi tedna - 09.30 Srečanje na Murskem valu - 10.30 Nedeljska kuhinja: Bernard Goršek, biolog, www.radiomurskival.com, gumb Kontakt v živo in 557 17 10 - 12.30 Poročila - 12.35 Obvestila - 13.00 Minute za kmetovalce (Silva Eory) - 13.30 Čestitke, Naj domača šport in Na narodni farmi - 19.00 Poročila - 20.00 Furjanek (Kdo je Jože Činč?) - 24.00 SNOP

PONEDELJEK, 28. februar - dežurna novinarka Silva Eory - 05.00 Vedro v dobro jutro, Irma in Boštjan - 07.40 Pismo iz Porabja, Marjana Sukič - 09.15 Zače-

Radio Murski val - 94,6 Mhz in 105,7 Mhz

LESTVICA NARODNOZABAVNE GLASBE, GLASBA NAŠEGA SRCA

1. Glasba je luč - Ptujskih 5
2. Planinska himna - Frajkinclari
3. Za lepši svet - Štrk
4. Jubilejna - Ans. Lojzeta Slaka
5. Domača gruda - Spev

PREDLOGA:

- Kakavca - Strici
- Glodalini - Polka punce

LESTVICA OBMURSKE ZABAVNE GLASBE

1. Ne ljubi me z lažmi - Drago
2. Ples večera - 2 metra pomladi
3. Vedute - Občutek za veter
4. Ka si malo betežen - Marina Huber
5. Tatu na sred - Ans. Prekmurci

PREDLOGA:

- Samo ge te odin čakati - Halgato band
- Sin panonske sem ravnine - Kontraband

Nagrada (kaseto) glasbene založbe Mandarina iz Ljubljane prejme **Branko Gjergjelek Prošička Vas 46, Mačkovci**. Izpolnite kupon pošto do ponedeljka, 28. februarja 2005, na naslov: Murski val, Ulica arhitekta Novaka 13, 9000 Murska Sobota, za glasbene lestvice.

njamo novo delovno leto in internetna anketa - 10.00 Poročila - 10.05 Obvestila - 10.15 Vaš sosed znansvenik, Branko Žunec - 10.30 Mali oglasi - 11.00 Poročila - 11.15 Tema namesto lufanja ... - 12.00 Poročila BBC - 12.05 Obvestila - 12.30 Anketa - 13.00 Poročila - 13.15 1. oseba ednine - 14.00 Poročila - 14.15 Za zdravje - 15.30 Dogodki in odmevi - 16.15 Napoved sporeda - 17.00 Osrednja poročila - 17.20 Obvestila - 17.30 Murski val nagraduje - 17.40 Mali oglasi - 18.00 MV DUR - 19.00 Poročila - 19.15 Krpanke, oddaja o kulturi - 20.00 To sem jaz, mladinski trojček - 21.05 Nadaljevanje večerne oddaje - 24.00 SNOP

TOREK, 1. marec - 05.00 Vedro v dobro jutro! (Vida in Bojan) - 07.40 Ljubljansko pismo Aleša Kardelja - 10.00 Poročila - 10.05 Obvestila - 10.10 Terenski report - 11.00 Poročila - 11.15 - Kraški stik - 11.30 Mali oglasi - 12.00 Poročila BBC - 12.05 Obvestila - 12.30 Potrošniški nasvet, Andrej Cimer - 13.00 Poročila - 13.15 1. oseba ednine - 14.00 Poročila - 14.15 Sedem veličastnih, lestvica domače zabavne glasbe, pogovori z najboljšimi - 15.30 Dogodki in odmevi - 17.00 Osrednja poročila - 17.20 Obvestila - 17.30 Murski val nagraduje - 17.40 Mali oglasi - 18.00 Srebrne niti, oddaja za upokojence (Anica Kološa, Bojan Rajk) - 18.40 Prebiranja, drugačen pogled pomurskih avtorjev - 19.00 Poročila - 19.15 Eti ta je muzika - 20.00 Jukeboks, Boštjan Rous - 24.00 SNOP Simona Špindler

SREDA, 2. marec - 05.00 Vedro v dobro jutro, Gabriela in Dušan - 07.40 Peter Potočnik iz Beograda - 08.15 Veterinarski nasvet - 08.45 Džoužijevo pismo - 09.15 Izzivi Duška Radiča - 10.00 Poročila - 10.05 Obvestila - 10.30 Mali oglasi - 11.00 Poročila - 11.15 Trn v peti, ostro z Natašo Bruč Šiftar, pritožbe, mnenja, prošnje poslušalcev - 12.00 Poročila BBC - 12.05 Obvestila - 12.15 Pütra - 12.30 Intervju - 13.00 Poročila - 13.15 1. oseba ednine - 14.00 Poročila - 14.15 Hop-top, lestvica tuje zabavne glasbe - 15.30 Dogodki in odmevi - 17.00 Osrednja poročila - 17.20 Obvestila - 17.30 Murski val nagraduje - 17.40 Mali oglasi - 19.00 Poročila - 19.15 Panonski odmevi, ponovitev - 20.00 Mursko-morski val, Simona Špindler - 24.00 SNOP

ČETRTEK, 3. marec - 05.00 Dobro jutro, Nataša in Dejan - 07.40 Zagrebško pismo Branka Šomna - 09.15 Kuharski nasvet - 10.00 Poročila - 11.00 Poročila - 11.15 Reportaža tedna - 11.45 Šport za vse - 12.00 Poročila BBC - 12.05 Obvestila - 13.00 Poročila - 13.15 1. oseba ednine - 14.00 Poročila - 14.15 Domača plošča, lestvica - 15.30 Dogodki in odmevi - 17.00 Osrednja poročila - 17.20 Obvestila - 18.00 Mali radio - 19.00 Poročila - 19.15 Bilo je nekoč (Milan Zrinski) - 20.00 Geza se zeza, glasbene želje, nagrade ... - 24.00 SNOP

Kino

Murska Sobota

Četrtek, 24. februarja: ob 18.00 in 20.00 ameriška drama Motoristov dnevnik

Petek, 25. februarja: ob 18.00 in 20.00 ameriška komedija Alfie

Sobota, 26. februarja: ob 18.00 in 20.00 Alfie

Nedelja, 27. februarja: ob 18.00 Alfie

Ljutomer

Sobota, 26. februarja: ob 19.30 ameriška drama Motoristov dnevnik

Nedelja, 27. februarja: ob 17.30 in 19.30 ameriška akcijska komedija Taks

Gornja Radgona

Četrtek, 24. februarja: ob 16.30 britanska etno komedija Zadeni kot Beckham

Petek, 25. februarja: ob 18.00 ameriška kriminalna Pokvarjeni Božiček, ob 20.00 ameriška znanstvenofantastična srhljivka Pozabljeni

Sobota, 26. februarja: ob 20.00 nemško-avstrijska kriminalna socialna drama Edukatorji

Nedelja, 27. februarja: ob 17.30 Pokvarjeni Božiček, ob 19.30 Pozabljeni

Napoved prireditev

KONCERT

MURSKA SOBOTA

V soboto, 26. februarja, ob 21. uri bo v MIKK-u hip hop party z nastopom skupin Barski spomeniki iz Štajerske in Nepridiprav (ex Underground Elita) iz Murske Sobote.

STROČJA VAS

V petek, 25. februarja, ob 18. uri bo v dvorani gasilskega doma koncert mešanega pevskega zbora Iskra iz Kranja.

LENDAVA

V petek, 25. februarja, ob 19. uri bo v gledališki in koncertni dvorani klavirski koncert Mie Žnidarič in Stevea Klinka ter predstavitev projekta Posončnice (Feri Lainšček, Cvetka Hojnik, Mia Žnidarič).

LIUTOMER

V soboto, 26. februarja, ob 19. uri bo v dvorani Glasbene šole koncert ljubljanskega kvarteta violončel.

V soboto, 26. februarja, ob 22. uri bo nastopila v disku Oxygen skupina Atomik harmonik.

VERŽEJ

V soboto, 26. februarja, ob 19. uri bo v kulturnem domu koncert mešanega pevskega zbora Iskra iz Kranja. Koncert bo posvečen 110-letnici rojstva Slavka Osterca. Nastopila bo tudi pianistka Bojana Ivancič.

ANDREJCI

V soboto, 26. februarja, ob 21. uri bo nastopila v disku Night Life hrvaška dance zasedba Karma.

FIKŠINCI

V soboto, 26. februarja, ob 22. uri bodo nastopili v disku Sling's club na počitniškem Mega partyju Mambo kings, Čena, Fredy Miler in DJ Pucko.

ŽRANŠOVCI

V nedeljo, 27. februarja, ob 16. uri bo v občinski dvorani srečanje ljudskih pevcev in godcev na prireditvi Pojemo in godemo.

RAZKRIŽJE

V nedeljo, 27. februarja, ob 16. uri bo v kulturnem domu koncert mešanega pevskega zbora Iskra iz Kranja. Kot gostje bodo nastopili Razkriški tamburaši.

DOGODEK

MURSKA SOBOTA

V četrtek, 24. februarja, ob 10. uri bo v Galeriji 1. likovno snovanje v letu 2005 pod vodstvom prof. likovne umetnosti Matjaža Gederja.

LENDAVA

V petek, 25. februarja, ob 18. uri bo v Centru interesnih dejavnosti delavnica Od besede do retorike avtorja Tomaža Zupančiča.

GORNJA RADGONA

V petek, 25. februarja, ob 19. uri bo v prireditvenem salonu v gradu tematski večer Ostrina meje - meja ostrine, o katerem bo spregovoril Franci Just. Moderiral bo Nino Flisar, svoje fotografije bo predstavil fotograf Ivan Borko, obiskovalci pa bodo slišali še recital iz porabske in slovenskoroške literarne tradicije.

LENDAVA

Do 25. februarja potekajo v Centru Banffy zimske počitniške delavnice.

motorna vozila

KARAMBOLIRANO VOZILU kupim. Tel.: 040 256 963. m21217

PEUGEOT 405, l. 1993, 1,8, prevoženih 127.000 km, prodamo za 250.000 SIT. Tel.: 041 328 304. m21781

živali

NESNICE, rjave, grahaste, črne, pred nesnostjo, vsak dan v Babincih 49. Vzreja nesnic Tibaut, tel.: 582 14 01. m21702

ŽREBETA prodam. Tel.: 041 429 081. m21741

PUJSKE, težke od 20 do 50 kg, kupim. Tel.: 041 726 697. m21795

SVINJE ZA ZAKOL, težke do 150 kg in sem. krompir, bel in rdeč, 1. množitev, prodam. Lipa 44, tel.: 542 11 71. m21796

posesti

GARSONJERO, 21,42 m2, V LENDAVI, na Trgu Ljudske pravice 11/II. Cena je 2,5 mio SIT, prodam. Katarina Tömar, Ozka ul. 12, Črenšovci, tel.: 040 785 692, 04 201 25 91. m21710

HIŠO V TROPOVCIH, na mirni lokaciji, ugodno prodam. Tel.: 041 772 482. m21739

TRISOBNNO STANOVANJE v Lendavski ulici 17 v Murski Soboti prodam. Tel.: 040 369 433, zvečer. m1741

GOZD NA GORIČKEM prodam. Tel.: 544 13 55. m21759

VINOGRAD dam v najem. Tel.: 540 14 23. m21784

SREDIŠČE

- Od petka, 25., do nedelje, 27. februarja, bo v Art centru delavnica papirnatega gledališča, ki jo bo vodila Katja Kahkonen.

- Od nedelje, 27. februarja, do nedelje, 6. marca, bo v Art centru delavnica fotografije, ki jo bosta vodila Izidor Zadravec in Andrea Vizinho.

DOKLEŽOVJE

V februarju ob sobotah potekajo likovne in literarne delavnice. Več informacij po telefonu (543 13 98 in 031 864 602).

KOBILJE/PETIŠOVCI

V soboto, 26. februarja, ob 19. uri bo v vaškem domu v Petišovcih (kolonija - pred mejnim prehodom na levo) občni zbor Medobčinskega društva ljubiteljev konj Prekmurska kobiljska konjenika. Več informacij po tel. št.: 041 645 960!

PERTOČA

V nedeljo, 27. februarja, ob 12. uri se bo začela športno-zabavna prireditev Smučarski skoki na Pertoči.

PLES

LIUTOMER

V sredo, 2. marca, ob 17. uri bo v kulturnem domu plesna revija. Strokovna spremljevalka bo Mojca Kasjak iz Maribora.

PREDAVANJE

MURSKA SOBOTA

- V petek, 25. februarja, ob 19. uri bo v dvorani župnijskega doma predavanje Danila in dr. Vilme Siter z naslovom Kako živeti srečno v zakonu. - V soboto, 26. februarja, ob 19. uri bo v dvorani župnijskega doma predavanje univ. dipl. psihologa Bogdana Žorža z naslovom Razvajanje vodi k zasvojenosti. - V nedeljo, 27. februarja, ob 19. uri bo v dvorani župnijskega doma predavanje Majde Brunec in Renate Golob iz društva Hospic z naslovom Blizu v težkem času.

FILM

MURSKA SOBOTA

V petek, 25. februarja, ob 18. uri bodo v MIKK-u vrteli film American Splendor iz leta 2003.

SREDIŠČE

Vsako nedeljo vrtijo v Kinu Art Center dva filma, enega za otroke (17.00) in enega za odrasle (19.00).

RAZSTAVE

MURSKA SOBOTA

- V Pokrajinskem muzeju je na ogled stalna muzejska razstava. Do konca februarja 2005 je na ogled tudi arheološka razstava Neskončen dih. - V Galeriji je do 27. februarja na ogled retrospektivna razstava Štefan Hauko. - V predverju grajske dvorane je na ogled likovna razstava del avtorja Jožeta Osterca. - V posebni študijski sobi Pokrajinske in študijske knjižnice je predstavljen izbor zbirke knjig književnika, scenarista in publicista Branka Šomna. - V prostorih Kluba PAC je na ogled razstava del akademškega slikarja Vladimirja Potočnika st.

LENDAVA

V Galeriji - Muzeju je do 1. marca na ogled razstava umetniških del 1. Zimske mednarodne likovne kolonije Lendava 2005.

MORAVSKE TOPLICE

V galeriji Ajda v Termah 3000 do 6. marca razstavljajo svoja dela člani društva Likos.

15-ARSKO PARCELO za sadovnjak ali vinograd v Šalamencih prodam. Tel.: 041 954 034. m21798

DVOSTANOVANJSKO HIŠO v Središču ob Dravi, na mirni lokaciji, prodam. Možna zamenjava za stanovanje v okolici M. Sobote z doplačilom. Tel.: 041 965 987 ali 719 00 06. m21789

kmetijska mehanizacija

SAMOHODNI 4-vrstni SILAŽNI KOMBAJN in traktor Deutz RX, 100 KS, prodam. Tel.: 041 429 081. m21732

KROŽNO BRANO, trosilnik za umetno gnojilo, obračalnik, 5 KW elektromotor, in slamoreznico Puhalnik prodam. Tel.: 572 11 17, 031 282 778. m21760

ŽITNI KOMBAJN CLAAS DOMINATOR 108 z vso opremo in računalniško vodeno opremo za krmljenje prašičev prodam. Tel.: 720 74 03 ali 041 634 304. m21773

MEŠALNICO ZA KRMILLO Z MLINOM in pocinkano cisterno, 3000-litrsko, prodam. Tel.: 041 328 353. m21775

TRAKTOR IMT ALI ZETOR, od 30 do 70 konjskih sil, kupim. Telefon 031 744 027. m21777

PRIKOLICO ZA PREVOZ KRMIL ali žitaric in krmičnike za svinje prodam. Tel.: 041 781 525. m21783

4-REDNO OLTOVO SEJALNICO ZA KORUZO kupim. Tel.: 041 357 479. m21797

CISTERNO CRAINA 1700 l in 2700 l, trosilnik umetnega gnojila Vikon prodam. Tel. 040 656 671. m21802

razno

VINOGRADNIŠKA SIDRA, 210 kosov, prodam. Tel.: 041 228 644. m21782

STREŠNO KRITINO TONDACH VINER NORMA & GOBE, rjavo, novo, 100 m2, prodam. Tel.: 031 540 259. m21785

delo

ZAPOSILIMO NATAKARJA ALI NATAKARICO ZA DELO V STREŽBI v Caffeteriji Rajh v BTC-ju, Tanja Pintarič, s. p., Cvetkova ul. 21, 9000 M. Sobota, tel.: 031 705 007. m21706

NATAKARICA, urejena, poštna, z veseljem do dela, dobi delo za polovični ali redni delovni čas. Delo v gostinskem lokalu v trgovskem centru. FM SKUPINA, d. o. o., Martjanci 32, tel.: 041 681 712. m21793

storitve

USTANAVLJATE DRUŠTVO, CLUB ALI S. P. Pokličite na GSM: 041 501 787. STORŽEK - META CENTER, d. o. o., Titova c. 52, Slovenska Bistrica. m21751

Kupon št. 8 - glasujem za skladbo

GLASBA NAŠEGA SRCA

LESTVICA OBMURSKE ZABAVNE GLASBE

Ime in priimek
ter naslov:

Delimo vstopnice za kino

Richard Gere z vlogo v filmu Zaplešiva ni kandidat za oskarja. Našo nagrado prejme Andrej Potočar, Noršinci 25, 9221 Martjanci. Čestitamo! Naše naslednje nagradno vprašanje pa se glasi:

Kdo je lani dobil oskarja za glavno moško vlogo?

Kupon št. 8 - odgovore pošljite do torka, 1. marca, na naš naslov: Vestnik, Ulica arh. Novaka 13, 9000 Murska Sobota ali po e-pošti: tomo.koles@p-inf.si

VESTNIKOV KOLEDAR

24. februar, četrtek,	MATIJA
25. februar, petek,	SERGIJ
26. februar, sobota,	ANDREJ
27. februar, nedelja,	GABRIJEL
28. februar, ponedeljek,	ROMAN
1. marec, torek,	ALBIN
2. marec, sredo,	JANJA

1. marca bo sonce vželo ob 6. uri in 41 minut, zašlo pa ob 17. uri in 48 minut. Dan bo tako dolg 11 ur in 8 minut. 24. februarja ob 5. uri in 55 minut bo na nebu nastopil ščip.

Menjalniški tečaji za tolar
Banke Slovenije 23. februarja 2005

država	ozn. val.	šifra	enota	nakupni	srednji	prodajni
EMU	EUR	978	1	239,0249	239,7441	240,4633
Hrvaška	HRK	191	1	31,8275	31,9233	32,0191
Madž.	HUF	348	1	0,9857	0,9887	0,9917
Švica	CHF	756	1	155,4027	155,8703	156,3379
V. Brit.	GBP	826	1	345,8114	346,8520	347,8926
ZDA	USD	840	1	181,0108	181,5555	182,1002

VANJEK in VICI

Drogerija

Pride Janezek v drogerijo in že na vratih na ves glas vpije: »Dajte mi škatlo kondomov, dajte mi škatlo kondomov!« Ko je bil na vrsti, mu prodajalka pravi: »Poslušaj, Janezek. Prvič, ne vpij na glas. Drugič, to ni za otroke, in tretjič, naj pride ponje očka sam!« Janezek pa nazaj: »Poslušajte, vi. Prvič: v šoli so nas učili,

da govorimo jasno in glasno. Drugič: to ni ZA otroke, ampak je PROTI otrokom. In tretjič, to ni za očka, ampak za mamico, ki gre za dva tedna sama na morje!«

Spoštovani bralci, vabimo vas k sodelovanju. Sale, katerim ste se najbolj nasmejali, pošljite na dopisnicah s pripisom: VESTNIK, »Vanekovi vici«, Ulica arh. Novaka 13, 9000 M. Sobota. Vsak teden bomo objavljeno salo nagradili.

Zima

Fotografija: Natalija Juhnov

Erosi?

Sobotni večer, eno uro pred predstavo, s kolegico z Murskega vala se odpraviva po akreditacijo za Chippendalese, svetovno znane slačifante. Skorajda onemim, ko vidim, da se pred telovadnico tretje osnovne šole kar tare mladih deklet z globokimi dekolteji, mini krilci, ki le komajda kaj prikrivajo, in vrtoglavi petami. Seveda ne gre pozabiti še na skrbno urejene frizure in mikavno dolge trepalnice. Njihove lastnice so prav vznemirjene čakale na svojega mišičnjaka.

Dvorana se polni. Same ženske. No, skoraj same ženske. Med gledalci opaziva tudi tri fante. Hmm, pomislim. Mogoče svojih deklet niso hoteli prikrajšati za postavne fante, a jih samih tudi niso pustili. Mogoče se je kakšen enostavno bal, da mu jo kateri od osmih nastopajočih preprosto ukrade. Ura je osem in predstava bi se morala pričeti. A nič. Mine petnajst minut, mine dvajset, a še zmeraj nič. Kot da bi slačifantje čakali, da bodo dekleta začela kričati, žvižgati in jih vabiti na oder. Luči ugasnejo, zavesa se odgrne in ... prava grška scena, kot da bi gledali grške bogove na Olimpu. Kričanje postane skorajda že neznosno. Radovedne ženske stegujejo glave, in čeprav je bilo pred predstavo jasno povedano, da je fotografiranje prepovedano, se začne bliskati kot ob najhujši nevihti. Fantje skočijo med občinstvo in dekleta začnejo ste-

govati proti njim roke v pričakovanju, da se bodo dotaknile svojih idolov.

Pa da ne boste mislili, da mi predstava ni bila všeč. Fantje so zares izpilili svoje plesne korake in razen kabareta, na katerega sem se odpravila, nisem pričakovala nič drugega. Verjamem, da so tudi treningi za tako popolna telesa, kot jih imajo, naporni in da je potrebno še in še trdega dela.

Presenetil me je predvsem odziv žensk. Slovenke naj bi bile vendarle zelo zadržane, vase zaprte. Ali mogoče vedo to spro-

ščenost iz nas izvabiti le Američani? Le Chippendalesi? Prepričana sem, da je vsaka ženska, ki je obiskala predstavo, našla takšnega, ki ji je bil všeč.

Pa kaj govoriš, boste rekli, saj si tudi ti ženska in tudi ti si bila na predstavi. Sem, a še zdaleč ne za to, da bi tam kričala za na pol golimi moškimi in stegovala svoje roke le zato, da bi se jih dotaknila. Priznati pa moram, da je bilo lepo videti toliko mišic. Pri vsem tem se sprašujem le, kaj za božjo voljo si ob vsem tem vpitju mislijo ti fantje?

Vanja Poljanec

Mučenje živali

Dolgovaški policisti so v sredo obravnavali voznika tovornjaka, ki je prevažal 26 konjev.

Med postopkom so s pomočjo veterinarske službe ugotovili, da ni upošteval zakonskih določil, ki določajo čas počitka, čas trajanja vožnje ter hranjenja in napajanja živine. Tako je živalim povzročil trpljenje. Zoper voznika bodo podali kazensko ovadbo zaradi suma storitve kaznivega dejanja mučenja živali.

Zgodilo se je ...

Med 15. in 22. februarjem se je zgodilo na pomurskih cestah 28 prometnih nesreč, v katerih sta se dve osebi težje in tri lažje telesno poškodovale. Policisti Policijske uprave M. Sobota so 42-krat posredovali zaradi kršitev javnega reda in miru, od tega 18-krat na javnih krajih in 24-krat v zasebnih prostorih. Kaznivih dejanj je bilo 21, med njimi 6 tarvin, 7 vlomov, 4 ponarejanja, 2 poškodovanji tuje stvari, grožnja in izsiljevanje. Na mejnih prehodih so zavrnil 93 tujcev, ki niso izpolnjevali pogojev za vstop v R. Slovenijo.

Hotel s petimi zvezdicami

V Termah 3000 so izbrali izvajalca del za gradnjo novega hotela s petimi zvezdicami. Konkurenčni boj se je bil med velenjskim Vegradam in ljubljanskim SCT-jem. Posel naj bi dobil po neuradnih podatkih SCT, ki je dal na svojo ponudbo sorazmerno velik popust.

Med zdomci v Rankweilu

Naši rojaki, ki živijo v pokrajini Vorarlberg v Avstriji in sosednji Švici, povezujejo pa se v društvo Slovenija, ki ga vodi Štefan Škerlak z Vaneče, so pripravili tradicionalno zimsko srečanje. Nanj so povabili tudi predstavnike Občine Puconci, ki je njihov pokrovitelj, z njimi pa so se podali na pot še Gorički Iajkoši. Vzdušje bilo enkratno. Jedlo, pilo in plesalo se je do zgodnjih jutranjih ur. Več kot 250 zbranih zdomcev in drugih gostov pa sta pozdravila Jože Ficko, svetnik puconške občine in obnem član Državnega zbora R. Slovenije, ter predsednik društva Štefan Škerlak. Poslanec Ficko je med drugim poudaril pripravljenost slovenske vlade, da okrepi skrb za Slovence po svetu. Janez Konkolič

NAROČAM VESTNIK za najmanj eno leto (do preklica):

ime
in priimek:

kraj:

ulica:

številka:

poštna številka:

pošta:

davčna številka:

datum:

Pozornost novemu naročniku, ki se na časopis naroča PRVIČ:

majica

VESTNIK

Naročnino želim plačevati [obkroži]:

a) po položnici - letno

b) po položnici - polletno

c) po položnici - trimesečno

PRAZNUJETE?

www.vestnik.si

Vestnik vam poklanja darilo!

VESTNIK vsem naročnikom, ki praznujejo rojstni dan med 15. januarjem in 15. aprilom, podarja knjigo Victorie Holt ali Vestnikov dežnik.

Po darilo pridite v naročniško službo, Ul. arh. Novaka 13, M. Sobota.

Zunanji minister dr. Dimitrij Rupel naj bi se v okviru svoje mednarodne turnee v turek za krajši čas le zadrževal doma, vendar ne brez mednarodnih aktivnosti. Tako naj bi ta dan v okviru slovenske vladne turnee slovenski odprli skupaj z novo hrvaško ministrico Kitanovičevom mednarodni prehod na Hotizi.

Ob vseh dodatnih funkcijah, ki jih ima urad mestnega župana, ne bi bilo slabo, če bi urad ob županovanju začel tudi delovati, recimo na področju voja.

Ob ustanovitvi agencije v moravski občini z imenom Sirovača so imeli navadni smrtniki težave z razumevanjem imena. To so si sebi pomen »medsebojni učinki«. Da ti res obstajajo, sta začela bistra hiša v Martjancu društvo Studenec, ki naj bi z vodo poplavljal kar nekaj državnega razvojnega denarja.

V Črenšovcih so se pripravili na veliko slavo z vsemi občinskimi častmi. Računali so namreč, da bodo za poslanec dobili enega visokega državnega medenđerja, in sicer direktorja največje paradižarne blagajne ZPP-a. Toda izredno priljubljena občinskemu svetniku in državnemu uradniku Jožetu Neracju uspelo. Tako sta zaenkrat zadovoljno odpovedana tudi sprejemni slavo, začasno zato, ker vlada še ni rekla zadnje in ker ostali računi odpti.

Ljutomerska podeželska naselja si močno želijo, da bi občina kupila del zalog gramofonov in segrapu, prevoz na uničene obale pa si bodo organizirali sami.

Svetovalec za združevanje Gidov in Gradbenika, kar je unijo oba, ob trganju sedanje pajkove mreže v Lendavi molci. Kot kaže v ozadiju poskuša spet napraviti na površje grobarja združenega podjetja, koliko koristi bo imel ob tem sam, se bo še videlo.

Soboška sodna oblast naj bi doživela menjavo na vrhu. To povzroča nekoliko panike, saj staja bojazen, da pride do temeljitejšega čiščenja. Kako soto vplivalo na posel največjega zunanega sodnega sodelavca, se bo videlo.

Pomurski pevski zbor je rahlo razočaran, ker novi kapelnik in prvi baritonist ne dopuščata solističnih nastopov.

Nova snežna odeja je blagovno vplivala na rastlinjake v Moravskih Toplicah. Po snežni zaščiti se je namreč temperatura v rastlinjaki dvignila in posušila zorenje paradižnika, tako da se bo letošnji načrtovani prihodek povečal vsaj za enkrat. To bi ugodno vplivalo tudi na občinski proračun.

BESEDA NI KONJ

... iz zemle
zgodbe
jemlén.

**Irena
Šavel**
arheologinja

[Zgodba z naslovnice – str. 16]

Kako lepo je, ko je leto še mlado, ko je vsak naslednji dan lepši in daljši. Tedaj nam prvi, nebogljene cvetke, ki nenadoma pokuka iz zemlje, pomeni več od najdražje orhideje, pripeljane iz eksotičnih krajev. Takšen bo Pén, smo prepričani, ki ga boste lahko utrgali v četrtek po velikonočnih praznikih.

Jaz bi tist'ga ta velic'ga!

Ka si nouri, kakšoga má!

Spolovila

Turbo moda v deželi slovenski deželi ne pozna meja. To je okusil tudi znani dobrovniški podjetnik, LAJTEROV PIŠTA. Pentute pravijo, da je nekoliko pretiraval z reklamo za svoje avtomobilsko podjetje, zato so mu prijatelji vrnili z enako, če ne večjo mero: pred njegovo delavnico so postavili slamnat model z organom, ki bi bil v ponos vsakemu zemljanu. Nežnejši spol v DOBROVNIKU in daljni okolici pa se menda že sprašuje, ali je »zadeva« narejena po meri gospodarja.

Salo na stran: lutka je nastala ob posebni priložnosti, saj sta Lajterova (Pišta in Trezika) postala dedek in babica.

Frbo

Pogodba z damama

(Dvojni) objemi

Jö, kak fajn dekolteja!

Prvi med menedžerji Podjetja za informiranje DEJAN FUJS (na fotki z očali) se je odločil, da bo sprostil sodelavce (in tudi nekatere sodelavke). V ta namen je angažiral ta hip najbolj vroči slovenski »zabavljacici« (ne tudi zajčici), ki bosta v prihodnjem mandatnem obdobju, torej štiri leta, odgovorni za dobro voljo med stalnimi in honorarnimi sodelavci Murskega vala, Vestnika, Venere pa morda tudi Pena. Dami bosta vedno na voljo zaposlenim, dajali jim bosta nasvete, po potrebi pa jih bosta tudi sproščali po daljnovzhodnih ajurvedskih metodah. Pentutarski viri pravijo, da si predvsem moški del Žute kuče že mane roke ...

Komuna obljubila knjižnično pomlad

Čitajmo vsi Suza in mi

Kultura

Regijske investicije ječijo v primežu finančnih težav. Vrli Slovenci nam zgradijo porodnišnico, pa je ne moremo končati. Nato nam postavijo mogočno policijsko zgradbo, ki še vedno sameva prazna. Le malo bolje je s pokrajinsko knjižnico, ki je končno zaživela, čeprav s kroničnim pomanjkanjem denarja. A kot kaže fotka, je mestna občina (v njenem imenu ŠTEFAN CIGAN – s karirasto srca) knjižnici (pooseblja jo direktorica SUZANA SZABO PAHIČ – s prešernim nasmeškom) končno obljubila mirnejše čase in poravnala finančne obveznosti. Že v redu in prav, dodajajo Pentute, težava je le v tem, da žal tako ne mislijo nekaterih drugih pomurskih komunah.

Torte?

LENDAVA je tradicionalno namiznoteniško središče, ki pa se je dolga leta dušilo v mrtvilu slabih rezultatov. Vse dokler krmila kluba ni prevzel EMIL ROŠIČ (na sliki desno od torte). Mnogi so se mu smejali, ko je govoril o državnem naslovu in Evropi. A medtem se je »sprehodil« skozi tretjo pa drugo ligo in tudi v tekočem, elitnem državnem prvenstvu Lendavčani ne poznajo poraza. Še več: pred kratkim so v Mariboru »nabrisali« aktualne državne prvake in prekinili pravcati mit o njihovi nepremagljivosti. Mariborčani pred to tekmo namreč niso izgubili kar 1715 (tisoč sedemsto petnajst) dni. A previdneži še vedno trdijo, da je za torto (in slavje) le še prezgodaj.

frbo

Ne-tortille ...

Brez ROŠIČA mi živeti ni!

Dileme

Obvezno ali ne?

ŠDNGPAK

Mura

Novi kadri za nove čase

Če smo v prejšnjih Pentutah poročali, da se je soboska nogometna prvoligaška ekipa (še!) okrepila z menedžerjema Hanžekovičem in urednico Bavčarjevo, moramo danes zgodbo nadaljevati. Ker v edini prekmurski prvoligaški ekipi niso prepričani, ali bodo prišli skozi gosto sito in rešeto licenciranja, so se odločili za nadaljnjo kadrovske okrepitve. Predsednik SUBAN je imenoval s soglasjem nekdanjega trenerja BLAŽEVIČA (ki ima tudi predsedniško-kandidacijske izkušnje) za revizorko poslovanja nikogar drugega kot nekdanjo novinarko TV IDEA, mladenko MIRJANO. Tatarski viri trdijo, da je prav od nje odvisno, ali bo Mura v prihodnji sezoni nastopala v prvi ali morebiti tretji (celo četrti) ligi SLO-žogobrea.

frbo

Ka pa té poméjní ŠDNGPAK

ŠportnoDruštvoNogometnoGasilskoProfesionalnoAmaterskiKlub!

Kdo bo vse to plačal?

Ondan sta se srečala prvi mož MURE, naturalizirani Prekmurec BORUT MEH (mali nižji) in JOŽKO ČUK (bolj levo), ki je na čelu GOSPODARSKE ZBORNICE te države. Menda sta besedovala o vroči temi – obvezni članarini za to organizacijo, ki naj bi bila servis za gospodarstvo. Prvi je seveda manj ZA kot drugi, kako se je debata končala, pa ni znano.

Tekal

Rivalstvo

Sindikata pomurskega dopisništva TV Slovenija je po pentutarskih virih razklan. In to na več načinov – najprej ga tvorijo notranji in zunanji (pridruženi) člani, med katerimi je antagonistično nasprotje, saj prvi plačujejo članarino, drugi pa se zgolj naslanjajo nad blagodatmi sindikalnega življenja.

Snemalci: Montažerjem

Nazadnje pa je udarilo v sredo stroke: legendarna snemalca JOSIP HERMAN (z zmajem) in LADO KLAR (s kupico) sta se resno sprla z malo manj legendarnima montažerjema JERNEJEM VOROŠEM (s klobukom) in BORISOM OMAHNOM (s podprto brado). Jabolko spora je menda sindikalna ozimnica – snemalca kljub nekoliko višji ceni vztrajata pri tisti iz Slovenije (natančneje, iz Kamnika), montažerja pa prisegata na cenejšo, uvoženo iz bližnje nam Madžarske.

Ka se ti zdaj bétate?

žeič

Naš rojak, književnik, filmski scenarist in publicist Branko Šomen se je desetletja »vrtel« okrog trikotnika Zagreb–Ljubljana–Murska Sobota. Iz Zagreba, kjer je živel, je redno prihajal v Slovenijo in je eden redkih, ki je uspeval brusiti ostrino njegovih robov. Lani jeseni je žena Branka dobila ponudbo hrvaške vlade, da prevzame odgovorno mesto v diplomaciji, na hrvaškem konzulatu v Los Angelesu. Izziv tudi za Branka, ki ga je vse življenje vleklo v to filmsko mesto – tam je bil vsaj dvajsetkrat. In zdaj je tam doma. V Soboti pa ostaja sled, zaradi katere bo Branko Šomen vedno njen meščan. Mestni knjižnici v Murski Soboti je podaril svojo knjižnico – vse knjige, kar jih je bilo v Zagrebu, Ljubljani in v soboškem stanovanju. Tu je ostala Brankova soba.

Pred otvoritvijo Brankove sobe v soboški pokrajinski in študijski knjižnici, kjer vse manj diši po novem in v kateri vedno več ljudi sega po knjigi, sta se soboški publiki postavila na ogled darovalec knjig Branko Šomen in njegov veliki prijatelj, pesnik Milan Vincetič, za katerega je medtem v Ljubljani že bilo spisano priznanje in pripravljena nagrada iz Prešernovega sklada, uradno pa tega nismo smeli vedeti in je bil le nominiranec. Povabljen je bil tudi pisatelj Feri Lainšček, pa je bila viroza močnejša od prijateljevega povabila. Ta čas najboljši poznavalec pomurske literarne scene Franci Just je s prijetnima sogovornikoma spletel zanimiv pogovor, ki je nanesele tudi na bolj osebna vprašanja, recimo tisto o muzah, pa sta se mu znala oba zelo spretno izmuzniti. Branko je del svoje izpovedi o časih, ko je bil dvakrat zaprt, ki jo bomo morda lahko kmalu prebirali v njegovem najnovejšem romanu, dokumentiral z vojaško knjižico JLA, v kateri stoji, da ni sposoben za vojaka.

Tekste Šomna, Vincetiča in Lainščka sta prebirala Beno in Vesna.

Direktorica knjižnice Suzana Szabo Pahič je po literarnem večeru Branka in obiskovalce povabila v sobo, kjer žal ni prostora za vseh okrog 6000 knjig, med katerimi je največ poljske, češke, hrvaške pa tudi angleške in slovenske literature.

Izbor najzanimivejšega po je na ogled in branje, in eno steno zasedajo glasbofonjske plošče, med katerimi prevladujejo šansonci in ciganske pesmi z vsega sveta. Zanimiva soba, v kateri je Branko najprej povabil ženo Branko, dobro razpoložena direktorica Szabo pa ni skoparila s toplimi besedami za vane. Pika na i je bila šopek cvetja.

Brankova soba

... in priložnost za klepet s Sobočani in drugimi prijatelji

Rudi Ringbauer je formalno Ptujčan, sicer pa pravi Sobočan, ki v svojem mestu ne zamudi skoraj nobene kulturne prireditve. Z Brankom Šomenom sta od nekdaj prijatelja, leta 1963 sta bila zaradi pisanja v Brucu obtožena in zaprta, ker so jima očitati propagando proti državi, ter žaljenja predsednika države in JLA.

Branko Šomen s Tanjo Pirš (v sredini) obuja spomine na delo v otroški in mladinski redakciji Radija Slovenija. Prisluškovali sva novinarka Televizije Slovenija Jasna Tepina (levo) in Irma Benko.

Brankovo dejanje je bilo deležno zahval številnih Sobočanov, med njimi tudi (od leve) Geze Farkaša, načelnika soboške Upravne enote, Ivana Gerenčerja, novinarka Dela, in dveh upokojencev – Branka Miholiča in Ernesta Ebenšpangerja.

Branka Šomen je in bo z domačo pokrajino povezovala tudi ime umetnostnega zgodovinarja Janeza Balažica. Ko je le bila priložnost, sta razpravljala o umetnosti in tukajšnji preteklosti ter odpirala še neodkrita skrivnosti. Škoda za vedenje o naši zgodovini, saj bodo poslej takšne priložnosti redke.

Branko Šomen redno piše za Pen. Tudi poslej bo, samo na novi računalnik bo tipkal. Na tistega v Zagrebu pa je k članku v tej številki pripisal:

To je zadnji tekst, ki sem ga napisal na svojem računalniku, preden ga odpeljem v Ljubljano in ga podarim hčerki Raši. Tako se počasi, po koščkih poslavljam od svojih pomagal, knjig, znancev in najdražjih. V torek bom prišel še v Soboto, da preberem govor ob slovenskem kulturnem prazniku in v sredo postorim še nekaj konkretnih stvari: izročim ključke maminega stanovanja, grem na pokopališče, te povabim na kosanje pire... in zbogom. Ne maram slovesov, kajti v življenju se tako in tako kar naprej poslavljamo, odhajamo, zapuščamo svoje znance in oni zapuščajo nas...

Irma B.

Jure in Nataša

Če bi ta večer Branka Šomen vprašali, kdo je njegov prvi častni gost, bi zagotovo rekel: Milan Vincetič, saj bo vendar dobil nagrado Prešernovega sklada. »Če kdo, mu jo jaz res iskreno privoščim. Odlični pesnik je,« pa je res povedal. Milan v klepetu s soboško podžupanjo Nadjo Milošević.

Branko Šomen je ob svojih romanih, strokovnih tekstih in filmskih scenarijih napisal tudi nekaj odličnih popevkarških tekstov. Zato, in ker ima Sobočanka, kiparko Ireno Brunec, je na otvoritvi njegove sobe prišel tudi Tomaž Domicelj.

Iz govora Sobočanom na kulturni praznik pred odhodom v Ameriko

Dr. France Prešeren nas je naučil uporabljati besede zveneče, kulturno, svetovljansko. Mi se moramo zato še dalje vesti samozavestno, svetovljansko. Kajti mi smo majhen narod. Ko me je prijatelj v Los Angelesu, ki ima devet milijonov prebivalcev, glavna ulica Sepulveda pa je dolga 145 kilometrov, vprašal, koliko nas je Slovencev, in ko sem mu odgovoril, da dva milijona, se je zamislil, nato je rekel: ali bi se lahko tudi jaz včlanil v ta privatni golf klub!

Iskreno vesela in iskreno žalostna obenem pa je bila na petkov večer, 4. februarja 2005, njegova mlajša hčerka Raša. Z očetom se izjemno dobro razume in najlepši trenutki druženja so povezani prav s Soboto.

Posnetek za slovo od Sobote: od leve hčerka Raša, Branko in Branka Šomen, žena pokojnega dr. Ota Norčiča Nada ter starejša hčerka Matijana in vnukinja Alja (mlajša Nika je ostala v Ljubljani). »Ampak v Soboto še pridem, saj se v mestnem hotelu lahko kar pospravim. Prav kmalu bom imel v Ameriki svoj računalnik, internet in mobilni Blizu bom. Tudi za Pen bom pisal.« Zakaj bi se torej sploh poslovil?

In znova Amerika, znova Los Angeles, tokrat ne več kot naključni turist, novinar na podelitvi oskarjev, marveč kot začasni prebivalec Hollywooda, pisec scenarijev po naročilu. Živim v hotelu, dokler s soprogo, ki je postala hrvaška konzulka za kulturo in turizem, ne najdeva stanovanja nekje med Santa Monica, Westwoodom in Beverly Hillsom. V bližini sem odkril trgovino, antikvariat z orožjem, predvsem samokresi, starimi kolti in drugo smrtonosno navlako. Zagledal sem se v izložbeno okno in se spomnil vseh tistih kavbojskih filmov, ki smo jih gledali v soboškem kinu, ta je bil v takratnem in sedanjem soboškem gradu, poizirali z očmi in ušesi ter se potem na različnih dvoriščih in parku igrali kavboje in tolovaje ali žandarje. Z lesenimi puškami, ročno izdelanimi samokresi. Tu, v Ameriki, so bili ti spopadi resnični, posneti na filmih, za vselej vtisnjeni v naše otroške in mladostne betice.

Revolveraši

Se spominjate scene iz filma Točno opoldne?! Glavna ulica na ameriškem Zahodu, prazna in prašna, z meščani, ki so se poskrili po trgovinah, salonih, brivnicah, in skozi okna gledali človeka, ki sta stala na ulici, eden je bil bandit, drugi je bil šerif. Nekje je zahrzal konj. Ropar, razbojnik je posegel po samokresu, pripetim za pas, vendar je bil šerif hitrejši. Odjeknil je strel, razbojnik je mrtev padel v prah. Iz hiš so previdno, bojazljivo prišli meščani. Pravica je enkrat zmagala!

Od takrat smo videli več sto ameriških filmov, v katerih so nastopili revolveraši. Dvoboj s samokresi je bil pogosto zaključna scena v mnogih filmih, stripih, legendah o samokresarjih in Divjem zahodu. Ta je resnično obstajal in res je bil divji. Ko se je končala državljanska vojna med Severom in Jugom, torej po letu 1865, so bili puške in samokresi in hitri konji edino sredstvo za »dokončno sporazumevanje«.

V tem času je na tem območju, zahodno od reke Missouri v najrazličnejših spopadih, pretepih, razbojniških vlogah, revolverjskih dvobojih in streljanju iz zasede umrlo nekje od dvajset do trideset tisoč ljudi. Središče, osrednja oseba teh spopadov, je bil revolveraš, človek, ki je znal ravnati s samokresom bolje in hitreje od drugih, pri čemer niti ni bil telesno močnejši od nasprotnika. Iz njih so se izluščili pravi revolveraši, profesionalci, ki so postali, zahvaljujoč legendam in domišljavam pisateljem, pomembnejši od tisoč priseljenih farmerjev, trgovcev in obrtnikov, graditeljev železniških prog na Zahodu, kočijažev pošt-nih kočij in varuhov reda na Divjem zahodu.

Bili so tukaj spopadi med gonjači ovac in farmerji, ovčarji in kravarji. Slednji niso dovolili ovčarjem, da pasejo v nižinah, kjer je potem zmanjkalo trave za velike kravje črede. Ovčarji pa so potovali po tisoč in več kilometrov v kraje, kjer so bile železniške postaje, kot na primer v Dodge City, Abilene ali druga »živinska« mesta, ki so kot gobe rasle ob železniški progi.

Tu so se ovčarji in kravarji srečali s kavboji, v glavnem tistimi iz Teksasa, in spopadi so se lahko začeli. Mesta v prerijskih pustinjah so bila privlačna tudi za

profesionalne kvartopirce in kockarje, zemljiške spekulante, trgovce, ki so Indijancem prodajali »ognjeno vodo«, oni pa njim »dišečo travo«, tobak. Takrat se je pojavila misel, ki jo je vredno zapisati: »Bog je ustvaril različne ljudi, nekateri so visoki in močni, drugi so nizki in slabotni, no polkovnik Colt jih je vse izenačil.« In res, odkar je Samuel Colt patentiral samokres z avtomatskim premikom cilindra s petimi naboji (kasneje šestimi), ki so bili lahko sproženi drug za drugim samo v nekaj sekundah, je imel prednost tisti, ki je (čeprav je bil fizično slabši) spretnjeje uporabljal samokres. Coltov samokres je omogočil pojav revolverašev.

»Zahodni kodeks« je bil zelo preprost: če je nasprotnik potegnil samokres prvi, drugi pa bil urnejši in ga je ubil, to ni bil umor, marveč samoobramba. Najbolj znan revolveraš na strani zakona je bil divji Bill Hickock, ki ga imajo mnogi za najspretnjšega in hitrega strelca v zgodovini ameriškega Zahoda. Nosil je dva samokresa, ki ju je izvlekel s prekrizanimi rokami. Bil je lovec na bizone, spremljevalec pošt-nih kočij in kockar. Leta 1889 je postal šerif v Abileneu, podivjanem »živinskem« mestu, in do konca svoje kariere je pobil več kot štirideset ljudi. Njega je seveda ubil neznanec: streljal mu je v hrbet, ko je sedel za kvartaško mizo. Slavni Wyatt Earp je bil šerif v treh »vročih« krajih, v Dodge Cityju, Wichti v Kansasu ter v Tombstoneu v Arizoni. V tem slednjem mestu je prišlo do

bitke oziroma obračuna pri O. K. Corralu, v katerem so Wyatt in njegova brata Virgil in Morgan ter slavni revolveraš Doc Hollyday razbili bando Clantonovih. O revolverašu Jesseju Jamesu govori legenda kot o ameriškem Robinu Hoodu, kot o junaku, ki naj bi jemal bogatim in dajal siromakom. Resničnost pa je bila manj romantična, kajti nikomur ni podaril niti centa, najmanj siromakom, kajti kar petnajst let je s svojima bratoma napadal ter ropal vlake in banke, celo siromasne farmerje.

Eden od mnogih, ki je svoj kolt posojal bogatim rančerjem, je bil William Boney, znan kot Billy The Kid. Ko ga je leta 1881 kot težkega zločinca iz zasede ubil šerif Pat Garrett, je bil star enaindvajset let – a do takrat je prav tako ubil enaindvajset ljudi.

Tako se je uveljavil na Divjem zahodu samokres, znan kot kolt, in tako so v legende vstopili njihovi nosilci: eni so z orožjem branili zakon, drugi so ga kršili, vse pa so pokosile krogle iz samokresov, kakršne še danes nosijo teksaški kavboji ali pa jih lahko vidite v ameriških zastavljalnica, trgovinah z orožjem. Otroci pa si še zdaj povsod po svetu za pusta radi obešajo pocinkane, »posrebren« kolt okrog pasu in tako obujajo spomine na pravo preteklost in ameriške legende.

MADE IN USA

Branko Šomen

RAZMIŠLJANJA

Jože Vild
upokojenec

Prijeten klic, znan glas me je povabil na strani PEN-a, v kolumno. E, ha! Svojo novinarsko pot sem začel že davnega leta 1947. Takrat sem postal lastnik novinarske kartice dnevnika Ljudska pravica. Kartica mi je dajala pravico prednostnega in brezplačnega telefonskega pogovora na pošti, ko sem poročal v ljubljansko uredništvo. Vestičke, novice, pisal sem članke, literarne reportaže. Od tedaj bo kmalu minilo 60 let. Sedaj sem že enaindvajsetletni upokojenec. Tudi pozabljen starostnik in tudi kolumna mi ješla iz spomina.

Sedaj jo pišem, kolumno. Časopisni stolpec. Po želji, na povabilo in po lastni tematski izbiri. Pišem. Nekaj bo le nastalo. Tisto, glede pozabe, me ne vznemirja. Dan-današnji pozabiti je povsem običajno. Pozabljajo politiki, ministri, oblastniki, poslanci in še mnogi dušebrižniki. Torej: to smemo tudi upokojenci. O marsičem, kakor pač nanese. Očitek, da nam ostajajo v spominu le pokojnine, s katerimi obremenjujemo gospodarstvo, nas pač spremlja. Še posebej, ko se pri izplačilih pojavljata plus ali minus. Takrat da smo upokojenci najbolj aktivni. Toda to ni greh, saj tako razmišljajo (za čim večji plus!) tudi vsi domači novodobni bogataši: za čim bogatejše preživetje! Pozabljajo pa na mizerne plače »svojih« zaposlenih. Pa

Spomin in čas

kaj, saj je vse povsem naravno, zakonito. Razmišljanja in primerjave pa so vsem dovoljene.

Pa dovolj o tem. Moja pisarija nastaja v mesecu, ki ga vsako leto namenjamo slovenski kulturi. Se ve, kar najbolj praznično. Prešernov mesec je tudi čas priznanj kulturnikom. Na vseh ravneh. Letošnje državne »Prešernove« so zajele tudi dvoje prekmurskih imen: Natašo Matjašec in Milana Vincetiča. Čestitke obema! Enako vsem nagrajencem v Mestni občini Murska Sobota. Še posebej mladim. Starejši se težko otresemo stereotipnih navad v presoji delovanja mladih v sedanjih družbenih procesih, ko drugačnost doživljajo tudi obče človeške vrednote. Kaj radi pozabimo, da smo bili tudi sami nekoč mladi. Pozabljamo, da mladi v svojih snovanjih vedno iščejo neizhono pot! Zato je (ali bo?) najlepše darilo mladim prav v tem času javno zaznavno razmišljanje o prostorskih rešitvah za dejavnosti mladih v Murski Soboti.

Kulturne dejavnosti so žive tudi med upokojenci. Tudi soboško društvo išče svoj PROSTOR pod soncem. Ne za urad, (1.700 članov), ki tudi mora delovati, temveč za dejavnosti, ki starostnikom pomenijo čilost in veselje do življenja. Prostor, ki ne bo najprej gostinski.

Tudi kolumna PEN-a ima svoj prostor, zato moram končati. Knjižničarji Pokrajinske in šudijske knjižnice v Murski Soboti so ob knjižnem darilu uredili Brankovo sobo v prostorih PIŠK-a. Vse lepo in prav. Tudi sam cenim pisatelja, pesnika, darovalca in prijatelja Branka Šomna. Nelagodnost pa me prevzame, ko razmišljam o sto in stotisočih knjig, ki jih je v svoji ustvarjalnosti podaril slovenski kulturi veliki slovenski pisatelj, naše prekmurske ravnice sin, ki pa nima v prekmurski metropoli nobenega spominskega obeležja. Pač: prebivalci Pušče, sedaj tudi krajevne skupnosti, so po njem v svojem naselju poimenovali ulico.

Časi se spreminjajo in ljudje z njimi. Ali je to izrekel grški modrec v davni preteklosti ali ugleden Rimljan, se ne spomnim več. Razmišljam pa, da posodobljen izrek ne bi zgrešil, če bi se glasil: Ljudje se spreminjajo in časi z njimi!

Samo Lendavčani bodo premalo za poln kulturni dom

Ko sem se pripravljala, da naredim intervju z direktorico Zavoda za kulturo in promocijo Lendava, da bo bolj razumljivo: lendavske kulturne dvorane, Tanja Simonka, sem bil na neki način žrtev stereotipa: dekle iz stare in ugledne lendavske družine, diploma iz umetnostne zgodovine in avtorja lendavske kulturne dvorane arhitekta Imreja Makovca, druga diploma iz etnografije o intelektualcih med pripadniki madžarske narodnosti ...

Tanja Simonka, netipična direktorica

»Nekateri v lendavskih političnih in kulturnih vrhovih so vas očitno vnaprej določili, da prevzimate ta veliki projekt?« sem se zagnal vanjo.

»Ojoj, potem bi ždela po diplomu doma in brezposelna skoraj tri leta?« se

nasmeje vame. »Ni bilo tako preprosto. Prišla sem domov s študija, z diplomo umetnostne zgodovinarke in etnologinje, dela zame pa ni bilo. Nekaj časa sem honorarno poučevala, potem pa sem postala kustosinja v galeriji v lendavskem

gradu. Pa tudi ni šlo gladko.«

»Ampak ko je bil kulturni dom po dolgih letih končno dograjen, ste brez velikih težav postali njegova direktorica?«

»Ne, tudi tu vas moram razočarati. Ko so vsi potencialni kandidati dvignili roke od projekta, so me vprašali, ali bi kandidirala.

Imela sem dva dni za odločitev. In ker sem se tam v gradu počutila rahlo odloženo in utesnjeno, sem se prijavila. Zdaj sem padla not. In sem polna adrenalina, vznemirjenosti, ja, uživam.«

»Dom so gradili maratonsko dolgo. Mnogi še danes dvomijo, ali je njegov sedanjí koncept pravi. Da bi moralo biti več manjših dvoranic za lendavske in druge kulturne ustvarjalce. Kjer bi lahko tudi kaj dajali v najem in na ta način skrbeli za njegovo vzdrževanje.«

»Zdaj ga imamo takega, kot je. Meni je pomembno zapolniti ga s tako vsebino, da bo pritegnila Lendavčane, pa ne samo njih. Veste, koliko je bilo in je še skeptikov, češ kako neki vam bo uspelo na predstave, koncerte, prireditve privabiti po štiristo obiskovalcev, ko pa jih doslej v Lendavi skoraj nikoli ni bilo več kot sto. Zdaj že od otvoritve naprej uspevamo bolj ali manj napolniti dvorano, prodali smo dvesto petdeset madžarskih in tristo petdeset slovenskih abonmajev in vsaj v začetku mislim, da dvomljivci vendarle niso imeli povsem prav. Seveda pa je jasno, da samo od Lendavčanov ne bomo mogli živeti. Jaz resno računam na reden obisk ljubiteljev kulture iz vsega Pomurja in iz bližnjih krajev na Madžarskem.«

»Vaša formalna izobrazba, umetnostna zgodovina in etnologija, vam v sedanjí funkciji kaj dosti ne koristi.«

»Seveda je vodenje kulturne dvorane posel druge vrste. Ustanovitelji Zavoda za kulturo in promocijo Lendava so trije: občina Lendava, Pomurska madžarska narodnostna samoupravna skupnost in njena lendavska skupnost. Program sestavljamo skupaj z Zavodom za kulturo madžarske narodnosti in ZKD Lendava pa tudi od zunaj prihajajo programske pobude, od nas treh zaposlenih pa je odvisna njegova realizacija. Denar za vzdrževanje je problem. Občina je svoj lanski delež poravnala, kulturno ministrstvo kljub obljubi ne. In če se vrnem k vašemu vprašanju: zdaj sem direktorica, menedžerka, organizatorica, predvsem pa tista, ki si nobene predstave

ne ogledam iz dvorane, ampak sedim zgoraj na pomožnem stolu, čisto brez tehnike, in se začnem umirjati šele, ko začno obiskovalci zapuščati dvorano. Problem pa je seveda, da smo trije premalo.«

Je težko vzpostavljati stike s pínami, izvajalci, ki jih želite gostiti vaši dvorani?

»Že ko sem hodila v gimnazijo v riboru pa potem med študijem v Ljubljani in med enoletnim absolventskim vanjem v Budimpešti sem požirala gledališče, vse vrste kulture. Tako sceno kar dobro poznam. Moram pa reči, da nas vedno pogosteje poiskajo izvajalci sami. Seveda se ubadam problemom, ki pesti tudi veliko večjih starejših dvorane: da namreč ne moremo vedno ustreči vsem zahtevam izvajalcev, ki so seveda zelo raznovrstni. Ob največjih dogodkih doslej, denimo certu slovenskih filharmonikov, problem primerne osvetlitve not. Z drugimi voljo pa se da vse probleme rešiti.«

»Petek, sobota zvečer. Profesionalni kulturniki imate takrat največ obiskovalcev. Mala Zala, stara tri leta in pol, pa ni ner Štefan pa čez teden v Budimpešti?«

»Se da. Štefan prihaja ob koncu tedna domov in imava tako čas povsem zase. Mislim, da sva z Zalo dovolj časa skupaj, da se posvečava druga drugi, in se igrata, ritem, konektedenski paketi, kot ga imamo in ga edinega pravzaprav poznamo, za vse tri ravno pravi.«

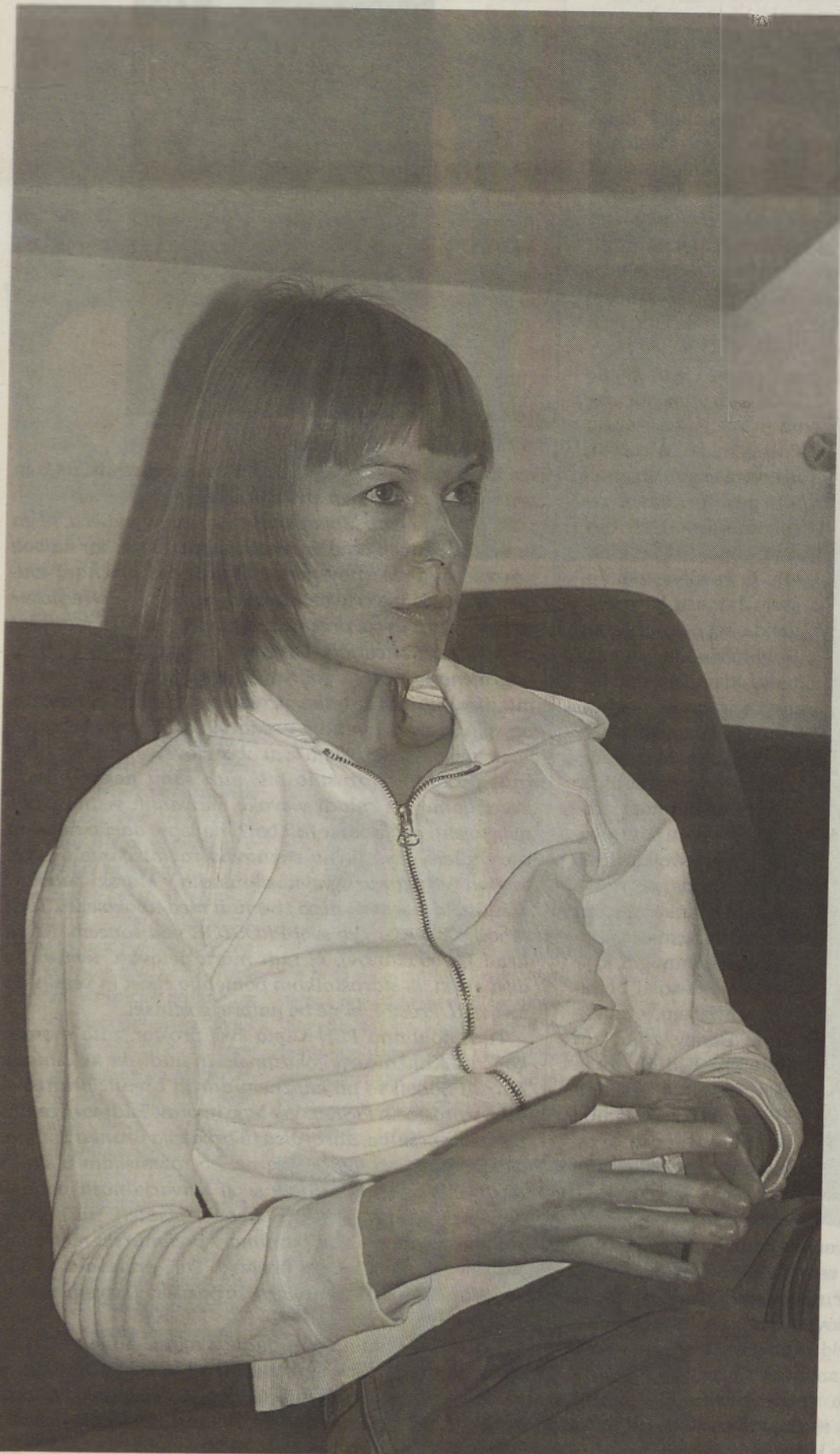
»Odmisliva zdaj službo! Kaj pa mlada izobrazena Lendavčanka počne, ko ni razpeta med kulturno dvorano in družino?«

»Tega zadnje čase pravzaprav ni. Vse je podrejeno natanko njima dveh. Ampak se ne pritožujem. Našla sem se v tej službi, uživam. Še bolj pa uživam v malo Zalo.«

»Tanja Simonka, če bo projekt kulturni dom Lendava propadel zaradi pomanjkanja denarja, če bi nenadoma usahnulo zanimanje za program, bi to šlo za osebni poraz?«

»Ne bo propadel. O tem sploh ne razmišljam. Seveda je naša naloga, da skrbimo za privlačen program, da bomo imeli dvorano vedno dovolj polno. Če dobimo vsaj še dva sodelavca, enega, ki bo specialist za marketing in ki bo skrbel za to, da bo med obiskovalci še več ljubiteljev iz vse severovzhodne Slovenije, Madžarov iz Madžarske in še koga, da bo pa za pomoč pri tehničnem delu. Da bo program, kar se tiče njegovega slovenskega in madžarskega dela, toliko uravnotežen, da ga bodo ljudje vzeli za svojega. Ampak ne, o tem, da bi propadel ne razmišljam.«

Marjan Dorn
Natalija Juhn

Zgodba o bratih – Jože in Anton Štihec

»Ko sva z bratom Jožetom odšla na študij v Ljubljano, on nekoliko prej kot jaz, so naju starši doma zelo pogrešali. Moram povedati, da sem jih razumel. Še najbolj, ko se je moj brat odločil, da bo kot mlad raziskovalec in nato poznejši doktor ostal v prestolnici, mene pa je vleklo nazaj v pokrajino ob Muri.« je ob začetku našega pogovora za današnjo številko Pena povedal o sebi in svojem bratu, ki je izredni profesor na Fakulteti za šport ljubljanske Univerze. soboški župan Anton Štihec, univ. dipl. inž. gradbeništva.

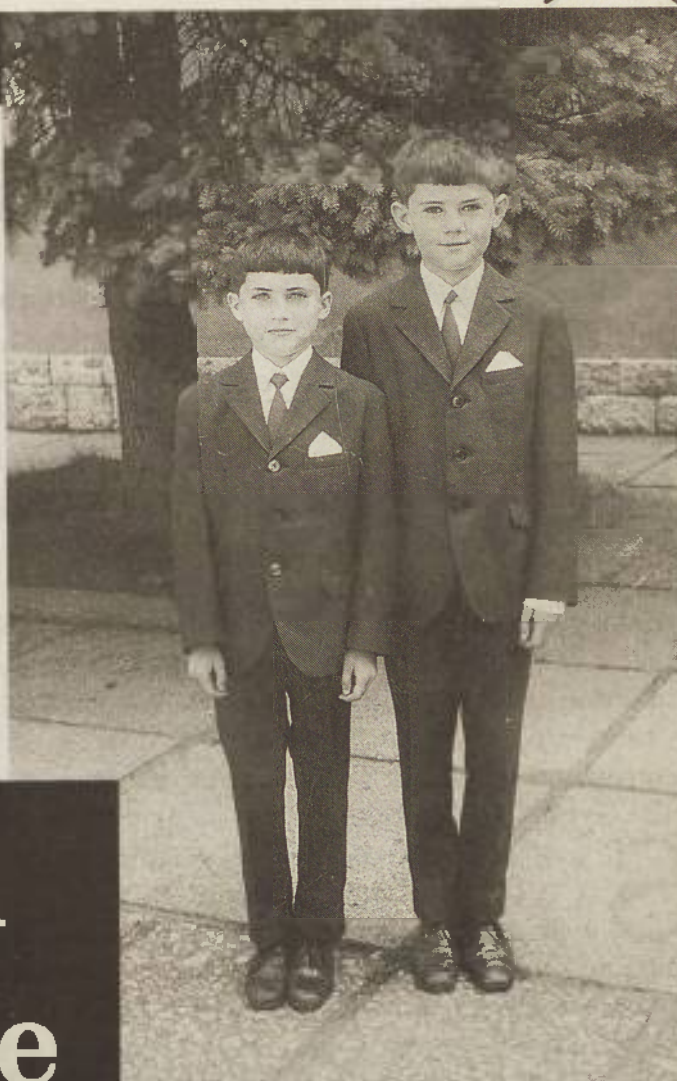
Srečanja na daljavo

Ceprav ju loči tistih slabih dvesto kilometrov, kolikor je med Mursko Soboto in Ljubljano, ostajata še vedno zelo navezana drug na drugega. »Ceprav si vsi prizadevamo, da bi čim hitreje zgradili avtocesto do Ljubljane, nama pri sedanjih vsakodnevnih stikih pomaga predvsem računalniška tehnologija,« smo izvedeli od soboškega župana. Računalniški programi za sporočanje in pogovor ter internetna povezava jima omogoča, da se slišita skoraj vsak dan, v svoj pogovor pa včasih vključita tudi druge sogovornike, predvsem

tako imenovani nočni tip študenta. Drugi so namreč raje vstajali zgodaj zjutraj in ponavadi študirali pred odhodom na predavanja.

Bratska pomoč

Jože in Anton Štihec sta med študijem pomagala drug drugemu. Anton je priskočil na pomoč bratu, ko je ta pisal diplomu. »Jože je našel poklic, ki ga res veseli. Poleg tega je v njem združil šport in računalništvo. V prostem času je namreč zagrizen računalničar. Njegovo diplomsko delo je bilo

Za posebne priložnosti si je bilo treba že v mladih letih včasih zavezati kravato.

V »študentu« smo imeli prekmursko nadstropje

Ko so še igrali košarko, se jih je v enem avtomobilu peljalo osem potnikov.

prijatelje, da skupaj posedijo ob večernem pogovoru »na daljavo«. Poleg tega srečanja niso omejena samo na »računalniško« območje. Najmanj enkrat na mesec pride Jože z družino domov in takrat se ponavadi ob nedeljah dobijo pri Štihecih v Rakicanu. Obe družini imata po enega sina in po eno hčerko. »Starejši takrat ponavadi v toplejših dneh sedimo na terasi in debatiramo, najina sinova sta seveda oba takoj za računalnikom, hčerki pa imata spet svoje teme. Poleg tega brat vedno pripelje iz Ljubljane tudi svojega psa, in ker imajo tudi Štiheci svojega družinskega ljubimca, se obisk pogosto konča tudi s kakšnim pasjim sprehodom,« je povedal Anton Štihec.

Nova soba

Ob takih srečanjih pogovori nanesejo tudi na spomine na nekdanje čase, na čase otroštva, mladosti, na čase študija. »Nikoli ne bom pozabil tistega nadstropja v študentskem domu v Ljubljani, kjer smo bili sami Prekmurci in kamor sem se preselil, ker moja prva soba v »študentu« ni bila popolnoma primerna za bivanje. Ob mojem prihodu v Ljubljano so bile namreč skorajda vse sobe zasedene. Komaj sem dobil prostor pri enem od starejših študentov, vendar je bila tista soba zelo zaprta, saj so v njej ležali časopisi, ki so bili stari skoraj dve leti, vsepovsod je bilo po dva metra prahu. Ko je Jože zamenjavo in namestitev drugje. Uredil je, da sem se preselil v »omenjeno nadstropje, kjer so bili sami Prekmurci,« se je spominjal Anton Štihec. Kadar je bil čas za zabavo, so se v študentu zabavali, kadar pa je bil čas za učenje, so se učili. Mimogrede, to je bil tudi idealen kraj, kjer se je človek lahko naučil igrati tarok,« se je nasmehnil Anton Štihec. Študiral je gradbeništvo in bil je navajen, da se je učil predvsem ponoči. Nekateri so ga zato čudno gledali, saj niso razumeli, da je bil

povezano s smučarskimi skoki, z računalniškim programom in matematičnimi izračuni. Na smučarski skakalnici smo postavili kamero, ki je naredila trideset oziroma štirideset fotografij v sekundi, nato pa je brat naredil računalniški program, ki je na podlagi odnosa, kotov, položaja pet, kolen in bokov skakalca izračunal daljavo, ki jo bo skakalec skočil. Ta program je kasneje še izpopolnil z lutko, ki je simulirala različne položaje pri odzivu oziroma odskoku. Jaz sem mu pomagal pri matematičnih izračunih, kot je na primer izračun prostega pada in podobno. Kasneje sva naredila enake izračune še za košarko, in sicer za met žoge na koš,« je razložil Anton Štihec. Tudi njegova diploma je bila povezana z računalniškim programom, in sicer za optimizacijo izdelave betona.

Jože je bil tudi tisti, ki je imel prvi pri hiši računalnik. Oba brata sta si namreč sama služila za šolanje. Delala sta tudi kot košarkarska sodnika in opravljala druga občasna študentska dela, na primer vnašala podatke v računalnik. Vedno, ko je Jože zbral dovolj denarja za nakup novega

računalnika, ker je pač potreboval zmogljivejše delovno orodje, je Anton »podedoval« stari računalnik. »Moram povedati, da sem tudi jaz postal računalniški navdušenec. Začel sem programirati, pisal sem v clipperju. Za programiranje procedure, ki bi povzročila prikaz padajočega menija, sem potreboval skoraj dobre tri mesece. Ko sem končal in poslal Jožetu v pregled in mu povedal, koliko časa sem potreboval za programiranje, sem sicer dobil nazaj tudi pohvalo za dobro opravljeno delo, vendar je bil zraven še bolj za šalo kot zares pripis, da bi lahko to naredil tudi v veliko krajšem času in s samo tremi računalniškimi ukazi, če bi pogledal v eno od računalniških knjižic,« smo še izvedeli od našega sogovornika. Jože je namreč eden tistih, ki vedo, da vseh stvari ni treba izumljati na novo. Že v študentskih časih je bil naročen na vse mogoče knjižice, ki so ga obveščale o novostih v računalništvu. Celotno sam je navezal stike z računalniškimi programerji v Združenih državah Amerike.

Časa ni nikoli dovolj

Jože je v prostem času napisal tudi vse računalniške programe za podjetje, ki ga je imel Anton pred nastopom županske funkcije. Anton pa se še zdaj spominja, kako je ob prihodu na svoje delovno mesto pripravnik na Upravni enoti Murska Sobota v programskem jeziku clipper napisal program za izdajo gradbenih in lokacijskih dovoljenj, da sodelavkam ni bilo več treba tipkati na navaden pisalni stroj vsakega dovoljenja posebej. »Zdaj pa za programiranje ni več časa,« je povedal sedanji soboški župan. Časa zmanjkuje tudi za šport, ki ga je bilo včasih pri Štihecih več. »Najprej sem igral nogomet. Trenirali smo pri nogometnem klubu Mura in takrat sem bil še tako majhen, da so mi najmanjše nogometne hlače segale do gležnjev. Nato smo se posvetili namiznemu tenisu, atletiki in na koncu še košarki, ki sem jo igral od šestega razreda osnovne šole do tretjega letnika študija. Pomurski študenti smo imeli celo svojo ekipo in se udeleževali tekmovanj. Še zdaj ne morem pozabiti dogodka, ko se nas je v enem avtomobilu peljalo kar osem ljudi na košarkarsko tekmo. Zdaj pa ostaja čas samo za tenis, ki ga igram ponavadi s svojim sinom, pa tudi naše konstitucije niso več takšne kot nekoč,« se je nasmehnil Anton Štihec.

Podobnost ali razlika

Brat pa prav nasprotno zaradi svojega poklica še naprej ostaja na športnem področju. »Ker sva si z bratom podobna, se je že zgodilo, da me je kateri od njegovih študentov zamenjal z njim in me pozdravil kot profesorja na fakulteti za šport, pa tudi bratu se je že zgodilo, da ga je kateri od politikov ali gospodarstvenikov nagovoril z mojim imenom. Le moja žena Marina pravi, da si po videzu sploh nisva podobna,« je razložil Anton Štihec. Brat Jože ga je podprl in mu pomagal tudi pri županski kandidaturi. V zadnjem obdobju so njuni stiki še intenzivnejši. Popolnoma zaupata drug drugemu. In ker živimo v sodobnem svetu modernih tehnologij, postajajo tudi fizične razdalje med kraji vse bližje, če ne že zaradi prometnih povezav, pa zaradi informacijske internetne avtoceste, prek katere se bosta brata morebiti srečala tudi nocoj, tako kot vsak dan.

dr. Jože Štihec, izr. prof. za predmetno področje pedagogike in didaktike športa

Anton Štihec, župan Murske Sobote, univ. dipl. inž. gradbeništva

LEGENDE

»Muzika začetek ma,

Joseph Maria R.

To je bil stavek, ki ga je Miška menda velikokrat povedal. Besedica »končetek« je sicer bila njegova, toda ni nihče spraševal, kaj bi naj pomenila. In res, glasba nima konca, nima mej, tako kot jih ni imel zven cimbal, ko je za njimi sedel Miška, ki mu je bila glasba poklic in ljubezen.

Rodil se je leta 1920 v Vanči vasi verjetno kar z glasbo v ušesih in glavi, saj je bil oče vodja znamenite instrumentalne bande Baranja, ki je pred vojno igrala tudi na Bledu, kjer jo je nekoč poslušal sam kralj Aleksander. Oče se je tudi pravilno odločil, ko ga je, z desetimi leti, dal v uk v Čakovec, k mojstru Šipošu. Tam si je pridobil srednješolsko glasbeno izobrazbo. Najprej je moral igrati le po notah, Šipoš mu improviziranja ni pustil. Kaj kmalu se je spoznal z beltinskima Kociproma in tako je njegova glasbena ustvarjalnost že od rane mladosti potekala po dveh linijah: bil je profesionalni glasbenik, ko si je z glasbo za ples služil kruh, in bil je folklorist, ko je igral za dušo.

Soprogga sta se spoznala daljnega leta 1952 v ljubljanskem Nebotičniku. On je tam igral, Marica je bila tam natakara. Ona je že tam delala, ko je prišel. To so bili lepi časi, se zdaj spominja Marica, ko sediva v nedeljo popoldne v prazni gostilni – ob nedeljah je gostilna za goste zaprta – in si ogleduje stare fotografije. Tja so takrat prihajali fini gospodje. Razni profesorji in zdravniki. Zvečer so po navadi radi prišli tudi prekmurški študentje. Takrat je bilo malo bolj veselo ... Miško je v »Raufnku«, kot so pravili kavarni v nebotičniku, igral dve sezoni. V Prekmurje pa sva se vrnila leta 1958, ko je začel igrati v kavarni Central. V stari Faflikovi kavarni je bilo najlepše, zavzdihne Marica ...

Posredovalec ljudskega izročila

Cimbalist **MIŠKO BARANJA** je vodja istoimenske skupine, ki bo v torek, 10. marca ob 20. uri, nastopila v Viteški dvorani Križank v Ljubljani. Banda Miška Baranje spada med redke skupine, ki se še ukvarjajo z ljudsko glasbo, na tokratnem koncertu pa se bo predstavila z drugo skupino – Bando Kociper – Miško Baranja. Ta je na lanski Drugi godbi imela izredno lep uspeh. Baranja je takrat dejal: »Moram reči, da sem se v Križankah na Drugi godbi 1986 kar začudil, da je mladina tako dobro sprejela našo glasbo. Najbrž je je željna. Zmenjeni smo bili za pol ure, igrali pa smo uro in pol.« Miško Baranja se je cimbele začel učiti z desetimi leti. Kupil mu jih je oče, njegov prvi učitelj pa je bil »uvo-

Največ zaslug, da sva z Miškom odprla gostilno, ima verjetno takratni politik Peter Vujec. On ga je največ spodbujal in mu je tudi uredil začetne kredite pri Gospodarski zbornici v Ljubljani. Pozneje je veliko pomagal Jože Podlesek z občine. Začetki so bili težki, vendar sva plačala vsak obrok. Miška so imeli gostje radi. V kotu sobe za goste je imel cimbele, in če si je veselo omizje zaželelo glasbe, je Miška zaigral, ne da bi pričakoval plačilo. Gostilna je bila znana po dobri kuhinji v vsej Sloveniji, najbolj pa je bil znan naš bograč. Znani ljudje so se ustavljali v gostilni. Nekoč, Miška je že umrl, se je ustavil Sanji Vlaj, ko se je peljal z zdravljenja v Moravskih Toplicah. »En špricer spijem, čeprav ga ne bi smel,« je rekel, »za Miško!« Zdaj je vse minilo. Bili so si dobri prijatelji. Drug brez drugega niso mogli. Skoraj vsi tisti ljudje so že umrli. Miške ni več, tistih ljudi ni ... Miška in njegove cimbele so utihnile na kresni dan leta 1993.

Spomini

Milan Kreslin, Beltinci

Miška sem spoznal na pobudo sina Vlada. Že ob prvem srečanju je naredil name zelo pozitiven vtis. Deloval je kot oseba trdnega značaja, vsesplošnega znanja in kot avtoriteta bande. O tem sem se pozneje lahko prepričal, saj sva se med čakanjem na nastop ali na potovanjih velikokrat pogovarjala o gospodarstvu, glasbi, politiki, kulturi in celo o športu. Po vsaki vaji pri njem doma nas je pogostil s kako pijačo, večkrat pa je še sledila glasba za dušo pozno v noč, ko je bila gostilna že zaprta.

Zelo rad je imel svoja dva nečaka in jima je z naših potovanj zmeraj prinesel darila. V spominu mi je ostal dogodek, ko smo gostovali v Bovcu ob 800-letnici mesta in se k njemu domov, v Nemčavce, vrnili okrog šestih zjutraj. Čeprav smo bili utrujeni, saj smo bili na poti več kot 24 ur, je gospod

Miška odklenil gostilno in nas vse povabil na pijačo. Vsakemu je natočil po želji in se ojunail z besedami: »Dečki, žedni mi pnete šli domov!« O dogodku na letališču Albertvilu leta 1992, ko smo nastopili v kulturnem programu na zimskih olimpijskih igrah, mi je pripovedoval Vlado. »mlajši« smo potovali z avtobusom, Vlado in Kocipri pa so potovali s poseljenim letalom skupaj z našimi politiki: Peterle, Kacinom itd. Na letališču so jih pričakali predstavniki ZOI. Do letalskih stopnic je bila potegnjena rdeča preproga. Naslednji so bili muzikanti, kot so bili silni, in ker so bili po najstarejši, so se prvi spustili po stopnicah. Oni spodaj – po protokolu pride prvi – letala najpomembnejši – so jih sprejeli najvišji državniški častniki in jim izročili šopek. Šele nato so prišli na vrsto Peterle, Kacin in drugi.

Miška in Milan Kreslin po uspešnem koncertu z domačini v neki kleti v Goriških brdih. Majhna zanimivost: kontrabasist Jožek Kociper je v tej kleti našel »sorodno dušo« – sod z letnico nastanka 1905. Jožek se je rodil v istem letu.

Vlado Kreslin,

prva violina slovenske glasbene scene. Z Beltinsko bando in Miškom Baranjo mu je uspel enkratni podvig. Tradicionalni panonski melos, ljudsko glasbo – enkrat žalostno, drugič razposajeno – je znal »prodati rockerjem« in sploh vesoljni Sloveniji, ki je njegovo glasbo vzela za svojo ravno toliko, kot na primer Avenikovo Na Roblek ali Pod Goro (Trompeten echo). Vlado piše zgodbe in prigode, ki jih je doživel na številnih potovanjih in nastopih z Bando Kociper-Baranja. Izšle bodo v knjižni obliki, na kar bomo bralci pravočasno opozorili. Enega od »prizorov« z Miškom nam je ljubeznivo odstopil tukaj objavljamo.

Generalissimo

»A mate flavto?« je vprašal po prekmursko, ko sva vstopila v tisto glasbeno trgovino v Lyonu. Bila je edina zanimiva točka v ulici, kjer sva nekega popoldneva dolgočasna postavala. Miška pa se je hotel zabavati.

In zabavati.

Če so se znašli v deželi, katere jezika fantje iz bande niso obvladali, in to so bile vse razen Madžarske in delno Jugoslavije, so zelo modro naročali pijačo kar v prekmurščini. In dobili poleg pijače k mizi že brhke natakara in nemalokrat šefa, ki so hoteli spoznati modele čudnega jezika

in K&K videza.

Rjavooke prodajalke je mimo flavte kar zalepilo na Miškov »pruslek« z okroglimi bleščečimi, kovinskimi gumbi.

Generalissimo se je zadovoljno potegnil po trebuhu in razkazal so nama celo trgovino, cene, kataloge, note, nam postregli s kavo. Imeli so vse možne instrumente, samo flavte ne. Miška pa je iskal flavto.

»Kako pa ste vedeli, da nimajo flavte?« sem ga vprašal, ko sva zadovoljna odhajala iz trgovine.

»A nisi videl, kako so mi oči letele, ko sva vstopala!«

končetka pa nej!«

Miška Baranja

Štefan Banko, saksofonosit

Z ansamblom Miške Baranja sem začel igrati 5. maja 1957. Pred tem me je Miška učil violino in verjetno ugotovil, da sem dovolj usposobljen, da igram v njegovem bendu. Moje sodovanje z njim je trajalo 16 let in nikoli mi ni bilo žal, da sem se tako odločil.

Miška je bil zanimiv človek in skrbel je za nas. Naj samo povem, da imam v delovni knjižici datum 5. maj.

Če bi igral kje drugje, je vprašanje, ali bi imel redno delovno dobo. Miška je skrbel za vse. Od glasbe, programa do organizacije, za-

to je poskrbel, da smo bili vsi redno prijavljeni na Zavodu za zaposlovanje. Je pa zahteval disciplino. Mlajši smo hoteli po končani glasbi še malo naokrog, pa Miška tega ni pustil. Ko je bilo plesa konec, smo popravili in morali smo takoj spat.

Kavarniški glasbeniki. Od leve proti desni: Slavko Ratko, Štefan Banko, Miška Baranja, Šanji Ratko in Elemer Baranja. Posnetek je bil narejen leta 1964 v kavarni Central. To je zadnja zasedba, ki se je še držala tradicije in manir kavarniških kapel in kavarniškega obnašanja. Tja so hodili gostje in se tako tudi obnašali. Tudi manj fini so sicer hodili, vendar so se tudi oni lepo in uglašeno obnašali. Ansambel je igral, ko so nekdanje Faflikovo kavarno zaprli, še naprej v kavarni hotela Diana do leta 1976. Po odhodu na Bled so nekateri člani ansambel zapustili in je v takšni ali drugačni, vendar manjši zasedbi igral še pred kakšnimi 15 leti.

Srečna novo leto!

Katica Kreslin, Beltinci

Kako je nastal hit Daj mi Micka pejnzeze nazaj

Nekoč po končani vaji pri Miški, ko se je družba že precej sprostita, je Milan vprašal Miška in tudi druge, ali bodo spoznali pesem, ki so jo nekoč radi prepevali v njihovi, Kreslinovi gostilni v Beltincih. Zapel je pesem Daj mi kurva pejnzeze nazaj, kar je bil eden v drugi kupleraj. »Kako je ne bi, saj sem jo igral v Čakovcu!« je rekel Miška in že je stekla melodija po cimbalah, Kocipri pa so takoj, brez komande, pritegnili, saj so jo poznali tudi oni. Na naslednje vaje je prišel Milan z novim, popravljenim besedilom: Daj mi Micka pejnzeze nazaj, kar je bil eden v drugi kupleraj ... Besedilo je bilo

sprejeto in začele so se vaje. Ko je Vlado slišal pesem, je bil takoj navdušen: »Tako gremo na snemanje!« In so šli. Vse je bilo v redu do snemanja, ko je Katica trmasto izjavila: »Ne, jaz pa o kupleraju že ne bom pela. Mama in sin sta si v predverju studia izmenjala nekaj krepkih, konec dialoga pa je bila sprememba druge kitice, ki se je zdaj glasila: Ne dam tebi pejnzeze nazaj, idi v drugi lumparaj. Ko so dve kitici zapeli in posneli, je Milan ugotovil, da je pesem prekratka in je na hitro »spesnil« še tretjo kitico: Kak naj iden v drugi kupleraj, či mi ne daš pejnzeze nazaj.

Kdo bi preštel vse nastope in vsa potovanja ... Beltinska banda na Evropski razstavi regij v Lyonu leta 1992 (od leve proti desni): Marica Maučec, Vlado, Milan in Katica Kreslin, Anton Rajnar, Jožek in Janez Kociper ter Miška.

Andi Sobočan

Mojster in njegov učenec

»Moj oče je vsako leto delal pri Miški koline, Miška pa mu je vedno govoril: Imaš dva sina, eden bi moral igrati cimbele, naj se pride k meni učiti, če bo kateri pokazal voljo! In jaz sem jo pokazal. Že prav od začetka sem se pri Miški dobro počutil. Najprej mi je pokazal, kako se držijo palice, da se ne sme udariti z vso roko, ampak le z zapetjem, potem sem moral udariti prvi ton – bil je C ... Pozneje, ko me je učil igrati na note, mi je držal pod vratom zobotrebec, če sem se preveč usločil nad cim-

večkrat mi je omenil tudi svojega učitelja Ladislava Šipoša iz Čakovca, Čičari bačija, kot mu je rekel. Pri njem je končal srednjo glasbeno šolo in je bil na to izredno ponosen. Vendar, ker ga je Šipoš velikokrat »učil« s palico v roki (pri tebi te napake ne bom delal!), da je imel modre prste, je večkrat pobegnil domov. Doma je bil zopet tepen, nato pa ga je oče na silo ponovno spravil v Čakovec, da je nadaljeval in tudi končal šolanje. Pri Čičari bačiju je igral etude in vse mogoče

vaje, melodije pa ni smel igrati. Bogve, kako bi se vse skupaj končalo, če v tistem času Šipoš ne bi umrl. Tako je Miška lahko vstopil v neko bando, čez čas pa se je že pridružil Kociproma ...

Miška je z veseljem prenašal svoje znanje in me jemal s seboj na nastope. Moral sem sedeti ob njem, ga gledati in poslušati. V odmoru, ko so se plesalci preoblačili, pa me je pustil na odru in šele takrat naročil, kaj naj igram. Takrat je on sedel ob cimbalah, me gledal in poslušal.

Spomini

bale, pa me je pikal v hrbet. Včasih je rekel, naj samo igram, da bo on šel v klet po vino, v resnici pa me je le skrivaj opazoval in poslušal. Miška je učil še več kandidatov, vendar niso vzdržali in so odnehali. Bilo je naporno, saj sem k teoriji moral hodi v glasbeno šolo. Pri njem sem se učil osem let. Kot učitelj je bil prijeten človek. Tudi sam bi rad bil takšen kot on. Bil je strog pa tudi popustljiv. Ko je videl, da izgubljam voljo, me je znal spodbuditi, da sem spet nadaljeval.

Križanke v Ljubljani. Andijev prvi večji nastop in srečanje z Marjanom Kraljem. Miška je dobre volje. Očitno je vajenec odigral tako, kot si je mojster zamislil.

LEGENDE

»Bi šli na potovanje?«

Penova
akcija

»V bistve sploj ne potujen rad ...«

Najprej sva naleteli na fanta, ki ni bil preveč zgovoren. Verjetno je bil zadržan zaradi punce, ki je stala ob njem. Njej sva dejali, da potovanje zanjo ne pride v poštev, se bo pa lahko v toplih krajih malce pozabaval njen fant. Počasi je prelistaval ponudbe, zmajeval z glavo in ni pokazal večjega zanimanja. Le kdo pa bi brezplačno šel na dopust za en teden? Očitno nisva bili dovolj mamljivi ali pa je na njegovo odločitev vplivalo dekle, ki je zaradi fotografa stopilo korak vstran, on pa je predse dvignil katalog. Verjetno bi si parček raje privoščil počitnice v dvoje. Pa uganite zdaj, kdo je to ...

»Pa praf z vama bi šou ... mhm ...«

Fantu je bila ponudba zelo všeč, okleval pa je zgolj zaradi službe: »Dosta je betežnih zaj v ton čase, nemren te še ge faliti ... Škoda, rejsan.« Nekaj kolegi so mu torej preprečili privolitev v še neznano avanturo. Maja ga je kljub temu prijateljsko objela, on pa je še vedno zasanjano zrl v privlačne kataloge. Morje, palme, peščene plaže, vroče sonce ... Ne prehititeva, počakajmo še do poletja!

Valentinovo, dan žena, gregorjevo – februar in marec sta kot nalašč za obdarovanje in izkazovanje naklonjenosti, prijaznosti in ljubezni. Z Majo sva se vprašali, kaj bi podarili najinim someščanom, in ker moški ponavadi ne hlepijo po rdečih vrtnicah ali bonbonierah, sva jim ponudili potovanje v najinem spremstvu. Na začetku mi ni bilo preveč prijetno, ker sem se bala, da bodo ob spoznanju, da jih vlečeva za nos, preveč razočarani (kot bi bila najbrž jaz), a se je vse srečno končalo. So bili pa vsi fantje res tako simpatični, da bi jih zagotovo vsaka z veseljem vzela s seboj ...

»Nemren, rejsan nemren zavolo službe!«

Ko enkrat odraseš, imaš družino, službo in vse, kar še spada zraven, se vmes vrine in zasidra tudi odgovornost. Potemtakem se le redko zgodi, da bi se v danem trenutku odločil za teden dni pustiti vse za sabo in izključiti vsa varnostna stikala in alarme. Čeprav si to, vsaj včasih, želi čisto vsak, je konec koncev to skorajda nemogoče, sploh pa, če se moraš na pot odpraviti v šestdesetih minutah. Tu potem pridejo na svoj račun več mesecev naprej »bookirane« počitnice, last minute variante pa ostajajo za mlade ali pa za tiste, ki kljub svojim letom nimajo še (več) nobenih čisto neodložljivih obveznosti.

V hladnih dneh se vsi tešimo z mislijo na poletje, ko se bomo nasmejani sprehajali po s soncem osvetljenih ulicah in čakali na dopust/počitnice, ko si bomo še bolj napolnili baterije. Še pred poletjem pa bo tu pomlad, ki se že skriva tik pod tlemi in le čaka dan, da nas obišče. Za dan žena in vse druge marčevske dni se spomnite na tiste, ki so vam pri srcu, in jih obdarite. S poljubčkom, objemom, čokoladico, lepimi besedami, pomembno je le, da se vsaj malo potrudite.

Želim vam prijeten skok v pomlad in pogum za uresničitev vseh želja, ki se jih malo bojite, ker bi pomenile spremembo.

Maja pa vam svetuje malo več spontanosti. Naslednjič torej brez oklevanja sprejmite super ponudbo. In ne bodite preveč razočarani, če se vse ne izide tako, kot bi si želeli.

»Dajte mi pejsneze, pa te iden!«

To so bile gospodove besede, preden sva mu razjasnili situacijo. »Izberite katerikoli aranžma iz danih katalogov, se spakirajte in čez eno uro šibamo proti Ljubljani. In za to ne potrebujete niti talarja!« Lepo je sanjati, ko pa si enkrat postavljen pred dejstvo, pred težko odločitvijo DRŽI ali PUSTI, pa se že pojavijo dvomi. Dvom te zlomi in izziv zopet pade na preizkušnji. Že četrtrič danes ...

»Nemren to ženi naprafiti. To je tak, kak če bi ji podaro bodečo vrtnico.«

Kljub temu da sva se zelo močno trudili, da bi gospoda prepričali, da ga odpravi na dopust in se odpočije, je bilo neuspešno. Niti trznil ni in bil je prvi, ki brošur ni niti pogledal. Dejal je, da bi kateri drugi dan šel, ta dan pa sta imela z ženo obletnico poroke, ki sta jo kanila praznovati drug z drugim in ne tako, da bi ravno na njun dan eden od njiju lovil sončne žarke v Grčiji. Vsaka bi si gotovo želela takšnega moža. In vse najboljše ob vajini obletnici čeprav z nekajdnevno zamudo!

Romunija po padcu zadnje absolutistične vladavine v Evropi

Za spoznavanje in odkrivanje zanimivosti neke države zima ni najprimernejši čas, zato to tudi ni bil cilj našega potovanja v Romunijo. Tja nas je popeljal Renault Slovenija z namenom, da obiščemo avtomobilsko tovarno Dacia, iz katere tudi na slovenski trg že prihajajo prvi avtomobili. Logan, ki so ga razvili Renaultovi strokovnjaki, nastaja pa v celoti v Romuniji, že srečujemo tudi na pomurskih cestah, smo pa bili nekateri slovenski novinarji prvi, ki smo se lahko zapeljali s temi avtomobili in njihove vozne sposobnosti preizkusili na romunskih cestah. In če se že odpraviš na takšno pot, skušaj vsaj delček časa nameniti tudi odkrivanju. dežele in spoznavanju njenih ljudi.

Porajajoči se kapitalizem ni odpravil revščine

Moje prvo srečanje z Romunijo se je začelo na letališču nedaleč od glavnega mesta, kamor smo prispeli z romunskega letališča. Slovenci in drugi državljani Evropske unije za vstop v to državo potrebujejo vizuma, po carinskih formalnostih pa človek dobi občutek, da se Romuni dobro zavedajo svoje kandidate za vstop v Evropsko unijo.

Hotel Sofitel v Bukarešti, kjer smo se namestili, se po udobnosti prav nič razlikuje od hotelov podobne kategorije v zahodni Evropi. Prijazno hotelsko osebje in okusna hrana ne dajejo vtisa, da

smo na Balkanu, kjer se s čistočo ne morejo pohvaliti. To bojda velja za hotele nižje kategorije, ki so vprašljive kakovosti, so pa zato tudi cene izredno nizke. V hotelu Sofitel se cene lahko primerjajo z našimi, se pa zato v teh hotelih zadržujejo v glavnem tuji gosti.

Romunija, ki se po velikosti in številu prebivalstva lahko primerja z nekdanjo Jugoslavijo, je po padcu komunizma in železne zavese doživela pomembne spremembe. Komunistični sistem je zgradil močno industrijo in nova oblast si prizadeva

vzpostaviti ekonomsko stabilnost. Kmetijstvo, za katero so tu vse naravne danosti, je bilo v vlogi oskrbovalca prebivalstva s hrano, ki so jo pridelovali na velikih državnih posestvih, in je še vedno bogat bazen potencialne romunske blaginje, ki ustvarja petino bruto domačega proizvoda, medtem ko prispeva industrija k BDP 44-odstotni delež. V zadnjem času posvečajo posebno skrb razvoju storitvene dejavnosti, ki je doslej zaostajala.

V Bukarešti živi desetina od 22 milijonov romunskega prebivalstva, tu so velika stanovanjska naselja, medtem ko so na podeželju še vidne posledice nekdanjega socialističnega kmetijstva. Zemlja ni ravno vzorno obdelana, kakšnih večjih kmetij pa ni opaziti. Hiše so skromne, največkrat slabo urejene, z ohlišno, kjer so pridelali le kakšno malenkost za lastne potrebe.

Romunska prestolnica se ne razlikuje od drugih vzhodnoevropskih. Duh kapitalizma in zahoda je čutiti tudi v Bukarešti, kjer je v velikih trgovskih centrih dobiti izdelke vseh svetovnih blagovnih znamk, ki pa seveda

Megalomanska parlamentarna palača v Bukarešti, v kateri je živel in vladal Nikolaj Ceausescu z ženo Eleno. Po velikosti naj bi jo presegal le Pentagon, saj je »ljubljeni vodja« na mestu, kjer stoji, in v njeni okolici dal podreti vse zgradbe, tudi kulturne spomenike. V zgradbi so razkošne sobane, ena od njih se ponaša z 90 metrov visokim stropom, eno pa krasi nekajtonska preproga. Ob našem obisku je bil trg pred palačo brez obiskovalcev, tale fotografija pa je nastala za spomin. V času Ceausescuve vladavine, ko je okolico nadzorovala tajna policija Securitate, takšna fotografija gotovo ne bi bila možna.

Kapitalizem in zahodnjaški način življenja nevzdržno prodirata tudi v Romunijo. Restavracije za hitro prehrano rastejo kot gobe po dežju.

niso za navadne državljane. Zanje so njihove trgovine, kjer je domače blago za naše razmere izredno poceni. Mesto so preplavile tudi številne restavracije za hitro prehrano po zahodnem vzoru.

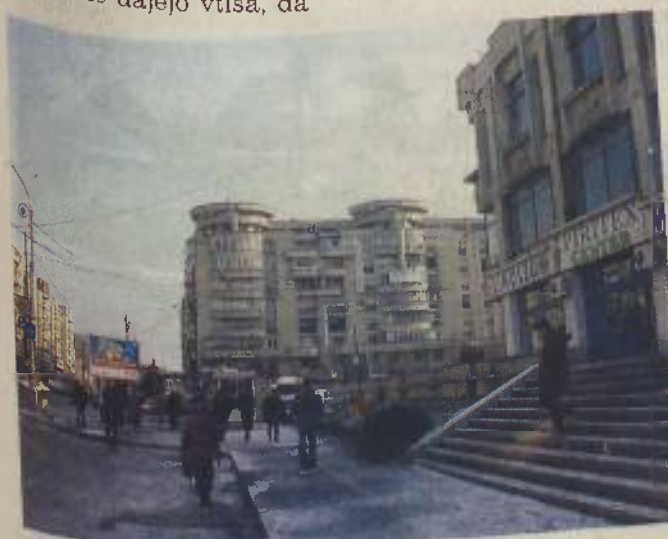
Romunija je še vedno zaostala država in revščino je še mogoče opaziti tudi v glavnem mestu. Na ulicah je mogoče srečati brezdomce in reveže, ki prosjačijo za denar in so vsiljivi predvsem do tujcev. Se pa življenjski standard v zadnjem času izboljšuje, vendar se hkrati povečujejo tudi socialne

razlike, kar je seveda posledica privatizacije.

So pa še vedno močno opazni ostanki stalinističnega gospodarstva, ki so ga do leta 1989 razvijali pod vodstvom diktatorja Nikolaja Ceausesca. Bil je zadnji absolutistični vladar v Evropi, na oblasti pa se je obdržal s terorjem, ki ga je izvajala zloglasna tajna policija Securitate. Na oblast je prišel leta 1965, prepričan je bil, da je med ljudstvom priljubljen in dal se je naslavljal z vodjem. Medtem ko je ljudstvo živelo v bedi, so se njegova družina in najbližji

kopali v razkošju, saj jim je podeljeval najvišje vladne in partijske funkcije. Ljudstvu je končno prekipelo, leta 1989 je v Temišvaru izbruhnila ljudska vstaja, ki je zajela vso državo, zadnjega evropskega absolutističnega vladarja in njegovo ženo Eleno pa so ustrelili. Ko se zdaj pogovarjaš s tankajšnjimi ljudmi, jim je žal, da je prišlo do tako hitre obsodbe in usmrčitve. Pravijo, da bi ga morali zapreti, da bi zdaj lahko opazoval napredek in spremembe, ki so zajele državo.

Ludvik Kovač

Pogled na eno od ulic v Bukarešti

Vlad Tepeš, znan po imenu Drakula, je v tujini gotovo med najbolj znanimi Romuni. Mit o Drakuli temelji na liku romunskega vladarja Vlada Tepeša, ki je sredi 15. stoletja vodil bitke proti Turkom. Ujete sovražnike je dal nabosti na kole in takrat je zaslovel kot krvoses. Leta 1477 je padel v boju proti Turkom, ki so dali njegovo glavo v med in jo poslali sultanu. Obglavljeno truplo so pokopali pred oltarjem samostana pri Bukarešti, njegova grobnica pa sodi med najbolj čaščene in obiskane v Romuniji, saj je Tepeš postal narodni junak.

V veleblagovnicah je mogoče dobiti blago vseh svetovnih blagovnih znamk. Seveda za primerno ceno, ki navadnim državljanom ni dostopna. V eni od veleblagovnic v Bukarešti smo naleteli tudi na trgovino, kjer svoje izdelke prodaja Gorenje. Izdelki so več ali manj samevali, saj kupcev ni bilo.

Olga Paušič

Po poklicu sem prosvetarka, poučujem slovenščino na Dvojezični osnovni šoli I Lendava, poleg tega ustvarjam mladinsko literaturo (doslej sem izdala štiri knjige, zadnja decembra 2004, zbirko odrskih besedil za osnovnošolce Šolski štos). Zanimata me zgodovina in kultura Inkov ter Majev - tako me je pot zanesla v Peru, nato pa v Mehiko, v Belize, Gvatemalo in Honduras, kjer se skrivajo, zaviti v pragozd, najlepši majevski spomeniki. Veliko je še neznank, mnoga odkritja iz zadnjih let pa povsem spreminjajo spoznanja o skrivnostnih civilizacijah Srednje in Južne Amerike. Za popotnika in ljubiteljskega »zgodovinarja« bodo te dežele še naprej velik izziv.

Quirigua - majevska naselbina, ki sodi v klasično periodo majevske zgodovine, je cvetela v 8. in 9. stoletju. Bila je pomembno trgovsko središče in vojaška utrdba na poti med Tikalom in Copanom (Honduras). Obiskovalec si lahko ogleda prekrasne stele s prizori iz življenja Majev, podobami majevskih vladarjev. Iz hieroglifov je mogoče razbrati, da je v Quirigui vladal Cauac Sky (725-784), ki je v številnih spopadih s copanskim vladarjem, imenovanim Osemnajst zajcev, težko zagotavljal neodvisnost Quirigue. Mesto je bilo do nedavnega poraslo s pragozdom. Od 1981. je tudi Quirigua pod Unescovo zaščito.

Tikal - eno največjih in najpomembnejših majevskih središč (po oceni strokovnjakov je živelo v mestu 80 000-100 000 prebivalcev). Tukaj najdemo najimpozantnejše piramide (najvišja meri 74 m), med njimi tudi svetišče Velikega jaguarja. Ime je dobilo po sliki jaguarja, urezani na preklado nad vrati. Tikal je, podobno kot druga velika majevska središča, začel propadati v začetku 9. stoletja. Vprašanje, zakaj, je še danes predmet arheoloških raziskav. Majevske piramide niso bile le svetišča, bile so tudi velikanski gledališki odri. Po strmih stopnišču so se smeli povzpeli na vrh le predstavniki plemstva in svečeniki. Ob žrtveniku na vrhu piramide so potekali krvavi obredi, pogosto žrtvovanje ljudi. Zanimivo je, kako so Maji gradili svoje piramide. Stopničasta gmota stavbe je znotraj napolnjena z gruščem, le-ta pa je obdan s kamnitimi zidovi, ki so bili prvotno obarvani rdeče - barva krvi.

Banane, kava,

Gvatemala (v jeziku Majev dežela dreves) je dežela izjemnih nasprotij: bogastvo in revščina se prepletata na vsakem koraku, čudovita raznolika narava in divjina pragozdov, kjer kot da se je čas za vedno ustavil, da pestuje v svojem neskončnem naraščanju sledi nekdanje mogočne kulture Majev.

Antigua - špansko kolonialno mesto velja za biser Srednje Amerike. Zgradili so ga Cortesovi konkvistadorji leta 1543 in še danes se domačini trudijo ohraniti avtentično podobo kraja. Nekdaj je bila Antigua prestolnica Gvatemale, leta 1776. je to vlogo prevzel Gvatemala City. Od leta 1979 je Antigua pod zaščito Unesca. Prelepe zgradbe se skrivajo za visokimi ograjami, središče mesta, kjer poteka javno življenje, pa je razkošen park, poln cvetja in zelenja. Antigua sodi med najdražja turistična središča v Gvatemali. Za turista so zelo privlačne lepo urejene prodajalne izdelkov domače obrti. Mesto se ponaša tudi z delavnicami, kjer vrhunski mojstri izdelujejo najlepše predmete iz žada. So tudi strokovnjaki za izdelavo replik, tako smo si lahko ogledali celo zbirko replik Pakalove posmrtni maske iz žada. (Pakal je bil znameniti vladar Palenqueja - Mehika).

Težave na meji

Potovala sva s skupino pustolovščin željnih turistov iz Berlina. Dežela naju ni sprejela posebno prijazno. Iz Belizeja smo prispeli na gvatemalsko mejo pri S. Ignaciju v poznih popoldanskih urah. Prepričana sva bila, da ne bo težav, saj smo Slovenci vendar stopili v Evropsko unijo in torej ne potrebujemo vize za vstop v Gvatemalo. Za vsak primer sva imela s seboj pismo gvatemalskega ambasadorja z Dunaja, ki je potrjevalo navedeno dejstvo. A glej ga, zlomka! Takoj so naju izločili iz vrste čakajočih pri okencu na mejnem prehodu. Slovenca, opa, brez vize ne bo šlo! Vodnik nama je priskočil na pomoč, razlagal vljudno, nato že vidno razburjeno, maha! uslužbencem pred nosom s pismom gvatemalskega ambasadorja, a nič ni zaleгло. Po več telefonskih pogovorih z višjimi pristojnimi je iz ropotajočega faksa v kotu pisarne prilezel dolg seznam držav, katerih prebivalci lahko brez vize vstopajo v Gvatemalo ..., in očitno je bila med njimi tudi naša država, kajti kmalu potem sva končno dobila žig v potni list. Očitno je Slovenija zelo malo znana v svetu, kjer niti okrožnice ambasadorjev ne veljajo kaj prida.

Dobrih 40 kilometrov smo se vozili po makadamski cesti, levo in desno pa pragozd. Neprehodna goščava z lianami, ki so prepletale drevesne velikane, ki so zbujali spoštovanje. Pred Floresom se je cesta na mah spremenila v gladko asfaltirano, solidno prevozno pot. Srečevali smo le malo vozil, saj turizem v Gvatemali še ni dosegel polnega razmaha, v mraku pa tudi ni priporočljivo potovati po deželi, v kateri je veliko kriminala. Flores ob jezeru Peten Itza je zelo lepo in predvsem zgodovinsko mesto. Po prihodu Špancev na ozemlje Majev v 16. stoletju je bil Flores eno zadnjih še živih religioznih središč Indijancev, ki so jih nato konkvistadorji pregnali v pragozd, mesto pa porušili.

Srečanje z zgodovino Majev

Naslednje jutro nas je čakalo skrivnostno majevsko središče sredi pragozda, Tikal. Kljub silni vročini (39 stopinj Celzija) in sopari se za čudo komarji niso pojavili. Dobro opremljeni z zalogami pitne vode v plastenkah smo se odpravili na ogled enega največjih krajev v Srednji Ameriki, majevske

metropole, ki je bila zgrajena nekje leta 600 pred našim štetjem. Mesto se kasneje širilo, mesto z 100 000 prebivalci pa je doseglo svoj razcvet v 8. stoletju n. št., nato so ga Maji iz skrivnostnih razlogov zapustili in prerasla ga je džungla. Piramide in tempelje nad visokimi drevesi kot osamelci pomniki zgodovine, molčeči stražarji, ki varujejo zapuščeno Majev. Prepotentno, čisto brez sape smo prilezli na vrh piramide Dvoglave kaka, ko smo se razgledali po okolici 70 metrov pod sabo, se je pokazalo, kako veliko zgradb in še neočiščenih objektov v pragozdu v svojem razkošnem zelenju. Od vseh strani pa je petje, vreskanje opic in rezko oglašanje tukanov. In sonce žge kot za stavo.

Največ turistov smo srečali na glavnem trgu, kjer tempelj Velikega jaguarja, trg pa obkrožajo stanovanjski objekti, začasna bivališča plemstva, duhovščine, in pokopališča.

Livingston - živopisno mesto sredi pragozda, dostopno le po vodni poti, velja za pravo pustolovščino, ko te zanese vanj. Po enourni vožnji po reki Rio Dulce zagledaš sredi razkošnega zelenja pisan grozd lesenih hišic z lepimi oblikovanimi pročelji. Povsod odmeva glasba, umetniki prodajalci pa ponujajo vse, kar prebivalci kraja bogato za hrbtom pridelajo oziroma izdelajo v domačih delavnicah.

žad, vulkani in ... zgodovina

Tempelj mask in zadaj še igrišče za pok-a-tok (peloto), igro z gumijasto žogo, ki je bila priljubljena ne le pri Majih, ampak so jo obvezno igrali tudi Azteki. Človek bi se najraje povzpел na sleherno od piramid, a v vročini in sopari se utrušiš, da si po nekaj urah ob vse moči. Doživeti je pa vsekakor nepozabno!

Nenavadno mesto v pragozdu

Pot nas je vodila do največjega gvatemalskega pristanišča Porto Barria ob reki Rio Dulce. Od tod potujejo v širni svet dragoceni tovari banan in kave. Plantaže banan zaposlujejo že od nekdaj največ domačinov, po proizvodnji kave pa je Gvatemala peta na svetu. Sadju je nasploh ogromno in še poceni ga dobiš. Vsekakor je škodilica sadne solate ali krožnik narezanega sadja obvezna sestavina vsakega obroka. Spotoma smo si ogledali plantažo banan in na haciendi z nasadom kave izvedeli marsikaj o proizvodnem postopku, si nabrali zrela zrna kave, seveda pa gvatemalsko kavo tudi poskusili. Bila je odlična, vroča in kar gosta, pa celo pepelnike so nam ponudili. Gvatemalci namreč ne kadijo.

Po Rio Dulce smo se z motornimi čolni odpeljali globlje v pragozd do nenavadnega mesta Livingston. Ustanovili so ga afriški sužnji, ki so se v 18. stoletju tja zatekli pred britanskimi preganjalci. Večina prebivalcev je temnopoltih, mestece pa nenavadno živopisno in zelo živahno - prava paša za uho in oko. Pisano prepletkana lesena poslopja, številne stojnice na ulicah, karibska glasba vsenaokrog, prodajalci izdelkov domače obrti, veliko dišeče hrane in nenavadno sproščenih, prijaznih ljudi. Govorijo melodičen jezik garifuna, mešanico vseh mogočih jezikov. Nenavaden kraj, povsem drugačen od vseh drugih, ki smo jih imeli priložnost obiskati. Med večerjo se nam je predstavila skupina domačih pesalcev in glasbenikov. Ob spremljanju njihovega živahnega nastopa so nas kar zasrbeli podplati. Vroči tropski ritmi in vroča tropska noč, ki je sklenilo silno neurje z grmenjem in bliskanjem!

Bisera srednje Amerike

Na poti proti Antigui, ki slovi kot eno najlepših mest v Ameriki, smo se ustavili v Quirigui, starem majevskem središču, kjer po čudovitih stelah s podobami in hieroglifi. Le-ti je bila Quirigua trgovsko središče, obenem pa tudi vojaška postojanka. Prebivalci so imeli dobre stike tako s Tikalom kot s Kopanom v Hondurasu. Videli smo eno redkih majevskih zgradb, ki jo zaljšajo okna. Maji namreč niso dolbli okna v svoja kamnita svetišča.

Antigua nas je prevzela s svojo urejeno kolonialno podobo. Čudovite ulice z zanimivimi, visoko ograjenimi stavbami v baroknem slogu iz 16. stoletja. Mesto španskih osvajalcev leži ob vznožju vulkana Aqua. Leta 1773 je Antigua prizadel močan potres, a danes si jo turist lahko ogleda v vsem njenem sijaju. Na ulicah naletiš na stotine prodajalcev izdelkov domače ljudske obrti, ulične glumače, glasbenike, ljudje so prijazni in videti je, da živi prebivalstvo precej bolje kot ljudje na podeželju. Antigua je zelo popularna med tujci, predvsem Američani, ki si v mestu kupujejo hiše oziroma stanovanja.

Zanimivo je bilo spoznati, kako nastajajo izdelki in okrasje iz žada. Žad je bil Majem sveta kamnina, v grobovih majevskih vladarjev so arheologi našli prekrasne predmete iz žada. Najznamenitejša je Pakalova posmrtna maska iz zelenega žada, nejdna v templju v Palenqueju. Zaman je iskal osvajalec Hernando Cortez pri Majih tako zelo želeno zlato, ker ga niso imeli. Zaljšali so se in v religiozne namene uporabljali žad in srebro, orodje pa izdelovali iz obsidiana, črne vulkanske kamnine, ki jo še danes kopljejo tako v Gvatemali kot Mehiki. Zanimivo je bilo videti veliko težko oboroženih varnostnikov, ki varujejo v Antigui pomembnejša poslopja in lepo urejene trgovine za turiste. Prav radi so se dali fotografirati.

Iz Antigue smo se odpeljali v gorati del Gvatemale. Temperature so postale znošnejše, pragozd je ostal globoko pod nami. Dežela je zelena, kot da bi dihala večno pomlad. Majhne vasice ob edini asfaltirani cesti, ki pelje od Puerta Barria do La Mesille na mehiški meji, pa so prava podoba revščine. Hiše, bolje rečeno kolibe so pretežno lesene, pred njimi smo videli družinsko življenje: ženske kuhajo zunaj na odprtih ognjiščih, perejo perilo v koritih na prostem ali v pot-

kih, veliko je otrok in psov vseh vrst. Na dvoriščih je tudi živina, kjer jo pač imajo. Povsem drugačna podoba kot v Floresu, Antigui, okolici Tikala. Zanimivo je tudi, da imajo v bližini naselij in v vaseh veliko »ležečih policajev«, tako da je vožnja z avtobusom prav polževa.

Sutuhili - potomci Majev

Kmalu se je pod namf zableščalo čudovito jezero Atitlan, obdano z vulkani Atitlan, Toliman in San Pedro. Hladno visokogorsko jezero (2200 m) je eno najlepših v tem delu sveta. Ob njem so se naselila številna plemena Indijancev, potomcev Majev. Naš cilj je bil, da obiščemo vasico Santiago, v kateri živi 30 000 Sutuhilov. Z ladjo smo prečkali jezero, modro kot akvamarin. Kot večina Indijancev v Ameriki so tudi potomci Majev potisnjeni na rob družbe. Večinoma nepismeni so obsojeni na revščino, ki jo začutiš, še preden stopiš mednje. Tudi v Santiagu je bilo tako. Sutuhili se preživljajo z ribolovom, nekaj s kmetijstvom, izdelujejo predmete ljudske obrti, v novešem času pa je postal tudi turizem priložnost za zaslužek. Kraj, naslonjen na breg, je velikanska gomila lesenih koč, okrog katerih kraljujejo kupi smeti in vonj po bedi. Vabili so nas, da si ogledamo notranjost njihovih domov, seveda vse za plačilo. Veliko otrok na ulicah nam je ponujalo spominke, kemične svinčnike z našimi imeni, tudi lepe tapiserije in okrasje iz nanizanih steklenih kroglic - to je v Gvatemali zelo priljubljeno. Izpraznili smo žepe in razdelili mednje sladkarije, ki smo jih še imeli. Otroci pač! Namesto v šoli preživljajo dneve na ulicah, da prispevajo čimveč kecalov v družinski proračun. Tudi v Santiagu, tako kot v večini gvatemalskih mest, poteka življenje na ulicah, predvsem pa na tržnici, ki je resnično paša za oči.

Indijanci se oblačijo v svoje noše, ki so zelo pisane, za vsako vas je značilna nekoliko drugačna oprema. O tem smo se lahko prepričali na tedenskem krajevnem sejmu v Sololi na drugem bregu jezera, kjer so se zbrale branjevke in prodajalci iz številnih okoliških vasi. Za turista so zelo zanimivi izdelki iz usnja, tapiserije, oblačila, krojena po evropski modi, a okrašena z narodnimi motivi, izdelki iz žada. A za vsak nakup se moraš pogajati - to pač pričakujejo, je neke vrste šport in zabava obenem. Čeprav se ti zdi že »izključna« cena smešno nizka, je ne smeš kar sprejeti, kajti prodajalec bi zameril. Le hrane na takšnih krajih ni priporočljivo uživati, kajti za higieno jim ni kaj dosti mar.

Dežela kecala

Iz goratega dela dežele smo se spustili v nižavje in se ustavili v drugem največjem kraju Gvatemale, Quetzaltenangu. V Gvatemali je marsikaj povezano s quetzalom (kecalom), čudovitim ptičjem, katerega razkošno perje je v davniini krasilo glave majevskih kraljev. Danes je ptič zaščiten, težko naletiš nanj. Kecal je simbol države, naziv denarne enote (1 US dolar = 7 kecalov), Quetzal se imenuje veriga gvatemalskih bencinskih črpalk itd.

Spet vročina in neznosna sopara. Mesto je pomembno upravno in kulturno središče, posebej lepo je urejeno središče z velikim trgom, parkom in lepo ohranjenimi starimi stavbami. Presenetilo me je, ko smo izvedeli, da je obisk vseh kulturnih ustanov v mestu brezplačen. Narodni zakladi so dostopni vsem!

Na poti proti mehiški meji je bilo vedno več vojaških patrulj, preverjali so, ali nosimo s seboj sadje, kajti določenih vrst sadja ne dovolijo prenesti čez mejo. Predvsem pa iščejo begunce - iz Gvatemale jih namreč veliko hiti v Mehiko in nato tudi dalje v ZDA, da bi si ustvarili boljše življenje. V La Mesilli, na mejnem prehodu, smo presenečeni srečali mlada Slovenca z nahrbtnikom na plečih. Fant in dekle sta vstopala v Gvatemalo in pri carinskih formalnostih nista imela nobenih težav! Torej je gnjavljenje, ki sva ga bila deležna midva z možem pred tednom dni, le za nekaj koristno. Gvatemala je odprta tudi Slovencem!

Tržnica v Livingstonu

Na gvatemalskoj meji

Perice iz Quetzaltenango

Atitlan - najvišje ležeče jezero Gvatemale, površina jezera 128 kvadratnih kilometrov, globina 320 metrov. Za Gvatemalce pomembno turistično središče, zanimivo tudi zaradi številnih vasic, v katerih živijo potomci Majev. Modrino jezera prelepo dopolnjuje pogled na mogočne vulkane Atitlan, Toliman in San Pedro. Ribolov je pomemben vir preživetja za sicer revne Indijance Gvatemale. Na obalah velikega jezera se polagoma razvijajo turistični kraji, kot so Solola, Panajachel, Santa Katarina in drugi. Prava paša za oči so razkošne tržnice, kjer je mogoče poceni kupiti prekrasne tekstilne in usnjene izdelke ter predmete iz žada.

Nasad banan

Ko smo se rešili stare Juge, smo mislili, e, zdaj smo pa na konju. Prihajamo v civilizirani svet, svet kulture in prijaznosti. Zdaj, po tolikem času pa ugotavljamo, da se Slovenija, razen z Madžarsko, kjer so stvari kolikor toliko urejene (kako je že s trianonsko pogodbo?), s svojimi sosedi ne more ravno pohvaliti. Kaj lahko torej pričakujemo v prihodnje?

Da nam bo stvar nekoliko jasnejša, se moramo nekoliko povrniti v zgodovino, recimo v zgodnji srednji vek. Takrat so naši predniki dobro začeli. Iz daljnih pustih step so si izbrali prijazen košček Evrope. Vendar ga sami niso bili sposobni ubraniti, zato se je prostor ves čas manjšal in se še manjša (včeraj pri Hotizi, jutri Piranski zaliv). Poganstvo so opuščali s težkim srcem, zato so nam s palico vcepili krščanstvo drugi. Svojega plemstva (naš knez je le prvi med enakimi in v kmečki opravi mora biti!) nismo razvijali in tako smo ostali tudi brez svojega meščanstva, s tem pa tudi brez inteligence. Trubar je bil slučaj, božji dar. Ravno tako general Maister. Malce za ilustracijo: proti koncu 19. stoletja je neki krojaški pomočnik madžarskega rodu, a to ni važno, poskušal narediti na cesarja atentat. Zabodel ga je z nožem, vendar je le-ta preživel. Številne delegacije so takrat hitele na Dunaj, da cesarju izrečejo želje po čim hitrejšem okrevanju. Tudi iz Ljubljane je krenila delegacija, vendar presvetli ni imel časa, da bi sprejel Slovence. Svoje želje so lahko povedali le državnemu tajniku. Tako! Slovenci smo razpad Avstro-Ogrske pričakali nepraviljeni, izgubljeni, nismo se še zavedali ali pa premalo, da smo, da imamo priložnost. Kdo lahko pove, da Cankar s tistim o narodu hlapcev ni imel prav?

Dobro, ostali smo, ohranili smo se. Langobardi na primer, ki so živeli tukaj pred nami, so bili pametnejši in razvitejši, pa so se nekeje v Italiji

Ne sosed, vrag nam je mejak!

stopili z drugimi in jih danes ni nikjer. Mi pa smo kljub vsemu, stisnjeni med Romane in Germane, še vedno tukaj. Torej smo sposobni za ta svet. Toda, ne bodimo naivni, da nas bodo stari evropski narodi kar tako vzeli za enakopravne. Vzeli nas bodo, samo prej jim moramo dati kakšnega Shakespeara, Leonarda da Vincija ali pa vsaj novega Jurija Vego, ki bo Slovenec kremeniti in bo ves čas govoril v materinem jeziku, da nam bo vtilil samozavest, da se ne bomo v Radkersburgu pri Hoferju (kot še ne dolgo od tega) ponižno plazili, naj nam dajo voziček.

Torej kaj storiti, da nas bodo sosede jemali resno in da se bodo spoštljivo vedli do nas in - da se bomo tudi sami do sebe vedli spoštljivo? V spomin se mi je prikradla knjiga Vzhodni izziv (tako nekako), ki se je brala konec sedemdesetih let in je opisovala gospodarski vzpon Japonske, ki je bila leta 1952 manj razvita kot Jugoslavija (na gospodarskem zemljevidu takrat še ni bilo Kitajske in drugih vzhodnoazijskih držav). Tako nekako, enostavno povzeto, so govorili učitelji učencem: Nič nimamo! Nimamo rudnin, nimamo vodnih potencialov za elektrarne, nimamo rodovitne zemlje, nimamo proizvodov, ki bi ga svet spoštoval. Nič, nič nimamo. Edino naše bogastvo in edino naše orajše je pamet. Če je ne bomo razvijali, bomo propadli.

Tudi nam ne preostane drugega. Nimamo kaj pričakovati od drugih. Nobene sentimentalnosti, spoštljivosti in poštene igre. Le spekulacijo, preračunljivost, škodčelnost, aroganco pa tudi sovraštvo lahko pričakujemo v prihodnosti. Zato bo država morala spodbujati učenje in ga s sodobno opremo, pripomočki in razgledanimi učitelji omogočiti, če hoče, da preživimo v tej džungli. In česa se moramo še zavedati: nič se ne bo zgodilo čez noč. To je dolgoročen proces. Do takrat pa bomo morali še marsikaj potrpeti in počreti in, bogne daj, tudi srčno braniti.

ured-nik

Dodo

Pred dobrimi 70. leti je bil rojen Niko Toš, doktor socioloških znanosti. Je redni profesor za sociologijo na Fakulteti za družbene vede v Ljubljani in predstojnik Centra za raziskovanje javnega mnenja in množičnih komunikacij. Kmalu bo 40-letnica ustanovitve. Očetov rod izvira iz Slovenskih goric. Tam še vedno stoji rodbinski dom. Gre za rod izobražencev. In priimek Toš naj bi bil škotskega porekla. Oče, in pozneje sin Niko, sta poročila Ljubljanki. Danes živijo trije rodovi Toševih v vzorno obnovljeni vili na Perovem pod kamniškim starim gradom.

Večna razpotja med mnenjem množic in željami oblastnikov

Življenje rodovine prof. Nika Toša je prepleteno z družbenimi tokovi minulih stoletij in s sedanjkom. Ded je bil rojen v Vitomarcih v Slovenskih goricah. Babica je bila Toplakovega rodu od Sv. Martina na Ptujem polju. V Brengovi v sedanji občini Cerkevjak sta zgledno kmetovala. Hišno ime je bilo Blažinov. Dedek je rad fural s konjsko vprego. Kot mladenič je bil avstrijski vojak v Bosni. Pozneje se je razdal pri Sv. Antonu v Slovenskih goricah kot požrtvovalen gasilec.

Zakonca sta povila več otrok. Nikovega očeta, rojenega leta 1900, sta poslala študirat. V Mariboru je obiskoval klasično gimnazijo. Leta 1917 ga je prestregel vpoklic v prvo svetovno vojno. Na soški fronti je bil zajet in je zbolel za tifusom. Dnevi so mu bili štet, a ga je rešila mednarodna skupina Rdečega križa. Po vojni konča trgovsko akademijo. Ne dobi službe in se zaposli v vojski. Z delom ni bil zadovoljen.

Na srečo kmalu spozna brhko, lepo in bistro Ljubljanko. Bila je hči premožnega gostilničarja in trgovca z vinom. Še danes deluje v Ljubljani na Rimski cesti gostilna Pri Mrak. V eni od gostinskih sob visi stara fotografija babice in dedka Nika Toša.

Zakonca se zaradi vojaške službe selita v Črno goro in se ustalita v Celju. Očetu je bilo 34 let, ko se loti študija prava. Diplomira leta 1939. Leto pozneje sleče uniformo in se zaposli kot pravnik. A je bil njegov srčni poklic delo v prosveti. Po drugi svetovni vojni se znajde v Mariboru kot ravnatelj ekonomske srednje šole in zatem je ravnatelj enake šole v Ljubljani.

In rojevali so se otroci. Starejši Nikov brat je dr. Ljubo Toš. Do upokojitve je bil kirurg v ptujski bolnišnici. Bil je primarij in tudi direktor bolnišnice. Sestra Teja Toš je bila uveljavljena stenografistka. Službovala je v Beogradu v poveljstvih organih vlade SFRJ. Beležila je pomembne mednarodne pogovore. S Titom je prepotovala pol sveta. Nadaljevala je z nasledniki do leta 1986, ko se je kot upokojenka vrnila v Ljubljano. Ni se poročila. A ima sina, ki ima na Ptuj zasebno kirurško ordinacijo. Nadaljuje s stričevim poklicem. Mlajši Nikov brat Peter je pravnik. Bil je veleposlanik Jugoslavije v Tanzaniji, Slovenije v Egiptu in ambasador Slovenije v Izraelu.

Prof. Niko Toš je bil rojen v Zagrebu leta 1934. Družina je sicer takrat živel v Celju, a je v tamkajšnji bolnišnici razsajala okužba. Zato rojstvo v Zagrebu. Širši slovenski javnosti je danes Niko Toš poznan v glavnem s televizije. Občasno pojasnjuje izsledke raziskav javnega mnenja.

Naš tokratni gost je po študiju pravnik. Poučeval je tudi pravne predmete in je čutil močno pripadnost poklicu. Še med študijem se je poročil z Ljubljanko Tatjano. Pisala se je Klopčič. Študiral je ob družini. Diplomiral je leta 1958, a je pravniški poklic zapustil. Odločil se je za sociologijo in ji ostal zvest do danes. Leta 1986 je doktoriral na FSPN v Ljubljani. Od leta 1962 je zaposlen na Fakulteti za družbene vede, od leta 1993 je redni profesor za sociologijo. Predava

metodologijo družboslovnega raziskovanja. Predmet je sam zasnoval. Leta 1966 je ustanovil in od takrat vodi Center za raziskovanje javnega mnenja in množičnih komunikacij. Od leta 1968 vodi projekt Slovensko javno mnenje. Tovrstno raziskovanje je pomemben prispevek k demokratizaciji slovenske družbe. Raziskovanje je povezal z najpomembnejšimi mednarodnimi projekti. Raziskoval je vprašanja neenakosti, mednarodne migracije, politično javno mnenje, procese demokratizacije, volitve, politične stranke. Sodeluje v mednarodnih

ker mu je dano, še vedno dela kot nekoč.

Nikova žena Tatjana je upokojena srenješolska profesorica. In mene je prenašala pripomni sogovornik. Letos bosta praznovala 50-letnico poroke. Njuna hčerka je pravnica, predsednica delovnega in socialnega sodišča. Izjemno je predana delu. Sin Peter je bil nekabineta prejšnjega predsednika republike Milana Kučana. Zdaj je odvetnik.

Hčerka in sin imata po dva otroka. Sin vnuki so v veliko veselje dedku in babici. Leta 1977 si je kupila rodovino Toš stoletno vilo na Perovem pri Kamniku. Uresničila se je

želja in sredi starih dreves in okrasnega grmičevja stoji vzorno obnovljen dom. Je izjemen kraj za počitek in ustvarjalno delo. V novo spomeniško zasebne poslopja so vložili nešteto ur lastnega dela.

Zdaj živijo pod eno streho trije rodovi. Vsaka družina ima lasten del poslopja. Skupaj so, a vendar imajo zagotovljena posamična družinska intimnost. Pogosto pa se jih zbere v deset za veliko mizo v jedilnici dedka in babice.

Nikovo otroštvo je bilo nepretrgoma vezano na Slovenske gorice oziroma domačijo dedka in babice. Brengovi od pomladi leta 1944 do jeseni 1945. Bila je vojna in štirim otrokom je bilo treba zagotoviti varnost, zato se je družina umaknila iz Celja.

In potem so se odšli v Ljubljano. V Brengovo so prihajali poleti vse do nedavna. Čez njihovo staro

sko posest bo speljana trasa nove avtocesta, ki bo vodila proti Prekmurju. Domačijo bomo podrl in spomin nanjo bo le še oljna pordoba, ki visi v domu na Perovem. In tam je stara glinena čutara, v katero je nekoč demokratski natakali žganje in ga ponujal prihajajočim v Brengovo.

Niko Toš je klen, visok skoraj 190 centimetrov. Njegov glas je svojstven. Telo mu je krepil z vožnjo samokolnic med povojno gradnjo proge Šamac-Sarajevo, ljubljanskega strelišča in drugod. Danes se, z vnuki in vnuki, skoraj vsakodnevno odpravljajo na sprehod po arboretumu v Volčjem Potoku, ki je v bližini.

In kako se je Niko Toš znašel med Ljubljankami in Ljubljanci? Ni bilo težko. Vzeli so ga za svojega. Že v Valvasorjevih časih je namreč tam živel lekarnar Toš. Nek angleški potopisec je pred kakimi 350 leti pisal, da je v Ljubljani srečal lekarnarja Toša, ki je škotskega porekla. In tam je v tistih časih živel še soimenjak, ki je bil slavni matematik...

Franček Stehner

Dr. Niko Toš nam je širše poznan s televizijskih ekranov. Pojasnjuje izsledke javnomnenjskih raziskav.

Domovanje Toševih rodovine na Perovem. Vzorno obnovljeno spomeniško zaščiteno vilo obdaja stoletni park.

projektih o volilnih procesih, vrednotah, religiji. V letih 1969 do 1975 je bil predsednik Slovenskega sociološkega društva. Zadnjih deset let je častni član. Bil je predsednik Jugoslovanskega združenja za sociologijo in član sveta Mednarodnega sociološkega združenja. S tem je prispeval k uveljavitvi znanstvene avtonomnosti sociologije in k njeni družbenokritični ustvarjalnosti. Bil je član uredništva, urednik in soavtor mnogih publikacij.

Pri svojem delu naleti na večna razpotja med mnenjem množic in željami oblastnikov. Sociološke raziskave so po svoji naravi kritične. In taka so bila tudi odkritja kritične razpoznavne stanj. Spoznaval je, da teoretično zamišljene predstave o odnosih v družbi pogosto niso živele. Da življenje pogosto teče bistveno drugače. Bile so nazorske, ideološke zapore.

Ni bilo omogočeno normalno družbeno dogajanje, v katerem se izmenjujejo človekovo delo, uspehi, kakovost življenja, pogoji družine. Marsikaj, kar se je nekoč v ravni sistema pri nas bleščalo, v stvarnosti ni obstajalo, meni prof. Toš. Na leta ne misli. In

YU-arhivi še nedostopni,

pen jih je odprl!

Dušan Radič

II.

Na stopnicah Žute kuče nas je tik pred snemanjem prve oddaje v novem studiu takrat še na film (še ni bilo digitalnih fotoaparatorov) ujel Jure Zauzner. V spodnji vrsti teta Berta (Berta Kološa) gleda Edeka (Ljuba Kralja). V drugi vrsti strije Džouži (Jože Brunec) žuga malemu Vaneku (Dušanu Radiču).

V stari dvorani pa tudi v kleti soboškega gradu je v času SFRJ deloval (zelo uspešno) KUD Štefana Kovača. Kot predstavniki Slovenije smo na Festivalu amaterskih gledališč v Trebinju sodelovali kar trikrat. Tudi s predstavo Draga Jančarja (Zalezujoč Godoja) v režiji Duše Škofi. Na fotografiji Milivoj Miki Roš objema Dušana Radiča. Med predstavo pa ga je tudi tepel. Na sliki manjka Brigita Perhavec, ki je trkala na vrata desno zunaj dosega fotografskega objektiva.

Slika je nastala na KŽS v Gornji Radgoni nekaj let pred vstopom Slovenije v Evropsko unijo. Levo direktorica Irma Benko (v roki drži tajne arhive), desno urednik Marjan Dora, prav tako s tajnimi arhivi v eni, v drugi pa z neposredno kršitvijo protikadilskega zakona (glej sredino slike spodaj). O odnosu Evropske unije do slovenskega kmetijstva glej sredino slike zgoraj pod kapo in očala, ki jih nosi Vanek.

V naslednjem Penu bo za vas arhive odpiral Jože Grač - Bistriški.

Dolgoletni sodelavec Franček Štefanec se je odpravil v zaslužni pokoj. Sodelavci Venere so mu pripravili nepozaben baletni performans na temo: »Labod je jezero« Od leve zgoraj: labod 1 (Robi Perš), labod 2 (Nataša Praprotnik), direktorica Irma Benko, (mladi upokojenec (Franček Štefanec), Dragica Rantaša, labod 3 (Renata Ficko), o težavah upokojencev (s kozarcem v roki) razmišlja Endre Gönter, smeje se Bernarda Balazic Peček, desno se je v prihodnost zagledal naš nekdanji (s kratkim mandatom) predsednik sindikata Bojan Peček. V zadnji vrsti je krila razprl labod 4 (Dušan Radič).

Živ dokaz, da je človek nastal iz opice, je pričujoča fotografija. Robert Kovač (takrat še z bujno pričesko) drži neposrednega prednika vsega človeštva. Prednik sedi na Vanekovi desni rami. O teoriji evolucije sta razmišljala v hotelu v Carigradu (sindikalni izlet).

Janez Zadavec na enem od zimskih sprehodov ob vodi

Ribe led ližejo; pravijo v vaseh ob Muri, ko odjuga na murskih rokavih tali ledene površine. Sploh je pravilo, da se po godu svete Matije ne hodi po ledu, niti po tistem ne, ki ga naredi, če ga ni bilo do 24. februarja. Po tem času ribiči niso več redili luknje na ledu, da bi še ujeli kako ribo.

Janez Zadavec iz Gaberje, kljub sedmin križem in še nekaj čez, kot sam pravi, pozna vsak rokav, saj že od otroštva živi z vodo. Lov in ribolov sta ga spremljala vse življenje: z očetom in sovaščani je vse leto lovil z vsemi sredstvi, ki so jih nekoč poznali. Vešč je pletenja vrš, mrež, košar za piškourje, izdelovanja ostve...

Veliko sva govorila o ribičiji, ki je bila v času njegovega otroštva razvita ob Muri, kjer se je približno polovica prebivalstva hranila z ribami.

»V tridesetih letih in sploh vse tja do šestdesetih

Pripovedovanje Janeza Zadavca, ki pozna mnogotere skrivnosti voda in ribolova

prejšnjega stoletja smo živeli v siromaštvu. Na mizi je bila le tista hrana, ki smo jo sami pridelali, nabrali ali ulovili v gozdu in vodi. Najbolj smo bili željni mesa, saj uboga svinja, ki smo jo zaklali, če bi imela tudi dvajset šunk in reber, ne bi mogla nasititi večno lačnih ust. Človek se je pač znašel in mrtvi rokavi Mure so nam ponudili marsikatero dobroto, pravi, kot da bi hotel opravičiti nekdanje raubsice, krivolovce, ki so ribili tako, kot je to počel pračlovek. Njegova pripoved o zimskem ribolovu je tudi pričevanje o odnosu prekmurskega človeka do narave.

»Vedno smo nalovili le toliko rib, koliko smo jih lahko pojedli ali prodali ob postu in drugih prigrudah. V katoliških vaseh so se močno držali posta, od pepelnice do velike noči se niso dotaknili mesa in zabele. Riba je mrzlokrvna žival, ki jo lahko uživaš v tem času, a kaj, ko je post sredi najhujše zime. Vode so zamrznile, in ko je led bil debelejši od 15 centimetrov, smo v bližini brega naredili večje ali manjše luknje. Tisti brez mreže je proti večeru izrezal manjše 50 x 50 centimetrov velike luknje. Ribe so priplavale izpod ledu na zrak in v strupenem mrazu so se ujele v nov tanki led. Naslednje jutro jih je pobral. Drugi so naredili take, da so vanje namakali manjše mreže. Ribe so v jatah priplavale proti odprtini in se ujele na mrežo. Tisti, ki so vsak dan prihajali na led, so s sekro izrezali manjše luknje in sproti lovili, nato so jih na

Zimski ribolov v obmurskem svetu

Luknje smo redili f led in lovili

debelo pokrili s trstjem ali suho travo in tako so jih celo zimo uporabljali za lov, obenem pa ribam omogočili dihanje.

O načinu lova na zamrznjeni vodi je pripovedoval na mrtvem rokavu, kjer je prikazal, kako so pred šest in več desetletji poskrbeli zase in za ribe. Ljudje ob Muri kot tudi povsod ob panonskih vodah so poznali mnoge načine zimskega ribolova, od nastavljanja vrš do lova z mrežo velikanko. V stari Jugoslaviji in še prej je ribiška družina iz Kota najela pri čakovskem srezu Muro od Svetega Martina do mosta ob Murskem Središču. Vsako zimo so vsaj enkrat priredili veliko vleko, ko so po zamrznjeni vodni površini od enega brega do drugega v led izkopali nekaj metrov širok jarek in spustili v vodo deset in več metrov dolgo mrežo ter nalovili po več sto kilogramov rib.

Luknja v ledu je bila za zračenje in ribolov.

»To je bilo v času, ko je v Muri in po rokavih mrgolelo rib in drugih živali. Če bi celotno prebivalstvo ob vodi noč in dan ribilo vse dni v letu, se ribji zarod ne bi zmanjšal, kot se dogaja zdaj. Povem vam, niso krivi ribiči, da ni več rib in da nekatere vrste izginjajo, ampak pohlep, strupi, brezbržnost do okolja uničujejo vse živo. Poglejte, vse je zamrznjeno, led je debel vsaj 20 centimetrov, a nikjer nobene luknje za zračenje, prej je bilo to polno takih kupov, kot sem ga zdaj naredil. Nekaj rib smo res ujeli, a večini smo dali možnost za preživetje,« razmišlja Janez Zadavec, ki pozna marsikatero ribiško izročilo o Muri.

Ella Pivar

Irena Šavel,
arheologinja

To sem jaz

Zgodba z naslovnice

Rojena v Murski Soboti, v mestu in pokrajini, ki sta moji stalnici skozi življenje.

O mestu – najraje ga imam tistega iz otroških let s širokimi ulicami, tlakovanimi cestami, s parkom, kjer so bila drevesa gosta in mogočna. Velika hiša, kjer smo stanovali (danes policija), je imela široko kamnito stopnišče z umetelno izdelano kovinsko ograjo, ogromne sobe in balkon, od koder sva z bratom Andrejem opazovala dogajanja v mestu. Za hišo je bil velik vrt. Najraje sem se igrala s sosedovo Šerbecovo Ljubico. Bila sem neizmerno žalostna, ko sem nekega dne izvedela, da so pobegnili v Ameriko. Pojem pobegniti in Amerika sta mi bila v tistih časih skrivnostna in neznana.

O šolanju – srčno sem si želela postati modna oblikovalka. Da bi šla po osemletki v Ljubljano, je bilo za starše nepojmljivo, zato sem obiskovala soboško gimnazijo in se odločila za arheologijo. Pravzaprav sem imela srečo, da sem po končanem študiju dobila delo v soboškem muzeju.

O starših – ob njiju in bratu sem preživela srečna mladostniška leta. V poznih petdesetih letih smo se preselili v ulico Štefana Kuzmiča in kupili fička, s katerim smo prevozili Slovenijo in vsako leto pot na morje. Crikvenica je bila naša najljubša destinacija. Večkrat smo se peljali na ogled operet v Zagreb, kjer je moja teta Lili Legenstein – Čaki igrala, prepevala in plesala. Čaroben svet so mi zapolnjevale mamine pripovedi o njenem zgodnjem otroštvu in vzbujale hrepenenja po tistih časih, pripovedi o Auschwitzu, kjer je izgubila mamo, očeta in brata, pa strah, grozo in zavedanje krutosti življenja.

O muzeju – ki je v soboškem gradu in me z značilnim vonjem vedno znova in znova prevzema. Pravzaprav sem

srečna, da delam prav v tem muzeju, kjer smo si z dolgoletnim trudom postavili vsi, ki delamo v njem, temelje in na njih zidali več ali manj uspešno zgodbo. Kot arheologinja in tudi pozneje kot direktorica sem bila v različnih odborih, komisijah itd. in lahko rečem, da sem po več mesecev na leto preživela na vlakih ali avtu na relaciji Sobota–Ljubljana–Sobota in vedno znova sem

si rekla, kakšna sreča, da sem dvesto kilometrov severno

O arheologiji – ta veda mi je odkrivala, ob raziskovanju naše pokrajine, čaroben svet preteklosti. Moj najljubši čas je bakrena in bronasta doba, zato sem se posvetila, poleg drugim, raziskovanju tega časa. Za mano so večja terenska dela v Bukovnici, Šafarskem, Dolnjem Lakošu in na Vučja vas-Beltinci. Še letos me čaka delo na trasi Plava Lendava, kjer je s terenskimi pregledi odkritih deset novih najdišč. Za mano so razstave, strokovni članki in monografije, na objavo pa čaka publikacija o Gornjih njivah pri Dolgi vasi. Depoji in kleti soboškega gradu so prepolni arheološkega gradiva. Želim si, da bi se uresničila gradnja arheološkega muzeja (oz. centra za varovanje arheološke dediščine Pomurja) ob Soboškem jezeru.

O prijateljih – nedvomno je res, da težko vzpostavim nova prijateljstva, zato so mi ti, ki jih imam, toliko dragocenejši. Vedno znova se veselim brezskrbnega klenanja in druženja z njimi. Poseben čar je poletno druženje v Suhem Vrhu na pokriti verandi za hišo ob dobri jedilni pijači, za katero velikodušno in od srca poskrbi moj mož.

O družini – mi nedvomno pomeni največjo dragocenoost. Jože kot moj antipod je komunikativen, ima veliko prijateljev, se znajde v vsakem položaju in je vedno znova poln, kako iz boljšega narediti še boljše. Saša – delovna in razmišljajoča, polna intelektualnega naboja, bojevit in hkrati zelo občutljiva. Iztok – samosvoj, nekakšna mešanica med Jožetom in menoj, strasten ribič in ljubitelj narave, pa tretja generacija tiskarjev v naši družini. Trenutke, ko smo vsi skupaj, so čedalje redkejši, ko pa smo, je to zame poseben čar.

Zgodbe

Ki jih piše
žirjenja

Slavko je bil po rodu koroški Slovenec. Rodil se je leta 1897 v Celovcu. Po neuspelem plebiscitu, ko je bila Koroška priključena Avstriji, se je kot prebežnik zaposlil v Kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev. Po odredbi takratnih oblasti je bil 1. novembra 1920 dodeljen v Prekmurje, v Dobrovnik, kjer je delal kot poštni uslužbenec, nato je bil tajnik v Markovcih na Goričkem, okupacijo 6. aprila 1941 pa je dočakal kot poslovodja Električnega podjetja v Murski Soboti.

Čas, ki ga je Slavko preživel v Murski Soboti, je v glavnem izkoriščal za aktivnosti na kulturnem in športnem področju. Od vsega začetka je sodeloval v društvu Sokol in bil tudi eden od ustanoviteljev tega društva v Soboti, zato je normalno, da ima pomembne zasluge tudi pri gradnji Sokolskega doma (danes TVD Partizan). Nova dvorana z odrom mu je dala nov zalet. Pri številnih gledaliških predstavah je sodeloval kot igralec ali režiser. Igralstvo je spodbujal tudi na podežlju. S kolesom je prevozil Prekmurje po dolgem in počez in sodeloval pri ustanavljanju vaških gledaliških skupin.

Z okupacijo so se njegove aktivnosti končale. Ostal je brez službe in brez vsakršnih pravic. Kot zavednega Slovenca ga je že drugi dan okupacije obiskala nemška vojska in naredila hišno preiskavo. Po prihodu Madžarov pa je prišel pod stalno policijsko nadzorstvo in se je moral vsak dan ob 9. uri dopoldne javljati poveljstvu žandarmerije. Prepovedano mu je bilo obiskovanje gostiln, kina in drugih javnih lokalov in občevanje z drugimi osebami, kar je razvidno iz dokumenta Postavitev inozemca Nišlvec Alojzija pod policijsko nadzorstvo.

Nevzdržno stanje in izobčenje se je končalo 17. oktobra 1944 z aretacijo. Prišli so zjutraj ob dveh in dali družini dve uri časa, da se pripravi na odhod. Najprej so jih (razen hčerke Dragice) zaprli v sinagogo, nato pa skupaj z drugimi rodoljubi deportirali v koncentracijsko taborišče. Šele leta 1953 so ga na Matičnem uradu v Murski

Domoljubova pot in

V mesecu februarju mineva 60 let od smrti Sobočana Slavka Nišlvecerja. Po izjavah preživelih na umrl 20. februarja 1945 v nemškem koncentracijskem taborišču Flussenburg star 48 let. Njegov sin Dušan, študent matematike in fizike, je umrl kakšen mesec prej v sosednjem taborišču Merzbruck, star komaj 20 let. Žena oziroma mama Gizela je strahote taborišča Bergen Belsen preživela in se po zdravljenju v zavezniški bolnišnici oktobra 1945 vrnila na dom, ki pa je bil opustošen.

Slavko Nišlvec, kot ga je ovekovečil fotograf Jerolim Purač okrog leta 1939. Hrbtna stran fotografije je še posebej zanimiva. Zabeležene so posamezne postaje družine Nišlvec, od aretacije doma do taborišča smrti Bergen Belsen, ki jih je sproti svinčnikom zapisovala soproga Gizela: 17. X. 1944 od doma (v židovsko sinagogo, op. avtorja.), 20. X. iz M. Sobote, 21. X. vojašnica v Szombathelyju, 22. X. iz vojašnice v ječo, 7. XI. zvečer na pot, 9. XI. zjutraj v Komarno, 11. XI. iz Komarna, 14. XI. v Dachau (tu so družino ločili, op. avtorja), 21. XI. iz Dachaua, 25. XI. prispeli v Bergen.

Soboti vpišali v mrliško knjigo. Podatke Slavku N. nam je posredovala hčerka Dragica Juteršnik, ki se je usodnega 17. oktobra uspela z mamino pomočjo skriti v kleti in

tako izogniti zanesljivi smrti v taborišču. Po številnih pripetljajih se je iz Sobote prebila v Slovenske gorice in nato naprej v Lackov odred na Kozjaku. Ob koncu z roko napi-

sanih zapiskov je Dragica napisala: Od puščam vsem, ki so storili zlo, pozabiti tega ne morem.

Joseph Maria S.

Kdo pa so ti mladi fantje?

Vzeti v roke porumenelo fotografijo in z njo poseči v preteklost – na njej opaziš sebe, zato se ustaviš ob dogodkih, ki so te zaznamovali – zna biti nadvse zanimivo. Na fotografiji, ki je nastala 12. decembra daljnega leta 1970, so dijaki vajenske gradbene šole, ki je trajala tri leta. V ta triletni izobraževalni proces je bila poleg pouka v šolskih klopih všteta tudi obvezna praksa.

Učilnice so bile ob Titovi cesti, zdajšnji Slovenski ulici, v prostorih nad knjigarno. Večina dijakov je bila vozačev. V istem obdobju so bile še slabe prometne povezave z Mursko Soboto, predvsem iz oddaljenih predelov Pomurja. Pri tem se niso pritoževali tisti, ki so na avtobus vstopali na relaciji Murska Sobota–Lendava, kjer je avtobus vedno poln ljudi peljal vsako uro, včasih še celo dolatni, saj se je hitro napolnil.

Življenje dijakov med odmori je bilo podobno kot danes na srednjih šolah. Mogoče ima kdo od mlajših pomisleke, da njihovi starši res niso bili taki kot so oni, ki danes med odmori pokadijo cigareto Pri Fridi, v Desperadu, pri Zvezdi in drugih lokalih, kamor mladi radi vstopajo, ko imajo prosto uro ali k učni uri sploh ne gredo. Tudi nekoč je bilo tako, le da so tiste lokale zamenjali drugi. V sedemdesetih letih so srednješolci radi posedali prav tako kot mi, je povedal eden od nekdanjih dijakov, nedaleč od šolske zgradbe, v tako imenovanem ciganskem bufetu, za

Vajenci – prihodnji gradbeniki

katerega je bilo značilno, da je bil vedno poln.

Valeta so imeli dijaki s fotografije skupaj s tekstilnim vajenskim oddelkom v Polani v gostilni Horvat Lovenjak. Tam so fantje doživljali krst, saj so morali, ko so opravili izpite in postali izučeni, popiti liter vina na dušek. Simbolično so pili iz zidarske žlice, ki je bila prej dezinficirana.

Dandanes po dobrih treh desetletjih kateri od dijakov pogleda na fotografijo in se spominja lepih mladostnih časov, ki so minili kot bi trenil. Tako kot ves svet so se

spremenili tudi oni. Nekateri so postali že dedki, nekateri živijo zunaj dežele ob Muri, nekateri so že pokojni.

Na fotografiji od leve proti desni v prvi vrsti: Franc Andrejč, Jože Vučko, tovariš profesor Anton Varga, Anton Opaka, Anton Grah, Emil Zrim; v drugi vrsti: Martin Vučko, Karel Štivan, Franc Režonja, August Zadravec, Janez Voroš, Vinko Sabotin; v tretji vrsti: Jože Škrebenta, Vincenc Kolenko, Jože Muzinčič, Jože Kolarič, Josip Brezovičar, Janez Škafar.

Bojan Zadravec

njen konec

MURSKA KRAJINA

14. aprila 1940

Jubilej dela

Delo se ne sme oceniti po času v katerem je bilo opravljeno. Vrednost storjenega je v uspehih, ki so vidni. To velja v polni meri za g. Niševicerja Slavka, poslovodjo tuk. elektr. pod-

jetja, ki praznuje te dni 10 obletnico, odkar je vstopil v imenovano podjetje. Deset let je v človeškem življenju majhna epoha. Deset let marljivega dela pa ne odtehtajo ne dnevi, ne leta. Razvoj podjetja, kateremu se je žrtvoval z vsem srcem, je zvezano z

Faksimile članka iz časopisa Murska krajina (predhodnik Vestnika). Takratnemu uredništvu se je zdelo umestno, da ob 10-letnici Slavkovega dela v Električnem podjetju (predhodniku današnjega Elektra) to tudi zabeleži.

VAJEKOV
KOUT

Najlepši mesec f cejlom leti je februar, zato ka je najkrajši. Pa je prle penzija, za našo bajco, pa plača za atija pa mamo. Sefe se je zgoudilo. Ati je najbole bil navdušeni nad Aurelijon Jurijon. Kak si on tou fajn življenje napravi v Lublani. Malo slikic na internet, pa se že kelijo na njega. Tomi se prej pravi swingerstvo. Če se Aurelio še enomi par coj zakapči. Pa se te idejo za atije pa mame, ali pa za ginekološke preglede. Pa je vō vdarila afera. Pred davnimi lejtami je v Ameriki Nixona odstavila afera Watergate. Slovenci smo pa doubili Jurijove (gate). Če smo bole natačni. Jurija so najšli brez gat. Pa se je našoj mami tak vido. Kak politik. Prej kak čedno gūči. On san je pa pravo, ka ne pije pa ne kadlj. »Njemi pa zatou bole stojil!«, je pravo ati.

Tū coj najbole pasejo prednostne naloge naše nouve slovenske vlade. Prej ka je ena glavni nalog povečevanje števila slovencof. Super. Ati je pravo, ka komaj čaka štera stranka de svojin članon prva zapovedala, ka naj delajo male slovenčke pa slovenčice. Gvūšno do si poslušali svoje sefe. Edino v DESUS je nej glj prepričani, ka bi lejko kaj dosta še prispevali k rodnosti. Tej se prej bole med sebof.

No februara je nouva vlada gor prišla, ka so prej ove nalepke za avto, ka ji je trbelo par lejt gor keliti na glažojne čista brez vezve. Pa ka se te nalepke ukinejo. Super nej. Pet milijard so lidje f tej lejtaf plačali za te nalepke, zaj nainok so pa prej brezvezne, pa ji prej nišče v evropskoj uniji ne pozna. Vej je rejsan, ka si pouleg te nalepke še stigdar mogo tūj prometno sebof meti. 5 milijard je glj nej malo pejnec. Pa je ta firma ka je te nalepke delala nej glj vesela, ka ji nede več delala. Pravijo pa ka majo pogodbo z državof do leta 2006. Pa si je naš ati neka brundo notri v badusi, ka je te nesrečne nalepke se prejšnja vlada naročila. Pa je zaj skoro 100 procenten, ka nede dugo, ka de trbelo pa kakše drūjge nalepke. Ati ma par predlogof: sakši maldi voznik, bi lejko bar prve tri lejta kak ma izpit

na zagnjof glažojni mel napis: MLADI VOZNIK. Te dale, šteromi so že gda vozniško zeli pa nalepka: MENI SO JO ŽE ZELI. Za ženske voznice: BABA ZA VOLANON. Za vse nečlane ketererekoli stranke velka nalepka: GE SAN JE V NIKŠOJ STRANKI. Za tiste ka nikdar ne pijejo da vozijo: GES SAN NEJ NIKDAR ŽEDEN. Pa tak dale pa tak dale. Biznis more iti dale. Ati je pravo ka bi lejko za začetek nova vlada mafkala kak velka s tejmi nalpakami, če je že ova prejšnja.

Kak je pa ti, ka je lovec božno gūčo od tej nouvi izkaznic lovskih, tou pa sploj nemren napisati, čiglij paer prej se prenese. Čiglij je lovška zveza nej nika krija, kak sam pravi, ka je cejli projekt prej dala enoj firmi. Pa je samo ta firma lejko slikala lovce pa izkaznice delala. Ati je pravo ka je lovcof f Sloveniji prej 22 gezero. Krat durda šesto, je nej glj mala cifra.

Pa te ka je te posel prej zel od lovske zveze preverjeno nej v nikšen rodi od nikoga na lovsko zvezi Slovenije. Je pač dal najugodnejšo ponudbo. Ati je pravo ka zaj čaka, ka boš mogo sakšega fazana pa lisico, zafca ali pa srnjaka, prle kak ga strliš na slikanje pelati v Lublano ka ga njemi izkaznico pa osmrtnico napravijo. Pa jo te v glasili objavijo. Pa te fazan dobi nalepko, kama ga moreš strliti.

Vači je pa f Sloveniji fajn. Naši vrli predstavniki naroda so potdili pogodbo o evropskoj ustavi. Kak treča država Evropske Unije.

Nej mi je jasno kak smo nej prvi bilij. Ka smo se njln nej prvi notri poskalili. Nešterne države, Evropske unije do mele referendum. Kakši referendum? V Sloveniji smo ja si radi, ka smo člani evropske unije. Pri nas mo namesto toga brezveznoga referendumu od evropske ustave, meli rajši referendum od delovnoga časa baut, pa od toga če naj zidajo še eno termoelektrarno, pa od umetne oploditve, pa od izbrisanih. Če se štoj na refendume razmi smo te tou mij slovenci.

Februara je Slovenijo zajel val gripi podobne bolezni. V državnon zbori pa so razpravljali od poslanke imunitete. Po zadnji podatka se je k debati oglašo tudi predstavnik DESUS-a. Pa je zaproso, če bi lejko lani njegove stranke doubili imuniteto proti gripi.

P.S. (Pozabo San): Of mejsec de že pomlad, pa de se lepše, te vidli.

VAJEK

»Ponosna sem, da lahko zdravilu vdihnem novo moč!

»Našega življenja čas je prazna, ne popisana knjiga življenja, ki nam je bila podarjena, da bi jo z dobrimi in koristnimi deli popisali! Za vsak dan ena stran, vsaka ura je za nov odstavek in vsaka minuta življenja je za novo vrsto namenjena!« je osnovno vodilo magistre farmacije Polonce Fiala od Sv. Jurija ob Ščavnici, ki je približno dve leti zaposlena na sedežu Pomurskih lekarn v Murski Soboti.

»Tudi sama se trudim in želim, da bi vsak nov dan prinesel vsakemu od nas tisto, kar potrebuje in kar ga osrečuje. Pa naj bo to lepa beseda, prijazen nasmeš ali topel stisk roke. Že od nekdaj sem si želela, da bi smela pomagati ljudem v stiski in boleznih. In prav zato sem se po končani osnovni šoli pri Svetem Juriju ob Ščavnici vpisala na Srednjo zdravstveno šolo v Mariboru. Tam sem se prvič resneje srečala z boleznijo, bolečino, stisko in nemalokrat tudi z osamljenostjo, nad katero je tožilo veliko ljudi. V meni se je vedno bolj porajala želja,

pomagati ljudem, pomagati jim pri zdravljenju! Ugotovila sem, da je zdravljenje z zdravili proces, pri katerem so izrednega pomena prav razumljiva navodila! Težnja po odkrivanju delovanja zdravil in s tem pomagati pri zdravljenju, me je pripeljala do odločitve, da sem se po maturi na Srednji zdravstveni šoli leta 1997 vpisala na študij farmacije na Fakulteto za farmacijo v Ljubljani, kjer sem januarja 2003 diplomirala in se kmalu zatem tudi zaposlila v Pomurskih lekarnah.

Pripravnništvo je opravljala v osrednji lekarni v Murski Soboti, kjer je sedaj tudi zaposlena. Verjetno ni besed, s katerimi bi opisali, s kolikšnim veseljem vas delo navdaja? Pa vendar! »Lahko rečem, da sem ponosna na poklic farmacevtke, ponosna in vesela, da lahko ob kopici znanja o delovanju zdravil, ki ga želim prenašati na bolnika, dodam tudi koristen nasvet in namig, nemalokrat tudi tolažbo in upanje ter s tem zdravilu vdihnem novo moč! Zavedam se, da samo zdravilo brez razumljivih navodil za bolnika nima teže! Za pomoč ljudem je torej treba veliko več kot le izdati zdravilo, zato so potrebni tudi nenehno strokovno izpopolnjevanje in seminarji, katerih se rada udeležim kljub nemalokrat natrpanim in napornim dnevom.«

Kljub temu pa verjetno najdete tudi kakšno urico, ki jo namenite samo sebi? »Prosti čas rada izkoristim za prebiranje dobre knjige ali prijeten klepet v dobri družbi. To je predvsem mešani pevski zbor Sveti Jurij ob Ščavnici, v katerem pojem že vrsto let, in Tamburaško društvo Drotmantraši, kjer ob zvoku tamburic pozabim na vsakodnevne skrbi. Prav lepi so takšni konci delovnega tedna, ko zaigram in zapojem za svojo dušo in se v veseli družbi od srca nasmejim. Tako, takšna sem in takšno me poznajo. In če na koncu ugotovim, da je vsak, ki je prišel v lekarno po nasvet, s seboj odnesel vsaj delček tistega, kar je iskal in kar sem mu želela dati, lahko rečem: »Da, stran tega dne v knjigi mojega življenja je zagotovo kaovostno popisana!«

FOTO

Milan Jerše

Parkinsonova bolezen je nevrološka motnja, ki jo je leta 1817 prvič opisal angleški zdravnik James Parkinson. To je kronična, napredujoča bolezen živčevja in prizadene predvsem telesno gibanje (motoriko). Parkinsonova bolezen je razmeroma pogosta, saj zbolijo približno 1 do 2 odstotka ljudi po 50. letu starosti. Celotno motoriko, ki jo izvajamo, nadzorujejo možgani; udeleženi so predvsem bazalni gangliji. Prav živčne celice bazalnih ganglijev so tiste, ki obdelajo signale in zgledajo naše gibe ter s tem skrbijo za fino motoriko. Signali se nato s pomočjo nevrottransmiterjev (živčnih prenašalcev) kot električni impulzi prenašajo po živčnih poteh. Bistven nevrottransmitter bazalnih ganglijev je dopamin.

Vzroki

Osnovni razlog za razvoj bolezni je degeneracija živčnih celic v bazalnih ganglijih in s tem zmanjšana koncentracija dopamina. Z imenom Parkinsonova bolezen poimenujemo obliko bolezni, za katero ne vemo vzroka. Izraz parkinsonizem ali parkinsonov sindrom pa opredeli bolezen kot posledico jemanja nekaterih zdravil (nevroleptikov, antiemetikov), zastrupitev z manganom ali ogljikovim monoksidom, ishemija in druge prekrvavitvene motnje, metabolične motnje, mehanske poškodbe, tumorji, možganska vnetja ...

Simptomi

Glavne simptome Parkinsonove bolezni pri bolniku lahko prepoznamo na prvi pogled:

- Tresenje (tremor) v mirovanju (značilni gibi prstov, ki ponazarjajo »šetete denarja«), ki med dejavnostjo lahko izgine. Tresenje lahko zajame tudi veke, čeljust, jezik in čelo
- Povečan mišični tonus (rigidnost).

Parkinsonova bolezen

- Težave pri začenjanju gibov, upočasnjeno izvajanje (bradikinezija).

- Spremenjena hoja (kratki, podrsavajoči koraki), ki jo spremljajo motnje ravnotežja in sključena drža.

- Spremembe govora (monoton in tihi), sprememba pisave, brezizrazen obraz (obrazne mišice, ki so pomembne za izraz, se ne premikajo). Pogosto se zgodi, da takšen izraz obraza zamenjamo za depresijo.

- Vegetativna znamenja: čezmerno potenje ali suha koža, težave pri uriniranju, inkontinenca, impotenca, kronično zaprtje, slinjenje (zaradi togosti mišic v grlu in na obrazu bolnik težko požira).

- Duševne spremembe (demenca, depresija).

Zdravljenje

Terapija je simptomatska, individualna in neprekinjena. Z zdravili bolezni ne ozdravimo, temveč samo upočasnimo hitrost napredovanja. Zdravljenje je lažje in uspešnejše v prvih letih; kasneje bolezen napreduje, učinek zdravil se manjša in pojavijo se zapleti.

- Antiholinergiki (biperidin: Akineton®, triheksifenidil: Artane®) ublažijo predvsem tremor in rigidnost.

- Dopaminergiki (levodopa+benserazid: Madopar®, levodopa+karbidopa: Nakom®, levodopa+karbidopa+entakapon: Stalevo®) nadomestijo dopamin ter z dodatkom inhibitorjev encima dopa-dekarboksilaza izboljšajo učinke in zmanjšajo stranske učinke.

- Agonisti dopamina (bromokriptin: Bromokriptin®, pramipeksol: Mirapexin®, pergolid mesilat: Permax®) zasedejo dopaminske receptorje.

- Zaviralci monoaminske oksidaze B (selegilin: Jumex®) zmanjšajo razgradnjo dopamina.

- Amantadin (amantadin: Symmetrel®) je virostatik, ki sprošča endogeni dopamin iz živčnih končičev.

- Drugi dopaminergiki (entakapon: Comtan®, tolkapon: Tasmar®) se uporabljajo skupaj z levodopo in preprečijo razgradnjo le-te.

Za vsakega bolnika je treba izbrati najprimernejše zdravilo in odmere. Antiparkinsonike predpiše zdravnik na zdravniški recept in jih pogosto med seboj kombinira. Bolnika je treba opozoriti na medsebojno delovanje zdravil, ki vplivajo na psihofizične lastnosti, saj le-ta dodatno zmanjšujejo koncentracijo dopamina. Prav tako je treba opozoriti na sočasno jemanje vitamina B6, ki privede do zmanjšane učinkovitosti levodope! S pravilno uporabo zdravil lahko dosežemo olajšano gibanje in za veliko let podaljšamo normalno življenje. Pri tem pa ne smemo pozabiti na ohranjanje gibljivosti z redno telesno vadbo. V veliko pomoč so fizioterapija in mehanski pripomočki (hodulje ...). Pozornost je treba nameniti tudi ustrezni prehrani, saj togost mišic oteži požiranje, to pa lahko privede do podhranjenosti. Dodatek vlaknin prehrani in veliko tekočine bosta preprečila zaprtje, ki se zaradi nedejavnosti zelo pogosto pojavi. Parkinsonova bolezen s svojimi simptomi je za bolnika velik napor pri premagovanju vsakodnevnih opravil in ga postopno lahko onesposobi za samostojno življenje. Prinesti škodelico k ustom je za nas dejanje drobne pomoči, za njih pa neizmerno bogastvo. Zato, pomagajmo jim!

Polonca Fiala, mag. farm.

Z našega štedilnika

Postrvi file v hrustljavi skorji s česnov omake

2 postrvi ali 4 fileji po 100 g, sol, poper, 1 limona

Za paniranje: moka, 2 jajci, 50 g natribanega sira, 50 g belih drobtin

Omake: 5 cl kisle smetane, 10 cl jogurta, 1 žlica majoneze, 4-5 strokov česna, sol, poper, nekaj vejic drobnjaka

Postrvi očistimo, operemo in filiramo. Fileje začnimo in pokapljamo z limoninim sokom. Fileje paniramo v moki, raztepenih jajcih in drobtinah, ki smo jim primešali naribani sir.

Za česnov omake česen fino sesekljamo, drobnjak na drobno narežemo, dodamo kisló smetano, jogurt in majonezo ter vse skupaj dobro razmešamo. Začinimo.

V vročem olju panirane postrvi fileje zlato rumeno ocvremo. Vroče serviramo, zraven pa ponudimo krljce limon, česnov omake in kruh.

Koruzna mlečna juha

30 g koruzne moke, 50 g masla, 100 cl mleka, sol, beli poper, janež, 200 g sladke koruze iz konzerve, 10 cl sladke smetane za kuhanje, šopek svežega drobnjaka

Na maslu prepražimo koruzno moko in zalijemo z mlekom. Začinimo in dodamo odcejeno koruzo. Prilijemo še sladko smetano in juho za hip prevremo. Pred serviranjem juho potresemo s sveže narezanim drobnjakom.

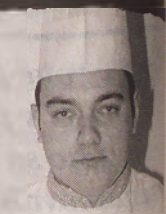
Goveji ramstek pod krompirjevo odejo z mozzarello

4 ramsteke (700 g rostbifa brez kosti), sol, poper, 1 žlica gorčice, 8 cl olja, 4 srednje veliki krompirji, 50 g masla, 100 g mozzarelle, vejica rožmarina, 5 cl rdečega vina, 10 cl jušne osnove, 1 žlička moke

Iz dobro uležanega rostbifa narežemo ramsteke, jih rahlo potolčemo ter solimo in popramo. V zelo vročo ponev vlijemo maščobo in na njej ramsteke na hitro z obeh strani popečemo. Preložimo jih v pekač in jih po vrhu premažemo z gorčico.

Krompir olupimo in narežemo na pol centimetra debele rezine, ki jih na maslu z obeh strani zapečemo. H krompirju prilijemo juho, začnimo, dodamo vejico rožmarina in počasi dušimo do mehkega. Krompir odcedimo, juho pa shranimo.

Boštjan Rezonja, kuhar v lendavskem hotelu Lipa

Na popečene ramsteke lepo naložimo rezine krompirja, nanj pa še rezine mozarella in okrasimo z listki rožmarina. Tako pripravljene ramsteke v pečici na hitro gratiniramo. Pri serviranju govejim stekom podlijemo nekoliko omake, zraven pa ponudimo poljubno pripravljeno zelenjavo.

Omake: na ostanku maščobe od kuhanja prepražimo moko, zalijemo s shranjeno juho, prilijemo rdeče vino in premešamo.

Pražena zelenjava z orientalskim priokusom

8 cl olja, 100 g čebule, 2 stroka česna, 1 korenja, 50 g stebelne zelene, 100 g mešanice gob (šampinjoni, bukov ostrigarji ...), 50 g sveže rdeče paprike, 100 g bučk, 100 g jajčevcev, 50 g kitajskega zelja, 50 g bambusovih vršičkov iz konzerve, 50 g sojine kalčkov, 100 g koščkov paradižnika iz konzerve, sol, poper, po želji malo omake tabasco, 5 cl sojine omake

Zelenjavo operemo in očistimo ter narežemo na primerno tanke lističe. Olje segrejemo in postopoma dodajamo pripravljeno zelenjavo. Najprej čebulo, česen, korenje, papriko, gobe, kasneje pa sojine jajčevce, bučke, stebelno zeleno, kitajsko zelje, bambusove vršičke in sojine kalčke. Med praženjem zelenjavo začnimo s stalno mešamo. Na koncu dodamo koščke paradižnika in sojino omako. Po želji dodamo tabasco. Serviramo vroče.

Medenjakov parfe

4 jajca, 2 rumenjaka, 120 g sladkorja, 100 g medenjakov (navadni, kupljeni), 25 cl mleka, 1 vanilin, za nožev konico mešanice začimbo za medenjake, 25 cl sladke smetane za stepanje

Dekoracija: 20 cl sladke smetane za stepanje, 1 zav. kremfixa, kandirano sadje, melisni listi

Jajca, rumenjake in sladkor nad paro stepemo v gosto peno. To nato s ledeni kopeli med občasnim mešanjem ohladimo. Medenjake naribamo ali zmleemo v multipraktiku. Zalijemo jih z mlekom in začnimo z mešanico začimbo za medenjake. Sladko smetano stepamo in ji med stepanjem dodamo vanilin. Jajčno in medenjako maso zmešamo in pazljivo primesamo stepeno sladko smetano. Model za srce in hrbet splahnemo in vanj položimo folijo tako, da stoji krompir preko robov. Medenjako maso nadevamo v pripravljen model, pokrijemo s folijo in skupaj postavimo v zamrzovalnik vsaj za štiri ure. Zamrznjen parfe vzamemo na desko, odstranimo folijo, narežemo in poljubno dekoriramo. Dober tek!

Besede
mode

Subjektivne barve Kako priti do dobre droge

Na
lekarniški
tehnici

Ni življenja brez barv. Ena sama mavrica nam lahko v deževnem dnevu polepša dan. Znano je, da deluje na nas harmonično in pomirjevalno. Tudi, ko se zagledamo v nam najljubšo barvo, ni lepšega trenutka.

Pri izbiranju barv ob nakupu oblačil smo dostikrat v dvomu. Veliko ljudi dela z barvami vsak dan. Nemalo jih postavlja v barvne lestvice vsako novo sezono, ki traja različno dolgo. Kako izbiramo barve in ali smo pri delu z njimi uspešni, je zelo zanimiva tema, ki so jo proučevali mnogi likovni teoretiki.

Rezultati prihajajo od znotraj. Spoznavanje samega sebe v odnosu do barvne sveta je ključno. Naše priljubljene barve so naše dodatno znanje, zato jih znamo bolje uporabljati. Barvne kombinacije so bistveno boljše od tistih, ki nam sploh niso blizu, a smo neizkušeni delati z njimi. Ljudje, ki nosijo uniforme v barvi, ki jim je blizu, se bolje počutijo in nasmeh na obrazu je nedvoumen.

Hipofiza je najpomembnejša endokrina žleza, saj uravnava in nadzoruje delovanje drugih endokrinih žlez in mnogih telesnih dogajanj. Hipofizo sestavljajo trije režnji, ki jih glede na medsebojni položaj imenujemo sprednji, srednji in zadnji. Ti različni režnji proizvajajo vrsto hormonov. Sprednji režanj tvori šest hormonov. Rastni hormon spodbuja rast. Pomanjkanje tega hormona povzroča pritlikavost ali majhnost, prolaktin spodbuja nastajanje mleka po porodu, pozneje ob perilu povzroča bolečine dojk in povečano mlečno žlezo. Pri zmanjšanju tega hormona pride do kratkotrajnega dojenja. ACHT (adrenokortikotropni hormon), imenujemo ga tudi kortikotropin, spodbuja skorjo nadledvične žleze k sproščanju različnih kortikosteroidnih hormonov, ki uravnava uporabo hranilnih snovi v organizmu, ter izločanje soli in vode v urinu. TSM stimulira ščitnico za nastajanje ščitničnih hormonov, hormona FSH in LH pa spodbujata spolne žleze.

Vmasni režanj hipofize izloča samo en hormon metanocite (msh), ki uravnava potemnitev kože.

Zadnji hipofizni režanj proizvaja dva hormona, in sicer ADH (antidiurični hormon), ki povečuje vsrkavanje vode v kri v ledvicah in s tem zmanjšuje količino urina, in drugi hormon, ki ga imenujemo okitocin, ki spodbuja popadke materice med porodom in izločanje mleka pri dojenju.

Vsaka nepravilnost v delovanju hipotalamusa, še posebej hipofize, navadno pomeni, da žleza ustvarja prevelike ali nedovoljne količine enega ali več hormonov, to pa posledično privede do sprememb v telesu. Če se hipofiza močno poveča, pa največkrat pritiska na vidna živca in s tem povzroči okvare vida.

Bolezni hipofize delimo na več dejavnikov, in sicer:

- Prilgojene in genetske bolezni. To se najpogosteje kaže pri izločanju ravnega hormona, ki nastaja zaradi genetske, prilgojene odsotnosti ali nerazvitosti, lahko pa tudi zaradi poškodbe pri porodu. Pomanjkanje ravnega hormona je velikokrat povezano tudi s pomanjkljivostmi drugih hipofiznih hormonov, še posebej če primanjkuje act-hja in tsh-ja, ki spodbujata ščitnico.

Svetli barvni tipi ljudi

Ljudje svetle kože, las in modrih oči izbirajo svoje subjektivne barve predvsem v osnovnih barvah, kot so rdeča, modra in rumena. V njih se bolje počutijo. Vpliv barve ni zanemarljiv. Znano je, da rumeni in oranžni odtenki izboljšujejo apetit. Pomislimo samo na slaščičarne in spomnili se bomo, da nekaterim odtenkom pravimo kar slaščičarski.

Temni barvni tipi ljudi

Ljudje temno rjavih las, temnejše polti in rjavih oči izbirajo močne barvne to-

ne, vendar pogosteje v kombinaciji s črno.

Če se ne počutimo dobro in ne znamo poiskati pravega vzroka za slabo voljo, pogledajmo okrog sebe, kakšna svetloba nas obdaja, kakšni predmeti, oblačila. Pomislimo, kaj nas pomirja, in dodajmo nekaj subjektivne barve tudi v naše delovno okolje. Če tega ne moremo, pa si dajmo duška vsaj s kakšnim kosom oblačila ali ličila. Naj nam barve dajo hrane!

Tatjana Kalamar
Morales

Na medmrežju je zelo veliko formul in postopkov, kako narediti speed. Ker veliko hodim po zabavah in nočem več jemati umazanih drog, bi si speed rad naredil sam. Prosil bi vas le, če mi lahko vi priporočite sestavine in postopek, ki bi moje telo najmanj uničili. Hvala!

Silvester

Spoštovani Silvester!

Predvidevava, da si mlad, zato Te bova kar tikala.

Človek bi moral odkrivati čudovite - vedno nove in nove svetove znotraj in zunaj sebe. V mladosti in tudi pozneje v življenju naj bi bilo tako, vendar smo ljudje padli angeli, ki preprosto zaspimo tedaj, ko bi morali na pot. Za potovanje čez mikavna prostranstva so na voljo različna »prevozna sredstva«. Presenetljivo in spodbudno hkrati je, da si nekatera lahko naredimo sami. Le vaditi ter ohranjati je treba telo in duha v dobri kondiciji. Brati knjige, se učiti, delati, se urediti leteti po zraku, potopiti v globine morja, splezati na najvišjo goro ali bližnji hrib, meditirati, moliti ... Ali morda le teči za sprostitev ali se pač kar pregristi skozi ves

maraton. Ko odkrijemo svoje skrajne telesne zmogljivosti in izmerimo svojo duhovno globino, lahko doživimo transu podobno stanje, ki odpravi negativne občutke in omogoči našo osebno rast. Tudi navadna hoja deluje in prinese povsem praktične koristi, kot so, denimo, skurjene odvečne kalorije in izločeni neželjeni strupi.

Obstajajo tudi prevozne bližnjice, tako zelo so učinkovite, da po njih sploh ni treba potovati, ker te kar postavijo na cilj. Servirajo presežen (»high«) občutek, po katerem pa ni dolgotrajnega zadovoljstva, ker ni dosežen z lastnim trudom. Je le odziv telesa na grob poseg kemikalij vanj, ki pa nikoli ne ostane brez posledic. Do pravega zadovoljstva se, žal, ne da prikrasti, pa naj bomo še tako nespametno pogumni. Potešen (»in«) je helikopter, ne Ti, če Te je on dostavil na vrh Triglava.

Preden začneva navajati suhoparna dejstva o drogi metamfetamin, dovoli, da poveva o njej nekaj povsem vsakdanjih reči. Rečejo ji tudi speed, crank, glass, tweak, yaba, meth, crystal, ice in morda še kako drugače. Sprva se srečaš z njo čisto nedolžno. Vzameš jo na zabavi, samo da bi poskusil, kaj je to, o čemer mediji toliko pišejo in prijatelji na veliko govorijo. Za nekatere se začne in konča pri tem. Za druge pa postanejo metamfetamin in njegovi bratranci ritual med življenjem in smrtjo. Ne želiva, da bi tudi Ti postal vrač, ki pleše po umišljeni vrvi čez prepad. Kakorkoli že imenuješ priliznjenega prijatelja ali kakorkoli že ti stopi pod kožo, takšne droge še vedno ubijajo, in to prepogosto.

Kar pa ne ubijejo, uničijo. Ne pretiravava, tako pač je in najbrž vedno bo. Igrati se z metamfetaminom pomeni, igrati se z ognjem. Le da traja malo dlje, da ugotoviš, kako zelo si se opekeli.

Čezmerno spodbujen osrednji živčni sestav kaže naslednje simptome: nespčnost, nočne more, nervozo, nemir, razdražljivost in evforijo, ki ji sledita utrujenost in depresija. Pojavijo se lahko tudi suha usta, neješčnost (anoreksija), trebušni krči in druge motnje v prebavilih, glavobol, omotica, tremor (drhtavica), potenje, hitro bitje srca (tahikardija), ki ga spremljajo neprijetni občutki (palpitacije), povišan ali včasih znižan krvni tlak, spremenjen libido in impotenca. Čezmerno odmerjanje stopnjuje neželene

škodljive učinke, pridružijo pa se jim lahko visoka vročina, razširjene zenice, čezmerna refleksna odzivnost, bolečine v prsih, srčne aritmije, zmedenost, panično stanje, agresivno vedenje, halucinacije, delirij, krči, oslabiljeno dihanje, koma, kolaps krvnega obtoka in smrt.

Različni ljudje se zelo različno odzovejo, pri čemer se znaki zastrupitve lahko pojavijo tudi, ko se odmerki le malo presežejo.

Dragi Silvester!

Vsi navedeni učinki veljajo za neoporečne amfetamine.

Tvoji nejevolji, da na tržišču ni čistih drog, lahko pridruživa le še večjo nejevoljo: »Sploh ni čistih drog!« Tudi »čisti speed«, ki bi si ga teoretično lahko sam naredil, bi namreč uničujoče prizadel Tvoje telo in umazal Tvojega duha.

Lep pozdrav!

Mateja Velnar,
mag. farm.
Janez Špringer,
mag. farm.

Bioenergoterapevt Štefan Titan odgovarja

V prejšnji številki smo spoznali funkcijo hipotalamusa, v tej številki pa bom nekaj več vrstic namenil hipofizi.

Hipofiza je majhna za grah velika žleza z notranjim izločanjem, ki jo imenujemo tudi možganski podvesek, in je pripeta s tankim pecljem pod hipotalamusom na možganskem spodku. Leži v središču lobanje v višini oči (pod korenem nosa), včasih jo opisujemo kot dirigenta.

Drugi vzrok obolenja hipofize so hipofizni tumorji, ki so po navadi benigni, niso rakavi, so nenevarni, se ne širijo naprej po telesu, lahko močno vplivajo na pretirano izločanje hipofiznih hormonov, lahko pa tudi na pomanjkanje.

Tretji vzrok so poškodbe hipofize, najpogostejše so pri porodih ali pri udarcih, padcih. Na poškodbe hipofize pa pogosto vplivajo sevanja (kozmična), tehnična sevanja (elektrika), vodni tokovi (podzemne vodne žile) in glivična obolenja (kandida). Poškodbe, ki vplivajo na delovanje hipofize, so lahko v kateri koli starosti.

Četrti vzrok so prekrvavitvene motnje. Če je hipofiza iz različnih vzrokov slabo prekrvavljena, usahne mleko pri doječih materah in pojavi se še več drugih sekundarnih učinkov zaradi manjšega delovanja endokrinih žlez. Povzročitelji pa so tumorji, vnetje žil, čezmerno kajenje, vaskulitis, spanje na škodljivih sevanjih.

Peti vzrok so sevanja, še posebej, če je opravljena radioterapija zaradi hipofiznega tumorja, in tehnična sevanja (radio ali vtičnica pri glavi).

Vsi omenjeni faktorji vplivajo na delovanje hipofize, zato prihaja do bolečin v čelnem delu glave (med očmi), na področju čelnih sinusov, pri ženskah zatekajo in bolijo dojke (posebej pri mlajših) in rodila. Zato predlagam tistim ženskam, ki ne morejo zanositi, da si dajo pregledati delovanje hipotalamusa in hipofize. Vzroki se dajo uspešno odpraviti tudi z bioenergijo. Te terapije izvajam tudi sam, vendar najprej poiščem vzrok za nepravilno delovanje hipofize in na osnovi rezultatov nadaljujem zdravljenje ali predlagam način odpravljanja težav.

Upam, da sem dovolj nazorno opisal Vaše težave, gospa Klavdija. Moram dodati še to, da bolečine v glavi, ki jih povzročata hipofiza ali hipotalamus, posamezniki prepogosto imenujejo zgolj migrena.

Kot dodatek pa še podatek, da bolečine v zatilju najpogosteje povzroča vratni del hrbtenice.

Svetujem vsem, ki imate opisane težave, da zahtevate pregled pri endokrinologu, če imate probleme v čelnem delu, ali pri ortopedu v primeru bolečin v zatilju.

O tem pa več prihodnjič.

Nagradna križanka

Od 24. II.
do 31. III.

HOROSKO PEN

Pripravlja: Agencija Hops

Za mlade od 6. do 96. leta, ki priznavajo ljubezen

OVEN

(21. III. – 20. IV.)

V glavnem dober mesec, čeprav se boste za vsako stvar morali posebej potruditi in časa za mirovanje ali celo lenarjenje ne bo. Sprememba bo kar nekaj, vendar jim boste uspešno sledili. Če ni nujno, se ne izpostavljajte. Za pomembnejše dogovore si izberite čas po 15. marcu. Okrog 10. nevarno. V ljubezni se bo zgodilo nekaj nepričakovanega, vendar vas bo razveselilo. V začetku meseca možen konflikt, pozneje mogoče zanimivo srečanje.

BIK

(21. IV. – 21. V.)

Imate zamisel, ki pa še zahteva čas in energijo, zato naj zaenkrat ostane v glavi. Stvari, ki so vam delale preglavice, se bodo počasi razjasnile, tako da boste zadovoljni. Službene težave so rešljive. Delate prevelike stroške. Kreativno boste najmočnejši v sredi meseca, do 20., potem se zna pojaviti nezadovoljstvo. Sicer v megli, vendar zanesljivo se nakazuje romantika.

DVOJČKA

(22. V. – 21. VI.)

Zadeve se bodo v glavnem razvijale v pozitivno smer, vendar je nujno, da začeto delo končate. Dovolj je bilo odlašanja. Partner vam bo pomagal. Govorili boste o sebi, vendar premislite, koliko to koga zanima. Tisti, ki bo nesramen, vam pravzaprav zavida. V začetku meseca bodo v ospredju odnosi z nadrejenimi, sredi meseca pa boste nujno potrebovali dodatno energijo. Srčne zadeve se bodo pomaknile v pravo smer.

RAK

(22. VI. – 22. VII.)

V začetku meseca boste najbolj prepričljivi. To morate izkoristiti. Tvegajte lahko bolj kot po navadi. Ko boste mislili, da je konec s preglavico, raje še malo počakajte, ker bo treščilo. V ljubezni lep trenutek, ki ga že dolgo niste doživeli. Mogoče bo prišel po spogledovanju. Notranji nemir vam bo vzel energijo. Bi morda poskusili s kakšno pustolovščino? Odpuščali vam bodo, zato ravnajte enako. Novo prijateljstvo.

LEV

(23. VII. – 22. VIII.)

Ste pomislili, da bi lahko različne občutke nezadovoljstva mimogrede pometli s telesnimi aktivnostmi. Ne samo to, postali boste odločnejši, to pa vam bo koristilo pri poslovnih pogovorih. Do sredine meseca energija v upadanju, boste pa v tem času zelo komunikativni. Na srčnem področju se obeta nekaj novega ali sprememba pri obstoječi zvezi. Lahko si privoščite kakšno darilce, saj bo nepričakovani vir pokril finančni izpad.

DEVICA

(23. VIII. – 22. IX.)

Večeri in noči bodo pestrejši, kot boste pričakovali. Po drugi strani bo ravno to krivo, da vam bo zmanjkovalo časa. Naj vam ne bo hudo, če boste zaradi narave morali prekiniti ustaljeni tok. Sicer ni idealno, vendar se ne tožite, ker so vam nekateri nevoščljivi za to, kar je. Malo več prilagodljivosti in kompromisov vam ne bo škodilo. Nekdo nestrpno pričakuje vaš klic. Izplačalo se bo, če ne boste zahtevni.

TEHTNICA

(23. IX. – 22. X.)

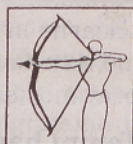
Zanimivo srečanje, ki bo podžgalo vašo domnijo, vendar si v začetku ne obetajte preveč. V splošno obdobje, ko bo šlo na boljše. Najugodnejši med 11. in 21. V tem času bo napetost popustila. Po zaslugi drugih se kažejo neke priložnosti, vendar pazite, da jih ne zapravite. Kdaj ste prebrali kakšno knjigo? Morda bi zdaj lahko bovali prijateljico takšne vrste ... V začetku nasprotovanje, nato soočanje. Več časa bližnje.

ŠKORPIJON

(23. X. – 21. XI.)

Mesec po vaši meri. Kar nekaj pohval, če ste poželi, ker boste izpeljali tisto, kar ste najam. V začetku meseca se posvetite predvsem poklicnim zadevam in izkoristite iznajdljivost duha, ki bo imel v tem času nenavadno moč. Če ste sami - zdaj je čas za lov na svoj del. Izogibajte se prepirom, tudi če vam bodo spomnili. Romantični trenutki v začetku meseca znajo pomeniti kaj več. Proti koncu meseca počasnost (v različnih stvareh) ne bo odveč.

STRELEC

(22. XI. – 21. XII.)

Vaš uspeh je (bo) pomenil nekomu toliko, da bi mu stopili na žulj, zato boste imeli z njim in porabili zanj veliko energije. Čuvajte se obnavljanja, ker je v tem mesecu ne bo na pravi in vam jo bodo jemali neugodni vplivi dvajsetega. V tem obdobju ne računajte druge, ampak zaupajte le sebi. Vmes romantično srečanje. Kljub vsemu boste razposajeni, sproščeni in to boste prenesli tudi na druge.

KOZOROG

(22. XII. – 20. I.)

Počasi boste vseeno dosegli tisto, kar sami in pa tudi drugi pričakujejo od vas. Še nekaj bo, vendar naj vas to ne moti ali celo volje. Tako zasebno kot službeno se bodo normalno razpletale, čudežev pa ne pričakujte. Vitalnosti bo dovolj pa tudi prepirov in mevanja ne bo primanjlovalo. Mesec pri kovanju bo prinesel tudi nekaj hitrih sprememb in morda celo avanturo. Konec meseca sumje in zavist.

VODNAR

(21. I. – 19. II.)

Morda bo obdobje pred vami uspešno, če bo tu in tam kaj šlo navzdol. V nepredvidljivih situacijah se boste znašli in se rešili iz njih. Neprijetno spoznanje, da prijatelj ni tako navdušen nad vašimi uspehi kot vi in se po tujem kosa z vami. Finančno stanje se bo izboljšalo, zato lahko resno razmišljate o nakupu. V glavnem umirjeno do 20., ko nastopi vroči marec. Takrat pričakujte obrat.

RIBI

(20. II. – 20. III.)

Če boste dobro in uspešno prebrodili dneve, vam bo verjetno ostal ta mesec v dobri spominu. Osnovne naloge in probleme reševali sproti in brez težav, morda tudi kakšno romantika. Sicer tudi mesec novih začetkov in nekaj priložnosti. Morda nekaj sprememb v vedenju, ki bi lahko dvignile samozavest. Sredi meseca boste morali razrešiti moralno dilemo. Pozornost na neodločnost proti koncu meseca.

PEN	SLOVENSKI IGRALEC (PRIMOŽ)	POPRAVEK	IGRA NA SREČO	JOSIP STRITAR POLOŽAJ PRI SAHU	ENAKI ČRNI	UMETNIŠKA CETER V PARIZU	HLAPLJIVA TEKOČINA ZA NARKOZO	KRAJŠE PROZNO DELO	DELAVEC V TKALNICI
ZNANSTVENI POSKUS									
ATOL									
KRLEŽEVA DRAMA					REKA V ST. PETERBURGU	TRNA SAKOV V DIMNIKU			
STVAR, PREDMET				MESTO ZAPETA DIVJADI	AFRIŠKA DRŽAVA				
TRAJEKTNOST LUKA NA PAŠMANU				PREŠERNOVA PESEM	SESTAVINA PREMOG. KATRANA		LEONHARD EULER	REČNA STRUGA	
PEN	PRITISK	LETUVIŠČE V BELGIJI				SLOVENSKI SLIKAR (BOŽIDAR)			
FINSKA (ORIG.)					HERCE GOVEČ	NEZMOŽNOST GIBANJA		TOPILO ZA LAK	LISA
KEMUSKI ELEMENT						DEL OSTRŠJA	ŽENSKO IME		
ANTON AZBE			LOVSKA DVOCEVKA	VOHUNKA KARI					
PEN	ALKALOID V OPIJU	TISOČINA METRA	VRSTNA RASTLINA ZA KOMPOT				PEVEC PESTNER	AMERIŠKI DRAMATIK (GEORGE)	
SLIKA POKRAJINE								OLGA GRACELI	
ZLOSHA ŽENSKA SATANKA								LIČINKA TRAKULJE	
ARABSKO OGRINJALO				MALTA NA ZIDU	ZIDOVJE	ITALIJANSKI IGRALEC (MASSIMO)			
NATRUJ			SREDIŠČE SLAVNIH GLAGOLNIK OD ODLOMITI					PRESNVALEC ANTIČNE EMONE	SVETI VERZ V RUDIZMU
STIČIŠČE TREN MEJ							ROMULOV BRAT	RADU	
ANTIČNE BUTALE						POLNI PESNIŠKI STIK	ZAKRMA RASTLINA		
VEZIVO PRI ZDAVI					ANGLEŠKI FILOZOF (FRANCIS)	POLTIK ŠASTRI			
MEDNARODNA ORGANIZACIJA ZA BEGUNCE				POD			STAR SLOVAR LAČNI	SODNIK POROTNIK	
JEZERO V VZHOJNEM TIBETU				ZELENICA V PUŠČAVI			ERBU	KRAJ PRI PODČETRTKU	

POLJSKI PISATELJ (STANISLAW)

ALPСКА REKA V FRANCUI

TURŠKO DOSTIŠČE S PRENOČIŠČI

PRIJETEN VONJ

Povabilo k reševanju

Potrudite se in rešitev z osenčenih polj prepisite na dopisnico, ki jo skupaj z vašo davčno številko pošljite na naslov: VESTNIK, p. p. 107, 9000 Murska Sobota, s pripisom PENOVA NAGRADNA KRIŽANKA, do vključno petka, 4. marca 2005. Pet reševalcev bomo nagradili, in sicer z nagrado v vrednosti 10 tisoč tolarjev, knjigo, čestitko na Radiu Murski val in Vestnikovo majico.

Rešitve VESTNIKOVE KRIŽANKE z dne 10. FEBRUARJA 2005 – ZIMSKE IDILA, SNEŽAK, SNEŽNI PLUG

1. nagrada v vrednosti 10.000 SIT
KOHEK MARJETA, MELINCI 154, 9231 BELTINCI
2. nagrada kuharska knjiga Boug žegnaj:
LOPERT ALJOŠA, TROPOVCI, KOLESARSKA 29, 9251 TIŠINA
3. - 7. nagrada - Vestnikova majica:
Marija Ošljaj, Puconci 86, 9201 PUCONCI
Ajenka Koioša, Ledavska 14, Čemelavci, 9000 MURSKA SOBOTA
Matej Božanovič, Klavniška 7, 9000 MURSKA SOBOTA
Dezider Železen, Moščanci 14, 9202 MAČKOVCI
Jani Božić, Postružnikova 4, 9240 LJUTOMER

Nagrajencem čestitamo. Potrdila za nagrade bodo prejeli po pošti.

Pen

Pen je, kratko rečeno, Vestnikova mesečna priloga in ima tudi sicer zvezo z naravnim mesečnim ciklusom. Ustanovljen je bil, da bi, v skladu z imenoma in asociacijami, učinkoval kot časopisni pen (tinalo) in penetrantnej (prodirelec) ter bil poln fotografij, kakor se za tabloid spodobi.

Izdaja ga Podjetje za informiranje. Odgovorni urednik matičnega časopisa je Janko Votek, urednik Pena so Bojan Peček, Jože Rltuper in Irma Benko. Oblikuje ga Andre Gomer, za fotografije skrbita Nataša Juhnov in Jure Zauneker, tiskatorja Nevenka Emri. Računalniško ga oblikuje Robert J. Kovač. Za Pen ni posebne naročnine!

Pen

Osnovna šola I Murska Sobota

S knjigo skozi čas

Učence obiskali Karolina Kolmanič, Franci Just in potujoča tiskarna

Kultura je reč, ki je ne gre zanemarjati. Je obsežen pojem, s katerim imamo op-
ravila, na srečo, več ali, na žalost, manj vse
življenje. Zato je gotovo izjemnega pomena
tudi način, kako jo približamo otrokom. Če
ne med poukom, je dobra tudi vsaka druga
priložnost.

Vse dogajanje je potekalo pod geslom S
knjigo skozi čas - od prvih pisav do tiskanih
strani, razdeljeno pa je bilo na tri dele.
Najprej so učenci ustvarjali v različnih
delavnicah, nato so si v telovadnici ogledali
zanimivo srednjeveško tiskarno, kasneje
pa so svoje izdelke razstavili v šolski avli.

Mlajši so izdelali razredne knjigice in tako
izvedeli, kaj vse je treba storiti, da le-ta
nastane. Učence petih razredov je obiskala
pisateljica Karolina Kolmanič, ukvarjali pa
so se s temami, kot so ljudsko slovstvo,
ilustracije ter zanimivosti o avtorjih
literarnih del. Sedmi razredi so pozornost
namenili razvoju pisave, od podobopisa do
prvih črkopisov, osme pa so zanimali prvi
koraki v tiskarstvu, založbe, knjižnice in
pesništvo. Njih je obiskal literarni razis-
kovalc Franci Just, predstavnik založbe
Franc - Franc. Učenci v razredu so delali
po skupinah, vsaka je izdelala plakat na
temo, ki so jo obravnavali. Na koncu je vsak
razred oblikoval skupen izdelek in tako
prispeval k šolski razstavi. Za učence
verjetno še najbolj zanimiva je bila potujoča
tiskarna, ki se je ustavila v šolski telo-
vadnici. V starodavni kostum oblečeni
»mojster Janez« je na repliki prvotne
tiskarske stiskalnice nazorno pokazal,
kako so nastale prve tiskane knjige.
Predstavil je zgodovino tiska od Guten-
berga, ki je izumil premični tisk, vse do
Jožeta Blaznika, ljubljanskega tiskarja, ki
je prvi natisnil Prešernove Poezije.

FOTO

Iztok Štefanec

V spomin Janezu Bitencu

Pred kratkim je umrl skladatelj in velik
prijatelj otrok Janez Bitenc. To me je še
posebej prizadelo. Leta 1991 mi je napisal
posvetilo h knjigi Leseni ptiček. Takrat
sem se še posebej navdušila nad njegovo
pesmico o pikapolonici. Z veseljem sem
jo že velikokrat zapela, še posebno
takrat, ko mi je pikapolonica lezla po roki.
Dvignila sem jo proti nebu, da je odletela.
Takrat sem si močno zaželela, naj odnese
vse hudo, vse tegobe, ki jih doživljajo
otroci po svetu. Čeprav Janeza Bitenca ne
bo več med nas, nas bodo vedno sprem-
ljale njegove čudovite pesmice. Velikokrat
jih vzamem v roke in sedaj jih prebiram
že tudi bratcu Marku.

Tina Zver, DPM Dokležovje

Kratka anketa o prostorski problematiki, ki pesti mlade

»Zakaj jim ne bi dali priložnosti?«

MIKK-u preteče najemna pogodba. Nekdanji prostori knjižnice v gradu so prazni in rezervirani za mlade.

V Murski Soboti se v zadnjem času veliko
govori o mladih in prostorski problematiki,
ki pesti Mladinski informativni in kulturni
klub Murska Sobota, Klub Prekmurskih
studentov in mnoge druge mladinske
organizacije. Problemu, ki se vleče že kar
nekeje let, pa je, kot kaže, konec naredil
sedanji župan mestne občine Murska
Sobota Anton Štihec, saj je mladim obljubil
prostore v gradu - tiste, v katerih je bila
včasih knjižnica. Slednji so se združili,
napisali strategijo razvoja in njegovo
odločitev glasno pozdravili. Kako da ne, saj
ima MIKK danes na voljo celih 45 kvad-
ratnih metrov, kar je za okrog sedem tisoč
mladih in za klub, ki uspešno širi svojo
dejavnost, postalo - uganili ste - pretesno.

Pa pustimo predstavnike organizacij in
občino. Zanimalo nas je, kako na to gledajo
ljudje na ulici, zato smo se odpravili na mraz
in naredili kratko anketo. Povprašali smo
jih o primernosti sedanjih mladinskih
prostorov in prosili za njihovo mnenje o
grajskih prostorih, namenjenim mladim. To
je nekaj izjav pogumnežev, ki niso ubežali
diktafonu in fotoaparatu. Dolgo smo se
trudili najti nekoga, ki bi odločno naspro-
toval novim prostorom za mlade. In ko smo
končno našli gospo, ki nad županovo od-
ločitvijo ni bila navdušena, je ta na koncu
odklonila fotografiranje in objavo. Do kosti
premraženi smo odšli domov in ugotovili, da
starejši o mlajših, kot se to mnogokrat na-
pačno prikazuje, pravzaprav sploh nimajo
tako slabega mnenja.

FOTO

Iztok Štefanec

Tadeja Ferbežer: »Menim, da imajo mladi
premajhne prostore in da za kakovostno
preživljanje prostega časa potrebujejo
večje. Slišala sem za odločitev, da bodo
grajski prostori bivše knjižnice namenjeni
mladim. Ne vem, po eni strani menim, da
če bodo dobili svoj prostor, bodo že
pokazali dovolj odgovornosti in se bodo
zavedali, kje so. Po drugi strani pa razu-
mem tiste, ki imajo morda slabe izkušnje
... Res pa je tudi, da niso vsi mladi enaki.«

Nada Pic: »Slišala sem nekaj o tej temi in
tudi vem, da so prostori za mlade nekoč
že bili v gradu. Meni se ta odločitev zdi
izvrstna, naj se tradicija nadaljuje. Nav-
sezadnje je to krasno okolje in mislim, da
če bomo mladim zaupali več odgovor-
nosti, se bodo tega zavedali in tudi skrbeli
za to dediščino in jo znali ohraniti. Zakaj
jim torej ne bi dali priložnosti?«

Stanko Sarjaš: »Čeprav zadnje čase nisem
dosti spremljal medijev, se mi zdi, da mladi
nimajo dovolj ustreznih prostorov za
preživljanje prostega časa, zato ga več
preživijo v gostilnah. Menim, da je v gradu
dovolj prostora, da bi se lahko mladi
dobivali in izvajali svoje aktivnosti.«

Dominik Šandor: »Nekaj sem slišal, da naj
bi si v MIKK-u prizadevali, da bi dobili
večje, boljše prostore. Tudi sam menim,
da so dosedanja premajhni, zato se mi zdi
odločitev za nove prostore pravilna.
Mislim, da smo dovolj zreli, poskrbeti pa
bi bilo treba tudi za okolico in preprečiti
širjenje drog.«

Vaše pesmi

Ti si moje življenje

Ti si počirek hladne vode
za moja izsušena usta,
in ko zagrizem vate,
si topla sredica kruha,
daj, da s pljuči zajamem tvoj dah,
ker zame jutranji si zrak.
Ti si sonce in luna,
s tabo vse pomen ima,
s teboj sem srečna,
ker vem, da sem ljubljena.
Ti si moje življenje,
s tabo vse lažje je,
ko odprem oči, sonce si,
ki s poljubom me prebudi,
ko zaprem oči, ob meni si,
da s pesmijo me uspavaš ti.
Si moja mesečina, preženeš strah mi,
si moje življenje - brez tebe mene ni.

Sonja

Res je

Ljudje smo si različni,
drug drugemu smo še vedno uganka.
Vsak človek ima svoje dobre
pa tudi slabe lastnosti.
Na svetu pa ni tako slabega človeka,
ki ne bi imel niti ene dobre lastnosti.
Mogoče jih ne opazimo zato,
ker so skrite v človeški notranjosti.
Nista vse lepota in denar,
zame so pomembne tudi druge
človeške značilnosti,
ob katerih si lahko srečen.

K.

Konec zaroke

Fotografija za zgodovino ali pozabo: junak TV-nadaljevanke Družina Soprano James Gandolfini in producentka Lora Somoza, ko še nista vedela, da nista za skupaj.

Tuji tisk - »Bilo je nekaj solz in konec koncev sva še naprej prijatelja,« je brez kakšne vznesene ganljivosti objavila konec zaroke ameriška filmska producentka Lora Somoza. Ljubezen z Jamesom Gandolfinijem (43) - tega dobrega igralca pri nas kar dobro poznamo - je trajala dobra štiri leta. Sredi februarja se je Lora izselila iz njegovega newyorškega stanovanja in se preselila v Los Angeles, kjer stanuje njena stara mati. Tudi Gandolfini v zvezi z razdrtjem zaroke ni bil ravno gostobeseden: »Enostavno sva ugotovila, da sva preveč različni osebi, da bi lahko živela skupaj!«

Dekle meseca

Dekle meseca je tokrat skorajda naša sosedka. Živi na Dunaju, vendar se je rodila na Gradiščanskem, v Železnem/Eisenstadtu. Pri 25 letih še ni poročena, vendar bo po vsej verjetnosti kaj kmalu, saj ima takšne že je, ki napeljujejo na to. Rada bi imela tihi dom in vsaj tri otroke. Možno bo moral biti iskren, duhovit, dobrega videza in vrhunske telesne forme. O denarju ni povedala ničesar, vendar ima verjetno, kot vsi mi, tudi ona o njem svoje mnenje.

Materina zasluga

Kmalu bo imel komaj štirideset let in že ima eno najbolj zaželenih zvezd, kar jih obstaja na svetu. Da, Keanu Reevesu se je hitro nasmehnila sreča, saj je čast, da na pločniku Walk of Fame, glavne hollywoodski ulice, vidiš zvezdo z imenom filmskega igralca in odtisom njegovih dlani, čeprav je to namenjeno predvsem starejšim legendam. Ob slovesnosti, ko je spričo številnih filmskih zvezd in pomembnežev moral poklekniti in na svež beton potisniti deset prstov, je skromno povedal: »Ne morem kaj, da ob tej priložnosti ne bi omenil svoje matere, saj mislim, da si delček časti zasluži tudi ona. Nedvomno so pri mojem uspehu njene zasluge velike in vedno mi je bila v oporo. Ko mi je bilo petnajst let, sem jo vprašal, kaj meni, če bi postal filmski igralec. Rekla je: Delaj tisto, kar želiš in bodi pri tem vztrajen!«

V podzemlju Madrida

»Vidiš, ta metro je odprl pradedek,« se je pohvalil princ Felipe svoji soprogi Letiziji, ko sta se spustila v podzemlje Madrida. Podzemsko železnico v Madridu so pustili v obratovanje daljnega leta 1919, častni boter pa je bil kralj Alfonso XII., dedek danesnjega španskega kralja Juana Carlosa. V zadnjih osmih letih se madridski metro zelo razširila, saj je dobil kar 111 kilometrov novih linij, na katerih je 63 postaj. Dnevi, ko še vedno niso končana. Zdelo se je, da je princ Felipe, da si ogleda, kako potekajo dela. Toda sta se princ in princesa gibala v območju, kjer so ravno na novo moč delati (kdo pa ne bi, če gleda bodoči kralj), so jima naložili varnostne čelade, kot to zahtevajo predpisi. Piše tudi, da je princesa obuta v čevlje z nizkim peto, ker so menda visoke pete krive, da še ni zanosila.

Vse, skoraj vse O. K.!

Češka manekenka Petra Nemcova se srečno odpravlja iz bolnišnice na svoj dom. Grozljivega prizora v turističnem rajju Pukhet ob naletu cunamija verjetno ne bo mogla nikoli pozabiti.

Češka manekenka Petra Nemcova (25) je ena tistih, ki so imeli ob cunamiju v tajskem letovišču Pukhet izredno, da ne rečemo noro srečo, da je preživela. Te dni je v Pragi zapustila vojaško bolnišnico Strašnice. V naletu morilskega vala si je zlomila nogo in medenico, kost, vendar je ostala živa. Poškodbe so bile tako hude in zapletene, da so bili zdravniki prepričani, da ji bodo morali amputirati nogo. No, zgodba se je srečno končala in Petra okreva na svojem domu v mestecu Karvina vzhodno od Prage. Seveda se zdi radostno vrtijo okrog nje mama Božena, oče Oldrich in dve leti mlajša sestra Olga. Srečo pa vseeno ni popolna, čeprav zdravniki napovedujejo, da zaradi poškodbe njena manekenska kariera ni ogrožena. Petra Nemcova namreč ne more preboleti izgube svojega fanta, 33-letnega britanskega fotografa Simona Attleeya, ki ga je smrtonosni val odnesel pred njenimi očmi. Gledala sta se, ko ga je val nesel v smrt, ona pa se je lovila za neki drogi.

Andersenu

Poje za svojo terapijo

Sedi na pusti skali, pooseblja žensko v depresiji in poje o bolečini, ki pritiska na njeno dušo. Skoraj vse pesmi, ki jih prepiše Minnie Driver (35) na videu z naslovom *Everything I've Got in My Pocket*, so narejene na to temo in posnete v Malibu. Izdane so v istoimenskem albumu in naj bi bile nekakšen obračun med njo in njenimi nekdanjimi ljubimi Mattom Damonom, Johnom Cusackom in Joshom Brolinom. Iz kroga njenih prijateljev je dejansko slišati, da po njej. Za sebe pravi, da ni angel maščevanja, toda zakaj noben moški, kljub vsemu temu, ne ostane pri njej?

Princesa Mary in soproga Frederik prihajata v newyorško mestno biblioteko.

v čast

Jabolko ne pade ...

Lep posnetek: oče policist, hčerka in kuža sedijo na klopi pod drevesom in vsak si misli svoje. Fotografija ni iz družinskega albuma - čeprav bi lahko bila -, ampak delovni posnetek s snemanja akcijskega filma *Hostage*, ki ga ravnokar snemajo v ulicah Los Angelesa. Brucea Willis poznamo, za dekle pa bi tudi skorajda lahko rekli, da jo, saj je zelo podobna mami. Da, to je Rumer Willis (16), hčerka Brucea in Demi Moore, ki ji prerokujejo uspešno filmsko kariero. Nič čudnega torej, če se ob tako slavni filmski h imenih rodi otrok z igralskim talentom in mu je filmska slava skorajda dobesedno položena v zibelko.

»Škoda, ker je Amerika tako daleč!« je refren neke pesmi danskega pisatelja pravljic Hansa Christiana Andersena, ki ga tudi mi poznamo po zgodbah o Grdem račku, Cesarjevih novih oblačilih, Deklici z vžigalicami in drugih nepozabnih pravljicah. To leto bo na Danskem v znamenju dvestoletnice njegovega rojstva. Praznovanje tega jubileja je najavilo še štirideset držav po vsem svetu, med njimi tudi ZDA, ki jih je znani književnik hotel obiskati, vendar do obiska nikoli ni prišlo. Slovesnost v New Yorku se je začela z večerjo v mestni knjižnici, katere se je udeležil tudi danski prestolonaslednik Frederik s soprogo Mary. Danska je praznovanje začrtala zelo široko in v ta namen imenovala sto znanih Dancev kot ambasadorjev H. C. Andersena.

Naš delček medalj (da se malce potolažimo)

Pri neverjetnem uspehu Janice Kolstelič na svetovnem prvenstvu v Bormiu imamo nekaj zaslug tudi Slovenci. Član njene ekipe je tudi Jure Hafner, sicer serviser. Fant je nepogrešljiv in je postal že skorajda družinski član Kosteličevih. Snežna kraljica, kot ji pravijo Hrvati, je med osvajanjem kolešin ležala s hudo vročino, se pobrala in spet zmagovala. Vendar v ekipi ni imela zdravstvenih problemov samo ona. Tudi njen serviser, naše gore list, kot vidimo, ima težave. Že od lanskega leta, ko si je zlomil peto, težko hodi, kar se vidi že od daleč. Na levi nogi ima normalen rdeč smučarski čevlji, na desni nogi pa ima precej večjega in širšega modrega, saj zaradi bolečin normalnega ne bi mogel obuti.

Čas gre svojo pot ...

Eric Clapton 1968 do 2005

Usoda mu ni prizanašala na njegovi življenjski poti. Rodil se je leta 1946 in v 70. letih prejšnjega stoletja s kitaro postal glasbena legenda. Potem se je zapil in se prepustil drogam. Najbolj ga je usoda udarila leta 1991, ko se mu je smrtno ponesrečil štiriletni sin Conor. Kljub vsem tegobam ni izgubil volje do življenja, ampak se je pobral. Najprej se je odpovedal alkoholu in mamilom, nato se je, pred dvema letoma, poročil s precej mlajšo Melio (28). Imata tri hčerke in kmalu bo privedel na svet še četrta. »Nisem razmišljal o tem, ali bo fantek ali deklica. To sem prepustil bogu,« je ob novici, da bodo spet potrebovali rožnata oblačila, povedal Eric, ki živi zadnja leta umirjeno družinsko življenje.

Po imenu se da sklepati, da gre za kakšno mladenko, ona pa jih ima že dvainsedemdeset. Pričakovali bi torej, da bo sedaj Zora, a ljubkovalno ime je ostalo vse do danes in skoraj gotovo jo njeni znanci in prijatelji ne bodo klicali drugače kot Zorica. Tudi sama se običajno predstavi »Tukaj Zorica iz Lendave«, ko pokliče na Murski val. To se dogaja skoraj vsak dan in res deluje mladostno – s svojim sproščenim načinom pogovora, med katerim se običajno tudi nasmehne. In če je potrebno, pove tudi kakšno zanimivo šalo. Vse ji gre dobro z jezika.

»Tukaj

Zorica iz Lendave«

Princ na belem konju (še) ni prišel

»Mislim, da ne bom nikoli stara, a so mi leta kar naenkrat pobegnila, tako da nisem niti uspela srečati princa na belem konju, s katerim bi lahko sedaj živel v dvoje. Ha, ha, ha... Glede imena pa je pač tako, da so mi ga dali starši. Uradno so me prijavi kot Zora, vedno pa so me klicali Zorica, in to so slišali še drugi, zato je tako ostalo vse do danes. Meni osebno pa ne ena ne druga oblika mojega lastnega imena ni všeč. Rajši bi bila kaj drugega. Če bi jaz odločala, kakšen naj bo postopek imenovanja, bi pustila, da bi si lahko vsakdo izbral svoje ime, ko bi bil že starejši. No, to je malo za šalo, malo zares.«

Vila z njenim imenom

Njene hiše ni težko najti, saj stoji ob glavni cesti oziroma v Kranjčevi ulici, v neposredni bližini lendavske osnovne šole (čez cesto) in dvorane Nafta, s svojim videzom pa izstopa od drugih bližnjih domačij, kajti njena starša sta jo dala zgraditi kot vilo, kakršne so gradili v tridesetih letih prejšnjega stoletja. In vile so morale imeti tudi imena. Njihovo so poimenovali Zorin dom.

»Moram priznati, da ne vem natančno, zakaj je vila poimenovana po meni. Verjetno v čast in spomin na moje rojstvo. Najbrž sta bila starša zelo srečna. Oče Alojz Metlikovec je bil po rodu s Krasa. Najprej je bil v službi pri nekdanji žandarmeriji v Prekmurju, do upokojitve pa je delal kot državni uradnik v Lendavi. V Šalovcih je spoznal in se poročil z učiteljico Adello, mojo mamo torej, ki je bila po rodu Madžarka iz Kőszega. Sicer pa imam še enega starejšega brata, ki živi v Varazdinu.«

Krave so šle tudi po stopnicah

In njeno otroštvo? Veliko je že pozabila, najlepše spomine pa ima na nekdanje običaje, še posebno na muklaževanje. Ko je bila že malo večja, so jo vzeli v skupino, da je hodila z njimi od hiše do hiše, kjer so imeli manjše otroke. Prav njej je pripadla čast, da si je lahko nadela oblačilo sv. Miklavža in razdeljevala darila pridnim otrokom.

»Pozimi sem pletla tudi cekarje in šivala, spomladi, poleti in jeseni pa sem delala na njivah, imeli smo jih v Trimlinih, in pomagala pri domačih opravilih. Spominim se krav, ki smo jih prav tako imeli, bile pa so zelo krotke in spretni, saj so šle tudi po stopnicah, če je bilo potrebno.«

Po končani osnovni šoli v Lendavi, obiskovala je slovensko, med 2. svetovno vojno madžarsko, nato pa spet slovensko šolo, je ni mikalo, da bi nadaljevala šolanje in se izučila za kakšen poklic. Pravzaprav je imela službo kar doma, saj je bilo treba skrbeti za starša. Kasneje pa je dobila delo v Elektromaterialu Lendava kot servirka v kuhinji, kjer je delala dvajset let, to je do upokojitve pred štirinajstimi leti. Takrat je hodila tudi na sindikalne izlete, če se ji je zdel zanimiv program. Na žalost niti enkrat niso šli v obmorske kraje, tako da morja ni videla od blizu.

Zdaj Murski val, muc i in prekajevalnica mesa

Zorica se skoraj vsak dan oglasi na Murskem valu – da pove kakšno svoje mnenje ali predlog, glasuje, pove kakšno šalo ...

»Tako nikoli nisem sama. Družbo mi delata tudi muc Snežko, našla sem ga v snegu, ko ga je nekdo pustil pred mojo hišo, in muca Iris. Oba sta čista in rada jesta. Včasih mi kdo od obiskovalcev reče, da bi bil tudi on pri meni mačka, češ da tako dobro skrbim zanj. Komaj čakam,

Njena najljubša prijateljica sta muc Snežko in muca Iris. Včasih ji kakšen znanec reče, da bi bil nekaj takega pri njej tudi on, češ da tako dobro skrbi za živali.

Zorica živi v vili, ki so jo starši poimenovali Zorin dom.

Pred leti je imela tudi psička Gora. Z njim se je udeležila razstave v Lendavi in dobila priznanje.

Tale fotografija pa jo spominja na zaposlitev v Elektromaterialu Lendava, kjer je bila dvajset let servirka (sedi na levi).

da bo topleje, ker bom spet lahko šla kam s kolesom, pozneje pa bom kosila travo okrog hiše s kosilnico na nitko. Sedaj pa si krajšam čas tudi z dimljenjem mesa za prijatelje in znance v prekajevalnici, ki je bila pri hiši že, ko je živel moj oče. Tako lahko komu vrnem uslugo. In če bi me vprašali,

kakšna drva so najboljša, vam povem, da najbrž ni nobenih boljših od bukovih. Plašč, ki ga uporabljam, ko grem v prekajevalnico, tako toplo diši, da bi ga lahko razrezala in skuhalo v zelju. No, povejte pa ne bi bilo več tako dobrega plašča in ... ha, ha, ha.

Jožef G. Bistrič

Pri hiši je tudi prekajevalnica mesa. Plašč, ki si ga obleče, ko gre vanjo, tako prijetno diši, da bi ga lahko razrezali in skuhalo v zelju.

Debeli in

pen par

FOTO
JOG

suhi velikan

Čeprav se je vmes otoplilo – na dan izida Péna goduje Matija, ki led razbija – vam ponujamo na ogled snežaka, ki smo ju združili v pénapar, ker sta res vzbujala pozornost. Debeluha so postavili pri Berdenovih - Gjerekovih v Filovcih (z njim se je fotografiral 4-letni Gal Šinko), velikana pa je »zgradil« Matjaž iz Črenšovca, ki je z njim želel razveseliti svoje tri otročičke ter sosede Kerčmarjeve in druge. To mu je tudi uspelo.

